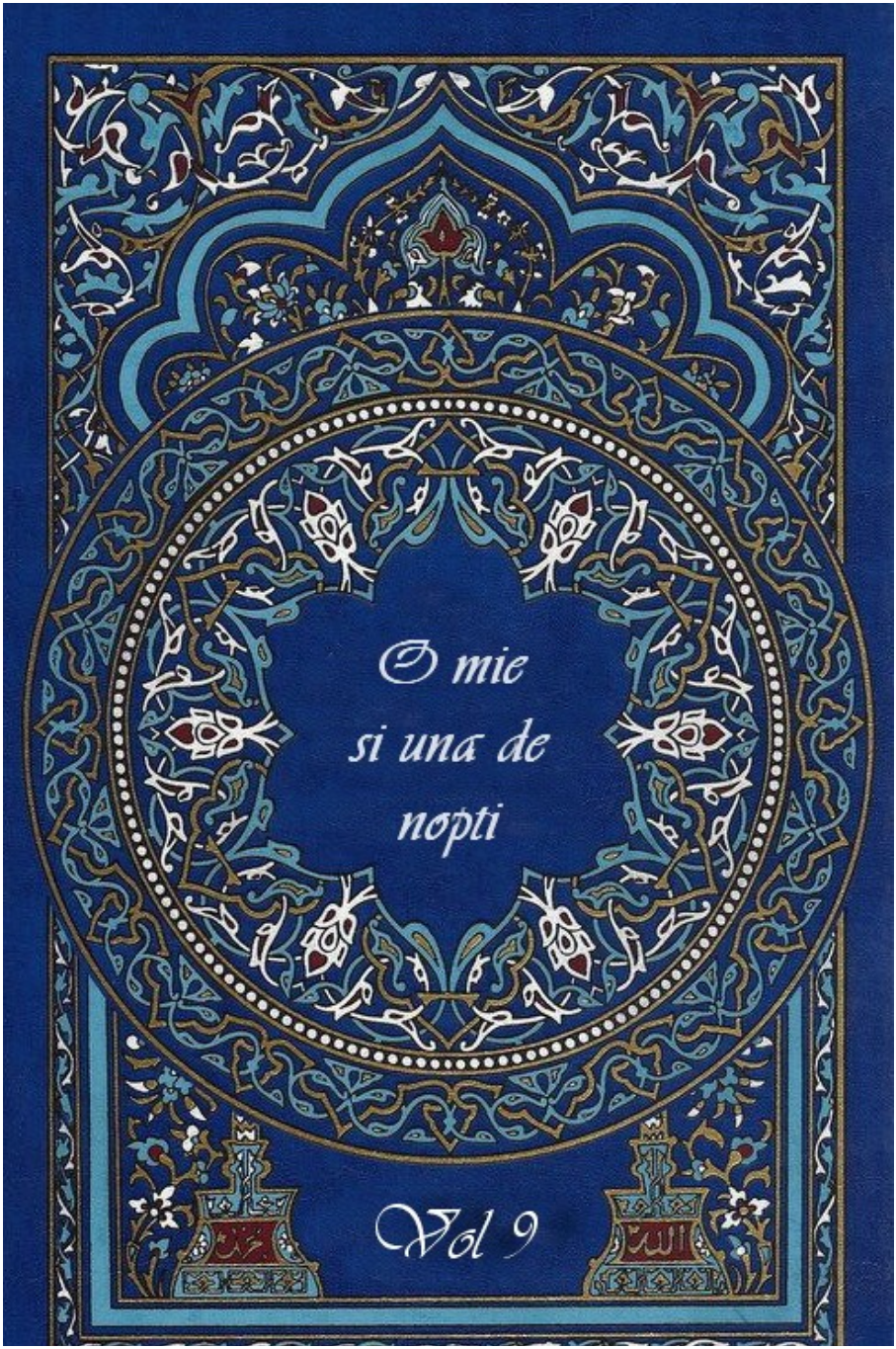
O mie
si una de
nopti
Vol 9

O MIE ŞI UNA DE NOPŢI
Volumul IX

(Nopţile 577-671)

Text integral
Traducere şi note de Haralambie Grămescu

©Erc Press

Design copertă: Intel_Forte
Ilustraţii: Ion Manea

Textul actualei versiuni reproduce ediţia *Le livre des Mille nuits et une nuit*, traduction littérale et complète du texte arabe par le dr. *J. C. Mardrus,* Editions de la Revue Blanche, Paris, 1899, versiune coroborată cu traducerea în limba rusă *Kniga tâsiaci i odnoi noci*, perevod s arabskogo *M. A. Salie*, Gosudarstvennoe Izdatelstvo Hudojestvennoi Literaturî, Moskva, 1959, şi cu traducerea în limba germană *Tausend und eine Nacht,* aus dem Arabischen übertragen von *Max Henning*, Druck und Verlag von Philipp Reclam Jun, Leipzig, 1895.

Şi Şeherezada îi spuse sultanului Şahriar:

PĂŢANIILE LUI HASSAN AL-BASSRI ŞI ALE PREAFRUMOASEI STRĂLUCIRE[1]

Află, o, norocitule sultan, că povestea aceasta minunată are un început cu totul nemaipomenit, pe care trebuie să ţi-l înfăţişez înainte de a începe; altminteri nu ar fi prea uşor de înţeles aşa cum a ajuns ea până la mine.

Într-adevăr, a fost odată, în anii şi în vremile tare de demult, un şah dintre şahii Persiei şi ai Khorassanului, care avea sub stăpânirea lui ţările Indului, ale Sindului şi ale Chitaiului, precum şi noroadele care locuiesc dincolo de Ox, în pământurile sălbatice. Se numea Kendamir şah. Şi era un viteaz neînfricat şi un voinic tare de virtute, care ştia să mânuiască straşnic suliţa, şi era pătimaş după întreceri la lupte, după vânătoare şi după năvale războinice; ci, dintre toate desfătările, îndrăgea cel mai mult taifasurile cu oamenii plăcuţi şi de soi ales, iar la ospeţe le da poeţilor şi

[1] În varianta tradusă de M. A. Salie, începutul acestei poveşti face parte dintr-o altă poveste, intitulată *Povestea cu Seif-ali-Muluk,* unde, în locul şahului Kendamir, este vorba de şahul Muhammed ibn Sabaik, povestitor fiind neguţătorul Hassan, iar povestea cea căutată numindu-se *Povestea cu Seif-ali-Muluk şi Badi-ali-Djemali*, care are un cu totul alt subiect. Lungimea ei de peste 80 de pagini nu ne îngăduie s-o redăm aici.

povestitorilor locul de cinste lângă el. Ba mai mult: când vreun străin, după ce căpătase găzduire la el şi se bucurase de dărnicia şi de mărinimia lui, îi povestea vreo poveste încă nemaiauzită ori vreo istorisire frumoasă, şahul Kendamir îl potopea cu huzmeturi şi cu huzururi, şi nu îi da drumul să se întoarcă în ţara lui decât după ce îi îndeplinea până şi cele mai mici dorinţe, şi atunci punea să-l însoţească de-a lungul întregii călătorii un alai falnic de călăreţi şi de robi la poruncile lui. Iar în ce-i priveşte pe povestitorii lui obişnuiţi şi pe poeţi, apoi faţă de aceştia se purta la fel de filotim ca şi faţă de vizirii şi de emirii săi. Şi, în felul acesta, saraiul lui ajunsese lăcaşul îndrăgit de toţi cei care ştiau să ticluiască un vers, să întocmească o laudă în stihuri ori să facă să învieze în cuvânt trecuturile stinse şi lucrurile moarte.

Aşa că nu poate să fie de nicio mirare că şahul Kendamir, după un răstimp, ascultase toate poveştile cunoscute la arabi, la persani şi la indieni, şi le aşezase în mintea lui, dimpreună cu stihurile cele mai frumoase ale poeţilor şi cu învăţăturile dascălilor dedaţi cu cercetarea neamurilor celor de demult, încât, atunci când a prefirat prin minte tot ce auzise, a văzut că nu-i mai rămăsese nimica de învăţat şi nimica de ascultat.

Şi dacă se văzu într-o asemenea stare, fu cuprins de o tristeţe până peste poate şi se cufundă într-o grea zăcăşenie! Şi nemaiştiind cum să-şi treacă obişnuitele lui ceasuri de tihnă, se întoarse către căpetenia hadâmbilor săi şi îi zise:

— Du-te repede şi adu-mi-l pe Abu-Ali! Or, Abu-Ali era povestitorul cel mai îndrăgit de şahul Kendamir; şi era atâta de dibaci la vorbă şi atâta de plin de har, încât putea să facă să ţină o poveste vreme de un an întreg, fără a se opri vreodată şi fără a lăsa să ostenească, nici măcar o noapte, luarea-aminte a celor care îl ascultau. Ci şi el, ca toţi

tovarăşii lui, îşi mistuise de mult tot ce ştia şi toate izvoadele lui de poveşti, şi de mult se afla într-o mare lipsă de istorisiri noi.

Hadâmbul se grăbi, aşadar, să se ducă după el şi să-l aducă dinaintea şahului. Şi şahul îi spuse:

— Iacătă, o, taică al vorbelor, că ţi-ai mistuit toate poveştile şi te găseşti la mare lipsă de istorii noi! Or, eu am trimis după tine pentru că, mai presus de orice, trebuie numaidecât să-mi găseşti vreo poveste nemaipomenită şi nemaiştiută, aşa cum eu să nu mai fi auzit vreuna asemenea! Căci, mai mult decât oricând, îmi plac istorisirile şi povestirile cu întâmplări rare. Dacă, dar, ai să izbuteşti să mă desfeţi cu vorbele frumoase pe care ai să mi le înşiri, eu, în schimb, am să-ţi dăruiesc moşii nemăsurate, peste care să fii stăpân, şi cetăţi şi palate, cu firman care să te ferească de toate birurile şi de toate dajdiile; şi am să te aşez de-a dreapta mea; şi ai să domneşti aşa cum vei vrea tu, cu putere deplină şi întreagă, peste supuşii şi peste noroadele împărăţiei mele. Ba, de ai să doreşti, am să-ţi las ca moştenire şi scaunul domniei după moartea mea, şi chiar din viaţa mea tot ce este al meu are să fie şi al tău! Dar dacă ursitoarea ta o fi atâta de jalnică încât să nu poţi îndeplini dorinţa pe care ţi-am mărturisit-o, şi care în sufletul meu atârnă cu mult mai mult decât a stăpâni întreg pământul, poţi de pe-acuma să te duci să-ţi iei bun-rămas de la rudele tale şi să le spui că te aşteaptă ţeapa!

La vorbele acestea ale şahului Kendamir, băsmaşul Abu-Ali pricepu că era pierdut fără de scăpare şi răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi îşi plecă fruntea, galben cu totul la chip şi pradă unei deznădejdi fără de leac. Ci, după un răstimp, ridică iar capul şi zise:

— O, doamne al vremilor, robul tău cel neştiutor cere un hatâr de la mila ta, înainte de a muri!

Şi şahul întrebă:

— Şi care-i hatârul?

El spuse:

— Este acela de a-i dărui numai un răgaz de un an, spre a-i îngădui să găsească ceea ce îi ceri. Şi dacă, după ce o trece acest răgaz, povestea cerută nu va fi găsită, ori dacă, găsită, nu are să fie cea mai frumoasă, cea mai minunată şi cea mai osebită din câte au ajuns vreodată la urechea oamenilor, am să-mi îndur, fără de nicio amărăciune în sufletul meu, osânda cu ţeapa!

La vorbele acestea, şahul Kendamir zise:

— Răgazul este tare lung! Şi nimenea nu ştie dacă mai are de trăit până mâine!

Pe urmă, adăugă:

— Ci dorinţa mea de a mai asculta o istorisire este atâta de mare, încât îţi dau răgazul de un an; da numai cu învoiala să nu te mişti de acasă în tot acest răstimp!

Şi povestitorul Abu-Ali sărută pământul dintre mâinile şahului şi se întoarse în mare grabă acasă la el.

Acolo, după ce cugetă îndelung, chemă cinci tineri mameluci de-ai lui, care ştiau să citească şi să scrie, şi care, pe deasupra, erau cei mai deştepţi, cei mai credincioşi şi cei mai cuminţi dintre toţi ciracii săi, şi le dădu la fiecare câte cinci mii de dinari de aur. Pe urmă le spuse:

— Nu v-am crescut şi nu v-am îngrijit şi nu v-am hrănit în casa mea decât pentru o zi ca aceasta! Acuma-i rândul vostru să-mi fiţi de folos şi să mă ajutaţi să scap din mâinile şahului!

Ei răspunseră:

— Porunceşte, o, stăpâne al nostru! Sufletele noastre sunt ale tale, şi stăm ca preţ de răscumpărare pentru tine!

El spuse:

— Iacătă! Plecaţi fiecare prin cele ţări străine, pe feluritele drumuri ale lui Allah! Străbateţi toate împărăţiile

şi toate locurile de pe pământ, şi bateţi la uşile tuturor învăţaţilor, înţelepţilor şi poeţilor cei mai vestiţi! şi întrebaţi-i, ca să-mi aduceţi răspuns, dacă nu cumva ştie vreunul povestea păţaniilor lui Hassan Al-Bassri! Şi dacă, din mila Celui-Preaînalt, vreunul dintre ei o ştie, rugaţi-l să v-o povestească ori să v-o scrie, la orice preţ o fi! Întrucât numai cu ajutorul acelei poveşti îl puteţi scăpa pe stăpânul vostru de la ţeapa care îl aşteaptă!

Pe urmă se întoarse către fiecare dintre ei pe rând; şi îi spuse celui dintâi mameluc:

— Tu ai să te duci la ţările Indului şi ale Sindului, şi la locurile şi tărâmurile care ţin de ele.

Iar celui de al doilea îi spuse:

— Tu ai să te duci la Persia şi la China, şi la ţările vecine cu acestea!

Şi îi spuse celui de al treilea:

— Tu ai să străbati Khorassanul şi locurile care tin de el!

Şi îi spuse celui de al patrulea:

— Tu ai să cercetezi Maghrebul, de la răsărit până la apus!

Şi celui de al cincilea îi spuse:

— Iar tu, o, Mobarak, tu ai să baţi ţara Egiptului şi ţara Siriei!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaptezeci şi şaptea noapte

Spuse:

— Iar tu, o, Mobarak, tu ai să baţi ţara Egiptului şi ţara Siriei!

Aşa le grăi povestitorul Abu-Ali celor cinci mameluci credincioşi ai lui. Şi, pentru plecare, le hotărî o zi

blagoslovită şi le spuse:

— Plecaţi în ziua aceasta binecuvântată! Şi să vă întoarceţi cu povestea de care atârnă mântuirea mea!

Şi ei îşi luară bun-rămas de la el şi se împrăştiară pe cinci drumuri osebite.

Or, cei dintâi patru flăcăi, după unsprezece luni, se întoarseră unul câte unul, cu nasul în pământ, şi spuseră dascălului lor că ursita, în pofida tuturor căutărilor lor cele mai cu de-amănuntul prin ţările cele îndepărtate pe care le străbătuseră, nu-i dusese pe urmele povestitorului ori ale învăţatului pe care îl căutau, şi că nu întâlniseră nicăieri, nici în cetăţi, nici pe la corturi, decât povestitori şi poeţi de rând, ale căror poveşti le ştie toată lumea; dar că, în ce priveşte isprăvile lui Hassan Al-Bassri, nimenea nu le ştia!

La vorbele acestea, pieptul bătrânului povestitor Abu-Ali se zbârci până peste poate, şi lumea se înnegură pe chipul lui. Şi strigă:

— Nu este ajutor şi putere decât întru Allah Atotputernicul! Văd bine acuma că în Cartea îngerului stă scris că sorocul meu mă aşteaptă în ţeapă!

Şi îşi făcu cele de datorintă, şi adiata toată, înainte de a se duce să moară de moartea aceea ca păcura! Şi-atâta cu el!

Ci, în ceea ce îl priveşte pe cel de al cincilea mameluc, care se numea Mobarak, acela şi străbătuse toată ţara Egiptului şi o bună parte din Siria, fără să fi dat de urma a ce căuta. Şi nici chiar povestitorii cei vestiţi de la Cairo nu-i putuseră da vreo lămurire, măcar că ştiinţa lor întrece orice închipuire. Ba mai mult! Nici măcar nu-i auziseră pe părinţii ori pe bunicii lor, povestitori ca şi ei, spunând că s-ar fi pomenit vreodată de vreo poveste ca aceea! Încât tânărul mameluc luase calea Damascului, ci fără să nădăjduiască a izbândi cumva în acea căutare.

Or, de cum ajunse la Damasc, fu cuprins pe dată de

farmecul locurilor de acolo, de grădinile cetăţii, de apele şi de strălucirea lui. Şi încântarea sa ar fi întrecut orice măsură, dacă nu i-ar fi fost mintea atâta de prinsă de sarcina aceea fără de nădejde. Şi, cum se înserase, străbătea uliţele cetătii căutând vreun han unde să mâne peste noapte, când văzu, vânzolindu-se prin sukuri, o grămadă de hamali, de măturători, de măgărari, de săpători, de negustori şi de apagii, precum şi o mulţime de alţi inşi care alergau de zor înspre acelaşi loc, cât puteau mai iute. Şi îşi zise: „Cine ştie încotro se duce toată lumea asta!” Şi, pe când se pregătea s-o ia şi el la fugă după ei, fu izbit straşnic de către un tânăr care tocmai se împiedicase, prinzându-şi un picior în poalele caftanului, din pricina zorului cu care alerga. Iar mamelucul îl ajută să se ridice şi, după ce îl scutură de praf, îl întrebă:

— Încotro aşa? Te văd tare grăbit şi plin de nerăbdare, şi nu ştiu ce să cred când mă uit că şi alţii fac la fel ca tine?

Tânărul răspunse:

— Văd bine că eşti un străin, de vreme ce nu ştii încotro ne grăbim aşa. Află dar că, în ce mă priveşte, vreau să ajung printre cei dintâi în sala aceea boltită în care şade şeicul Isac Al-Monabbi, strălucitul povestitor din cetatea noastră, acela care povesteşte cele mai minunate poveşti de pe lume. Şi întrucât acolo întotdeauna, şi înlăuntru, şi pe afară, se strânge o mare mulţime de ascultători, iar cei care vin la urmă nu pot să se mai bucure cum se cade de povestea povestită, te rog să mă ierţi că acuma mă grăbesc să te las!

Ci tânărul mameluc se agăţă de hainele locuitorului din Damasc şi îi spuse:

— O, fecior de oameni de treabă, mă rog ţie să mă iei cu tine, ca să pot afla şi eu un loc bun lângă şeicul Isac. Căci şi eu tare aş mai vrea să-l ascult, şi am venit anume pentru el din ţara mea, din adâncă depărtare!

Şi flăcăul răspunse:

— Atunci ţine-te după mine, şi dă zor!

Şi amândoi, dând coate la dreapta şi la stânga printre oamenii ce se întorceau liniştiţi pe la casele lor, se repeziră înspre sala unde şeicul Isac Al-Monabbi îşi spunea poveştile.

Or, când intră în sala aceea cu tavanul boltit, din care cobora o răcoare dulce, Mobarak zări pe un jeţ, în mijlocul cercului făcut de hamali, de negustori, de oameni de vază, de apagii şi de alţii, un preacinstit şeic cu chipul pecetluit de binecuvântare, cu fruntea încununată de strălucire, care vorbea cu un glas domol, urmându-şi mai departe povestea pe care o începuse de o lună de zile, dinaintea credincioşilor lui ascultători. Ci glasul şeicului nu zăbovi mult până să se înviioreze, povestind vitejiile fără de seamăn ale viteazului său. Şi deodată şeicul se ridică din jeţ, nemaiputând să-şi stăpânească însufleţirea, şi începu să alerge printre cei care îl ascultau, de la un cap la altul al sălii, făcând să se învârtească spada voinicului retezător de capete, şi căsăpindu-i în mii de bucăţi pe vrăjmaşi: „Aşadar! Să moară cei care se ţin de hainii! Şi blestemati să fie ei, şi arsi în focul gheenei! Şi Allah să-l mântuie pe cel viteaz! E mântuit! Ba nu! Unde-s săbiile noastre, unde-s buzduganele noastre, să zboare în ajutorul lui? Iată-l! Iese biruitor din încăierare, zdrobindu-şi duşmanii doborâţi, cu ajutorul lui Allah! Atunci, slavă Atotputernicului, stăpânul vitejiei! Şi-acuma viteazul să se ducă în cortul lui, unde îl aşteaptă iubita, şi toate frumuseţile fetişcanei să-l facă să uite primejdiile înfruntate pentru ea! Şi preamărit fie Allah, carele a zămislit femeia spre a pune balsam în inima voinicului şi pojar în măruntaiele lui!”

Întrucât cu vorbele acestea şeicul Isac îşi isprăvea povestea din seara aceea, ascultătorii, peste măsură de încântaţi, se ridicară şi, repetând vorbele de la urmă ale povestitorului, ieşiră din sală. Iar mamelucul Mobarak, fermecat de măiestria atâta de desăvârşită a povestitorului,

se apropie de şeicul Isac şi, după ce îi sărută mâna, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, sunt un străin şi vreau să-ţi pun o întrebare.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaptezeci şi opta noapte

Spuse:

— O, stăpâne al meu, sunt un străin şi vreau să-ţi pun o întrebare.

Iar şeicul îi răspunse la salamalec şi spuse:

— Vorbeşte! Străinul nu ne este nicidecum străin! Ce necaz ai?

El răspunse:

— Vin tare de departe, spre a-ţi aduce din partea stăpânului meu, povestitorul Abu-Ali din Khorassan, un dar de o mie de dinari de aur! Căci te socoteste ca dascăl al tuturor povestitorilor acestor vremi, şi vrea să-ţi dovedească prin aceasta preţuirea lui!

Şeicul Isac răspunse:

— De bună seamă! Nimenea n-ar putea să nu ştie de faima vestitului Abu-Ali din Khorassan. Primesc cu drag şi din toată inima darul de la stăpânul tău, şi aş vroi să-i trimit şi eu în schimb ceva, prin mijlocirea ta. Spune-mi, dar, ce l-ar bucura mai mult, pentru ca ploconul meu să-i fie cât mai pe plac!

La vorbele acestea, atâta de îndelung aşteptate, mamelucul Mobarak îşi zise: „Iacătă-mă la ţel! Şi aceasta-i nădejdea mea din urmă!” Şi răspunse:

— Allah, o, stăpâne al meu, coperească-te cu toate binecuvântările lui! Ci numeroase-s bunurile acestei lumi

asupra capului lui Abu-Ali, care nu-şi doreşte decât numai un lucru, acela de a-şi împodobi mintea cu ceea ce nu cunoaşte! Încât m-a trimis la tine ca să-ţi cer, ca pe un hatâr, să-i spui vreo poveste nouă, cu care i-ar putea îndulci urechile şahului nostru! Aşa, de pildă, nimica nu l-ar bucura mai mult decât să afle de la tine, dacă o ştii cumva, povestea care se cheamă *Păţaniile lui Hassan Al-Bassri!*

Şeicul răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei! dorinţa îţi va fi îndeplinită, căci ştiu povestea aceea! Şi, de altminteri, eu sunt singurul povestitor de pe faţa pământului care o ştie! Şi mare dreptate are stăpânul tău Abu-Ali s-o caute, căci fără de nicio îndoială că ea este una dintre cele mai grozave poveşti de pe lume şi mi-a fost povestită şi mie cândva de un sfânt derviş, răposat de mult, care o ţinea de la alt derviş, răposat şi el. Iar eu, ca să răspund la mărinimia stăpânului tău, nu numai că am să ţi-o povestesc, da am să ţi-o şi dau s-o scrii, cu toate amănuntele ei, de la început până la sfârşit. Numai că, la această danie din partea mea, adaug o învoială anume, pe care să te legi cu jurământ că ai s-o îndeplineşti, dacă vrei să capeţi povestea.

Mamelucul răspunse:

— Sunt gata să primesc orice învoială, de-ar fi să-mi pun în primejdie până şi sufletul!

El zise:

— Iacătă: întrucât povestea aceasta este dintre cele care nu se povestesc dinaintea oricui, şi nu-i făcută pentru toată lumea, ci numai pentru oamenii aleşi, ai să te juri, în numele tău şi în numele stăpânului tău, că nu ai să spui o vorbă din ea la cinci soiuri de oameni: celor săraci cu duhul, întrucât cu mintea lor vârtoasă nu ar şti s-o preţuiască; făţarnicilor, care s-ar socoti jigniţi; dascălilor de şcoală, care, înguşti la minte şi întunecaţi, nu ar pricepe-o; nerozilor, întrucât aceştia sunt ca şi dascălii; şi

necredincioşilor, care nu ar şti să tragă din ea nicio învăţătură folositoare!

Şi mamelucul strigă:

— Jur dinaintea feţei lui Allah şi dinainta ta, o, stăpâne al meu!

Pe urmă îşi descinse brâul şi scoase din el o pungă, în care se aflau o mie de dinari de aur, şi o dărui şeicului Isac. Iar şeicul, la rându-i, îi aduse o călimară şi un calam şi îi zise:

— Scrie!

Şi începu să-i spună, vorbă cu vorbă, toată povestea păţaniilor lui Hassan Al-Bassri, aşa cum îi fusese spusă şi lui de către derviş. Şi treaba aceasta dură şapte zile şi şapte nopţi, necurmat. După care mamelucul citi dinaintea şeicului tot ce scrisese, iar şeicul mai meşteşugări anumite părţi şi îndreptă greşelile de scris. Şi mamelucul Mobarak, bucuros până peste poate, sărută mâna şeicului şi, după ce îşi luă rămas-bun de la el, nu mai zăbovi să ia calea spre Khorassan. Şi cum bucuria îl făcea uşor, nu-i trebui, ca să ajungă, decât jumătate din timpul care le trebuie de obicei caravanelor.

Or, nu mai rămăseseră decât zece zile până să se încheie anul ce fusese hotărât ca răgaz şi până ce ţeapa să fie înălţată întru osânda lui Abu-Ali, dinaintea porţii palatului. Şi nădejdea se topise cu totul din sufletul bietului povestitor, care îşi strânsese toate rudele şi toţi prietenii, ca să-l ajute să îndure cu mai puţină spaimă ceasul cel înfricoşat care îl aştepta. Şi iată că, în toiul bocetelor, mamelucul Mobarak, fluturând manuscriptul, îşi făcu intrarea şi se duse la stăpânul său şi, după ce îi sărută mâna, îi înmână foile cele scumpe, pe cea dintâi dintre ele fiind scris, cu litere mari, titlul: *Povestea păţaniilor lui Hassan Al-Bassri.*

Când le văzu, povestitorul Abu-Ali se ridică şi îl îmbrăţişă pe mamelucul său, şi îl pofti să şadă de-a dreapta sa, şi se

dezbrăcă de hainele de pe el, ca să-l îmbrace şi să-l copere pe acesta cu semnele cinstirii şi ale binecuvântării; pe urmă, după ce îl slobozi din robie, îi dărui zece cai de soi ales, cinci iepe, zece cămile, zece catâri, trei arapi şi doi copilandri. După care luă manuscriptul ce-i izbăvea viaţa şi îl scrise iarăşi, cu mâna lui, pe o hârtie minunată, cu litere de aur şi cu cea mai frumoasă caligrafie a lui, lăsând depărtare mare între cuvinte, aşa fel încât citirea să fie plăcută şi lesnicioasă. Şi folosi pentru munca aceea nouă zile întregi, abia luându-şi câte un răgaz să închidă ochii ori să mănânce o curmală. Şi, într-a zecea zi, la ceasul menit tragerii lui în ţeapă, puse manuscriptul într-un sipet de aur şi urcă la şah.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute şaptezeci şi noua noapte

Spuse:

Şi, într-a zecea zi, la ceasul menit tragerii lui în ţeapă, puse manuscriptul într-un sipet de aur şi urcă la şah.

Numaidecât, şahul Kendamir îi adună pe vizirii, pe emirii şi pe musaipii săi, precum şi pe poeţi şi pe învăţaţi, şi îi spuse lui Abu-Ali:

— Ceea ce spune un şah trebuie să se îndeplinească! Citeşte-ne, dar, povestea făgăduită! Iar eu, la rându-mi, nu am să uit ceea ce a fost hotărât între noi de la început!

Şi Abu-Ali scoase manuscriptul cel minunat din sipetul de aur, şi desfăşură cea dintâi foaie, şi îşi începu citirea. Şi desfăşură şi cea de a doua foaie, şi pe cea de a treia foaie, şi citi mai departe, înconjurat de uimirea şi de încântarea tuturor celor de faţă. Iar şahul fu atâta de peste măsură de

fermecat, încât nici nu mai vroi să pună capăt citirii din ziua aceea! Şi mâncară şi băură, după care Abu-Ali citi mai departe; şi tot aşa mereu, până la sfârşit.

Atunci şahul Kendamir, vrăjit până peste marginile vrăjirii, şi încredinţat că de aci înainte nu va mai avea nicio clipă de zăcăşie, de vreme ce în mâinile sale se afla o poveste ca aceea, se ridică în cinstea lui Abu-Ali şi îl căftăni pe loc în slujba de mare vizir, mazilindu-l pe vizirul de mai înainte din slujba viziriei, şi, după ce îl îmbrăcă în mantia lui împărătească, îi dărui, ca moşie de veci, o parte întreagă din împărăţia lui, cu toate târgurile, satele şi cetăţile ei; şi îl opri în preajma lui, ca tovarăş de taină şi sfetnic. Pe urmă porunci ca sipetul cu manuscriptul cel scump să fie încuiat în dulapul cu izvoade împărăteşti, ca să poată fi scos de acolo şi citit ori de câte ori zăcăşia s-ar înfăţişă la porţile sufletului său.

— Şi tocmai povestea aceasta minunată, o, norocitule sultan, spuse Şeherezada mai departe, am să pot eu acuma să ţi-o povestesc, datorită unei copii aidoma, care a ajuns până la mine.

Se povesteşte – ci Allah este Atoateştiutor, şi Atoateînţelept, şi prea bun! – că a fost odată – între câte au fost şi s-au dus de-a lungul anilor celor de demult – în cetatea Bassrei, un copilandru care era cel mai gingaş, cel mai frumos şi cel mai dulce dintre toţi băieţii de pe vremea lui. Se numea Hassan, iar tatăl şi mama lui îl iubeau cu o mare dragoste, întrucât nu-l dobândiseră decât la zilele lor de bătrânete adâncă, şi numai în urma sfatului unui învăţat cititor de zodiace, care le adusese să mănânce bucăţile dintre capul şi coada unui şarpe din neamul şerpilor celor mari, după învăţătura stăpânului nostru Soleiman (cu el fie pacea şi rugăciunea!). Or, la ceasul menit, Allah cel Atoateascultător şi cel Atoatevăzător hotărî chemarea neguţătorului, tatăl lui Hassan, în sânul îndurării lui; şi

neguţătorul răposă în pacea Domnului său (aibă-l Allah pe veci întru mila lui!). Şi, în felul acesta, tânărul Hassan se pomeni singur moştenitor al bunurilor tatălui său. Ci, întrucât fusese tare rău crescut de către părinţii săi, care îl dumnezeiau, băiatul se încârdui degrabă cu nişte flăcăiandri de teapa lui şi, în tovărăşia lor, nu zăbovi mult până ce să toace în chefuri şi risipă agoniseala de la tătâne-său. Şi nu-i mai rămase în mână nimica. Atunci, maică-sa, care avea inima miloasă, nu putu să îndure a-l vedea amărât, şi, cu partea ei de moştenire, îi deschise în suk o faurărie de aurar.

Or, în curând, frumuseţea lui Hassan, cu îngăduinţa lui Allah, începu să întoarcă înspre faurăria aceea ochii tuturor trecătorilor; şi nimeni nu trecea prin suk fără să se oprească dinaintea uşii, ca să privească lucrarea Atoatezămislitorului şi să se minuneze de ea.

Şi, în felul acesta, prăvălia lui Hassan ajunse un loc de necontenită grămădire de neguţători, de femei şi de copii, care se strângeau acolo, ca să-l vadă cum mânuieşte ciocanul de aurar şi să se minuneze în toată tihna de frumuseţea lui.

Or, într-o zi ca toate zilele, pe când Hassan şedea în faurăria sa, iar afară grămada obişnuită de privitori începea să se îndesească, iată că tocmai trece pe acolo un persan cu o barbă lungă albă, şi cu un turban mare de muselină albă. Şi hainele şi călcătura lui arătau îndeajuns că era om ales şi de vază. Şi ţinea în mână o carte veche. Şi se opri în faţa prăvăliei şi începu să se uite la Hassan cu o luare-aminte stăruitoare. Pe urmă se duse mai aproape de el şi spuse, aşa fel ca să fie auzit:

— Pe Allah, ce aurar, minunat!

Şi începu să clatine din cap cu semnele cele mai vădite ale unei încântări fără de margini. Şi şezu acolo, neclintit, până ce trecătorii se risipiră pentru rugăciunea de după-

amiază. Atunci intră în făurărie şi se temeni dinaintea lui Hassan, care îi răspunse la salamalec şi îl pofti cu gingăşie să şadă. Şi persanul şezu jos, zâmbindu-i cu multă dulceaţă, şi îi spuse:

— Copilul meu, chiar că eşti un tânăr până peste poate de plăcut! Iar eu, cum nu am niciun copil, aş vroi să te înfiez, spre a te învăţa tainele meşteşugului meu, cum nu-i altul pe lume, şi pe care mii şi mii de inşi m-au rugat în zadar să-i învăţ. Şi-acuma sufletul meu şi dragostea care s-a născut în sufletul meu pentru tine mă îndeamnă să-ţi dezvăluiesc ceea ce până astăzi am ascuns cu grijă; ca să fii, după moartea mea, păstrătorul ştiinţei mele. Şi, în felul acesta, am să pun între tine şi sărăcie o stavilă de netrecut, şi am să te cruţ de truda aceasta grea cu ciocanul, şi de meseria aceasta prea puţin bănoasă, nevrednică de făptura ta cea minunată, o, fiul meu, şi pe care o îndeplineşti potopit de praf, de zgură şi de flăcări!

Şi Hassan răspunse:

— Pe Allah, o, preacinstitule unchi al meu, nu doresc decât să fiu feciorul tău şi moştenitorul ştiinţei tale! Când vrei, dar, să începi a mă îndruma?

El răspunse:

— Mâine!

Şi ridicându-se pe dată, luă cu mâinile amândouă capul lui Hassan şi îl sărută. Pe urmă ieşi fără să mai adauge niciun cuvânt...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzecea noapte

Spuse:

...luă cu mâinile amândouă capul lui Hassan şi îl sărută.

Pe urmă ieşi fără să mai adauge niciun cuvânt.

Atunci Hassan, tulburat până peste poate de toate astea, îşi închise degrabă faurăria şi dete fuga acasă, spre a-i povesti şi maică-sii ce se petrecuse. Iar mama lui Hassan, îngrijorată foarte, răspunse:

— Ce-mi tot povesteşti tu acolo, ya Hassan? Şi cum de poţi să te încrezi în vorbele unui păgân de persan?

El spuse:

— Acest preacinstit învăţat nu este nicidecum un păgân, întrucât turbanul lui era din muselină albă, ca al drept-credincioşilor!

Ea răspunse:

— Ah, copile al meu, dezmeticeşte-te! Persanii aceştia sunt nişte vicleni şi nişte amăgitori! Iar ştiinţa lor este alchimia! Şi numai Allah ştie uneltirile pe care le urzesc ei în întunecimea sufletului lor, şi câte ticăloşii săvârsesc ca să-i prade pe oameni!

Ci Hassan începu să râdă şi spuse:

— O, maică a mea, noi suntem oameni săraci şi nu avem chiar nimic ce ar putea să stârnească lăcomia cuiva! Cât despre acest persan, nu se află în toată cetatea Bassrei nimenea care să aibă un chip şi o înfăţişare mai îndatoritoare! Şi am văzut la el semnele cele mai vădite ale bunătăţii şi ale cinstei! Mai degrabă să-i mulţumim lui Allah carele a făcut să i se înduioşeze inima faţă de starea mea!

La vorbele acestea, mama nu mai răspunse nimic. Şi Hassan nu putu să închidă ochii în noaptea aceea, atâta era de tulburat şi de nerăbdător.

A doua zi plecă de cu zori la suk cu cheile lui şi deschise prăvălia mai înainte de toţi ceilalţi negustori. Şi numaidecât îl şi văzu pe persan că vine; şi Hassan se ridică repede în cinstea lui şi dete să-i sărute mâna; ci persanul nu vroi să-l lase, şi îl strânse în braţe, şi îl întrebă:

— Eşti însurat, o, Hassan?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! sunt flăcău, măcar că maică-mea nu mai conteneşte să mă îndemne la însurătoare!

Persanul zise:

— Atunci e de minune! Întrucât, dacă ai fi fost însurat, nu ai fi putut niciodată să intri în tainele ştiinţei mele!

Pe urmă adăugă:

— Fiul meu, ai nişte aramă în făurăria ta?

El spuse:

— Am colea o tavă veche, găurită toată, de aramă galbenă!

El spuse:

— E tocmai ce îmi trebuie! Începe, dar, şi aprinde-ţi vatra, pune-ţi cazanul pe cărbuni şi dă drumul la foale! Pe urmă ia tava aceea veche de aramă şi tai-o cu foarfeca în bucăţi mărunte!

Şi Hassan nu pregetă a îndeplini porunca. Iar persanul îi zise:

— Pune acuma bucăţile de aramă în cazan şi înteţeşte focul până ce toată arama are să se topească!

Şi Hassan aruncă bucăţile de aramă în cazan, aţâţă focul şi începu să sufle în aramă cu ţeava de suflat, până ce arama se topi. Atunci persanul se ridică şi veni la cazan, şi îşi deschise cartea, şi citi asupra aramei topite, care clocotea, nişte descântece într-o limbă necunoscută; pe urmă, ridicând glasul, răcni:

— *Hakh! makh! bakh!* O, aramă de rând, soarele să te pătrundă cu însuşirile lui! *Hakh! makh! bakh!* O, aramă de rând, însuşirile aurarului să te spele de necurăţeniile tale! *Hakh! makh! bakh!* O, aramă, schimbă-te în aur!

Şi, rostind cuvintele acestea, persanul îşi duse mâna la turban şi scoase de sub îndoiturile muselinei un top de hârtie împăturit, pe care îl desfăcu; şi luă cu vârful degetelor un strop de făină galbenă ca şofranul, pe care o aruncă degrabă în mijlocul aramei topite din cazan! Şi pe

dată arama topită se întări şi se prefăcu într-o turtă de aur, din aurul cel mai curat!

Când văzu aşa, Hassan rămase uluit până peste poate; şi, la un semn al persanului, luă pila de aurar şi frecă, la un colţ, turta cea strălucitoare; şi se încredinţă că era chiar de aur, de aurul cel mai curat şi mai scump. Atunci, pierit de uimire, dete să ia mâna persanului şi să i-o sărute; ci acela nu vroi să-l lase, şi îi spuse:

— O, Hassan, du-te degrabă în suk şi vinde turta aceasta de aur! Şi ia cât poţi pe ea, şi întoarce-te la tine acasă să pui banii bine, fără a spune o vorbă despre ceea ce ştii!

Şi Hassan se duse în suk şi înmână turta telalului care, după ce o cercetă ca greutate şi ca însuşiri, o strigă spre vânzare, şi se dădu pe ea mai întâi o mie de dinari de aur, pe urmă două mii, la cea de a doua strigare. Şi turta îi fu vândută la preţul acesta unui neguţător; iar Hassan luă cele două mii de dinari şi se duse să-i dea mamei sale, zburând de bucurie. Iar mama lui Hassan, la vederea aurului, nu putu mai întâi să rostească nicio vorbă, atâta era de plină de uimire; pe urmă, când Hassan, râzând, îi povesti că dobândise aurul acela de la ştiinţa persanului, ridică mâinile şi strigă cu mare spaimă:

— Nu este alt dumnezeu afară de Allah, şi nu este tărie şi putere decât întru Allah! Ce ai făcut tu, o, fiul meu, cu persanul acela dedat la alchimie?

Ci Hassan răspunse:

— O, maică a mea, chiar că acest preacinstit învăţat este pe cale să mă înveţe alchimia! Şi a început prin a mă face să văd cum se preschimbă o aramă de rând în aurul cel mai curat!

Şi fără să se mai sinchisească de dojenile maică-sii, Hassan luă din bucătărie piuliţa cea mare de aramă, în care bătrâna pisa usturoiul şi ceapa, şi cu care zobea grâul ca să facă turte de pâine, şi alergă la persanul care îl aştepta în

făurărie. Şi puse jos piuliţa de aramă şi se apucă să aţâţe focul. Şi persanul îl întrebă:

— Ce vrei să faci, ya Hassan?

El răspunse:

— Vreau să prefac în aur piuliţa mamei mele!

Şi persanul izbucni în râs şi spuse:

— Eşti cam necugetat, Hassane, dacă vrei să te arăţi în suk, de două ori într-o zi, cu nişte drugi de aur, şi să stârneşti bănuielile negustorilor, care au să ghicească lesne că ne ţinem de alchimie, şi ai să ne aduci pe cap o tare afurisită belea!

Hassan răspunse:

— Ai dreptate! Da tare aş vrea să învăţ de la tine taina stiintei tale!

Şi persanul începu să râdă şi mai nestăvilit decât prima oară, şi spuse:

— Eşti necugetat, Hassane, dacă îţi închipui că ştiinţa şi tainele ştiinţei se învaţă aşa, în mijlocul drumului, ori în piaţa din cetate, şi că poţi să-ţi faci ucenicia în mijlocul sukului, sub ochii agiei! Da dacă, într-adevăr, ya Hassan, doreşti cu hotărâre să înveţi cum se cade, nu ai decât să-ţi strângi toate sculele şi să mă urmezi la mine acasă!

Şi Hassan, fără a şovăi, răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi, ridicându-se, îşi strânse sculele, închise prăvălia şi se duse cu persanul.

Or, pe drum, lui Hassan îi veniră în minte vorbele mamei sale despre persani, şi un potop de gânduri începu să-i vâlvorească minţile; aşa că se opri din mers, fără a şti prea bine ce face şi, cu capul plecat, începu să cugete adânc. Şi persanul, întorcându-se, îl văzu în starea aceea şi se porni să râdă; pe urmă îi zise:

— Eşti necugetat, Hassane! Căci, dacă ai avea şi minte tot pe atâta câtă drăgălăşenie, nu te-ai opri dinaintea sorţii desfătate care te aşteaptă! Cum adică? eu îţi vreau binele,

şi tu şovăiesti?

Pe urmă adăugă:

— Ci, o, fiul meu, ca să nu ai nici cea mai uşoară îndoială în ce priveşte gândurile mele, am să-ţi dezvălui tainele ştiinţei mele chiar în casa ta!

Şi Hassan răspunse:

— Da, pe Allah! asta are s-o liniştească pe mama!

Şi persanul spuse:

— Mergi, aşadar, înaintea mea, ca să-mi arăţi drumul!

Şi Hassan o luă pe drum înainte, iar persanul după el; şi ajunseră astfel la bătrână.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci şi una noapte

Spuse:

...şi ajunseră astfel la bătrână.

Şi Hassan îl rugă pe persan să aştepte în sala de intrare şi, alergând ca un mânz care zburdă primăvara pe imaş, se duse s-o vestească pe maică-sa că persanul venise în ospeţie la ei. Şi adăugă:

— De vreme ce are să mănânce din mâncarea noastră, în casa noastră, are să fie între noi legătura pâinii şi a sării; şi, în felul acesta, nu o să mai ai de ce să-ţi chinuieşti gândurile din pricina lui.

Bătrâna însă răspunse:

— Allah să ne ocrotească, fiul meu! Legătura de pâine şi de sare este sfântă la noi; ci la păcătoşii aceştia de persani, care sunt închinători focului, nişte stricaţi şi nişte sperjuri, nu are nicio preţuire! Ah, fiul meu, te paşte pacoste grea!

El spuse:

— După ce ai să-l vezi pe acest preacinstit învăţat, nu ai să mai vrei să-l laşi să plece din casa noastră!

Ea spuse:

— Nu! pe mormântul tatălui tău, nu am să stau o clipită în casa aceasta, câtă vreme are să se afle aici păgânul! Iar după ce are să plece, am să spăl duşumeaua odăii, şi am să afum cu tămâie, şi nici nu am să te ating vreme de o lună întreagă, de frică să nu mă întinez de la tine!

Pe urmă adăugă:

— Ci, întrucât el se află în casa noastră, iar noi avem aurul pe care ni l-a dăruit el, am să vă pregătesc la amândoi ceva de mâncare, pe urmă am să plec degrabă pe la vecini!

Şi pe când Hassan se ducea îndărăt la persan, bătrâna aşternu masa şi, după ce făcu nişte târguieli bogate, puse pe tablale pentru ei pui rumeniţi, şi castraveţi, şi zece feluri de zaharicale şi de prăjituri; şi plecă degrabă să se aciuiască pe la vecini.

Atunci Hassan îl aduse pe prietenul său persanul în sufragerie şi îl pofti să ia loc, spunându-i:

— Trebuie să ne legăm între noi cu pâinea şi cu sarea!

Şi persanul răspunse:

— De bună seamă! Legătura aceasta este un lucru de nesmintit!

Şi se aşeză lângă Hassan şi începu să mănânce cu el, sporovăind întruna. Şi îi spunea:

— O, Hassane, fiui meu, pe sfânta legătură de pâine şi de sare, care se află acuma între noi, dacă nu te-aş iubi cu o dragoste atât de fierbinte, nu te-aş învăţa lucrurile tainice pentru care ne aflăm aici!

Şi, spunând acestea, scoase din turban săculeţul cu praful cel galben şi, arătându-i-l, adăugă:

— Vezi praful ăsta? Află, dar, că numai cu oleacă de pulbere de aceasta poţi să schimbi în aur zece oca de

aramă. Căci praful acesta nu este altceva decât al-iksirul[2] chintesenţial, învârtoşat şi pe urmă făcut pulbere, pe care l-am scos din zeama de la o sumedenie de buruieni de leac şi de la o sumedenie de mirodenii, care de care mai osebite. Şi nu am ajuns la născocirea aceasta decât după munci şi osteneli pe care ai să le afli şi tu într-o zi!

Şi îi întinse lui Hassan săculeţul, iar Hassan începu să se uite la el cu atâta luare-aminte, încât nu-l mai văzu pe persan cum scoate repede din turban o bucată de bang, din bangurile ce se fac în insula Creta, şi cum o amestecă într-o prăjitură. Şi persanul îi dădu lui Hassan prăjitura s-o mănânce, iar Hassan, tot uitându-se mai departe la făină, mâncă prăjitura şi, pe dată, se prăbuşi lat, fără de simţire, cu capul mai greu decât picioarele!

Numaidecât persanul, scoţând un strigăt de biruinţă, sări în picioare şi rosti: „Ah, minunatule Hassan, de câţi ani te tot caut fără să te găsesc! Da acuma iată-te în mâinile mele, şi n-ai să mai scapi de sub puterea mea!” Şi îşi suflecă mânecile, îşi strânse cingătoarea şi, apropiindu-se de Hassan, îl îndoi frumos, cu capul pe genunchi, şi, ţinându-l aşa, îi legă braţele de fluierele picioarelor, şi mâinile de tălpi. Pe urmă, luă o ladă de haine, o goli şi îl puse în ea pe Hassan, cu tot aurul făurit de lucrarea lui de alchimie. Pe urmă ieşi să caute un hamal, îi încărcă lada în spinare şi îi porunci să i-o ducă la ţărmul mării, unde se afla o corabie gata să-şi întindă pânzele. Şi căpitanul, care nu mai aştepta decât sosirea persanului, ridică ancora. Şi corabia, împinsă de vântul dinspre uscat, se îndepărtă de ţărm, cu pânzele umflate! Şi-aşa cu persanul, răpitorul lui Hassan şi al lăzii în care îl închisese!

Estimp, mama lui Hassan, iacătă! Când văzu că fiul ei pierise odată cu lada şi cu aurul, şi că hainele din ladă erau

[2] Elixirul.

împrăştiate prin toată odaia, şi că uşa casei fusese lăsată descuiată, pricepu că din ceasul acela Hassan era pierdut pentru ea şi că hotărârea ursitoarei era împlinită! Atunci se lăsă pradă deznădejdii şi începu să se bată amarnic peste obraji, şi să-şi sfâşie hainele de pe ea, şi să geamă, să suspine, să ţipe de durere şi să verse lacrimi, zicând: „Vai, o, copilul meu, of! Vai, rod al sufletului şi al inimii mele, of!” Şi îşi trecu noaptea toată alergând înnebunită pe la toţi vecinii, ca să întrebe de feciorul ei; ci fără de niciun folos. Iar vecinii încercară s-o aline; ea însă nu mai putea să fie alinată. Şi din ceasul acela începu să-şi treacă zilele şi nopţile în lacrimi şi în jale, lângă mormântul pe care îl ridică în mijlocul casei sale, şi pe care scrise numele fiului ei Hassan şi ziua în care acesta fusese rupt de la dragostea ei. Şi mai puse să se scrie şi aceste stihuri pe marmura de pe mormânt, ca să le poată citi fără de contenire şi să plângă:

În fiecare noapte
Când somnul trist mă fură,
În fiecare noapte,
O umbră se strecoară, încet, pe sub perdele —
La patu-mi vine tainic,
Ca-ntr-o fermecătură,
Şi amăgeşte visul
Singurătăţii mele.

Dau să cuprind în braţe
Făptura lui iubită,
A fiului meu care
S-a dus şi nu mai vine;
Şi sar din visul nopţii,
Dar vai! acea clipită
S-a dus, şi-n casa goală
Nu-i nimeni lângă mine.

Şi iacă-aşa trăia biata mamă, cu durerea ei.
Iar persanul, plecat cu lada pe corabie...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci şi doua noapte

Spuse:

Iar persanul, plecat cu lada pe corabie, era cu adevărat un vrăjitor tare amarnic; şi îl chema Bahram magul, şi de meseria lui era alchimist. Şi în fiecare an îşi alegea dintre fiii de musulmani câte un flăcăiandru bine făcut, ca să-l răpească şi să facă din el ceea ce îl îndemna să facă păgânia, stricăciunea şi soiul lui blestemat; întrucât, aşa cum a spus Părintele Zicalelor, vrăjitorul acela nu era decât „un câine, fecior de câine; şi toţi strămosii lui erau nişte câini! Atunci cum dar să fie el altceva decât un câine, ori cum să facă altceva decât ceea ce face un câine?” Or, aşadar, tot timpul cât ţinu călătoria pe mare, Bahram magul cobora o dată pe zi în afundul corăbiei, acolo unde se afla lada, sălta capacul şi îi da lui Hassan să mănânce şi să bea, punându-i chiar el în gură îmbucăturile, dar lăsându-l mereu în starea de somnoreală. Şi când corabia ajunse la capătul călătoriei, Bahram porunci să se dea jos lada, şi coborî şi el pe uscat, în vreme ce corabia lua iarăşi largul.

Atunci vrăjitorul Bahram deschise lada, deznodă legăturile lui Hassan şi spulberă puterea hangului, dându-i flăcăului să miroase nişte oţet şi aruncându-i în nas nişte praf împotriva somnului. Iar Hassan pe dată îşi veni în simţiri, şi se uită la dreapta, şi se uită la stânga, şi se văzu întins pe un ţărm de mare, unde pietrele şi nisipul erau

colorate în roşu, în verde, în alb, în albastru, în galben şi în negru; şi, din aceasta, pricepu că nu se afla pe ţărmul mării lui de baştină. Atunci, tare nedumerit că se vedea în acel loc pe care nu îl cunoştea, se ridică şi îl zări pe persan în spatele lui, stând pe o stâncă şi privindu-l cu un ochi deschis şi cu un ochi închis. Şi Hassan, numai dacă îl văzu aşa, simţi pe dată în sufletul lui că fusese amăgit şi că de aci încolo se afla în puterea vrăjitorului. Şi îşi aduse aminte de nenorocirile pe care i le prorocise maică-sa, şi se împăcă în inima lui cu hotărârile sorţii, zicându-şi: „Îmi pun nădejdea în Allah!” Pe urmă se duse la persan, care îl lăsă să se apropie fără a se clinti, şi îl întrebă cu un glas tare tulburat:

— Ce vrea să însemne asta, taică? Şi oare nu ne-am legat noi între noi cu legământul pâinii şi sării?

Iar Bahram magul pufni în râs şi spuse:

— Pe Foc şi pe Lumină! Ce-mi tot vorbeşti de pâine şi de sare mie, Bahram, care mă închin Flăcării şi Jarului, Soarelui şi Luminii? Au tu nu ştii că, în felul acesta, eu de mult am sub puterea mea nouă sute nouăzeci şi nouă de tineri musulmani, pe care i-am răpit, şi că tu eşti al o mielea? Ci pe Foc şi pe Lumină! fără de îndoială că tu eşti cel mai frumos dintre toţi! Şi n-as fi crezut, o, Hassan, că ai să-mi cazi atâta de uşor în năvod! Ci, slavă Soarelui! iată-te în mâinile mele, şi ai să vezi în curând cât de mult te iubesc! Pe urmă adăugă:

— Ai să începi, deocamdată, prin a te lepăda de credinţa ta şi a te închina la ceea ce mă închin eu!

La vorbele acestea, uimirea lui Hassan se schimbă într-o supărare până peste poate, şi strigă la vrăjitor:

— O, şeic al blestemului, la ce cutezi tu să mă îndemni? Şi ce ticăloşie vrei să mă pui să săvârşesc?

Când îl văzu pe Hassan atâta de mâniat, persanul, întrucât avea alte gânduri cu el, nu vroi să stăruie mai mult în ziua aceea, ci îi zise:

— O, Hassan, ceea ce ţi-am spus, când ţi-am cerut să te lepezi de legea ta, nu a fost decât o prefăcătorie din partemi, ca să-ţi pun credinţa la încercare şi să-ţi ajut să dovedeşti, în felul acesta, o mare vrednicie dinaintea Atoaterăsplătitorului!

Pe urmă adăugă:

— Dacă te-am adus aici, te-am adus cu gândul să te învăţ, în singurătate, tainele ştiinţei! Ia te uită la muntele acesta ascuţit, care se ridică deasupra mării! Este Muntele-Norilor! Şi în el se află lucrurile cele trebuincioase pentru aliksirul preschimbărilor. Şi, dacă vrei să te laşi dus pe vârful lui, mă jur ţie, pe Foc şi pe Lumină, că n-o să ai a te căi de nimic! Căci de-aş fi vrut să te duc fără de voia ta acolo, aş fi făcut lucrul acesta pe când dormeai! Or, de îndată ce o să ajungem pe culme, avem să culegem tulpinile de buruieni care cresc pe tărâmul acela de deasupra norilor. Şi am să-ţi arăt atunci ce trebuie să faci!

Iar Hassan, care, fără de voia lui, se simţea stăpânit de vorbele vrăjitorului, nu îndrăzni să nu se supună şi spuse:

— Ascult şi mă supun!

Pe urmă, aducându-şi aminte cu jale de mama şi de ţara lui, începu să plângă cu amar. Atunci Bahram îi zise:

— Nu plânge, Hassane! Ai să vezi în curând ce dobândeşti urmând sfaturile mele!

Şi Hassan întrebă:

— Da cum o să putem noi să ne suim pe muntele acesta drept ca un perete?

Vrăjitorul răspunse:

— Asemenea piedică să nu te sperie! Avem să ajungem mai lesne ca pasărea!

Spunând vorbele acestea, persanul scoase de sub haină o tobiţă de aramă, peste care era întinsă o piele de cocoş, şi pe care erau săpate nişte litere talismanice. Şi începu să bată cu degetele în daireaua aceea. Şi pe dată se ridică un

nor de pulbere, şi din mijlocul lui se auzi un nechezat prelung; şi, într-o clipită, se şi ivi dinaintea lor un cal negru înaripat, care începu să bată în pământ cu copita, aruncând foc pe nări. Şi persanul încălecă pe el îndată şi îl ajută şi pe Hassan să se aburce la spatele lui. Şi, numaidecât, calul bătu din aripi şi porni în zbor; şi, în mai puţin timp decât ar fi de trebuinţă ca să deschizi o pleoapă şi s-o închizi pe cealaltă, îi şi duse până pe vârful Muntelui-Norilor. Pe urmă pieri.

Atunci persanul se uită la Hassan cu un ochi tot atâta de crunt ca şi pe ţărmul mării, pufni într-un hohot de râs năprasnic şi strigă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci şi treia noapte

Spuse:

Atunci persanul se uită la Hassan cu un ochi tot atâta de crunt ca şi pe ţărmul mării, pufni într-un hohot de râs năprasnic şi strigă:

— Acuma, Hassane, te afli cu totul sub puterea mea; şi nimenea nu are să te mai poată scăpa! Pregăteşte-te, dar, să-mi îndeplineşti cu inimă supusă orice voie, şi începe, până una alta, cu a te lepăda de credinţa ta şi a mărturisi că singura putere este Focul, părintele Luminii!

Când auzi vorbele acestea, Hassan se trase îndărăt strigând:

— Nu este alt Dumnezeu decât unul Allah! Şi Mahomed este trimisul lui Allah! Ci tu, o, ticăloase persane, nu eşti decât un necredincios şi un păgân! Şi Stăpânul Atotputerii are să te pedepsească prin mine!

Şi Hassan, iute ca fulgerul, se repezi la vrăjitor şi îi

smulse din mâini daireaua; pe urmă îl împinse înspre marginea muntelui cel ascuţit şi, încordindu-şi voiniceşte amândouă mâinile, îl aruncă în prăpastie. Şi vrăjitorul cel sperjur şi necredincios, dându-se de-a rostogolul, căzu şi se zdrobi de stâncile mării, şi îşi lepădă duhul întru păgânie. Şi Eblis îi înhăţă sufletul, ca să aţâţe cu el focul gheenei. Şi iacătă de ce moarte muri Bahram magul, vrăjitorul cel ticălos şi alchimist.

Iar Hassan, scăpând astfel de insul care vroia să-l facă a săvârşi toate mişeliile, începu dintru-ntâi să cerceteze pe toate feţele daireaua cea vrăjită, pe care era întinsă pielea de cocoş. Ci, neştiind cum să se slujească de ea, socoti că-i mai bine să nu se slujească nicicum; aşa că şi-o atârnă la centură. După care, rotindu-şi ochii împrejur, văzu că într-adevăr vârful de munte pe care se afla era atât de înalt, încât se ridica deasupra norilor strânşi pe la poalele lui. Şi o câmpie fără de sfârşit se întindea pe acea culme şi închipuia, între cer şi pământ, un fel de mare fără apă. Şi departe de tot ardea un foc mare şi sclipitor. Şi Hassan gândi: „Acolo unde-i foc se află şi o făptură omenească!” Şi porni într-acolo afundându-se în acea câmpie unde, drept orice suflet, nu era decât sufletul lui Allah! Şi când se apropie de ţintă, putu într-un sfârşit să bage de seamă că focul cel sclipitor nu era, în bătaia de soare, decât strălucirea unui palat de aur, ridicat pe patru stâlpi înalţi, tot de aur.

La privelişte aceea, Hassan se întrebă: „Ce sultan ori ce ginn o fi putând să locuiască prin asemenea locuri?”

Şi, cum era tare ostenit de toate zbuciumările prin câte trecuse, ca şi de drumul cel lung pe care îl străbătuse, îşi zise: „Cu mila lui Allah, am să mă duc la palatul acesta şi am să cer portarului să-mi dea oleacă de apă şi ceva de mâncare, ca să nu mor de foame. Şi de-o fi un om de bine, are să mă adăpostească pe o noapte în vreun ungher!” Şi,

dându-se în voia sorţii, ajunse dinaintea porţii celei mari, care era tăiată dintr-o piatră de smarald; şi, trecând pragul, intră în curtea de la intrare.

Or, nici nu facu bine câţiva paşi în acea curte că Hassan şi zări două fete, frumoase de te ameţeau, care şedeau pe o laviţă de piatră şi jucau şah. Şi întrucât erau tare cufundate în jocul lor, nu băgară de seamă dintru început intrarea lui Hassan. Cea mai tânără însă, când auzi călcătura paşilor lui, săltă capul şi îl văzu pe frumosul Hassan, care şi el se oprise când le zărise. Şi fata se ridică repede şi spuse surorii sale:

— Ia te uită, sora mea, ce flăcău frumos! De bună seamă că acesta trebuie să fie nefericitul pe care vrăjitorul Bahram îl aduce în fiecare an pe Muntele-Norilor! Da cum o fi făcut de-a scăpat din mâinile diavolului acela?

La vorbele acestea, Hassan, care dintru-ntâi nu cuteza să se mişte din loc, înaintă către fete şi, aruncându-se la picioarele celei mai tinere, strigă:

— Aşa-i, o, stăpână a mea, sunt chiar sărmanul acela!

Şi fata, dacă îl văzu la picioarele ei pe flăcăul cel atâta de frumos, cu stropi de lacrimi pe marginea ochilor lui negri, se simţi tulburată până în străfundurile inimii; şi, cu o faţă plină de milă, se ridică şi îi spuse suroră-sii, arătându-l pe tânărul Hassan:

— Fii martoră, sora mea, că din clipita aceasta mă jur, dinaintea lui Allah şi dinaintea ta, că mi-l fac frate pe tânărul acesta şi că vreau să împart cu el plăcerile şi bucuriile din zilele frumoase, şi necazurile şi supărările din zilele mai puţin norocite!

Şi îl luă pe Hassan de mână, îl ajută să se ridice de jos şi îl îmbrăţişă aşa cum o soră iubitoare îl îmbrăţişează pe un frate drag. Pe urmă, ţinându-l mai departe de mână, îl duse în palat, unde, mai înainte de orice, începu prin a-i face la hammam o scaldă care îl învioră cu totul; după care îl îmbrăcă în nişte haine falnice, aruncând hainele lui cele

vechi şi murdare de drum, şi, ajutată de soră-sa, care veni după ei la hammam, îl duse în odaie la ea, sprijinindu-l de un braţ, în vreme ce soră-sa îl ţinea de celălaltul. Şi cele două fete îl poftiră pe tânărul lor oaspete să şadă jos între ele, ca să mănânce. Pe urmă cea mai tânără îi zise:

— O, frate al meu preaiubit, o, dragule, tu, care cu venirea ta faci pietrele casei să dănţuiască de bucurie...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci şi patra noapte

Spuse:

— O, frate al meu preaiubit, o, dragule, tu, care cu venirea ta faci pietrele casei să dănţuiască de bucurie, vrei să ne spui numele cel fermecător pe care îl porţi şi pricina care te-a adus la poarta casei noastre?

El răspunse:

— Află, o, soră care mă întrebi, şi tu, mai marea noastră, că mă cheamă Hassan. Ci în ce priveşte pricina care m-a adus la palatul vostru, apoi aceea-i soarta mea cea norocoasă! Este însă adevărat că, dacă am ajuns aici, nu am ajuns decât după ce am îndurat tare mari necazuri!

Şi povesti toate câte le păţise cu vrăjitorul Bahram magul, de la început până la sfârşit. Ci nu este de niciun folos să le mai spunem încă o dată. Şi cele două surori, mâniate de purtarea persanului, strigară amândouă deodată:

— O, câinele afurisit! Că i s-a cuvenit moartea, şi bine ai făcut, o, frate al nostru, de i-ai precurmat pe veci putinţa de a se mai bucura de răsuflarea vieţii!

După care cea mai mare se întoarse către cea mai mică

şi îi zise:

— O, Boboc-de-Trandafir, acuma este rândul tău să-i povesteşti fratelui nostru povestea noastră, ca s-o ţină minte!

Şi fermecătoarea Boboc-de-Trandafir spuse:

— Află, o, frate al meu, o, preafrumosule, că noi suntem nişte domniţe! Pe mine mă cheamă Boboc-de-Trandafir, iar pe sora mea, care-i aci de faţă, o cheamă Boabă-de-Mirtă; şi, tot aşa, mai am alte cinci surori, încă şi mai frumoase decât noi, care acuma sunt plecate la vânătoare, şi care nu au să mai zăbovească mult până să se întoarcă. Pe cea mai mare dintre noi o cheamă Steaua-Dimineţii, pe cea de a doua o chemă Steaua-Serii, pe cea de a treia o cheamă Cornalina, pe cea de a patra o cheamă Smaralda, pe cea de a cincea o cheamă Dediţea. Iar eu sunt cea mai mică dintre toate şapte. Şi suntem toate surori după tată, dar nu şi după mamă; iar eu şi cu Boabă-de-Mirtă suntem surori şi după mamă. Or, tatăl nostru, care este unul dintre sultanii cei atotputernici peste ginni şi peste marezi, este un înfumurat şi un asupritor care, socotind că nimenea nu este vrednic să ajungă soţ al vreuneia dintre fetele lui, s-a jurat că nu are să ne mărite niciodată. Şi, ca să fie încredintat că voinţa lui nu are să fie încălcată vreodată, si-a chemat vizirii şi i-a întrebat: „Nu cumva ştiţi vreun loc pe unde nu umblă nici oamenii şi nici ginnii, şi care ar putea să le slujească de locuinţă celor şapte fete ale mele?” Vizirii răspunseră: „Şi oare pentru ce, o, doamne al nostru?” El spuse: „Ca să le pun pe cele şapte fete ale mele la adăpost de oamenii şi de ginnii de parte bărbătească!”. Ei spuseră: „O, doamne al nostru, noi gândim că femeile şi fetele nu au fost zămislite de către Cel-Binefăcător decât ca să se împreune cu bărbaţii prin părţile cele mai simţitoare ale trupului lor! Şi, de altminteri, însuşi Prorocul (cu el fie rugăciunea şi pacea!) a spus: «Nicio femeie nu va îmbătrâni fecioară în Islam!» Ar fi, dar, o mare ruşine pe capul

sultanului, dacă fetele lui ar îmbătrâni cu fecioria lor! Şi-apoi, pe Allah! păcat de tinereţele lor!” Ci părintele nostru răspunse: „Mai bine să le văd moarte, decât să le mărit!” Şi adăugă: „Dacă nu-mi arătaţi numaidecât locul de care vă întreb, capetele voastre au să vă zboare de pe grumaji!” Atunci vizirii răspunseră: „Dacă-i aşa, o, Măria Ta, află că este un loc gata găsit spre a-ţi pune fetele la adăpost: este Muntele-Norilor, în care, pe vremurile de demult, sălăşluiau efriţii cei răzvrătiţi împotriva poruncilor lui Soleiman. Acolo se află un palat de aur, zidit odinioară de efriţii cei răzvrătiţi, spre a le sluji de adăpost, dar care de atunci a rămas părăsit şi şade pustiu. Iar locul unde-i aşezat este prielnic, căci se bucură de un aer minunat şi-i coperit din belşug cu pomi roditori şi cu ape plăcute, mai reci ca gheaţa şi mai dulci ca mierea!” La vorbele acestea, tătânele nostru nu mai zăbovi a ne trimite aici, cu o liotă falnică de ginni şi de marezi care, odată ce ne aşezară în pustietate, se întoarseră la împărăţia tatălui nostru. Or noi, de cum am ajuns aici, am şi văzut că într-adevăr locul acesta, departe de toate făpturile lui Allah, este un loc înflorit, bogat în păduri, cu pajişti însorite, cu livezi şi cu izvoare de ape vii ce curg din belşug, asemenea unor salbe de mărgăritare şi unor năvlapi de argint; şi văzurăm că pâraiele se îmbulzesc unele peste altele, ca să privească şi să oglindească florile care le zâmbesc; şi văzurăm că văzduhul este vrăjit de ciripeli şi de miresme; şi că porumbeii guleraţi şi turturelele preamăresc pe ramurile primăverii şi cântă laude Atoatefăcătorului; şi că lebedele plutesc mândre pe ape; şi că păunii, în straiele lor falnice, învrâstate cu corai şi cu nestemate în mii de culori, sunt ca nişte tineri însurăţei; că pământul este un pământ neprihănit şi amirosind a pomişori de camfor, împodobit cu toate podoabele raiului; şi că, într-un sfârşit, este o ţară aleasă şi binecuvântată! Încât, o, frate al meu, nu ne

simţim nefericite că trăim într-o tară ca aceasta, în palatul acesta de aur; şi, mulţumindu-i pururea celui Atoaterăsplătitorului pentru huzururile sale, nu ne pare rău decât de un lucru, şi anume că nu avem în tovărăşia noastră niciun bărbat care să ne bucure cu chipul lui când ne deşteptăm dimineaţa, şi care să aibă o inimă iubitoare şi gingaşă. Pentru aceasta, o, Hassan, ne vezi acuma atâta de bucuroase de venirea ta!

Şi, după ce vorbi aşa, fermecătoarea Boboc-de-Trandafir îl muie pe Hassan în alinturi şi daruri, aşa cum se face între fraţi şi între prieteni, şi şezu cu drag la taifas mai departe cu el.

Estimp, veniră şi celelalte cinci domniţe, surorile frumoaselor Boboc-de-Trandafir şi Boabă-de-Mirtă; şi, vrăjite şi răpite de vederea unui flăcău atâta de frumos şi a unui frate atâta de dulce, îi făcură cea mai aleasă şi mai călduroasă primire. Şi după salamalecurile şi cele dintâi urări şi cuvinte, îl puseră să jure că are să rămână cu ele o lungă bucată de vreme.

Şi Hassan, care nu vedea nicio piedică…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci şi cincea noapte

Spuse:

Şi Hassan, care nu vedea nicio piedică împotriva acelei dorinţi, se jurui din toată inima. Şi rămase pe lângă ele, în palatul lor plin de minuni, şi, din acea clipă, fu soţul lor la toate vânătorile şi la toate plimbările. Şi se bucura şi se simţea fericit că are nişte surori aşa de fermecătoare şi aşa de gingaşe; iar ele se simţeau minunat că au un frate aşa de frumos şi de desfătător. Şi îşi petreceau zilele zburdând

împreună prin poieni şi de-a lungul pâraielor; iar seara se dăscăleau laolaltă, Hassan povestindu-le despre obiceiurile din ţara lui de baştină, iar fetele povestindu-i datinile ginnilor, ale marezilor şi ale efriţilor. Şi viaţa aceasta plăcută îl făcea tot mai frumos din zi în zi, şi da chipului său o înfăţişare chiar ca a lunii. Şi dragostea lui de frate cu cele şapte surori, mai ales cu tinerica Boboc-de-Trandafir, se întemeia întocmai ca frăţia unor copii născuţi din acelaşi tată şi din aceeaşi mamă.

Or, într-o zi, pe când şedeau împreună şi cântau într-un crâng, zăriră deodată un vârtej mare de pulbere ce se ridica până la cer şi acoperea faţa soarelui; şi venea iute către ei, cu un vuiet ca de tunet. Şi cele şapte domniţe, cuprinse de spaimă, îi spuseră lui Hassan:

— Oh! fugi repede şi ascunde-te în foişorul din grădină!

Şi Boboc-de-Trandafir îl luă de mână şi se duse cu el să-l ascundă în foişor. Şi iacătă că trâmba se risipi şi de sub ea se ivi o oaste întreagă de ginni şi de marezi! Or oastea aceea era un alai pe care îl trimisese la fetele lui sultanul din Ginnistan, ca să le aducă la el, să fie de faţă la ospeţele cele mari pe care avea de gând să le dea în cinstea unuia dintre sultanii megieşi. Şi, la vestea aceea, Boboc-de-Trandafir alergă la ascunzătoarea lui Hassan; şi îl îmbrăţişă, cu lacrimi în ochi şi cu pieptul uscat de sughiţuri jalnice, şi îl înştiinţă că şi ea şi surorile ei au să plece, şi îi spuse:

— Însă, o, fratele meu, tu să aştepţi întoarcerea noastră în palatul acesta, peste care eşti stăpân deplin! Şi iată cheile de la toate odăile!

Şi îi întinse cheile, adăugând:

— Numai că, te rog fierbinte, ya Hassan, şi te juruiesc pe sufletul tău drag, să nu care cumva să deschizi odaia care se încuie cu cheia ce poartă ca semn peruzeaua aceasta încrustată în ea!

Şi îi arătă cheia cu pricina. Şi Hassan, tare mâhnit de

plecarea ei şi a surorilor ei, o îmbrăţişă plângând şi îi făgădui că are să aştepte neclintit întoarcerea lor, şi că nu are să deschidă uşa a cărei cheie avea ca semn peruzeaua

încrustată în ea. Şi fata, dimpreună cu cele şase surori ale ei, care veniră pe furiş să-l vadă pe fratele lor înainte de plecare, îşi luară bun-rămas cu multă duioşie de la Hassan, şi toate îl sărutară, una câte una; pe urmă, împreună cu alaiul, îşi luară numaidecât drumul către ţara părintelui lor.

Iar Hassan, dacă se văzu singur în palat, fu cuprins de o mare mâhnire; şi, dacă se pomeni în singurătate, după ce fusese în tovărăşia cea minunată a celor şapte surori, îşi simţi pieptul tare apăsat; şi, căutând să-şi spulbere şi să-şi domolească părerile de rău, se apucă să cerceteze, una câte una, odăile fetelor. Şi, văzând locul în care trăiau ele şi lucrurile lor frumoase, îşi simţea sufletul cuprins de foc şi inima bătând tulburată. Şi ajunse în felul acesta dinaintea uşii care se descuia cu cheia ce era însemnată cu peruzeaua încrustată în ea. Ci nu voi nicidecum să se slujească de acea cheie, şi se întoarse de la uşă. Pe urmă gândi: „Cine ştie pentru ce m-o fi sfătuit atâta sora mea Boboc-de-Trandafir să nu deschid uşa asta! Şi ce s-o fi putând afla, acolo înlăuntru, aşa de tainic încât să-mi fie pusă o atare oprelişte? Da dacă aşa-i voinţa surorii mele, nu am decât să răspund că ascult şi că mă supun!” Şi plecă, şi, întrucât se lăsa noaptea şi îl apăsa singurătatea, se duse să se culce, ca să-şi adoarmă mâhnirea. Ci nu izbuti să închidă ochii, atâta stăruia în mintea lui uşa aceea poprită; şi gândul la ea îl chinuia atât de tare, încât îşi spuse: „Da dacă tot m-aş duce s-o deschid?” Ci gândi: „Mai bine să aştept până mâine dimineaţă!” Pe urmă, nemaiputând să aştepte aşa, neadormit, se ridică zicându-şi: „Mai bine mă duc să descui usa acuma, numaidecât, şi să văd ce-o fi în iatacul pe care îl închide, măcar de-ar fi să-mi găsesc şi moartea acolo!” Şi ridicându-se, aprinse un opaiţ şi se duse la uşa cea tainică. Şi băgă cheia în broască, iar zăvorul se descuie fără de nicio caznă; şi usa se deschise ca de la sine, fără de niciun zgomot; şi Hassan intră în odaia în care da acea usă.

Or, degeaba privi el în toate părţile, că nu văzu dintruntâi chiar nimic: niciun lucru, nicio rogojină, niciun preş. După ce însă făcu o roată prin încăpere, zări într-un ungher, lipită de perete, o scară de lemn negru, care ducea sus la o bageacă tăiată în tavan. Şi Hassan, fără a şovăi, îşi puse jos opaiţul şi, căţărându-se pe scară, se sui până la tavan şi, de acolo, se strecură prin bageacă. Şi când scoase capul prin bageaca aceea, se pomeni deodată afară, la faţa unei terase ce se întindea chiar peste tavanul odăii.

Atunci Hassan se sui pe terasă. Iar terasa toată era plină cu ierburi şi cu copăcei, întocmai ca o grădină şi acolo, sub tainica lumină a lunii, văzu cum se deşterne, în mijlocul tăcerii pământului, cea mai frumoasă privelişte care a vrăjit vreodată un ochi de om…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci şi şasea noapte

Spuse:

Atunci Hassan se sui pe terasă. Iar terasa toată era plină cu ierburi şi cu copăcei, întocmai ca o grădină şi acolo, sub tainica lumină a lunii, văzu cum se deşterne, în mijlocul tăcerii pământului, cea mai frumoasă privelişte care a vrăjit vreodată un ochi de om. La picioarele lui, dormind în tihnă, se întindea un lac mare, în care se oglindea toată strălucirea cerului şi unde ţărmul, cu toate creţurile dulci ale apei, surâdea de frunzişurile clătinate ale dafinilor, de mirţii înfloriţi, de migdalii încununaţi cu zăpada lor, de steblele de glicine, şi cânta preamărirea nopţii din toate glasurile păsărelelor lui. Şi pânza de mătasă, cuprinsă între piepturi de tufişuri bătrâne, se întindea mai departe, să

scalde temeliile unui palat cu liniile zidirii ciudate, cu nişte bolte străvezii, ţâşnind în limpezimea şi în cleştarul cerurilor. Şi, de la palatul acela, se întindea până la apă, peste o punte de marmură şi de mozaic, o podea împărătească, pardosită cu lespezi puse rânduri-rânduri, şi cu pietre de rubin, şi pietre de smarald, şi pietre de argint, şi pietre de aur. Şi pe podina aceea se boltea, sprijinit pe patru stâlpi subţiri de alabastru trandafiriu, un uranisc de mătase verde, ce ocrotea cu dulceaţa umbrei lui un jeţ cioplit din lemn de aloe şi din aur, măiestrit lucrat, pe care spânzura o viţă de vie cu ciorchini grei şi cu boabe de mărgăritar mari cât ouăle de porumbel. Şi totul era înconjurat de o împletitură făcută din foiţe de aur roşu şi de argint. Şi peste toate acele lucruri neprihănite dăinuia atâta împăcare şi atâta frumuseţe, încât nicio făptură omenească, să fi fost însuşi Khosroe ori Kaissar, nu ar fi putut să închipuiască ori să dureze nişte minunăţii ca acelea.

Încât Hassan, înmărmurit, nu mai cuteză nici să se mişte, de frică să nu tulbure tihna dulce a acelor locuri; când, dintr-odată, văzu cum se desprinde de pe cer şi cum coboară vădit către lac un stol de păsări mari. Şi iacătă că se lăsară chiar pe ţărmul apei; şi erau în număr de zece; şi penele lor frumoase, albe şi dese, măturau iarba în mersul lor legănat şi galeş. Şi, în toate mişcările lor, parcă ar fi ascultat de o pasăre mai mare şi mai frumoasă decât toate celelalte, şi care se îndreptase încetişor către podina aceea, şi se aşezase în jeţ. Şi, deodată, toate zece laolaltă, cu o mişcare gingaşă, se despuiară de penele lor. Şi, aruncând mantiile acelea, se iviră zece lune, de o frumuseţe neprihănită, în chip de zece fecioare, goale din creştet până în talpă. Şi, râzând, săriră în apa care le întâmpină cu o ploaie de nestemate. Şi se scăldară cu mare desfătare, hârjonindu-se laolaltă, iar cea mai frumoasă se repezea după ele, le prindea şi le tăvălea într-un potop de alinturi, şi

le gâdila şi le muşluia! Şi ce mai chicoteli! Şi ce mai dezmierdări!

Când sfârşiră scalda, ieşiră din lac; iar cea mai frumoasă se sui iarăşi pe podină şi se duse să şadă în jeţ, neavând altă îmbrăcăminte pe ea decât pletele ei. Şi Hassan, privindu-i nurii, simţi cum îşi pierde minţile; şi gândi: „Ah! acuma ştiu bine de ce Boboc-de-Trandafir, sora mea, m-a oprit să deschid uşa aceasta! Iacătă că tihna mea s-a dus pe veci!” Şi cercetă mai departe cu de-amănuntul feluritele frumuseţi ale fecioarei goale.

Ce minunăţie! ah! şi ce nu văzu el atunci! într-adevăr, nu încape nicio îndoială, fata aceea era cel mai desăvârşit lucru ieşit din mâinile Atoateziditorului. Oh! Ce goliciune strălucită! Gingăşia gâtului ei şi lumina ochilor cei negri erau mai presus decât ale gazelelor; iar mijlocelul ei înalt şi subţire îmbăta mai tare decât arakaua. Părul ei de neguri era o noapte de iarnă, deasă şi întunecată. Gura-i aidoma cu un trandafir era gemma pecetei lui Soleiman. Dinţii-i de fildeş tânăr erau o salbă de mărgăritare, ori nişte pietricele de grindină croite pe-o măsură; gâtu-i era un stâlp de argint; pântecele avea unghere şi cotloane, iar spatele gropiţe şi caturi; buricul ei era atât de larg, încât ar fi putut cuprinde o uncie întreagă de mosc negru; coapsele-i erau voinice, şi deopotrivă de tari şi de mlădioase, ca nişte perne umplute cu puf de struţ; iar deasupra lor, în cuibu-i cald şi vrăjitor, aidoma unui iepuraş fără urechi, sta o istorie plină de slavă, cu terasa şi cu bătătura ei, şi cu vâlcelele ei ca pâlnia, în care să te tot laşi să luneci, ca să uiţi negrele amaruri. Şi tot aşa ai fi putut gândi că-i şi ca o boltă de cleştar, rotundă pe toate părţile şi clădită pe o temelie vârtoasă; ori că-i un tas de argint, stând răsturnat. Şi chiar că numai unei fecioare cumu-i aceasta i s-ar potrivi versurile poetului:

Fecioara, cum venea atunci spre mine,
În frumuseţea-i caldă îmbrăcată,
Ca trandafiru-n trandafirii lui,
Cu sâni ca două rodii, dintr-odată:
„Iată un trandafir şi două rodii!”
Strigai vrăjit, din inima mea toată.
Ci mă-nşelam! A-ţi semui obrajii
Cu trandafirii, o, frumoasă fată,
Şi sâni-ţi tari cu nişte biete rodii,
Greşeală e! Pentru că, niciodată,
Nici trandafirii de pe trandafiri,
Nici rodiile mândre n-au să poată
Să-ţi fie-asemeni – căci pe trandafiri
Poţi să-i miroşi; pe rodii, ca pe-o roadă,
Le poţi culege; dar, tu, minunată,
Cine-ar putea să se mândrească, oare,
Că te-a atins ori mirosit vreodată?

Şi-aşa era fecioara care se suise să stea, falnică şi goală, în jeţ, pe malul lacului.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci şi şaptea noapte

Spuse:

Şi-asa era fecioara care se suise să stea, falnică şi goală, în jeţ, pe malul lacului. După ce se odihni de scaldă, fata spuse către tovarăşele sale, culcate lângă ea pe podea:

— Daţi-mi hainele!

Şi fetele veniră şi îi puseră drept veşmânt numai o năframă de zarafir pe umeri, o basma străvezie pe cap şi o centură de atlaz peste mijloc. În felul acesta o împodobiră!

Şi era ca o mireasă, şi mai minunată decât toate minunile. Şi Hassan se uita la ea, ascuns pe după pomii de pe terasă şi, cu toată dorinţa care îl îndemna să i se arate înainte, nu izbuti să facă nicio mişcare, atâta de înlemnit era de uimire, şi atâta de pierit era de tulburare.

Şi fata spuse:

— O, domniţelor, iacătă că se face ziuă si-i vremea să ne pregătim de plecare, căci ţara noastră-i departe şi ne-am răsfăţat destul!

Atunci fetele o îmbrăcară în mantia ei de pene, se îmbrăcară apoi şi ele la fel, şi toate laolaltă îşi luară zborul, punând lumină pe cerul dimineţii.

Atâta! Şi Hassan, înmărmurit, le urma cu ochii şi, încă mult timp după ce pieriseră, tot mai scruta zarea îndepărtată, năpădit amarnic de o dragoste cum niciodată nu i se mai aprinsese în suflet la vederea niciunei fete de pe pământ. Şi lacrimi de dor şi de iubire începură să-i curgă pe obraji, şi strigă: „Ah, Hassan, sărmane Hassan! Iacătă-ti acuma inima în mâinile fetelor acestea de ginni, pe tine, pe care nicio frumuseţe nu te-a putut opri în ţara ta!” Şi, cufundat într-o visare adâncă, şi cu obrazul în palmă, ticlui versurile acestea:

Ce zori de ziuă albi te alină
În roua albă-a zării de argint?
Învеşmântată-ntr-o lumină lină
Şi-n frumuseţea ta de mărgărint,
O, tu, cea dusă, te ivişi, senină,
Doar ca să-mi pui în suflet flori ce mint
Şi chinul care inima-mi dezbină?
Cum de pot spune unii, cum pretind
Că dragostea e de dulceaţă plină?
Ah, chinu-acesta dacă e alint,
Atunci amarul smirnei ce-i, lumină?

Şi tot aşa oftă întruna, mai departe, fără să închidă ochii, până se ivi soarele. Pe urmă coborî pe ţărmul lacului şi începu să rătăcească încolo şi încoace, adulmecând în văzduhul proaspăt miresmele lăsate de domniţe. Şi se mistui aşa ziua întreagă, aşteptând să vină iar noaptea, ca să se suie iarăşi pe terasă, nădăjduind că păsările au să se mai întoarcă. Ci nimeni nu mai veni în noaptea aceea, şi nici în nopţile următoare. Şi Hassan, deznădăjduit, nu mai vroi nici să mănânce, nici să bea, nici să se culce, şi nu făcu alta decât să se îmbete tot mai tare de dorul lui după necunoscuta aceea. Şi, în felul acesta, se subţia şi slăbea; şi puterile îl părăsiră încetîncet, şi bietul Hassan se lăsă să cadă moale la pământ, zicându-si: „Moartea-i mai de dorit decât această viată de suferinţă!”

Estimp, cele şapte domniţe, fetele sultanului de peste Ginnistan, se întoarseră de la ospeţele unde fuseseră poftite de tatăl lor. Şi cea mai mică dintre ele, chiar până a-şi schimba hainele de drum, alergă să-l caute pe Hassan. Şi îl găsi în odaia lui, întins pe pat, tare îngălbenit şi tare schimbat; şi sta cu pleoapele închise, şi lacrimile îi curgeau domol pe obraji. Şi fata, când îl văzu aşa, scoase un ţipăt de spaimă şi se repezi la el şi îl cuprinse în braţe, aşa cum face o soră cu fratele ei, şi îl sărută pe frunte şi pe ochi, zicându-i:

— O, frate al meu preaiubit, pe Allah! mi se rupe inima când te văd în starea aceasta! Ah, spune-mi ce te doare, ca să-ţi caut leacul!

Şi Hassan, cu pieptul zguduit de suspine, făcu din cap şi din mână un semn care vroia să însemne: „Nu!” şi nu rosti nicio vorbă. Şi fata, năpădită de lacrimi, şi cu mângâieri nemărginite în glas, îi spuse:

— Fie-ţi milă, o, frate al meu Hassane, suflet al sufletului meu, desfătare a pleoapelor mele: când îţi văd ochii cufundaţi de slăbiciune în găvanele lor, şi trandafirii stinşi

din obraji-ţi scumpi, viaţa mi se întunecă şi nu mai are niciun farmec! Te juruiesc, pe sfânta dragoste care ne leagă, nu-ţi mai tăinui suferinţele şi chinul faţă de o soră care este gata să-ţi răscumpere viaţa cu preţul a o mie de vieţi de-ale ei!

Şi, pierdută, îl acoperea cu sărutări şi îi ţinea mâinile amândouă strânse la sânul ei, şi aşa îl ruga, stând în genunchi lângă patul lui. Şi Hassan, după un răstimp, scoase un şir de suspine grele şi, cu glasul stins, ticlui stihurile acestea:

De m-ai privi mai cu luare-aminte,
Pricina suferinţei mi-ai vedea,
Şi n-ar mai trebui să-nşir cuvinte.
Ci la ce bun să-mi ştii durerea grea,
Când niciun leac nu am de-aci-nainte?

Vai, inima mea s-a pierdut cu firea,
Şi ochii-mi pururi treji nimic nu văd!
Iar ceea ce a dus cu ea iubirea,
Numai iubirea poate da-ndărăt!

Pe urmă lacrimile lui Hassan se revărsară din belşug; şi adăugă:

— Ah, sora mea, ce ajutor ai mai putea să-i aduci cuiva care suferă din vina lui? Şi-apoi tare mi-e teamă că nu ai să poţi decât să mă laşi să mor de chinul şi de nenorocul meu!

Ci fata strigă:

— Numele lui Allah fie cu tine şi împrejurul tău, o, Hassan! Ce tot spui tu? De-ar fi să-mi pierd şi sufletul, eu nu pot face altceva decât să-ţi vin în ajutor!

Atunci Hassan, cu suspine în glas, spuse:

— Află, dar, o, sora mea Boboc-de-Trandafir, că sunt zece zile de când n-am mai mâncat nimic, şi aceasta din pricina

cutăror şi *cutăror* lucruri care mi s-au întâmplat!

Şi îi povesti toată păţania lui, fără a uita niciun amănunt.

Şi dacă auzi istorisirea lui Hassan, Boboc-de-Trandafir, departe de a se arăta necăjită, cum ar fi fost în drept să fie, se simţi cuprinsă cu totul de jalea lui şi începu să plângă laolaltă cu el.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci şi opta noapte

Spuse:

…se simţi cuprinsă cu totul de jalea lui şi începu să plângă laolaltă cu el. După care, Boboc-de-Trandafir spuse:

— O, fratele meu, linişteşte-ţi sufletul drag, limpezeşte-ţi ochii şi şterge-ţi lacrimile! Căci mă jur ţie că sunt gata să-mi primejduiesc şi viaţa care îmi este dragă şi sufletul meu cel scump, ca să îndrept ce ai păţit şi să-ţi împlineşti dorul, ajutându-te s-o ai pe acea necunoscută pe care ai îndrăgit-o, inşallah! Ci te sfătuiesc, o, frate al meu, să ţii în taină lucrul acesta, şi să nu le spui surorilor mele nicio vorbă, altminteri te primejduieşti să te pierzi, şi mă pierzi şi pe mine odată cu tine. Şi dacă ţi-or pomeni ele ceva despre uşa cea oprită, şi dacă te-or întreba despre ea, tu să le spui: „Habar nu am de usa aceea!” Şi dacă s-or mâhni că te văd atâta de zaif, şi dacă ţi-or pune vreo întrebare, să le spui: „Dacă sunt aşa, sunt din pricină că am tânjit prea mult singur de lipsa voastră. Şi inima mea s-a zbuciumat prea mult de dorul vostru!”

Şi Hassan răspunse:

— Hotărât! aşa am să le spun! Căci sfatul tău este minunat!

Şi o sărută pe Boboc-de-Trandafir, şi îşi simţi sufletul că

se linişteşte şi pieptul că i se alină, uşurat în felul acesta de teama cea mare care îl apăsa că are s-o vadă pe sora lui cum se supără pe el din pricina uşii celei tainice! Şi, înseninat pe deplin, răsuflă din adânc şi ceru de mâncare. Şi Boboc-de-Trandafir îl mai sărută o dată şi plecă fără de zăbavă, cu lacrimile în ochi, la surorile ei, să le spună:

— Vai, surorile mele! bietul meu frate Hassan este tare bolnav! De zece zile niciun strop de mâncare nu i-a mai intrat în gură, din pricina lipsei noastre şi a mâhnirii în care s-a cufundat! L-am lăsat aici singur, bietul de el, fără nimeni care să-i ţină de urât; şi atunci şi-a adus aminte de mama şi de tara lui, şi amintirile acestea l-au umplut de amărăciune. Of, tare-i vrednică de milă soarta lui, surorile mele!

La vorbele acestea ale blândei Boboc-de-Trandafir, domniţele, care erau împodobite cu un suflet bun şi uşor de înduioşat, alergară să-i ducă de mâncat şi de băut fratelui lor; şi se străduiră să-l mângâie şi să-l învioreze cu chipurile şi cu vorbele lor; şi, ca să-l înveselească, îi povestiră toate ospeţele şi toate minunăţiile pe care le văzuseră la palatul tatălui lor, în Ginnistan. Şi vreme de o lună de zile nu conteniră să-i dovedească cele mai alese şi mai duioase îngrijiri, ci fără să izbutească a-l tămădui întru totul.

La sfârşitul lunii aceleia, domniţele, afară de Boboc-de-Trandafir, care le rugă să-i îngăduie să rămână în palat, ca să nu-l lase singur pe Hassan, plecară la vânătoare, după obiceiul lor; şi ele se mărturisiră îndatorate surorii lor mai mici pentru grija ce-o avea faţă de oaspetele lor. Or, de îndată ce ele plecară, Boboc-de-Trandafir îl ajută pe Hassan să se scoale, îl luă în braţe şi îl duse pe terasa peste care se întindea lacul. Şi acolo, luându-l la sân şi odihnindu-i capul pe umărul ei, îi zise:

— Spune-mi acuma, mieluşelul meu, în care dintre foişoarele acestea care se înşiruiesc pe malul lacului ai

văzut-o pe aceea care îţi pricinuieşte atâtea lacrimi?

Şi Hassan răspunse:

— N-am văzut-o în niciunul dintre foişoarele acestea, ci mai întâi în apa lacului, şi apoi pe jeţul de pe podeaua aceea!

La vorbele acestea, fata se îngălbeni cu totul la chip şi strigă:

— O, păcatele noastre! Păi atunci, o, Hassan, aceea-i chiar fiica împăratului ginnilor, acela care domneşte peste împărăţia cea nemărginită în care tatăl meu nu este decât unul dintre caimacamii lui! Şi ţara în care se află scaunul de domnie al împăratului nostru este la o depărtare de neajuns, şi este înconjurată de o mare pe care nici oamenii şi nici ginnii nu pot s-o străbată. Şi el are şapte fete, iar aceea pe care ai văzut-o tu este cea mai tânără. Şi împăratul are o pază alcătuită numai din nişte fecioare războinice, de neam ales, şi fiecare dintre ele se află în fruntea unei oşti de cinci mii de călăreţe viteze. Or, tocmai aceea pe care ai văzut-o tu este cea mai frumoasă şi cea mai oţelită dintre toate tinerele împărăteşti; şi le întrece pe toate la vitejie şi la dibăcie. O cheamă Strălucire! Şi vine să se preumble pe aici la fiecare lună nouă, însoţită de fetele dregătorilor tatălui său. În ce priveşte mantiile lor de pene, care le poartă prin văzduhuri ca pe nişte păsări, apoi acelea-s din dulapurile de haine ale duhurilor! Şi numai cu ajutorul acelor haine avem să izbândim noi să ne atingem ţinta. Află, dar, o, Hassan, că altă cale nu ai ca să ajungi stăpân pe făptura ei, decât să pui mâna pe haina ei cea fermecată. Pentru aceasta nu ai decât să stai ascuns aici şi să aştepţi întoarcerea ei; şi ai să te foloseşti de clipa când ea are să coboare să se scalde în lac, şi ai să-i iei mantia, şi nimic altceva nu ai să-i mai iei! Şi, cu aceasta, o ai şi pe ea! Şi atunci, ia seama bine să nu care cumva să te înduioşezi de rugăminţile ei şi nu care cumva să-i dai mantia îndărăt, altminteri ai să fii pierdut fără de izbavă, iar noi toate avem

să fim la fel preţul răzbunării ei, şi tot aşa şi tatăl nostru odată cu noi! Mai degrabă înhaţ-o de coade şi trage-o după tine; şi are să ţi se supună şi să te asculte! Şi are să se petreacă ce s-o petrece!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute optzeci şi noua noapte

Spuse:

…Şi are să se petreacă ce s-o petrece!

La vorbele acestea spuse de Boboc-de-Trandafir, Hassan fu cuprins de bucurie şi simţi cum o viaţă nouă se revarsă în el şi îi dă îndărăt deplinătatea puterilor. Şi se ridică singur pe picioare şi luă în mâini capul surorii sale şi îl sărută cu duioşie, mulţumindu-i pentru bunătatea ei. Şi amândoi coborâră în palat şi îşi petrecură vremea tăifăsuind voioşi, ba despre una, ba despre alta, laolaltă cu celelalte fete.

Or, a doua zi, care se nimerise tocmai o zi de lună nouă, Hassan aşteptă noaptea ca să se ducă şi să se pitească sub podina de pe malul lacului. Şi nu şezu acolo mai mult de câteva clipite, că se şi auzi un fâlfâit de aripi în tăcerea nopţii şi, la lumina lunii, păsările cele cu atâta nerăbdare aşteptate se iviră şi intrară în lac, după ce îşi scoaseră mantiile de pene şi mătăsurile de dedesubt. Iar minunata Strălucire, fiica împăratului împăraţilor ginnilor, îşi cufundă şi ea în apă trupul falnic şi gol. Şi era încă şi mai frumoasă şi mai ispititoare decât întâia oară. Şi Hassan, cu toată încântarea şi tulburarea care îl cuprinseseră, izbuti să se strecoare, nevăzut, până la locul unde fuseseră lăsate hainele, luă mantia de pene a fetei împăratului şi se piti

degrabă sub podină.

Când frumoasa Strălucire ieşi din apă, pricepu dintr-o aruncătură de ochi, după neorânduiala hainelor împrăştiate pe iarbă, că o mână străină le prihănise lucrurile. Şi se duse la haine şi văzu că mantia ei pierise. Şi scoase un ţipăt amarnic de spaimă şi de deznădejde, şi începu să se bată peste faţă şi peste piept. Oh, ce frumoasă era aşa, sub lună, deznădăjduita de ea! Ci tovarăşele ei, când auziră ţipătul, se repeziră să vadă ce-i acolo şi, pricepând ce se întâmplase, îşi luară fiecare degrabă hainele şi, fără a se mai gândi să-şi şteargă goliciunea udă şi să-şi mai pună mătăsăriile de pe dedesubt, se acoperiră cu penele lor de zburătoare şi, iuţi ca nişte gazele speriate sau ca nişte porumbiţe vânate de erete, fugiră înnebunite către văzduhuri. Şi într-o clipită pieriră, lăsând-o singură, la marginea lacului, pe plânsa, pe îndurerata, pe necăjita Strălucire, fata împăratului lor.

Atunci Hassan, măcar că tremura de tulburare, se repezi din ascunzătoarea lui la fata goală, care o luă la fugă. Iar el se luă după ea împrejurul lacului, strigând-o cu numele cele mai gingaşe şi încredinţând-o că nu vroia să-i facă niciun rău. Ci ea, ca o căprioară hăituită de câini, fugea cu mâinile înainte, gâfâind, cu pletele în vânt, înspăimântată că fusese prinsă aşa, în goliciunea trupului ei de fecioară. Hassan însă, alergând după ea, o prinse, într-un sfârşit, şi o înşfacă de pletele pe care şi le înfăşură pe după mână, şi o sili să vină cu el. Atunci ea închise ochii şi, supunându-se sorţii, se lăsă târâtă fără a mai pune nicio împotrivire. Şi Hassan o duse în odaia lui, unde, fără a se lăsa înduioşat de rugăminţile şi de plânsetele ei, o încuie, şi fugi numaidecât s-o înştiinţeze pe sora lui şi să-i ducă vestea cea bună a izbânzii.

Iar Boboc-de-Trandafir veni fuga în odaia lui Hassan la prăpădita de Strălucire, care de jale îşi muşca mâinile şi plângea cu toate lacrimile din ochii ei. Şi Boboc-de-

Trandafir se aruncă la picioarele ei, ca să-i dovedească cinstire şi, după ce sărută pământul, îi spuse:

— O, domniţă a mea, pacea fie cu tine, şi mila lui Allah, şi binecuvântările lui! Tu luminezi locuinţa aceasta şi o înmiresmezi cu venirea ta!

Şi Strălucire răspunse:

— Cum? Tu eşti, Boboc-de-Trandafir? Care va să zică aşa îngădui tu să se poarte fiii oamenilor cu fata împăratului tău? Tu ştii ce putere are tatăl meu; şi ştii că împăraţii ginnilor sunt supuşii lui, şi că el porunceşte peste oştiri întregi de efriţi şi de marezi, nenumărate ca firele de nisip ale mării; şi ai cutezat să primeşti un om în casa ta, ca să mă prindă, şi ai vândut-o pe stăpâna ta! Altminteri cum ar fi găsit omul acesta drumul către lacul în care mă scăldam?

La vorbele acestea, sora lui Hassan răspunse:

— O, domniţă, fiică a împăratului nostru, o, tu, cea mai frumoasă şi cea mai minunată dintre fetele ginnilor şi ale oamenilor! Află că acela care te-a găsit la scaldă, o, neprihănito, este un flăcău fără de pereche. Şi-i cu adevărat împodobit cu purtări mult prea fermecătoare ca să nu fi avut nici cel mai mic gând de a te supăra. Ci atunci când ursitoarea a hotărât un lucru, lucrul acela trebuie să se întâmple! Şi chiar că numai ursita acestui flăcău frumos care te-a prins l-a făcut să se îndrăgostească de tine cu patimă; iar cei care iubesc sunt vrednici de iertare! Şi dacă te iubeşte aşa cum te iubeşte, nu are de ce să fie vinovat în ochii tăi! Şi-apoi, n-a zămislit oare Allah femeile pentru bărbaţi? Dacă ai şti, o, stăpână a mea, cât de bolnav a fost din ziua când te-a văzut pentru întâia oară! Era să-şi dea şi sufletul! Aşa!

Şi îi povesti mai departe domniţei toată năprasna patimii aprinse în inima lui Hassan, şi sfârşi spunând:

— Şi să nu uiţi, o, stăpână a mea, că te-a ales, dintre cele zece însoţitoare ale tale, ca pe cea mai frumoasă şi mai

minunată! Şi măcar că şi ele erau goale la fel ca tine, şi tot atât de lesne ca şi tine să fie prinse la scaldă!

Când auzi cele spuse de sora lui Hassan, frumoasa Strălucire văzu bine că trebuia să lase orice gând de fugă, şi se mulţumi să scoată un oftat adânc de supunere. Şi Boboc-de-Trandafir alergă numaidecât să aducă o rochie minunată, cu care o îmbrăcă pe domniţă.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzecea noapte

Spuse:

Şi Boboc-de-Trandafir alergă numaidecât să aducă o rochie minunată, cu care o îmbrăcă pe domniţă. După care îi puse să mănânce şi făcu tot ce putu spre a-i risipi supărarea. Şi frumoasa Strălucire, până la urmă, se mai împăcă oleacă şi spuse:

— Văd bine că aşa mi-a fost scrisa de la ursitoare, să fiu despărţită de tatăl meu, de rudele mele şi de locurile din ţara mea! Şi trebuie să mă supun ursitei!

Iar sora lui Hassan nu pregetă s-o întărească în acest gând, şi izbuti atâta de bine, încât lacrimile domniţei conteniră cu totul şi ea se împacă într-un sfârşit cu soarta ei. Atunci sora lui Hassan pieri o clipă, ca să dea fuga la frate-său şi să-i spună:

— Dă zor şi du-te numaidecât la preaiubita ta, căci clipa este prielnică. Şi, de cum ai să intri în odaie, repede-te de-i sărută picioarele, pe urmă mâinile, pe urmă obrajii. Şi numai după aceea să-i vorbeşti, şi cât mai frumos şi mai drăgălaş cu putinţă!

Şi Hassan, tremurând de tulburare, se duse la domniţa care, când îl văzu, se uită la el cu luare-aminte şi, în ciuda

supărării ei, fu peste măsură de încântată de frumuseţea lui. Ci îşi lăsă ochii în jos, iar Hassan îi sărută picioarele, şi mâinile, şi pe urmă o sărută pe frunte, între ochii amândoi, spunându-i:

— O, domniţă peste cele mai frumoase domniţe, viaţă a sufletelor, bucurie a privirilor, grădină a înţelepciunii, o, sultană, o, împărătească a mea! fie-ţi milă, linişteşte-ţi inima şi înseninează-ti ochii, căci soarta îţi este plină de fericire! Eu nu am alt gând faţă de tine decât să-ţi fiu rob credincios, aşa cum sora mea îţi este slujnică. Iar dorinţa mea nu este să te silnicesc, ci să mă căsătoresc cu tine, după legea lui Allah şi a Profetului! Şi-atunci am să te duc la Bagdad, în ţara mea, unde am să-ţi cumpăr robi şi roabe, şi o casă vrednică de tine în strălucirea ei. Ah! dacă ai şti ce ţară minunată este ţara în care se află Bagdadul, Cetatea Păcii, şi ce plăcuţi şi de treabă şi primitori sunt locuitorii săi, şi ce dulce şi prietenoasă este vecinătatea lor! Şi-apoi am o mamă care-i cea mai bună dintre femei şi care are să te iubească întocmai ca pe o fată a ei, şi are să-ţi gătească cele mai minunate mâncăruri, întrucât, fără de îndoială, mama mea este femeia care ştie să gătească cele mai bune mâncăruri din toată ţara Irakului!

Aşa îi vorbi Hassan tinerei Strălucire, fata împăratului de peste Ginnistan! Iar domniţa nu-i răspunse nici cu o vorbă, nici cu o literă, nici cu un semn! Şi deodată se auzi o bătaie la poarta palatului. Şi Hassan, care avea în seama lui să deschidă şi să închidă porţile, spuse:

— Iartă-mă, o, stăpână a mea! Am să lipsesc numai o clipită!

Şi alergă să deschidă poarta. Or, erau surorile lui, care se întorceau de la vânătoare şi care, când îl văzură însănătoşit şi cu obrajii iarăşi luminoşi, se bucurară până peste marginile bucuriei. Iar Hassan se feri să le pomenească de domniţa Strălucire, şi le ajută să-şi ducă belşugul de vânat,

alcătuit din gazele, din vulpi, din iepuri, din bivoli şi din toate soiurile de jivine. Şi se purtă faţă de ele cu o drăgălăşenie deosebită, sărutându-le rând pe rând pe frunte şi alintându-le şi dovedindu-le dragostea sa, cu o căldură cu care nu prea erau dedate din partea lui, întrucât el îşi păstra toate alinturile pentru sora lor, Boboc-de-Trandafir! Aşa că rămaseră uimite de schimbarea aceea; ba celei mai mari dintre fete îi trecu prin gând, până la urmă, că trebuie să fie vreo pricină anume care prilejuia o atare voioşie; şi se uită la el cu un zâmbet zefliu, şi îi făcu din ochi, şi îi spuse:

— O, Hassan, chiar că ne uimeşte voioşia aceasta nestăpânită a ta, când până astăzi tu doar primeai mângâierile noastre, fără-a vroi vreodată să răspunzi la ele! Oare îţi părem mai frumoase în hainele noastre de vânătoare, ori poate că îţi suntem mai dragi acum, ori mai degrabă-s amândouă pricinile deodată?

Hassan însă îşi lăsă ochii în jos şi scoase un suspin de să topească până şi cea mai aspră inimă! Iar domniţele, uluite, îl întrebară:

— De ce suspini aşa, o, fratele nostru? Şi ce ţi-a tulburat liniştea? Vrei oare să te întorci la mama ta, în tara ta? Spune, Hassane, deschide-ţi inima faţă de surorile tale!

Ci Hassan se întoarse către sora sa Boboc-de-Trandafir, care tocmai venea şi ea acolo, şi îi spuse, îmbujorându-se peste măsură:

— Spune tu, mai bine! Căci mie tare mi-e ruşine să le spun pricina care mă tulbură!

Şi Boboc-de-Trandafir spuse:

— Surorile mele, nu-i nimic deosebit! Numai că fratele vostru a prins o pasăre tare frumoasă din văzduh, şi doreşte din partea voastră să-l ajutaţi s-o îmblânzească!

Şi toate strigară:

— De bună seamă! nu-i nimic deosebit! Da pentru ce s-a îmbujorat Hassan aşa din pricina aceasta?

Ea răspunse:

— Iacătă! Din pricină că Hassan s-a îndrăgostit rău, da cu ce dragoste, de pasărea aceea!

Ele spuseră:

— Pe Allah! şi cum ai să faci, o, Hassan, spre a-ţi dovedi dragostea faţă de o pasăre de-a văzduhului?

Şi Boboc-de-Trandafir spuse, în vreme ce Hassan îşi lăsa capu-n pământ şi se înroşea şi mai tare:

— Cu vorba, cu alintul şi cu tot ce mai urmează!

Ele spuseră:

— Păi, atunci, trebuie să fie destul de mare pasărea fratelui nostru!

Boboc-de-Trandafir spuse:

— Este cât noi de mare! Ascultaţi-mă, mai bine!

Şi adăugă:

— Aflaţi, o, surorile mele, că mintea fiilor lui Adam este tare ciudată! Din pricina aceasta, atunci când l-am lăsat aici singur-singurel pe bietul nostru Hassan, întrucât îşi simţea pieptul tare apăsat, a început să rătăcească prin palat, ca să se înveselească. Da mintea îi era atâta de tulburată, încât a încurcat cheile de la odăi şi, din nebăgare de seamă, a deschis uşa de la iatacul cel tainic, unde se află terasa! Şi i s-a întâmplat *cutare* şi *cutare* lucru!

Şi povesti, însă micşorând vina lui Hassan, toată întâmplarea, şi adăugă:

— Oricum, fratele nostru este de iertat, întrucât fata e frumoasă! Ah, de-aţi şti, surorile mele, ce frumoasă e!

La vorbele acestea ale bunei Boboc-de-Trandafir, surorile ei spuseră:

— Dacă-i atâta de frumoasă precum spui, începe, mai înainte de a ne-o arăta, prin a ne-o zugrăvi mai îndeaproape!

Boboc-de-Trandafir spuse:

— Cine-ar putea, ya Allah, să vi-o zugrăvească? Mi-ar

creşte mai degrabă părul pe limbă, înainte de a vă putea spune farmecele ei, fie cât de cât. Ci am să încerc totuşi, măcar ca să nu vă las, atunci când o s-o vedeţi, să vă prăbuşiţi pe spate! Bismillah, o, surorile mele! Laudă Aceluia carele a îmbrăcat în strălucire goliciunea ei de iasomie! Frumuseţea gâtului şi strălucirea ochilor ei negri este mai presus de frumuseţea şi de strălucirea gazelelor, iar mijlocelul ei este mai mlădiu ca al ramului de araka! Păru-i este o noapte de iarnă, deasă şi neagră; gura, aidoma cu un trandafir, este însăşi gemma de la pecetea lui Soleiman; dinţi-i de fildeş tânăr sunt o salbă de mărgăritare, ori nişte pietre de grindină croite pe-o măsură; gâtu-i e un stâlp de argint; pântecu-i are colţuri şi unghere, iar spatele cute şi caturi; buricu-i e atâta de larg, încât poate să cuprindă în el o uncie de mosc negru; coapsele-i sunt voinice şi, pe cât de tari, pe-atât de mlădioase, ca nişte perne umplute cu pene de struţ şi, deasupra lor, în cuibul ei cald şi fermecător, asemeni unui iepure fără urechi, o istorie plină de slavă, cu terasa şi cu bătătura ei, şi cu vâlceaua ei ca o pâlnie, unde să te tot laşi să luneci ca să-ţi uiţi de negrele amaruri. Şi să nu vă amăgiţi întru nimic, o, surorile mele! Întrucât, când o s-o vedeţi, aţi putea tot aşa s-o luaţi drept o boltă de cleştar, rotundă pe toate părţile şi aşezată pe o temelie voinică, ori un tas de argint stând răsturnat. Şi unei fete ca aceasta i se potrivesc pe drept stihurile poetului:

Fecioara, cum venea atunci spre mine
În frumuseţea-i caldă îmbrăcată,
Ca trandafiru-n trandafirii lui,
Cu sâni ca două rodii, dintr-odată:
„Iată un trandafir şi două rodii!”
Strigai vrăjit, din inima mea toată.
Ci mă-nşelam! A-ţi semui obrajii
Cu trandafirii, o, frumoasă fată,

Şi sâni-ţi tari cu nişte biete rodii,
Greşeală e! Pentru că, niciodată,
Nici trandafirii de pe trandafiri,
Nici rodiile mândre n-au să poată
Să-ţi fie-asemeni – căci pe trandafiri
Poţi să-i miroşi; pe rodii, ca pe-o roadă,
Le poţi culege; dar, tu, minunată,
Cine-ar putea să se mândrească, oare,
Că te-a atins ori mirosit vreodată?

Şi iacătă, o, surorile mele, tot ce am văzut, dintr-o aruncătură de ochi, la domniţa Strălucire, fata împăratului împăraţilor din Ginnistan.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci şi una noapte

Spuse:

...Şi iacătă, o, surorile mele, tot ce am văzut, dintr-o aruncătură de ochi, la domniţa Strălucire, fata împăratului împăraţilor din Ginnistan.

După ce auziră vorbele acestea ale surorii lor, fetele strigară vrăjite:

— Câtă dreptate ai, o, Hassane, să fii îndrăgostit de tânăra aceea minunată! Da, pe Allah! du-ne degrabă la ea, ca s-o vedem şi noi, cu ochii noştri!

Şi Hassan, înseninat în ce priveşte surorile lui, le duse în foişorul în care se afla frumoasa Strălucire. Şi ele, când văzură frumuseţea ei fără de pereche, sărutară pământul dintre mâinile ei şi, după salamalecurile de bun venit, îi spuseră:

— O, fiică a împăratului nostru, de bună seamă că întâmplarea ta cu flăcăul, fratele nostru, este nemaipomenită! Ci noi toate, câte ne aflăm aici dinaintea ta, îţi prorocim fericire în viitor şi te încredinţăm că, toată viaţa ta, n-o să ai decât să te mândreşti nespus cu flăcăul acesta, fratele nostru, şi cu gingăşia purtărilor lui, şi cu iscusinţa lui la toate, şi cu dragostea lui! Gândeşte-te, pe deasupra, că în loc să se slujească de un peţitor, ţi-a mărturisit el singur dragostea, şi nu ţi-a cerut nimica neîngăduit! Iar noi, dacă nu am fi încredinţate că fetele nu pot să se lipsească de bărbaţi, nu am face pe lângă tine, fata împăratului nostru, o încercare atâta de îndrăzneaţă! Lasă-ne, dar, să te măritǎm cu fratele nostru, şi ai să fii mulţumită de el, te încredinţăm pe capul nostru!

Şi, zicând vorbele acestea, aşteptară răspunsul. Ci întrucât frumoasa Strălucire nu spunea nici da, nici ba, Boboc-de-Trandafir se duse lângă ea, îi luă mâna în mâinile ei şi îi zise:

— Cu îngăduinţa ta, o, stăpână a noastră!

Şi se întoarse către Hassan şi îi zise:

— Dă mâna încoace!

Şi Hassan întinse mâna, iar Boboc-de-Trandafir i-o luă şi o împreună în mâinile ei cu mâna domniţei Strălucire, spunându-le la amândoi:

— Cu voia lui Allah şi întru legea Trimisului lui, vă căsătoresc!

Şi Hassan, fericit peste măsură, ticlui stihurile acestea:

Hurie, tu, câte minuni îmbini
Şi câtă vrajă-ntruchipezi în tine!
Privindu-ţi chipul neasemuit,
Scăldat în apa frumuseţii line,
Cine-ar putea vreodată să mai uite
Strălucitoarele-i comori depline?

Ochi-mi văd minunatu-ţi trup zidit
Pe jumătate din rubine rare,
Pe-a treia parte-l văd alcătuit
Din mari gherdane de mărgăritare,
Pe-a cincea din mosc negru, iar pe-a şasea
Din ambră, o, tu, aur şi lucoare!

Printre fecioarele ce s-au născut
Din Eva care-a fost întâia dată,
Şi printre câte-n raiul cu grădini
Îşi poartă frumuseţea ne-ntinată,
Nu este măcar una ce-ar putea
Cu tine să se-asemuie vreodată!

Ah, de nu vrei decât să mă ucizi,
Atunci nu mă ierta! Aci-s, de faţă!
Iubirea a ucis sărmani destui!
Iar dacă vrei să mă întorci la viaţă,
Atunci coboară-ţi ochii către mine,
O, tu, podoabă-a lumilor, măreaţă!

Şi fetele, când auziră aceste versuri, strigară toate deodată, întorcându-se către Strălucire:

— O, domnită, oare ai să ne mai cerţi acuma că ti-am dat un flăcău care poate să-şi spună gândurile în versuri atâta de frumoase?

Şi Strălucire întrebă:

— Este poet?

Ele spuseră:

— De bună seamă! ticluieşte oricând şi izvodeşte cu o uşurinţă minunată cântece şi laude lungi de mii de versuri, în care totdeauna pune o simţire foarte caldă!

Vorbele acestea, care arătau atât de limpede încă un har de-al lui Hassan, izbutiră într-un sfârşit să cucerească inima

proaspetei neveste. Şi se uită la Hassan, zâmbind pe sub lungile-i gene. Şi Hassan, care nu aştepta decât un semn din ochii ei, o luă în braţe şi o duse în odaia lui. Şi acolo, cu îngăduinţa fetei, descuie ceea ce avea de descuiat, şi sparse ceea ce avea de spart, şi despecetlui ceea ce era pecetluit! Şi se dedulci cu de toate, până peste marginile dedulcirii; şi ea la fel. Şi, în puţină vreme, gustară amândoi toate bucuriile de pe lume. Şi dragostea pentru tinerica domnită se încrustă în inima lui Hassan mai presus de toate dragostile. Şi cântă îndelung din toate păsărelele sale! Or, mărire lui Allah carele îi împreună în desfătări pe drept-credincioşii săi şi nu-şi drămuieşte darurile preafericite! Pe tine, Doamne, te preamărim, pe tine te chemăm într-ajutor! Îndrumă-ne pe cărarea cea dreaptă, pe cărarea acelora pe care i-ai acoperit cu binefacerile tale, şi nu pe a acelora care au stârnit mânia ta, nici pe calea acelora care umblă în rătăcire!

Or, Hassan şi Strălucire petrecură în felul acesta laolaltă patruzeci de zile, în sânul tuturor desfătărilor pe care le dă iubirea. Şi cele şapte domniţe, mai cu seamă Boboc-de-Trandafir, se străduiră să înnoiască în fiecare zi bucuriile celor doi soti, şi să le facă şederea în palatul lor cât de dulce le era cu putinţă. Ci, după acele patruzeci de zile, Hassan o văzu în vis pe mama lui, care îl dojenea că a uitat-o, pe când biata de ea îşi trecea zi şi noapte plângând pe mormântul pe care îl zidise pentru el în mijlocul casei. Şi se deşteptă din vis, cu lacrimi în ochi şi scoţând nişte suspine de-ţi rupea sufletul! Şi cele şapte domniţe, surorile sale, alergară la el când îl auziră plângând; şi Boboc-de-Trandafir, mai îndurerată decât toate celelalte, o întrebă pe fata împăratului ginnilor ce se întâmplase cu soţul ei! Şi Strălucire răspunse:

— Nu ştiu!

Şi Boboc-de-Trandafir zise:

— Atunci am să-l întreb pe el care-i pricina tulburării lui!

Şi îl întrebă pe Hassan:

— Ce ai, mieluţul meu?

Şi lacrimile lui Hassan începură să curgă şi mai amarnic; şi, până la urmă, îşi povesti visul, jeluindu-se îndelung...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci şi doua noapte

Spuse:

...şi, până la urmă, îşi povesti visul, jeluindu-se îndelung. Atunci fu rândul blândei Boboc-de-Trandafir să plângă şi să bocească, în vreme ce surorile ei spuneau către Hassan:

— Dacă-i aşa, o, Hassan, noi nu putem să te silim să mai stai cu noi, nici să te oprim să te întorci în ţara ta, ca să-ţi vezi mama cea dragă. Te rugăm numai să nu ne uiţi niciodată şi să ne fagăduieşti că ai să vii să ne vezi, o dată în fiecare an!

Şi sora lui cea mică, Boboc-de-Trandafir, se aruncă sughiţând de plâns la gâtul lui şi, până la urmă, căzu leşinată de durere. Şi când îşi veni în simţire, prociti cu jale versuri de bun-rămas[3] şi îşi ghemui capul pe genunchi, nevroind să asculte nicio alinare. Şi Hassan începu s-o sărute şi s-o mângâie; şi îi făgădui cu jurământ că are să vină s-o vadă o dată pe an. Şi, în vremea aceasta, la rugămintea lui Hassan, celelalte surori ale sale începură să facă pregătirile de călătorie. Şi când totul fu gata, fetele îl

[3] La M. A. Salie:

Deci iată ceasul de pe urmă
Cu jalea lui înfricoşată,
Cel care sufletul ni-l curmă
Şi sfarmă bucuria toată.

întrebară:

— În ce chip vrei să te întorci la Bassra?

El spuse:

— Nu ştiu!

Pe urmă îşi aduse deodată aminte de daireaua năzdrăvană pe care o luase de la vrăjitorul Bahram şi pe care era întinsă pielea de cocoş. Şi strigă:

— Pe Allah! asta-i calea! Da habar nu am cum să mă slujesc de ea!

Atunci Boboc-de-Trandafir, care plângea, îşi şterse o clipă lacrimile şi, ridicându-se, îi spuse lui Hassan:

— O, fratele meu mult-iubit, am să te învăţ eu cum să te slujeşti de dairea!

Şi luă daireaua şi, sprijinind-o pe un şold, se făcu a bate cu degetele în pielea de cocoş. Pe urmă îi spuse lui Hassan:

— Uite, aşa trebuie să faci!

Şi Hassan zise:

— Am priceput, sora mea!

Şi luă la rându-i daireaua din mâinile fetei, şi bătu în ea în chipul în care o văzuse pe Boboc-de-Trandafir, însă cu mai multă putere. Şi numaidecât, din toate părţile zărilor, se iviră nişte cămile mari, şi nişte dromadere bune de goană, şi nişte catâri, şi nişte cai. Şi toată turma, alergând în galop, se orândui, tropotind, într-un şir lung, mai întâi cămilele, pe urmă dromaderele cele sprintene, pe urmă catârii şi caii.

Atunci cele şapte domniţe aleseră animalele cele mai arătoase, iar pe celelalte le trimiseră îndărăt. Şi încărcară pe cele pe care le aleseseră grămezi întregi de daruri scumpe, şi haine, şi zaherea de drum. Şi puseră pe spinarea unei dromadere mari un palanchin falnic cu două locuri, pentru cei doi soţi. Şi atunci începură să-şi ia bun-rămas. Oh, ce jale! Biată Boboc-de-Trandafir, ce tristă erai, şi cum mai plângeai! Cum ţi se rupea inima ta de soră, când îl îmbrăţişai pe Hassan, care pleca împreună cu fata împăratului! Şi cum mai suspinai ca o turturea despărţită

năprasnic de soţiorul ei! Ah, tu nu ştiusei până acum, o, dulce Boboc-de-Trandafir, câtă amărăciune zace în cupa despărţirii! Şi nici nu gândeai că preaiubitul tău Hassan, a cărui fericire o pregăteai, o, tu, cea plină de duioşie, avea să fie smuls atâta de curând de la dragostea ta! Ci ai să-l mai vezi, fii încredinţată! Linişteşte-ţi, dar, sufletul scump, şi înseninează-ţi ochii! De-atâta plânset, obrajii tăi, din trandafirii cum erau, s-au făcut ca florile de granată! Curmă-ţi plânsetele, Boboc-de-Trandafir, linişteste-ţi sufletul scump şi înseninează-ti ochii! Ai să-l vezi iarăşi pe Hassan, întrucât aşa vrea ursita!

Or, iacătă caravana pornind la drum, în vâlvora ţipetelor sfâşietoare ale despărţirii, şi pierind în depărtări, pe când Boboc-de-Trandafir se prăbuşea iarăşi fără de simţire. Şi iute ca pasărea, caravana străbătu munţi şi văi, câmpii şi pustiuri şi, cu voia lui Allah, care îi menise bună pace, sosi fără de necaz la Bassra.

Când ajunseră la uşa casei, Hassan o auzi pe maică-sa cum gemea şi cum plângea cu jale lipsa fiului ei; şi ochii lui Hassan se umplură de lacrimi; şi atunci flăcăul bătu în uşă. Şi glasul zdrobit al bietei bătrâne întrebă dinlăuntru:

— Cine este la usă?

Şi Hassan zise:

— Deschide-ne!

Şi bătrâna, tremurând pe bietele ei picioare, veni şi deschise uşa şi, măcar că privirile-i erau slăbite de lacrimi, îl cunoscu pe fiul ei Hassan. Atunci suspină o dată adânc şi căzu leşinată! Şi Hassan îi dădu toate îngrijirile cu putinţă, ajutat de soţia lui, şi o făcu să-şi vină în fire. Atunci i se aruncă la piept şi o sărută cu drag, plângând de bucurie. Şi, după cele dintâi revărsări ale inimilor, Hassan îi spuse mamei sale:

— O, mamă, iat-o pe fiica ta, soţia mea, pe care ţi-o aduc ca să te slujească!

Şi bătrâna o privi pe Strălucire şi, dacă o văzu atâta de frumoasă, rămase înmărmurită şi gata-gata să-şi piardă minţile. Şi îi spuse:

— Oricine ai fi, fata mea, fii binevenită în casa aceasta pe care o luminezi!

Şi îl întrebă pe Hassan:

— Fiul meu, cum o cheamă pe soţia ta?

El răspunse:

— Strălucire, o, maică a mea!

Ea zise:

— O, ce nume potrivit! Tare bine a mai fost călăuzit cine ţi-a găsit numele acesta, o, fiică a binecuvântării!

Şi o luă de mână şi şezu jos lângă ea pe chilimul cel vechi din casă. Şi Hassan atunci începu să-i povestească mamei sale toată povestea lui, de la plecarea cea neaşteptată până la întoarcerea îndărăt la Bassra, fără a uita niciun amănunt. Şi maică-sa rămase uluită de ce auzea, până peste marginile uluirii, şi nu mai ştia ce să facă spre a cinsti, după fala ei, pe fata împăratului împăraţilor din Ginnistan.

Or, de început alergă în suk să cumpere tot soiul de bucate, dintre cele mai alese; şi pe urmă se duse la sukul de mătăsuri şi cumpără zece rochii minunate, tot ce se afla mai scump la neguţătorii cei mari; şi le aduse soţiei lui Hassan, şi o înveşmântă cu ele, punându-i-le pe toate zece deodată, una peste alta, ca să-i arate în felul acesta că nimica nu este prea mult pentru fala şi pentru harurile ei. Şi o sărută de parcă ar fi fost chiar fata sa. Şi începu pe urmă să-i gătească nişte mâncăruri nemaipomenite şi nişte prăjituri fără de seamăn pe lume. Şi nu precupeţi nimic spre a o mulţumi, copleşind-o cu bunătăţi şi cu cele mai gingaşe îngrijiri. După care se întoarse către fiul său şi îi spuse:

— Nu ştiu, Hassane, da eu tare socot că Bassra nu este o cetate vrednică de stepena soţiei tale; şi ar fi mai bine pentru noi, din toate privinţele, dacă ne-am duce să trăim

la Bagdad, Cetatea Păcii, sub aripa cea ocrotitoare a califului Harun Al-Raşid. Şi-apoi, o, fiul meu, iacătă-ne că am ajuns dintr-odată prea bogaţi, şi tare mă tem că dacă am rămâne la Bassra, unde toată lumea ne ştie de oameni săraci, am trage asupra noastră luarea-aminte a tuturora, într-un chip bănuielnic, şi s-ar putea să fim învinuiţi, din pricina bogăţiilor noastre, că ne-am îndeletnici cu alchimia! Cel mai bine, după credinţa mea, este să plecăm cât mai curând la Bagdad, unde, de la început, ne-am da drept nişte bogătani ori nişte emiri de departe!

Şi Hassan îi răspunse mamei sale:

— Gândul tău este minunat!

Şi se ridică pe clipă pe dată şi vându lucrurile şi casa. După care luă daireaua cea vrăjită, şi bătu în pielea de cocoş.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci şi treia noapte

Spuse:

După care luă daireaua cea vrăjită, şi bătu în pielea de cocoş. Şi numaidecât, din adâncul văzduhurilor, se şi iviră dromaderele cele mari, care veniră şi se rânduiră de-a lungul casei. Şi Hassan şi mama lui Hassan şi soţia lui Hassan luară ce păstraseră mai de soi dintre lucrurile grele ca preţ şi uşoare ca greutate, şi, suindu-se în palanchin, îndemnară dromaderele la drum. Şi în mai puţină vreme decât ar trebui spre a osebi mâna dreaptă de mâna stângă, ajunseră pe malurile Tigrului, la porţile Bagdadului. Şi Hassan o luă înainte şi se duse să caute un misit pe care îl puse să-i cumpere, la preţul de o sută de mii de dinari, un

palat cât mai falnic de pe la vreun vizir dintre vizirii califului. Şi, fără de zăbavă, le duse acolo pe mama şi pe soţia sa. Şi împodobi palatul cu un belşug strălucât, şi cumpără robi şi roabe, şi băieţi hadâmbi. Şi nu precupeţi nimic pentru ca strălucirea saraiului să fie cea mai falnică din toată cetatea Bagdadului.

Căpătuit în felul acesta, Hassan duse de atunci, în Cetatea Păcii, o viaţă tare huzurită, împreună cu Strălucire, soţia lui, înconjuraţi amândoi de îngrijirile pricepute ale preacinstitei bătrâne mame, care se străduia în fiecare zi să născocească o mâncare nouă şi să gătească felurite alte mâncăruri de care afla de pe la vecinele ei, mâncăruri care se osebeau cu mult de bucatele de la Bassra; căci la Bagdad se găteau fel de fel de mâncăruri ce nu se puteau izbuti în nicio altă parte de pe faţa pământului. Încât, după nouă luni de viată minunată şi de hrană aleasă ca aceea, soţia lui Hassan născu în tihnă doi băieţei gemeni, ca nişte lune. Şi pe unul îl numiră Nasser, iar pe celălalt îl numiră Manssur.

Or, când trecu anul, în mintea lui Hassan se deşteptă dorul după cele şapte domniţe şi simţi chemarea jurământului pe care îl făcuse faţă de ele. Şi fu cuprins aprig de dorinţa de a o vedea mai ales pe Boboc-de-Trandafir, sora lui. Îşi făcu aşadar pregătirile cerute de călătoria aceea, cumpără pânzeturile cele mai scumpe şi lucrurile cele mai frumoase, vrednice să fie duse ca daruri, pe care le găsi în Bagdad şi în tot Irakul, şi îi împărtăşi mamei sale ce gând avea, adăugând:

— Câtă vreme am să lipsesc, vreau să te îndemn, până peste marginile îndemnării, numai atâta: să păstrezi cu mare grijă mantia de pene a soţiei mele Strălucire, pe care am ascuns-o în locul cel mai tainic din casă. Întrucât, o, maică a mea, să ştii bine că dacă soţia mea scumpă ar avea prilejul, spre marea noastră nenorocire, de a vedea mantia aceea, şi-ar aduce numaidecât aminte de

deprinderea ei dintâi, care-i pornirea de a zbura ca păsările, şi nu s-ar putea opri să-şi ia zborul de aici, măcar că poate inima n-ar lăsa-o! Aşa că ia seama bine, o, maică a mea, să nu care cumva să-i arăţi mantia aceea! Căci dacă s-ar întâmpla o asemenea năprasnă, eu, fără de nicio îndoială, ori aş muri de mâhnire, ori m-aş omorî! Te mai sfătuiesc, pe deasupra, s-o îngrijeşti bine, întrucât este alintată şi-i deprinsă răsfăţat, şi să nu pregeţi s-o slujeşti tu însăţi, mai degrabă decât slujnicele, care nu ştiu ca tine ce se cade şi ce nu se cade, ce se potriveşte şi ce nu se potriveşte, ce este gingaş şi ce este necioplit. Şi mai cu seamă, o, maică a mea, să nu care cumva s-o laşi să facă un pas afară din casă, nici măcar să-şi scoată capul pe fereastră, necum să iasă pe terasă; căci tare mă tem că largul văzduhului şi vineţeala cerului ar ispiti-o în vreun fel, cine ştie unde. Încât iacătă, astea-s sfaturile mele! Şi dacă vrei să mor, nu ai decât să nu ţii seama de ele!

Şi mama lui Hassan răspunse:

— Feri-m-ar Allah să nu te ascult, o, copilul meu! Să ne rugăm în numele Profetului! Că doar n-oi fi înnebunit, ca să am trebuinţă de atâtea îndemnuri, ori ca să încalc cea mai mică poruncă a ta! Du-te, dar, în pace, Hassan, şi linişteşte-ţi sufletul! Şi când te-i întoarce, cu voia lui Allah, nu ai decât s-o întrebi pe Strălucire dacă totul s-a petrecut aşa cum ai vrut tu! Ci şi eu, la rându-mi, vreau să-ţi cer un lucru, o, copile al meu, şi anume să nu-ţi lungeşti şederea departe de noi mai mult decât răstimpul trebuitor cât să te duci şi să te întorci, după un scurt popas la cele şapte domniţe!

Aşa îşi vorbiră între ei Hassan şi mama lui Hassan.

Şi nu ştiau ce le păstrează necunoscutul în cartea ursitei, atunci când frumoasa Strălucire asculta toate vorbele pe care şi le spuneau ei şi pe care ea şi le însemna în minte!

Or, aşadar, Hassan îi făgădui mamei sale că nu are să

lipsească decât răstimpul trebuitor, şi îşi luă bun-rămas de la ea, şi se duse să o sărute pe Strălucire, soţia lui, şi pe cei doi fii ai săi, Nasser şi Manssur, care sugeau la sânul mamei lor. După care bătu în pielea de cocoş a dairalei...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci şi patra noapte

Spuse:

După care bătu în pielea de cocoş a dairalei şi încălecă pe dromadera cea sprintenă, care se înfăţişă numaidecât, după ce îi mai spuse mamei sale încă o dată toate sfaturile acelea, şi-i sărută mâna. Pe urmă îşi îndemnă dromadera îngenuncheată, care se ridică numaidecât pe cele patru picioare ale ei şi care mai degrabă zbură prin văzduh decât alergă pe pământ, aruncându-şi picioarele în vânt şi mistuind depărtările sub paşii ei. Şi în curând nu fu decât un punct în zare.

Or, chiar că nu este de niciun folos să mai spunem cu ce mare bucurie fu întâmpinat Hassan când ajunse la cele şapte domniţe, şi mai cu seamă ce fericită fu Boboc-de-Trandafir, şi cum împodobiră ele palatul cu ghirlande de flori, şi cum îl luminară. Mai degrabă să-l lăsăm să povestească surorilor lui toate despre câte are de povestit, mai ales despre naşterea celor doi băieţi gemeni ai lui, Nasser şi Manssur; să-l lăsăm, pe deasupra, să se desfete cu ele la vânătoare şi la jocuri; şi faceţi-mi cinstea, o, preacinstiţilor şi preamărinimoşilor ascultători ce mă înconjuraţi, de a vă întoarce cu mine îndărăt la saraiul lui Hassan, în Bagdad, unde am lăsat-o pe bătrâna sa mamă şi pe Strălucire, soţia lui. Îngăduiţi-mi hatârul acesta, o, domnii mei cei cu mână darnică, şi aveţi să vedeţi şi să

auziţi ceea ce preacinstitele voastre urechi şi preaminunaţii voştri ochi niciodată în viaţa lor nici n-au mai auzit, nici n-au mai pomenit, nici nu şi-au închipuit! Şi coboare asupra-vă binecuvântările Atoateîmpărţitorului, şi cele mai alese din huzururile lui. Ascultaţi-mă cu luare-aminte, o, stăpânii mei!

Aşadar, o, preafalnicule, după ce Hassan plecă, Strălucire, soţia lui, nu se îndepărtă şi n-o părăsi nicio clipită pe mama lui Hassan; şi tot aşa, vreme de două zile. Ci în dimineaţa celei de a treia zile, Strălucire sărută mâna bătrânei, urându-i ziuă bună, şi îi spuse:

— O, maică a mea, tare aş vrea să mă duc la hammam, după atâta vreme de când nu m-am mai îmbăiat din pricina alăptării lui Nasser şi a lui Manssur!

Şi bătrâna spuse:

— Ya Allah! o, ce vorbe necugetate, fata mea! Cum să te duci la hammam, o, păcatele noastre? Au tu nu ştii că şi eu şi tu suntem nişte străine, care nu cunoaştem hammamurile din cetatea aceasta? Şi cum ai putea să mergi acolo fără a fi însoţită de bărbatul tău, care s-ar duce înaintea ta, să-ţi arvunească mai întâi o odaie şi să se încredinţeze că totul este curat acolo înlăuntru şi că din tavan nu cad nici libărci, nici tarhani, nici alţi gândaci! Or, soţul tău este plecat acuma, iar eu nu ştiu pe nimeni care ar putea să-i ţină locul într-o împrejurare atâta de însemnată ca aceasta; şi nu pot nici să te însoţesc măcar eu, din pricina vârstei mele înaintate şi a slăbiciunii mele! Dar, fata mea, dacă vrei, am să-ţi încălzesc nişte apă chiar aici, şi am să te Iau şi să te scald de minune în hammamul din casa noastră! Că am chiar tot ce îmi trebuie pentru aceasta, şi chiar am primit ieri o cutie cu praf de Alep îmbălsămat, şi nişte ambră, şi nişte alifie de curăţat părul de pe picioare, şi nişte henneà! Aşa încât, fata mea, poţi să fii liniştită în această privinţă. Are să fie minunat!

Ci Strălucire răspunse:

— O, stăpână a mea, de când oare nu li se mai dă femeilor îngăduinţa de a se scălda la hammam? Pe Allah! Dacă i-ai fi spus una ca asta fie şi unei roabe, nici ea n-ar fi îndurat şi, decât să mai rămână în casa voastră, ţi-ar fi cerut mai degrabă să fie vândută în suk, la mezat! Ci, o, stăpâna mea, ce necugetaţi sunt bărbaţii care îşi închipuie că toate femeile sunt la fel, şi că trebuie să te porţi faţă de ele cu o mie de popreli, care mai de care mai vajnice, ca să le împiedice să facă lucruri oprite! Ci tu de bună seamă că ştii că atunci când o femeie este întru totul hotărâtă să facă un lucru, găseşte ea cumva mijlocul de a-şi ajunge ţinta, în pofida tuturor opreliştilor, şi nimic nu poate s-o împiedice în vrerile ei, de-ar fi ele oricât de peste putinţă de înfăptuit şi oricât de pline de necazuri! Of! vai de tinereţea mea! sunt bănuită, şi nimeni nu mai are nicio credinţă în cinstea mea! Şi nu mi-a mai rămas decât să mor!

Şi, spunând vorbele acestea, începu să verse lacrimi amare, să suspine şi să-şi cheme asupra capului năpastele cele mai negre!

Atunci mama lui Hassan, până la urmă, se lăsă înduioşată de plânsetele şi de văicărelile ei, pricepând de altminteri că nu mai avea nicio putinţă de aci înainte s-o mai întoarcă pe Strălucire de la gândul ei. Se ridică, dar, în ciuda anilor cei mulţi şi a opreliştii poruncite de fiul său, şi pregăti tot ce era de trebuinţă pentru îmbăiere, atât rufe curate cât şi parfumuri. Pe urmă spuse către Strălucire:

— Gata, fata mea! hai să mergem, şi nu mai sta tristă! Şi să ne izbăvească Allah de mânia soţului tău!

Şi ieşi cu ea din sarai şi o însoţi la cel mai vestit hammam din cetate.

Ah! ce bine ar fi făcut mama lui Hassan dacă nu s-ar fi lăsat înduplecată de plânsetele Strălucirii, şi dacă n-ar fi trecut pragul acelui hammam! Dar cine poate să citească în cartea ursitelor, afară de Singurul-Atoatevăzător? Şi cine

poate să spună de mai înainte ce se bizuie să facă între doi paşi de drum? Ci noi, care suntem musulmani, credem şi ne punem nădejdea în vrerea Celui-de-Sus! Şi rostim: „Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah, şi Mahomed este trimisul lui Allah!” Rugaţi-vă în numele Profetului, o, drept-credincioşilor luminaţi ascultători ai mei!

Când frumoasa Strălucire, urmând-o pe mama lui Hassan, care ducea legătura în care se aflau rufele curate, intră în hammam, femeile ce se aflau culcate în sala cea mare de la intrarea din mijloc scoaseră cu toate deodată un strigăt de minunare, atâta de uluite fiind de frumuseţea ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci şi cincea noapte

Spuse:

Când frumoasa Strălucire, urmând-o pe mama lui Hassan, care ducea legătura în care se aflau rufele curate, intră în hammam, femeile ce se aflau culcate în sala cea mare de la intrarea din mijloc scoaseră cu toate deodată un strigăt de minunare, atâta de uluite fiind de frumuseţea ei.

Şi nu le mai slăbiră din ochi! Or, dacă aşa le fu uimirea când tânăra nevastă era încă învăluită cu izarul şi cu iaşmacul ei, care nu le fu năucirea atunci când, după ce se dezbrăcă, Strălucire rămase într-un sfârşit goală de tot! O, harpă a regelui Daud, care îl vrăjea pe Saul leul; şi tu, fiică a pustiei, iubită a lui Antara, viteazul cel cu păr cârlionţat, o, fecioară Abla cea cu şolduri frumoase, care stârneai în lung şi în lat, încăierându-le, toate triburile Arabiei; şi tu, Sett Budur, fiică a sultanului Ghaiur, stăpânul peste El-Buhur şi El-Kussur, tu, cea care cu ochii tăi de jar ai tulburat

până peste poate ginnii şi efriţii; şi tu, şopot al izvoarelor; şi tu, cântec primăvăratic de păsărele, – ce mai însemnaţi voi faţă de goliciunea gazelei acesteia? Mărire lui Allah carele te-a zămislit, o, Strălucire, şi carele a împerecheat în trupul tău de slavă rubinele şi moscul, chihlimbarul străcurat şi mărgăritarele, o, tu, cea întru totul de aur!

Aşa încât femeile din hammam, ca s-o privească mai în voie, îşi lăsară scalda şi tihna, şi se ţinură pe urmele ei pas cu pas. Şi zvonul despre farmecele ei se răspândi numaidecât din hammam în toată vecinătatea şi, într-o clipită, sălile fură năpădite, de nici nu se mai putea trece prin ele, de femeile aduse de dorinţa de a o vedea pe acea minune de frumuseţe. Şi, printre acele femei necunoscute, tocmai se afla şi o roabă de-a soţiei califului Harun Al-Raşid, sultana El-Sett Zobeida. Şi acea roabă tânără, pe numele ei Tohfa, rămase încă şi mai uluită decât toate celelalte femei de frumuseţea desăvârşită a acelei lune vrăjite; şi, cu ochii larg deschişi, înmărmuri în rândul dintâi, privind-o cum se scaldă în havuz. Şi după ce Strălucire îşi sfârşi scalda şi se îmbrăcă, micuţa roabă nu putu face altceva decât să se ia pe urmele ei, afară din hammam, trasă după Strălucire ca de o piatră de magnet, şi începu să meargă în spatele ei pe uliţă, până ce Strălucire şi mama lui Hassan ajunseră la casa lor. Atunci tânăra roabă Tohfa, neputând să intre în palat, se mulţumi să-şi ducă degetele la buze şi să-i trimită frumoasei Strălucire, odată cu un trandafir, un sărut răsunător. Dar, spre nenorocul ei, hadâmbul de la poartă văzu trandafirul şi sărutul şi, mâniat până peste poate, începu să-i arunce nişte înjurături înfricoşătoare, bulbucându-şi ochii; lucru care o hotărî pe Tohfa, însă cu suspine, să ia calea îndărăt. Şi se întoarse la saraiul califului, unde se duse degrabă la stăpâna ei, Sett Zobeida.

Or, Sett Zobeida văzu că roaba ei cea dragă era galbenă toată la chip şi tare tulburată; şi o întrebă:

— Oare unde ai fost, o, drăguţa mea, de mi te-ai întors în

starea aceasta de tulburare, şi atâta de galbenă la chip?

Ea spuse:

— La hammam, o, stăpâna mea!

Ea întrebă:

— Şi ce ai văzut oare la hammam, Tohfa a mea, de mi te-ai întors atâta de răvăşită şi cu nişte ochi atâta de topiţi?

Ea răspunse:

— O, stăpâna mea, da cum nu mi s-ar topi şi ochii şi sufletul, şi cum nu mi-ar năpădi în inimă dorul după aceea care mi-a răpit minţile?

Sett Zobeida începu să râdă şi zise:

— Ce-mi descânţi tu, o, Tohfa, şi despre ce îmi vorbeşti?

Ea spuse:

— Care flăcău gingaş, sau care fetişcană, care cerb, sau care gazelă, o, stăpână a mea, s-ar putea asemui vreodată cu farmecele şi frumuseţea ei?

Sett Zobeida spuse:

— O, nebuno de Tohfa, vrei să te hotărăşti odată să-mi spui cum o cheamă?

Ea spuse:

— Nu ştiu, o, stăpână a mea! Ci, o, stăpâna mea, îţi jur pe multele binefaceri cu care m-ai coperit! nicio făptură de pe faţa pământului, în vremile apuse, în vremile de azi, ori în vremile care vor veni, nu se poate asemui cu ea! Tot ce ştiu despre ea este că locuieşte într-un sarai de pe malul Tigrului, şi care are o poartă mare în partea dinspre cetate şi o altă poartă în partea dinspre apă. Şi, pe deasupra, am auzit la hammam că ar fi soţia unui negustor bogat pe care îl cheamă Hassan Al-Bassri! Ah, stăpâna mea, dacă mă vezi tremurând toată dinaintea ta, nu-i doar de tulburarea pricinuită de frumuseţea ei, ci şi de teama care m-a cuprins gândind la urmările năprasnice care s-ar stârni când, din nenorocire, stăpânul nostru califul ar auzi de ea. De bună seamă că ar pune să-i fie omorât soţul şi, în pofida tuturor

legilor dreptăţii, ar lua-o de soţie pe tânăra aceea vrăjită! Şi în felul acesta şi-ar vinde toate bunurile nepreţuite ale sufletului său nemuritor, pentru stăpânirea vremelnică a unei făpturi, e drept, frumoase, dar pieritoare!

La vorbele acestea ale micuţei roabe Tohfa, Sett Zobeida, care o ştia cât de înţeleaptă şi de cumpănită la vorbă este de obicei, fu nespus de uluită şi îi zise:

— Ci, o, Tohfa, eşti măcar pe deplin încredinţată că n-ai văzut cumva numai în vis o asemenea minune de frumuseţe?

Ea răspunse:

— Mă jur pe capul şi pe picioarele supunerii pe care o datorez bunătăţii tale faţă de mine, o, stăpâna mea! După ce am văzut-o, i-am şi aruncat un trandafir şi o sărutare acelei copilandre cum nicio ţară şi niciun tărâm, nici la arabi, nici la turci, nici la persani, n-a mai văzut una asemenea!

Şi Sett Zobeida atunci strigă:

— Pe viaţa strămoşilor mei cei neprihăniţi! trebuie să văd şi eu acea nestemată fără de pereche, şi să mă minunez şi eu de ea, cu ochii mei amândoi!

Şi pe dată porunci să vină spătarul Massrur şi îi zise…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci şi şasea noapte

Spuse:

Şi pe dată porunci să vină spătarul Massrur şi îi zise, după ce spătarul sărută pământul dintre mâinile ei:

— O, Massrur, du-te cât mai degrabă la saraiul cel cu două porţi, una care dă către Tigru şi alta care se află în partea din către cetate! Şi acolo s-o cauţi pe copilandra

care locuieşte în palatul acela, şi s-o aduci la mine! Altminteri îţi pierzi capul!

Şi Massrur răspunse:

— A asculta este a te supune!

Şi ieşi, cu capu-naintea picioarelor, şi alergă la palatul cu pricina, care, într-adevăr, era palatul lui Hassan. Şi ajunse la poarta cea mare, şi trecu pragul pe dinaintea hadâmbului, care îl cunoscu şi se temeni dinainte-i până la pământ. Şi ajunse la uşa de intrare, în care bătu.

Numaidecât veni să deschidă însăşi bătrâna mamă a lui Hassan. Şi Massrur intră în odaia de la intrare, şi îi ură bună pace bătrânei. Şi mama lui Hassan îi răspunse la salamalec şi îl întrebă:

— Ce doreşti?

El spuse:

— Eu sunt Massrur, spătarul! M-a trimis aici El-Saieda Zobeida, fiica lui El-Kassem, soţia lui Al-Emir Al-Mumenin Harun Al-Raşid, al şaselea urmaş al lui Al-Abbas, moşul Profetului (asupra-i fie pacea lui Allah şi binecuvântările sale!). Şi am venit s-o iau cu mine la palat, la stăpâna mea, pe tânăra cea frumoasă care locuieşte în casa aceasta!

La vorbele lui Massrur, mama lui Hassan, înspăimântată şi tremurând, strigă:

— O, Massrur, noi suntem străine aici, iar fiul meu, soţul acelei tinere, lipseşte, este plecat în călătorie! Şi, înainte de a pleca, anume mi-a poruncit să n-o las pe soţia lui să iasă din casă, nici cu mine, nici cu altcineva, şi pentru nimica-n lume! Şi tare mi-e teamă că, dacă aş lăsa-o să iasă, s-ar întâmpla cine ştie ce necaz, din pricina frumuseţii ei, care l-ar sili pe fiul meu, când s-o întoarce acasă, să-şi facă moarte! Te rugăm, dar, fierbinte, o, preabunule Massrur, fie-ţi milă de jalea noastră şi nu ne cere un lucru care este mai presus de voinţa noastră şi de putinţa noastră de a ţi-l împlini!

Massrur răspunse:

— Nu-ţi fie frică de nimic, buna mea stăpână! Fii încredinţată că niciun necaz nu are să i se întâmple tinerei. Este vorba numai ca stăpâna mea Sett Zobeida s-o vadă pe această tânără frumuseţe, spre a se încredinţa cu ochii ei dacă faima nu-i înfloreşte cumva podoaba farmecelor şi a strălucirii. De altminteri, nu-i acum întâia dată când sunt însărcinat cu asemenea solie; şi te pot încredinţa că nu o să aveţi, niciuna, nici alta, vreo pricină să vă căiţi că v-aţi supus unei dorinţe ca aceasta, ba dimpotrivă! Şi, mai mult încă: aşa cum am să vă duc ferite de orice primejdie dinaintea stăpânei noastre Sett Zobeida, tot aşa mă îndatorez să vă aduc îndărăt, întregi şi nevătămate, la casa voastră!

Când mama lui Hassan văzu în felul acesta că orice împotrivire este zadarnică, ba chiar primejdioasă, îl lăsă pe Massrur în odaia de intrare şi se duse s-o îmbrace pe Strălucire şi s-o gătească; şi, tot aşa, să-i îmbrace pe cei doi micuţi, Nasser şi Manssur. Şi îi luă pe băieţei câte unul pe fiecare braţ, şi îi spuse Strălucirei:

— De vreme ce trebuie să ne plecăm dinaintea dorinţei stăpânei El-Sett Zobeida, atunci hai să mergem la ea împreună!

Şi trecu cea dintâi în odaia de intrare şi îi spuse lui Massrur:

— Suntem gata!

Şi Massrur ieşi şi deschise drumul, urmat de mama lui Hassan, care îi ducea pe cei doi copilaşi, urmată la rându-i de Strălucire, învăluită cu totul în vălurile ei. Şi Massrur le duse aşa la palatul califului, până dinaintea jeţului cel scund şi larg pe care şedea falnică, tolănită într-un peş, El-Saieda Zobeida, înconjurată de liota ei de roabe şi de cadâne, printre care, în rândul dintâi, se afla micuţa Tohfa.

Atunci mama lui Hassan, după ce îi trecu pe cei doi copilaşi în braţele Strălucirei, care sta învăluită în izarul şi în

iaşmacul ei, sărută pământul dintre mâinile mândrei Sett Zobeida şi, după salamalec, făcu temeneaua cuvenită. Şi Sett Zobeida îi răspunse la salamalec, îi întinse mâna, pe care bătrâna o duse la buze, şi o rugă să se ridice. Pe urmă se întoarse înspre soţia lui Hassan şi îi zise:

— O, binevenito, pentru ce nu-ţi dai jos iaşmacul? Aici nu se află niciun bărbat!

Şi făcu un semn către Tohfa, care se apropie de Strălucire numaidecât, îmbujorându-se, şi atinse mai întâi pulpana izarului, ducându-şi apoi la buze şi la frunte degetele cu care pipăi izarul. Pe urmă o ajută pe Strălucire să-şi dea jos izarul şi îi ridică apoi iaşmacul de pe faţă.

O, Strălucire! Nici luna când iese din nor în deplinătatea ei, nici soarele în toată strălucirea lui, nici dulcea legănare a ramului în calda adiere a primăverii, nici boarea amurgului, nici sclipirea izvorului, nimic din tot ce farmecă fie văzul, fie auzul, fie mintea oamenilor, n-ar fi putut, aşa cum ai făcut tu, să răpească minţile celor ce te priviră! De strălucirea frumuseţii tale întregul sarai se lumină şi străluci! De bucuria vederii tale inimile zburdau ca nişte miei şi dănţuiau în piepturi! Iar nebunia bântuia prin toate capetele! Iar roabele se uitau la tine înmărmurite şi şuşoteau: „O, Strălucire!” Ci noi, ascultători ai mei, să spunem: „Mărire Aceluia carele a zămislit trupul femeii ca pe un crin într-o vale, şi l-a dăruit drept-credincioşilor săi ca pe un semn din rai!”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci şi şaptea noapte

Spuse:

Ci noi, ascultători ai mei, să spunem: „Mărire Aceluia carele a zămislit trupul femeii ca pe un crin într-o vale, şi l-a dăruit drept-credincioşilor săi ca pe un semn din rai!”

După ce îşi veni în fire din uluiala care o năpădise, Sett Zobeida se ridică de pe jeţul ei şi se apropie de Strălucire, pe care o cuprinse în braţe şi o strânse la piept, sărutând-o pe ochi. Pe urmă o pofti să stea jos lângă ea pe jeţul cel larg, şi îşi scoase, spre a i-o petrece Strălucirei pe după gât, o salbă făcută din două şire de mărgăritare mari, pe care o purta de când se măritase cu Al-Raşid. Pe urmă îi zise:

— O, sultană a încântărilor, chiar că roaba mea Tohfa s-a înşelat când mi-a vorbit de frumuseţea ta! Căci frumuseţea ta este mai presus de toate cuvintele! Ci ia spune-mi, o, desăvârşito, ştii să dănţuieşti, ori să cânţi fie din gură, fie din vreo lăută? Întrucât, atunci când cineva este ca tine, străluceşte în toate privinţele!

Strălucire răspunse:

— Chiar că nu ştiu deloc, o, stăpână a mea, nici să dănţuiesc, nici să cânt, nici din gură, nici din lăută ori din ţimbale; şi nu mă pricep la niciuna dintre câte le ştiu de obicei femeile tinere! Însă, trebuie să-ţi spun, am şi eu un dar, care poate că are să ţi se pară minunat: pot să zbor prin văzduhuri, ca păsările!

La vorbele acestea ale Strălucitei, toate femeile se minunară:

— O, ce fermecătorie! O, ce minunăţie!

Iar Sett Zobeida spuse:

— Cum aş putea, o, fermecătoare, măcar că sunt peste poate de uimită, să şovăiesc a te crede înzestrată cu un atare dar? Au nu eşti tu mai minunată decât lebedele şi mai uşoară privirilor noastre decât păsările? Ci, dacă vrei să ne duci inimile după tine, ai să te învoieşti a face înaintea ochilor noştri dovada unui zbor fără aripi?

Ea spuse:

— Tocmai că, o, stăpână a mea, am şi aripi; ci ele nu se

mai află la mine! Aş putea totuşi să le capăt, dacă aşa ti-ar fi voia! Pentru aceasta, nu ai decât să-i ceri mamei soţului meu să-mi aducă mantia mea de pene!

Numaidecât Sett Zobeida se întoarse către mama lui Hassan şi îi spuse:

— O, preacinstită bătrână, maică a noastră, vrei să te duci să ne aduci mantia aceea de pene, ca să văd şi eu cum se slujeşte de ea fiica ta cea încântătoare?

Şi biata femeie gândi: „Iacătă-ne pe toţi pierduţi fără de scăpare! Când are să-şi vadă mantia de pene, are să i se trezească în minte deprinderea ei dintru începuturi, şi numai Allah ştie ce are să se mai întâmple!” Şi răspunse cu glas tremurat:

— O, stăpână a mea, fata mea Strălucire este tulburată de măreţia ta şi nu mai ştie ce vorbeşte! S-a pomenit oare să poarte cineva vreodată haine de pene, când asemenea soi de veşminte nu li se potrivesc decât păsărilor?

Ci Strălucire îi curmă vorba şi spuse către Sett Zobeida:

— Pe viaţa ta, o, stăpână a mea, mă jur ţie că mantia mea de pene este închisă într-un sipet ascuns în casa noastră!

Atunci Sett Zobeida îşi scoase de la mână o brăţară scumpă, care preţuia cât toate vistieriile lui Khosroe şi ale lui Kaissar, şi o întinse mamei lui Hassan, spunând:

— O, maică a noastră, viaţa mea este în mâinile tale! Mă rog ţie din inimă să te duci acasă şi să ne aduci mantia aceea de pene, numai ca s-o vedem şi noi o dată! Şi pe urmă ai s-o iei îndărăt aşa cum este!

Ci mama lui Hassan se jură că ea nu a văzut niciodată vreo mantie de pene, nici nimica asemenea. Atunci Sett Zobeida strigă:

— Ya Massrur!

Şi pe dată spătarul califului se înfăţişă dinaintea sultanei lui, care îi zise:

— Massrur, dă fuga degrabă la casa acestor cinstite femei şi caută peste tot o mantie de pene, care este încuiată într-un sipet ascuns!

Şi Massrur o sili pe mama lui Hassan să-i înmâneze cheile de la casă şi alergă să cerceteze peste tot, până ce, într-un sfârşit, găsi mantia de pene într-un sipet ascuns sub pământ. Şi duse mantia la Sett Zobeida care, după ce o privi îndelung şi se minună de măiestria cu care fusese croită, i-o întinse frumoasei Strălucire.

Atunci Strălucire o cercetă mai întâi pană cu pană şi se încredintă că era tot atât de nevătămată ca în ziua când i-o furase Hassan. Şi o desfăcu, şi intră în ea, strângând împrejuru-i cele două pulpane şi potrivindu-le. Şi se făcu asemenea cu o pasăre mare şi albă! Şi, o, ce se mai minunară femeile care erau de faţă! mai întâi facu o roată largă, lunecând uşor; apoi se întoarse iarăşi, fără a atinge pământul, şi se ridică legănându-se până sus la tavan! Pe urmă coborî iarăşi, plutind uşor, şi îşi luă cei doi copii, călare fiecare pe câte un umăr, spunând către Sett Zobeida şi către celelalte femei:

— Văd că zborul meu vă place. Aşa că am să vă mulţumesc şi mai deplin.

Şi îşi luă avânt şi se ridică până la fereastra de sus, aşezându-se pe pervaz. Şi de acolo strigă:

— Ascultaţi-mă! căci mă duc de la voi!

Şi Sett Zobeida, tulburată până peste poate, îi zise:

— Cum, o, Strălucire, te şi duci de la noi, lipsindu-ne pe veci de frumuseţea ta, o, sultăniţă a sultăniţelor?

Strălucire răspunse:

— Vai, o, stăpână a mea! Cine pleacă nu se mai întoarce!

Pe urmă se înturnă înspre biata mamă a lui Hassan, cea deznădăjduită, cea înlăcrimată, cea prăbuşită jos pe chilimuri, şi îi zise:

— O, mamă a lui Hassan, de bună seamă că plecarea aceasta mă îndurerează amarnic şi mă întristează, din

pricina ta şi a fiului tău Hassan, soţul meu, căci zilele despărţirii au să-i sfâşie inima şi au să vă înnegureze viaţa; ci vai, nu pot să fac nimic! Simt că beţia cerului îmi cuprinde sufletul şi trebuie să zbor în văzduh. Iar dacă fiul tău va vrea să mă mai vadă vreodată, nu are decât să vină şi să mă caute în insulele Wak-Wak. Rămas-bun, aşadar, o, maică a soţului meu!

Şi, după ce rosti vorbele acestea, se ridică în zbor, se duse de se mai lăsă o clipită pe vârful palatului, spre a-şi netezi penele, şi pe urmă porni iarăşi în zbor şi se mistui în nori, cu cei doi copii ai ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci şi opta noapte

Spuse:

Şi, după ce rosti vorbele acestea, se ridică în zbor, se duse de se mai lăsă o clipită pe vârful palatului, spre a-şi netezi penele, şi pe urmă porni iarăşi în zbor şi se mistui în nori, cu cei doi copii ai ei.

Iar sărmana mamă a lui Hassan fu aproape să-şi dea sufletul de durere, şi rămase doborâtă la pământ, nemişcată. Iar Sett Zobeida se aplecă asupra-i şi îi dădu cu mâna ei toate îngrijirile de trebuinţă; şi, după ce o mai însufleţi oleacă, îi zise:

— Ah, maică a mea, de ce, în loc să tăgăduieşti totul, nu mi-ai spus dintru început că Strălucire se putea sluji în felul acesta de rochia aceea fermecată, de mantia aceea a năpastei? Că m-aş fi ferit atunci s-o dau în puterea ei! Da de unde putea să-mi treacă mie prin gând că soţia fiului tău este din neamul ginnilor din văzduhuri? Mă rog, dar, ţie, o,

maică a mea bună, iartă-mi neştiinţa şi nu mă osândi prea tare, pentru o faptă la care n-am gândit!

Şi biata bătrână spuse:

— O, stăpână a mea, numai eu sunt vinovată! Iar roaba nu are ce să-i ierte stăpânei ei! Fiecare îşi duce agăţată de gât soarta! Şi soarta mea şi a fiului meu este să murim de durere!

Şi, cu vorbele acestea, ieşi din sarai, lăsând toate femeile plângând amarnic, şi se târî până acasă la ea. Iar acolo îi căută pe copilaşi şi nu-i găsi; şi o căută pe soţia fiului ei, şi nu o găsi! Atunci izbucni în lacrimi şi în suspine, mai aproape de moarte decât de viaţă. Şi puse să se ridice în casă trei morminte, unul mare şi două mici, şi lângă ele îşi petrecea zilele şi nopţile, gemând şi plângând. Şi rostea stihurile:

Oh, bieţii mei copii, sărmanii mei!
Oh, pe obraji-mi veşteji, necurmat,
Curg lacrimile mele, ca o ploaie
Pe crengile unui copac uscat.
Oh, bun-rămasul vostru-i bun-rămasul
Şi de la viaţa care mi-aţi luat.
Pierzându-vă pe voi, cu voi odată
Şi sufletul din piepturi ne-a plecat.
Oh, copilaşii mei, doar eu, sărmana,
Rămân să plâng aici neîncetat.
Că voi îmi eraţi sufletul! Cum oare
Să mai trăiesc, atunci când m-aţi lăsat?
Oh, bieţii mei copii, o, voi, sărmanii!
Rămân să plâng aici, neîncetat!

Şi-atâta cu ea! Ci, în ceea ce îl priveşte pe Hassan, apoi acesta, după ce petrecu trei luni împreună cu cele şapte domniţe, se gândi să plece ca să nu facă să se îngrijoreze mama şi soţia lui. Şi bătu în pielea de cocoş a dairalei; şi

dromaderele se şi înfăţişară. Iar surorile aleseră zece dintre ele, iar pe celelalte le trimiseră îndărăt. Şi încărcară pe cinci dromadere drugi de aur şi de argint, iar pe alte cinci încărcară pietre nestemate. Şi îl puseră pe Hassan să le fagăduiască tuturora că are să se întoarcă să le vadă peste un an. Pe urmă îl sărutară, una câte una, aşezându-se toate pe-un şir; şi fiecare la rând îi spuseră câte o strofă sau două, tare gingaşe, în care îi mărturiseau ce mâhnite le lăsa plecarea lui. Şi se legănau agale din şolduri, bătând măsura stihurilor. Şi Hassan le răspunse cu stihurile acestea, ticluite atunci pe loc:

Din lacrimile mele,
Mărgăritare albe,
O, dragi surori, vă dărui
Neprihănite salbe.
În clipa despărţirii,
Înfipt în şa, stau drept,
Şi frâu-n altă parte
Nu ştiu să-l mai îndrept.

Surorilor iubite,
Cum mă pot smulge, oare,
De lângă pieptul vostru,
Din scumpa-mbrăţişare?
Vai, trupul meu se duce,
Dar sufletu-mi rămână!
Cu talpa-n scara şeii,
Strâng frâiele în mână.

Pe urmă Hassan porni călare pe dromadera lui, în fruntea convoiului, şi ajunse cu bine la Bagdad, Cetatea Păcii.

Or, când intră în casa lui, Hassan abia de-o mai cunoscu pe maică-sa, atât de tare o schimbaseră lacrimile şi

nemâncarea şi veghile pe amărâta de ea. Şi întrucât Hassan nu o vedea nicăieri ieşindu-i fuga înainte pe soţia lui cu copiii, o întrebă pe maică-sa:

— Unde-i nevastă-mea? Şi unde-s copiii?

Şi maică-sa nu putu să răspundă decât cu suspinele ei. Şi Hassan începu să alerge ca un smintit din odaie în odaie, şi văzu în sala de primire, deschis şi gol, sipetul în care încuiase mantia cea fermecată. Şi se întoarse şi văzu, în mijlocul odăii, cele trei morminte! Atunci se prăbuşi lat, cu fruntea pe piatră, fără de simţire. Şi cu toate îngrijirile maică-sii, care sărise în ajutorul lui, rămase în acea stare, de dimineaţă până seara. Ci, într-un sfârşit, îşi veni în simţire şi îşi sfâşie hainele, şi îşi coperi capul cu cenuşă şi cu ţărână. Pe urmă, deodată, se repezi la spadă şi vru să se înjunghie cu ea. Ci maică-sa se repezi între el şi spadă, cu mâinile întinse. Şi îi luă capul şi-l puse pe pieptul ei; şi îl sili să şadă jos, măcar că, de deznădejde, Hassan se zvârcolea pe pământ ca un şarpe. Şi bătrâna începu să-i povestească, una câte una, toate câte se petrecuseră în lipsa lui; şi încheie spunându-i:

— Vezi şi tu, fiul meu, că oricât de nemărginită-i nenorocirea noastră, nu se cade ca deznădejdea să-ţi intre în inimă, atâta vreme cât mai poţi s-o găseşti pe soţia ta în ostroavele Wak-Wak.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a cinci sute nouăzeci şi noua noapte

Spuse:

— Vezi şi tu, fiul meu, că oricât de nemărginită-i nenorocirea noastră, nu se cade ca deznădejdea să-ţi intre în inimă, atâta vreme cât mai poţi s-o găseşti pe soţia ta în

ostroavele Wak-Wak.

La vorbele acestea ale mamei sale, Hassan simţi o nădejde cum îi înviorează dintr-odată băierile sufletului şi, ridicându-se numaidecât, îi spuse maică-sii:

— Mă duc la insulele Wak-Wak!

Pe urmă cugetă: „Oare unde s-or fi aflând insulele acestea cu numele ca un ţipăt de pasăre de pradă? Or fi în mările Indului, ori ale Sindului, ori ale Persiei, ori ale Chinei?” Şi, ca să se dumirească în această privinţă, ieşi din casă, măcar că totul i se părea negru şi nelămurit în faţa ochilor, şi se duse să-i caute pe învăţaţii şi pe dascălii de la curtea califului, şi să-i întrebe, pe fiecare în parte, dacă ştiu în ce mări se află aşezate insulele Wak-Wak. Şi toţi răspunseră:

— Nu ştim! Şi de când suntem noi nu am auzit niciodată pomenindu-se că s-ar afla undeva insulele acelea!

Atunci Hassan începu iarăşi să-şi piardă nădejdea, şi se întoarse acasă, cu pieptul bântuit de vântul morţii. Şi îi spuse maică-sii, lăsându-se să cadă la pământ:

— O, maică, nu la insulele Wak-Wak trebuie să mă duc, ci mai degrabă acolo unde şi-a lăsat zdrenţele Mama-Vulturilor[4].

Şi izbucni în lacrimi, cu capu-n covor. Ci deodată se ridică şi îi spuse maică-sii:

— Allah mi-a trimis gândul să mă întorc la cele şapte domniţe care mă socotesc fratele lor, şi să le întreb care-i drumul către insulele Wak-Wak.

Şi, fără a mai zăbovi, îşi luă rămas-bun de la biata lui maică, amestecându-şi lacrimile cu lacrimile ei, şi încălecă iar pe dromaderul pe care încă nu-l slobozise de când se întorsese acasă. Şi ajunse cu bine la palatul celor şapte surori, din Muntele-Norilor.

[4] Moartea.

Când îl văzură iar, surorile îl întâmpinară cu toate semnele unei bucurii peste poate de călduroase. Şi îl sărutară, scoţând chiote de veselie şi urându-i bun venit. Iar când veni şi rândul bunei Boboc-de-Trandafir să-l sărute pe fratele ei, aceasta văzu, cu ochii inimii ei iubitoare, schimbarea petrecută pe chipul lui Hassan şi tulburarea din sufletul său. Şi, fără a-i pune nici cea mai mică întrebare, izbucni în lacrimi pe umărul lui. Şi Hassan începu să plângă şi el împreună cu ea, şi îi zise:

— Ah, Boboc-de-Trandafir, sora mea, pătimesc amarnic, şi am venit la tine ca să caut singurul leac care îmi poate alina chinurile! O, miresme ale Strălucirii mele, vântul nu are să vă mai abată către mine ca să-mi învioreze sufletul!

Şi Hassan, rostind vorbele acestea, scoase un strigăt greu şi se prăbuşi fără de simţire.

Când îl văzură aşa, domniţele, speriate, se înghesuiră împrejurul lui, plângând, iar Boboc-de-Trandafir îl stropi pe faţă cu apă de trandafiri şi îl scăldă cu lacrimile ei. Şi Hassan de şapte ori încercă să se scoale, şi de şapte ori căzu iar la pământ. Într-un sfârşit, izbuti să întredeschidă ochii, după un leşin mai lung decât toate celelalte, şi le povesti surorilor sale trista lui poveste, de la început până la sfârşit. Pe urmă adăugă:

— Şi acuma, o, surorile mele miloase, am venit să vă întreb de drumul care duce la insulele Wak-Wak! Căci soţia mea Strălucire, când a plecat, i-a spus bietei mele mame: „Dacă fiul tău va vrea să mă mai vadă vreodată, nu are decât să vină şi să mă caute în insulele Wak-Wak!”

Când surorile lui Hassan auziră vorbele acestea din urmă, îşi plecară capul, pradă unei tulburări nemărginite, şi se priviră multă vreme fără a vorbi. Într-un sfârşit, rupseră tăcerea şi strigară toate deodată:

— Ridică-ţi mâna către bolta cerului, o, Hassan, şi încearcă să ajungi la ea, ori s-o atingi. Şi-ar fi cu mult mai uşor decât să răzbaţi până la acele insule Wak-Wak unde se

află soţia ta cu copiii tăi!

La cuvintele acestea, lacrimile lui Hassan năboiră ca un şuvoi şi îi udară cu totul hainele. Iar cele şapte domniţe, tot mai înduioşate de durerea lui, se străduiră să-l aline. Şi Boboc-de-Trandafir îi înconjură drăgăstos gâtul cu braţele şi îi zise, sărutându-l:

— O, frate al meu, linişteşte-ţi sufletul şi înseninează-ţi ochii, pe urmă cată să ai răbdare faţă de potrivnicia sorţii; căci Dascălul Zicalelor a zis: „Răbdarea este cheia liniştii, iar liniştea te ajută să răzbaţi la capăt!” Şi tu stii, o, frate al meu, că orice ursită trebuie să se împlinească şi că niciodată cel căruia îi este dat să trăiască zece ani nu moarte în anul al nouălea! Prinde, dar, inimă, şi şterge-ţi lacrimile; iar eu am să fac tot ce-mi stă în putinţă ca să încerc să-ţi înlesnesc calea de a răzbate până la soţia şi la copiii tăi, dacă asta-i voia lui Allah (proslăvit fie El!). Ah! blestemata aceea de mantie de pene! De câte ori nu m-a bătut gândul să-ţi spun s-o arzi, şi de fiecare dată m-am oprit, de teamă să nu te supăr. Gata! Ce-i scris, e scris! Avem să ne străduim să îndreptăm, dintre toate relele, pe acela care-i mai de îndreptat!

Şi se întoarse către surorile ei, şi se aruncă la picioarele lor, şi le jurui să se unească cu ea, spre a chibzui prin ce mijloc ar putea fratele lor să afle drumul la insulele Wak-Wak. Iar surorile îi făgăduiră călduros, din toată inima.

Or, cele şapte domniţe aveau un moş, frate cu tatăl lor, care o îndrăgea într-un chip cu totul şi cu totul osebit pe cea mai mare dintre surori; şi venea s-o vadă o dată în fiecare an, nesmintit. Iar pe moşul acela al lor îl chema Abd Al-Kaddus...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase suta noapte

Spuse:

Or, cele şapte domniţe aveau un moş, frate cu tatăl lor, care o îndrăgea într-un chip cu totul şi cu totul osebit pe cea mai mare dintre surori; şi venea s-o vadă o dată în fiecare an, nesmintit. Iar pe moşul acela al lor îl chema Abd AJ-Kaddus.

Şi, cu prilejul venirii lui din urmă, îi dăruise celei mai mari dintre domniţe, cea pe care o avea mai dragă, un săculeţe plin cu aromate, spunându-i că nu avea decât să ardă un pic din acele aromate, dacă s-ar ivi vreodată vreo împrejurare în care fata ar socoti că are nevoie de ajutorul lui. Încât, atunci când Boboc-de-Trandafir le rugă aşa de fierbinte pe surorile sale să îi stea alături, cea mai mare dintre domniţe gândi că moşul ei poate că ar putea să-l scoată pe bietul Hassan din necaz. Şi spuse către Boboc-de-Trandafir:

— Dă fuga şi adu-mi săcutul cu miresme şi cătuia de aur!

Şi Boboc-de-Trandafir alergă să caute sacul şi cătuia, şi le aduse surorii ei, care deschise sacul, luă oleacă de aromată şi o aruncă în cătuie, peste cărbunii aprinşi, îndreptându-şi gândul către moşul ei Abd Al-Kaddus şi chemându-l.

Or, de îndată ce fumul se învâlvoră din cătuie, iacătă că se şi ridică un vârtej de praf ce se apropia, şi din el se ivi, călare pe un elefant alb, şeicul Abd Al-Kaddus. Şi coborî de pe elefantul lui, şi îi zise celei mai mari dintre surori şi domniţe, fiica fratelui său:

— Iată-mă! Pentru ce am simţit mireasma de aromate? Şi cu ce îţi pot fi de folos, o, fata mea?

Şi fata se aruncă la gâtul lui, şi îi sărută mâna, şi răspunse:

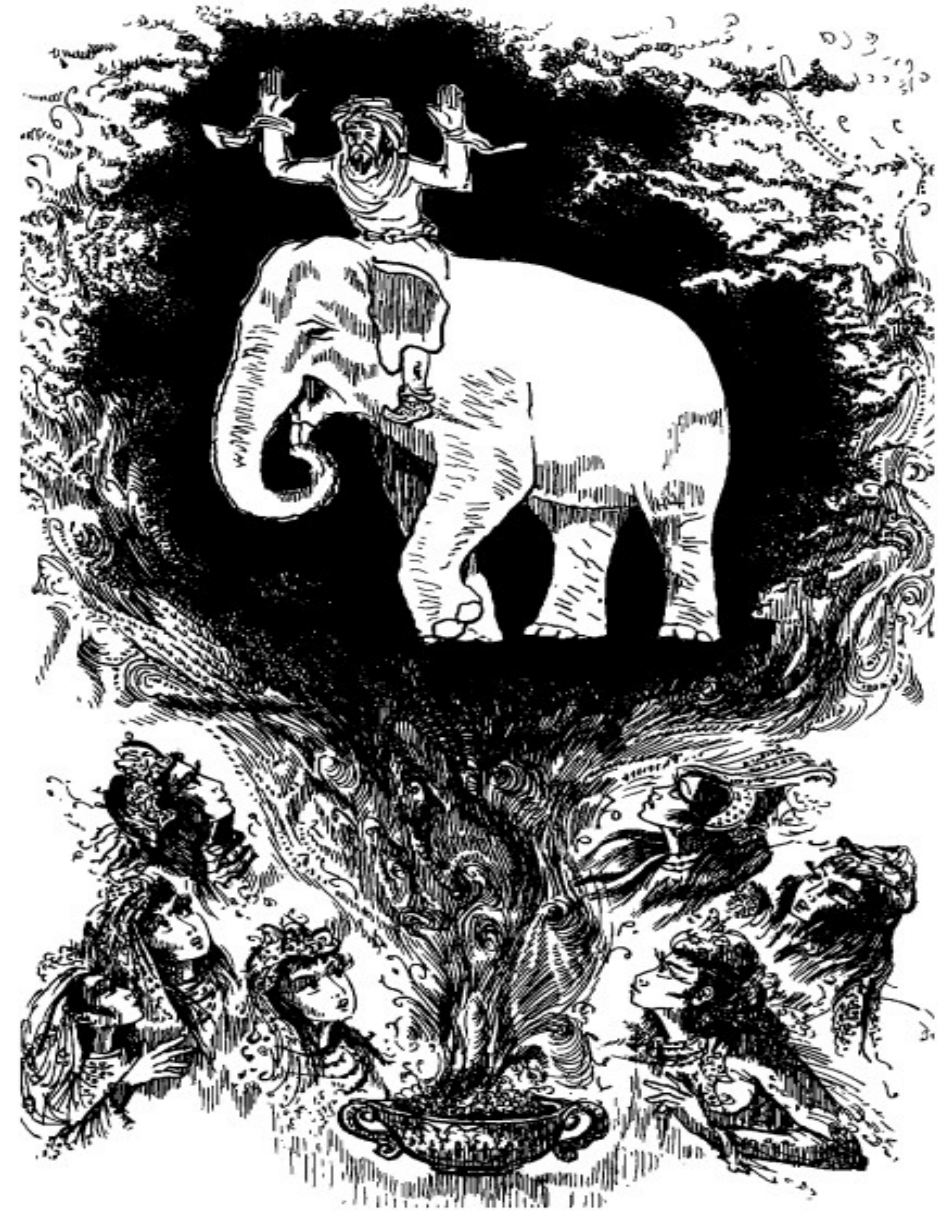

— O, moşule al nostru drag, iată că a şi trecut mai bine de un an de când n-ai mai venit să ne vezi, şi lipsa ta ne-a îngrijorat şi ne-a îngândurat. De aceea am ars miresme, ca să te văd şi să fiu liniştită.

El spuse:

— Eşti cea mai dulce dintre fetele fratelui meu, o, mult-iubita mea. Da să nu crezi că, dacă am zăbovit să vin anul acesta, te-aş fi uitat. Vroiam să vin să te văd chiar mâine! Da să nu-mi ascunzi nimica, întrucât de bună seamă că trebuie să ai tu a-mi cere ceva!

Ea răspunse:

— Allah să te ocrotească şi să-ţi sporească zilele, o, moşule al meu! De vreme ce îmi îngădui, aş vrea, într-adevăr, să-ţi cer un lucru!

El zise:

— Spune! Ţi l-am şi dăruit!

Atunci fata îi povesti toată povestea lui Hassan, şi adăugă:

— Si-acuma îţi cer să-mi faci cel mai mare bine şi să-i spui fratelui nostru Hassan cum să ajungă în acele insule Wak-Wak!

La vorbele acestea, şeicul Abd Al-Kaddus lăsă capu-n jos şi îşi puse un deget în gură, cugetând adânc preţ de un ceas de vreme. Pe urmă îşi scoase degetul din gură, înălţă capul şi, fără a rosti un cuvânt, se apucă să tragă nişte linii pe nisip. Într-un sfârşit rupse tăcerea şi, clătinând din cap, le spuse domniţelor:

— Fetele mele, spuneţi-i fratelui vostru că se zbuciumă zadarnic! Este peste puterile lui să ajungă la insulele Wak-Wak!

Atunci fetele, cu lacrimi în ochi, se întoarseră către Hassan şi spuseră:

— Vai, o, fratele nostru!

Ci Boboc-de-Trandafir îl luă de mână, îl trase mai aproape

şi spuse şeicului Abd Al-Kaddus:

— Moşule al meu bun, fă-i dovada despre ce ne-ai spus acuma, şi dă-i câteva sfaturi înţelepte, pe care el are să le asculte cu inimă supusă!

Şi bătrânul îşi întinse mâna către Hassan să i-o sărute, şi zise:

— Află, fiul meu, că degeaba te zbuciumi! Este cu neputinţă să ajungi la insulele Wak-Wak, măcar de ar fi să-ţi vină în ajutor toată călărimea cea zburătoare a ginnilor, toate cometele cele rătăcitoare şi toate planetele rotitoare! Întrucât insulele acelea Wak-Wak, fiul meu, sunt nişte insule locuite de amazoane fecioare, şi peste ele domneşte însuşi împăratul împăraţilor Ginnistanului, părintele soţiei tale Strălucire. Şi tu, faţă de insulele acelea, unde nimenea n-a ajuns vreodată şi de unde nimenea nu s-a întors, te afli aici la o depărtare de şapte mări fără de margini, şapte văi fără de fund şi şapte munţi fără de capete. Iar ele sunt aşezate la marginile cele mai depărtate ale pământului, dincolo de care nu se mai află nimica de cunoscut! Aşa că nu socot că ai să poţi izbuti, cu niciun chip, să birui feluritele piedici care îţi stau în drum. Şi gândesc că, pentru tine, cea mai bună hotărâre de luat este de a te întoarce iar acasă la tine, ori de a rămâne aici cu surorile tale, care sunt minunate! Şi nici nu te mai gândi la insulele Wak-Wak!

La vorbele acestea ale şeicului Abd Al-Kaddus, Hassan se facu galben ca şofranul la chip, scoase un ţipăt greu şi căzu pierit. Iar domniţele nu-şi mai putură opri suspinele; iar cea mai mică dintre ele îşi sfâşia hainele şi îşi zgârâia obrajii; şi toate laolaltă se puseră pe gemete şi pe văicăreli împrejurul lui Hassan. Şi, de îndată ce îşi veni iarăşi în simţiri, Hassan nu mai putu decât să plângă, cu capul pe genunchii blândei Boboc-de-Trandafir. Şi bătrânul, până la urmă, se înduioşă de priveliştea aceea, şi împărtăşind şi el durerea tuturora, se întoarse către domniţele care ţipau

jalnic, şi le spuse cu un glas mohorât:

— Tăceţi odată!

Şi domniţele îşi înghiţiră dintr-odată ţipetele pe care le scoteau şi aşteptară cu nerăbdare ce avea să le spună moşul lor. Iar şeicul Abd Al-Kaddus îşi propti mâna pe umărul lui Hassan şi îi zise:

— Conteneşte-ţi gemetele, fiul meu, şi fă-ţi curaj inimii! Căci, cu ajutorul lui Allah, am să dau o întorsătură prielnică treburilor tale. Ridică-te, dar, şi urmează-mă!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute una noapte

Spuse:

Iar şeicul Abd Al-Kaddus îşi propti mâna pe umărul lui Hassan şi îi zise:

— Conteneşte-ţi gemetele, fiul meu, şi fă-ţi curaj inimii! Căci, cu ajutorul lui Allah, am să dau o întorsătură prielnică treburilor tale. Ridică-te, dar, şi urmează-mă!

Şi Hassan, pe care vorbele acestea îl întoarseră pe dată la viaţă, sări în picioare, îşi luă în grabă rămas-bun de la surorile lui, o sărută de mai multe ori pe Boboc-de-Trandafir, şi îi spuse moşneagului:

— Sunt robul tău!

Atunci şeicul Abd Al-Kaddus îl pofti pe Hassan să se suie la spatele lui pe elefantul cel alb, şi vorbi cu animalul acela uriaş care începu să se mişte. Şi, iute ca bătaia de grindină, ca lovitura de trăsnet şi ca sclipirea de fulger, elefantul cel mare îşi aruncă picioarele în vânt şi porni în zbor, şi se afundă în nesfârşitul zării, mistuind sub paşii lui depărtările!

Or, în trei zile şi trei nopţi de goană, străbătură o cale de şapte ani. Şi ajunseră lângă un munte albastru, cu toate

împrejurimile lui albastre, şi în mijlocul lui cu o peşteră cu intrarea închisă de o poartă de oţel albastru. Şi şeicul Abd Al-Kaddus bătu în poarta aceea, şi dinlăuntru ieşi un negru albastru, care ţinea într-o mână o sabie albastră, iar în cealaltă o pavăză albastră. Iar şeicul, cu o sprinteneală de neînchipuit, smulse armele acelea din mâinile negrului, care se trase numaidecât la o parte spre a-l lăsa să treacă; şi moşneagul, cu Hassan după el, intră în peşteră, iar negrul cel albastru închise poarta în urma lor.

Ei, atunci, merseră ca la vreo milă de cale, printr-o boltă lungă în care era o lumină albastră, iar stâncile erau şi ele străvezii şi albastre, iar la capătul acelei bolte se pomeniră dinaintea a două porţi de aur uriaşe. Iar şeicul Abd Al-Kaddus deschise una dintre acele două porţi uriaşe de aur, şi îi spuse lui Hassan să-l aştepte până ce s-o întoarce. Şi se mistui înlăuntru. Ci, peste un ceas, se întoarse ţinând de frâu un cal albastru, înşăuat şi înfotăzat tot numai în albastru, şi îl pofti pe Hassan să încalece. Şi atunci deschise cea de a doua poartă de aur, şi dinainte li se aşternu dintr-odată o mare întindere albastră, iar la picioarele lor o câmpie largă, fără de zare. Şi-atunci şeicul îi spuse lui Hassan:

— Fiul meu, tot mai eşti hotărât să mergi mai departe şi să înfrunţi primejdiile cele fără de număr care te aşteaptă? Ori n-ai vrea mai degrabă să-mi urmezi sfatul şi să te întorci la cele şapte domniţe, nepoatele mele, care ar şti ele cum să te mângâie de pierderea soţiei tale Strălucire?

Hassan răspunse:

— Mai degrabă înfrunt de o mie de ori primejdia morţii, decât să mai îndur chinurile despărţirii!

Şeicul stărui:

— Hassane, fiul meu, au tu nu ai o mamă pentru care lipsa ta-i un izvor de lacrimi nesecat? Şi nu ţi-ar plăcea mai degrabă să te întorci la ea, ca s-o mângâi?

El răspunse:

— N-am să mă întorc nicicum la maica mea, fără de soţia şi copiii mei!

Atunci şeicul Abd Al-Kaddus îi zise:

— Ei bine, dar, Hassane, du-te, sub ocrotirea lui Allah!

Şi îi înmână o scrisoare pe care erau scrise cu cerneală albastră următoarele: *„Către cel mai luminat şi cel mai strălucit şeic al şeicilor, dascălul nostru, preacinstitul Părintele-Penelor[5]!”* Pe urmă, îi spuse:

— Ia scrisoarea aceasta, fiul meu, şi du-te unde te-o duce calul tău. Are să ajungă la un munte negru, cu toate împrejurimile lui negre, dinaintea unei peşteri negre. Atunci să descaleci şi, după ce ai să legi frâul de oblânc, să laşi calul să intre numai el singur în peşteră. Iar tu să aştepţi la poartă; şi ai să vezi că iese un moşneag negru, îmbrăcat în negru, şi negru peste tot, fără numai de barba-i lungă şi albă, care-i atârnă până la genunchi. Atunci tu să-i săruţi mâna, să-ţi tragi pe cap pulpana caftanului lui, şi să-i înmânezi scrisoarea aceasta, pe care ţi-o dau spre a-ţi ajuta să intri la el. Întrucât el este Părintele-Penelor! Şi-i dascălul meu, şi-i cununa capului meu! Şi numai el pe pământ te poate ajuta în înfricoşătoarea ta încercare! Să te străduieşti, dar, să ţi-l faci binevoitor, şi să îndeplineşti tot ce ţi-o spune să îndeplineşti. Uassalam!

Atunci Hassan îşi luă bun-rămas de la şeicul Abd Al-Kaddus şi dădu pinteni calului albastru, care necheză şi porni ca o săgeată. Iar şeicul Abd Al-Kaddus se întoarse în peştera cea albastră.

Or, vreme de zece zile, Hassan lăsă calul să meargă în voia lui, cu o iuţeală de nu l-ar fi putut întrece nici zborul de pasăre, nici volburile vijeliilor. Şi aşa străbătu o cale de zece ani în linie dreaptă! Şi, într-un sfârşit, ajunse la poalele

[5] La M. A. Salie, scrisoarea este adresată lui Abu-r-Ruveiş, fiul lui Balkis. (După legendele arabe, Balkis era împărăteasa din Saba, soţia lui Soleiman ben Daud - Solomon, fiul lui David.)

unui şir de munţi negri, cu vârful nevăzut, care se întindeau de la Răsărit până la Scăpătat. Şi pe când se apropiau de munţii aceia, calul începu să necheze, domolindu-şi goana...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute doua noapte

Spuse:

Şi pe când se apropiau de munţii aceia, calul începu să necheze, domolindu-şi goana. Şi numaidecât, din toate părţile deodată, fără de număr ca picăturile de ploaie, se iviră în goană nişte cai negri, care veniră să-l adulmece pe calul lui Hassan şi să se frece de el. Şi Hassan se sperie de mulţimea lor şi se înfricoşă că au să-i împiedice calea mai departe; ci calul său îşi văzu de drum înainte şi ajunse la peştera cea neagră, înconjurată de nişte stânci mai negre decât aripa nopţii. Şi era chiar peştera despre care îi vorbise şeicul Abd Al-Kaddus. Descălecă, dar, şi, după ce legă frâul de oblâncul de la şa, îşi lăsă calul să intre în peşteră; iar el şezu jos la intrare, aşa cum îi poruncise şeicul.

Or, nici nu trecu bine un ceas de când sta acolo, că Hassan şi văzu cum iese din peşteră un preacinstit moşneag, îmbrăcat în negru, şi negru şi el tot, din tălpi până-n creştet, afară de barba-i lungă şi albă care îi atârna până la brâu. Era şeicul şeicilor, preastrălucitul Ali Părintele-Penelor, fiul domniţei Balkis, soţia lui Soleiman (cu ei cu toţi fie pacea lui Allah şi binecuvântările lui!). Şi Hassan, când îl văzu, se aruncă la genunchii lui şi îi sărută mâinile şi picioarele, şi îşi trase pe cap poala caftanului lui punându-

se astfel sub ocrotirea lui. Pe urmă îi înmânâ scrisoarea de la Abd Al-Kaddus. Iar şeicul Părintele-Penelor luă scrisoarea şi, fără a grăi măcar o vorbă, se întoarse în peşteră. Şi Hassan, dacă nu-l mai văzu, începu să se deznădăjduiască; ci iacătă-l pe moşneag că se ivi iar, însă de data aceasta îmbrăcat cu totul şi cu totul în alb. Şi îi făcu semn lui Hassan să vină după el, şi intră înaintea lui în peşteră. Şi Hassan merse după el şi ajunse în felul acesta într-o sală uriaşă, pătrată, pardosită cu nestemate; şi în fiecare colţ al ei se afla câte un bătrân îmbrăcat în negru, stând jos pe un chilim şi fiecare bătrân era împresurat de un morman de terfeloage, iar dinainte avea câte o căţuie de aur, în care ardeau mirodenii; şi fiecare dintre cei patru înţelepţi era înconjurat de alţi şapte învăţaţi, ucenicii lor, care copiau terfeloagele, ori citeau, ori cugetau. Ci atunci când şeicul Ali Părintele-Penelor intră în sală, toţi aceşti preacinstiţi învăţaţi se ridicară în cinstea lui; şi cei patru învăţaţi de frunte se ridicară din ungherele lor şi veniră de şezură lângă el, în mijlocul sălii. Şi, după ce toată lumea şezu jos, şeicul Ali se întoarse către Hassan şi îi spuse să povestească povestea lui în faţa acelei adunări de înţelepţi.

Atunci Hassan, tare tulburat, începu dintru-întâi să verse un potop de lacrimi; pe urmă, izbutind să şi le curme, începu, cu un glas întretăiat de suspine, să povestească toată povestea, de la răpirea lui de către Bahram magul, până la întâlnirea cu şeicul Abd Al-Kaddus, ucenicul şeicului Părintele-Penelor şi moşul celor şapte domniţe. Şi, cât ţinu toată povestirea, înţelepţii nu îl opriră niciodată; ci, atunci când isprăvi, strigară cu toţii deodată, întorcându-se către învăţătorul lor:

— O, preacinstite dascăl, o, fiu al domniţei Balkis, soarta tânărului acesta este vrednică de milă, căci suferă şi ca soţ şi ca tată. Şi poate că vom putea să-i dăm o mână de ajutor ca să-şi ia îndărăt acea copilandră atâta de frumoasă şi acei doi copii atâta de frumoşi!

Iar şeicul Ali răspunse:

— Preacinstiţi fraţi ai mei, asta-i o treabă grea. Şi ştiţi şi voi, ca şi mine, câtu-i de anevoie să ajungi la insulele Wak-Wak, şi mai cu seamă câtu-i de anevoie să te întorci de acolo. Şi ştiţi toată greutatea care urmează, odată ce ai ajuns la acele insule, după ce ai trecut atâtea piedici, să te apropii de amazoanele fecioare, străjerele împăratului împăraţilor de peste ginni, şi ale fiicelor lui. În asemenea împrejurare, cum vreţi voi ca Hassan să răzbată până la domniţa Strălucire, fata puternicului lor împărat?

Şeicii răspunseră:

— Preacinstite taică, ai dreptate, cine ar putea tăgădui? Ci tânărul acesta ţi-a fost trimis anume de către fratele nostru, cinstitul şi strălucitul şeic Abd Al-Kaddus, şi nu poţi să nu întâmpini prieteneşte dorinţele lui!

Şi Hassan, la rându-i, dacă auzi vorbele acelea, se aruncă la picioarele şeicului, îşi coperi capul cu pulpana mantiei lui şi, înconjurându-i genunchii cu braţele, îl jurui să-i dea îndărăt soţia şi copiii. Şi tot aşa sărută mâinile la toţi şeicii, care îşi împreunară rugăminţile lor cu ale lui, cerându-i fierbinte dascălului lor întru toate, şeicul Părintele-Penelor, să aibă milă de acel tinerel nefericit! Şi şeicul Ali răspunse:

— Pe Allah! în viaţa mea n-am mai văzut pe cineva lepădându-se de zilele lui mai hotărât decât acest tânăr Hassan! Habar nu are neînfricatul nici ce grozăvie doreşte, nici ce îl aşteaptă! Ci fie, am să fac pentru el tot ce ţine de mine!

După ce spuse acestea, şeicul Ali Părintele-Penelor cugetă vreme de un ceas, înconjurat cuviincios de bătrânii lui ucenici; pe urmă îşi ridică iar fruntea şi îi spuse lui Hassan:

— Înainte de toate, am să-ţi dau ceva care să te scape, la caz de primejdie!

Şi îşi smulse un smoc de păr din barbă, chiar din locul

unde era mai lungă, şi i-l înmâna lui Hassan, spunându-i...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute treia noapte

Spuse:

Şi îşi smulse un smoc de păr din barbă, chiar din locul unde era mai lungă, şi i-l înmână lui Hassan, spunându-i:

— Iată ce fac pentru tine! Dacă ai să te afli vreodată în vreo primejdie mare, nu ai decât să dai foc unui fir de păr din smocul acesta, şi am să-ţi vin pe dată în ajutor!

Pe urmă îşi ridică ochii înspre bolta sălii şi bătu din palme, ca şi cum ar fi chemat pe cineva. Şi numaidecât se înfăţişă dinaintea lui, coborând din boltă, un efrit dintre efriţii cei înaripaţi. Şi şeicul îl întrebă:

— Cum te cheamă, o, efritule?

El spuse:

— Robul tău Dahnaş ben-Forktaş, o, şeicule Ali Părintele-Penelor!

Iar şeicul îi zise:

— Vino încoace!

Şi efritul Dahnaş se duse lângă şeicul Ali, care îi puse gura la ureche şi îi spuse ceva în şoaptă. Şi efritul răspunse cu un semn din cap, care vroia să însemneze: „Da!” Iar şeicul se întoarse către Hassan şi îi spuse:

— Suie-te, fiul meu, suie-te în spinarea acestui efrit. El are să te ducă pe tărâmul norilor, şi de acolo are să te coboare pe un pământ de camforă albă. Şi-acolo, o, Hassan, efritul are să te lase, căci mai departe el nu poate să meargă. Şi tu, atunci, are să trebuiască să te descurci singur-singurel, prin ţara aceea de camforă albă. Şi de cum ai să ieşi din ea, ai să te afli în faţa insulelor Wak-Wak! Si-

acolo, cum te-o lumina Allah!

Atunci Hassan sărută iar mâinile şeicului Părintele-Penelor, îşi luă bun-rămas de la ceilalţi înţelepţi, mulţumindu-le pentru bunătatea lor, şi încălecă pe umerii lui Dahnaş, care se sui cu el în văzduh. Şi efritul îl duse până la tărâmul norilor, iar de acolo coborî cu el în Ţara de Camforă Albă, unde îl lăsă şi pieri.

Încât, o, Hassane, o, tu cel de obârşie din Bassra, tu cel care odinioară uimeai sukurile din cetatea ta de baştină, şi care învolburai toate inimile, şi-i făceai pe toţi cei care te vedeau să se topească de frumuseţea ta, tu cel care ai trăit atâta vreme fericit lângă cele şapte domniţe şi care ai stârnit în sufletele lor atâta iubire şi atâta durere, iacătă că, mânat de dragostea ta pentru Strălucire, ai ajuns, pe aripile efritului, la Ţara aceea de Camforă Albă, unde ai să înfrunţi ceea ce nimenea până la tine şi nimenea după tine nu va mai înfrunta vreodată!

Într-adevăr, după ce efritul îl lăsă jos în ţara aceea, Hassan porni la drum drept înainte, pe un pământ sclipitor şi înmiresmat. Şi merse el şi merse aşa multă vreme şi, într-un sfârşit, întrezări în depărtare, în mijlocul unei câmpii, ceva ce se asemuia cu un cort. Şi se îndreptă într-acolo şi, într-un sfârşit, ajunse aproape de tot de cortul acela. Ci, cum tocmai trecea printr-o iarbă tare deasă, lovi cu piciorul ceva ce se afla ascuns în iarba aceea; şi, când se uită, văzu că era ceva alb, ca o grămadă de argint, şi mare, ca un pilastru din cetatea Iramului. Or, era un uriaş, iar cortul pe care îl vedea Hassan nu era altceva decât urechea lui, care îi slujea de pavăză împotriva soarelui. Şi uriaşul, trezit aşa din somnul lui, se ridică mugind şi cuprins de o mânie atâta de năprasnică, încât i se umflă pântecul de aerul pe care îl înghiţi, iar fundul i se cutremură atâta de amarnic, încât începu să-i geamă din greu: fapt care stârni un şir de bubuituri cumplite, ca de tunet, care îl azvârliră pe Hassan

cu faţa la pământ, pe urmă îl aruncară în sus, încât, de spaimă, ochii i se întoarseră peste cap! Şi, până să cadă iarăşi jos pe pământ, încă din zbor, uriaşul îl înhăţă de ceafă, tocmai de acolo unde este pielea mai moale, şi îl ţinu aşa, cu tăria braţului său, spânzurat în aer ca o vrabie în gheara unui vultur. Şi se pregătea, rotindu-l prin văzduh, să-l turtească de pământ, zobindu-i oasele şi facându-l să-şi amestece lungimea cu lăţimea.

Când văzu ce avea să pată, Hassan începu să se zbată din toate puterile şi strigă:

— Ah, cine să mă mai scape? Ah, cine să mă mai slobozească? O, uriaşule, fie-ţi milă de mine!

Când auzi ţipetele acelea, uriaşul îşi zise: „Pe Allah! Nu cântă urât păsărică asta! Îmi place ciripitul ei. Încât am s-o duc numaidecât sultanului nostru!” Şi îl apucă gingaş de un picior, cu teamă să nu-l vatăme, şi intră într-o pădure deasă, unde, în mijlocul unui luminiş, sta sultanul uriaşilor din Ţara de Camforă Albă, aşezat pe o stâncă ce-i ţinea loc de jeţ. Şi era înconjurat de străjerii lui, cincizeci de uriaşi, fiecare înalt de cincizeci de coţi. Iar acela care îl aducea pe Hassan se apropie de sultan şi îi zise:

— O, doamne al nostru, ia uite o păsărică pe care am prins-o de un picior şi pe care ţi-o aduc pentru glasul ei frumos! Căci ciripeşte plăcut!

Şi îl lovi pe Hassan uşurel peste nas, zicându-i:

— Cântă oleacă dinaintea sultanului!

Iar Hassan, care nu pricepea graiul uriaşului, socoti că i-a venit ceasul cel de pe urmă şi începu să se zbată, ţipând:

— Ah, cine m-o mai scăpa? Ah, cine m-o mai slobozi?

Şi sultanul, când auzi glasul acela, se zgudui şi se bâţâi de plăcere, şi îi zise uriaşului:

— Pe Allah! e minunat! Trebuie să-l duci numaidecât fiicei mele, pe care are s-o farmece!

Şi adăugă, întorcându-se către uriaş:

— Da! pune păsărica numaidecât într-o colivie şi du-te

de-o atârnă în odaia fetei mele, lângă patul ei, ca s-o poată veseli cu cântecele şi cu ciripelile ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute patra noapte

Spuse:

— Da! pune păsărică numaidecât într-o colivie şi du-te de-o atârnă în odaia fetei mele, lângă patul ei, ca s-o poată veseli cu cântecele şi cu ciripelile ei.

Atunci uriaşul îl puse pe Hassan într-o colivie, cu două străchini mari, una pentru mâncare şi una pentru apă. Şi îi mai puse şi două stinghii, pe care să se poată cocoţa şi să cânte în voie; şi duse colivia în odaia fetei sultanului şi o atârnă la capul patului ei.

Când îl văzu pe Hassan, fata sultanului fu ca vrăjită de chipul şi de înfăţişarea lui, şi începu să-i facă tot soiul de ghiduşii, şi să-l răsfeţe în toate felurile. Şi îi vorbea cu glas nespus de dulce, spre a-l îmblânzi, măcar că Hassan nu pricepea nimica din vorbele ei. Dar, cum vedea că fata nu-i vroia răul, încercă s-o înduioşeze faţă de soarta lui, plângând şi gemând. Iar domniţa, de fiecare dată, îi lua gemetele şi suspinele drept nişte cântece gingaşe; şi simţea o plăcere până peste poate; şi nu mai putea să se despartă de el nici ziua, nici noaptea, o clipită măcar. Şi simţea, când se uita la el, că toată fiinţa ei se topea după el. Şi nu ştia ce ar putea să facă mai bine cu o păsărică atâta de mică, şi cum să se poarte cu ea. Şi adesea îi făcea cu degetul, şi îi vorbea prin semne; dar nici el nu o pricepea, şi era departe de a ghici tot folosul pe care l-ar fi putut dobândi de la o fată, este adevărat că uriaşă, dar

atâta de prietenoasă.

Or, într-o zi, fata sultanului îl scoase pe Hassan din colivie, ca să-l cureţe şi să-i schimbe hainele. Şi, după ce îl dezbrăcă, văzu, o, minunea minunilor! că nu era întru nimic lipsit de ceea ce aveau uriaşii tatălui ei, măcar că toate celea erau, ca mărime, peste poate de micuţe. Şi fata gândi: „Pe Allah! asta-i întâia oară când văd o pasăre cu asemenea lucruri!” Şi începu să se joace cu Hassan şi să-l întoarcă şi să-l răsîntoarcă pe toate părţile, minunându-se de ceea ce afla la el în fiecare clipă. Iar Hassan, în mâinile ei, era întocmai ca o vrabie în mâinile vânătorului. Şi tânăra uriaşă, dacă văzu că sub degetele ei castravetele se preschimba în bostan, se puse pe un râs de se tăvălea pe jos. Şi strigă: „Ce pasăre minunată! Cântă ca păsările, şi se poartă cu femeile la fel de drăguţ ca şi bărbaţii cei uriaşi!” Şi, vrând să-i răspundă cu drăgălăşenie la drăgălăşenie, îl lipi cu totul de ea şi începu să-l alinte peste tot, ca pe un bărbat, îndemnându-l în fel şi chip, nu cu vorbe, întrucât o pasăre nu ar fi putut să le priceapă, ci cu semne şi cu fapte, şi atâta de iscusit, încât, până la urmă, se purtă şi el cu ea întocmai ca un vrăbioi cu vrabia lui. Şi, din ceasul acela, Hassan ajunse pasărea fetei sultanului!

Or, Hassan, oricât era de alintat şi de răsfăţat şi de giugiulit ca o pasăre, şi în pofida celor ce trăia între fălniciile uriaşei, fata sultanului, şi, de altminteri, a celor ce la rândul lui o făcea şi el să simtă, şi în ciuda deplinei bunăstări în care trăia în colivia sa, era departe de-a o uita pe Strălucire, soţia lui, fiica împăratului împăraţilor de peste Ginnistan şi de peste insulele Wak-Wak, ţinta călătoriei sale, de care ştia că nu mai este prea departe! Şi, spre a ieşi din acel bucluc, s-ar fi slujit bucuros de daireaua cea vrăjită şi de smocul de păr; ci, când îi schimbase hainele, fata sultanului uriaşilor îi luase şi acele lucruri scumpe; şi degeaba i le cerea el cu mâinile şi cu tot felul de semne care se fac în arăbeste, că ea nu pricepea neam ce-i cerea

el, şi de fiecare dată socotea că îi cere să se zbenguiască. Lucru ce făcea ca, ori de câte ori îşi cerea el daireaua, să i se răspundă cu o desfătare; şi ori de câte ori cerea smocul de barbă, trebuia să se dedea unei desfătări; atâta şi-atâta, încât chiar că, după câteva zile, ajunse într-un hal fără de hal, şi nu mai cuteza să facă nimic, nici cel mai mic semn, de frică să nu vadă la lucru răspunsul amarnicei uriaşe.

Iacă-asa! Şi starea lui Hassan nu se schimba nicicum; şi, bietul de el, se sfârsea şi se şofrănea în colivia lui, nemaiştiind ce hotărâre să ia, când, într-o zi, după alinturi mai spornice decât de obicei, uriaşa aţipi în vreme ce se slujea de el, şi îl lăsă să scape. Şi Hassan se repezi numaidecât la sipetul în care se aflau lucrurile lui cele vechi, luă smocul de barbă şi aprinse un fir de păr, chemându-l în gând pe şeicul Ali Părintele-Penelor. Şi iacătă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute cincea noapte

Spuse:

Şi Hassan se repezi numaidecât la sipetul în care se aflau lucrurile lui cele vechi, luă smocul de barbă şi aprinse un fir de păr, chemându-l în gând pe şeicul Ali Părintele-Penelor. Şi iacătă că palatul se cutremură, iar şeicul cel îmbrăcat în negru ieşi din pământ dinaintea lui Hassan, care se aruncă la picioarele lui. Atunci şeicul îl întrebă:

— Ce vrei, Hassane?

Şi tânărul îi răspunse:

— Mă rog ţie, nu face gură, că se trezeşte fata asta! Şi-atunci ajung fără de izbavă iarăşi în mâinile ei, ca să fac

iarăşi pe pasărea!

Şi o arătă cu degetul pe uriaşa cea adormită. Atunci şeicul îl luă de mână şi, cu harul puterii lui tainice, îl duse afară din palat. Pe urmă îi spuse:

— Povesteşte-mi ce ţi s-a întâmplat.

Şi Hassan îi povesti tot ce făcuse de când ajunsese în Ţara de Camforă Albă, şi adăugă:

— Şi-acuma, pe Allah! o zi de-aş mai fi rămas lângă uriaşa aceasta, mi-aş fi dat sufletul pe nas!

Iar şeicul spuse:

— Eu te-am prevestit de câte o să ai de pătimit! Ci asta nu-i decât începutul! Şi, pe deasupra, trebuie să-ţi mai spun încă o dată, o, copile al meu, ca să te hotărăsc să faci cale întoarsă, că în insulele Wak-Wak vraja bărbii mele nu mai are nicio putere, şi acolo ai să fii lăsat numai în seama puterilor tale!

Şi Hassan spuse:

— Eu trebuie să mă duc, fie ce-o fi, după soţia mea! Şi nu-mi mai rămâne decât daireaua aceasta vrăjită, care mi-ar putea sluji la caz de primejdie să mă scape din necaz!

Iar şeicul Ali se uită la dairea şi spuse:

— A, o ştiu! Este daireaua lui Bahram magul, un ucenic de-al meu de odinioară; numai el, dintre toţi ciracii mei, s-a abătut de la calea lui Allah! Ci, o, Hassane, află că şi daireaua aceasta, tot aşa, nu va putea să-ţi fie de niciun folos în insulele Wak-Wak, unde toate vrăjile se dezleagă şi unde ginnii de pe acele insule nu se supun decât numai domnului lor!

Şi Hassan zise:

— Cui îi este dat să trăiască zece ani nu are să moară în cel de al nouălea an! Dacă, dar, mi-o fi scrisa să mor în insulele acelea, nu-i nicio supărare! Mă rog, dar, ţie, o, preacinstite şeic al şeicilor, să-mi spui care este drumul pe care trebuie să apuc ca să ajung acolo!

Şeicul Ali, atunci, drept orice răspuns, îl luă de mână şi îi

spuse:

— Închide ochii, şi pe urmă deschide-i!

Şi Hassan închise ochii; pe urmă, după o clipită, îi deschise. Şi totul pierise, atât şeicul Părintele-Penelor, cât şi palatul fetei sultanului, şi Ţara de Camforă Albă. Şi se pomeni pe o insulă, cu ţărmul acoperit de nestemate de felurite culori, şlefuite de apele mării. Şi habar nu avea că ajunsese într-un sfârşit la insulele cele atâta de râvnite.

Or, nici nu apucă bine Hassan să-şi arunce un ochi la dreapta şi un ochi la stânga, că se şi repeziră asupra-i, ieşind din stâncile de pe mal şi din spuma valurilor, stoluri întregi de păsări mari şi albe, care acoperiră cerul cu un nor gros şi apăsător. Şi zborul vrăjmaş se năpusti înspre el ca un vârtej, cu un vuiet de pliscuri năprasnice şi de aripi zbătute; şi toate gâtlejurile înaripate scoaseră laolaltă un ţipăt răguşit, repetat de mii de ori, în care Hassan cunoscu într-un sfârşit vorbele Wak-Wak, numele insulelor acelea! Atunci pricepu că ajunsese pe pământurile cele tainice şi că păsările îl vedeau că este străin şi căutau să-l alunge către mare. Iar Hassan fugi să se adăpostească într-o colibă ce se ridica nu departe de acolo, şi începu să cugete cum stă treaba.

Deodată auzi pământul bubuind şi simţi cum i se cutremură sub picioare; şi îşi ciuli urechea, ţinându-şi răsuflarea, şi văzu în depărtare îngroşându-se un alt nor, din care treptat-treptat se iviră în soare vârfuri de lănci şi de coifuri, şi străluciră cămăşile de zale. Erau amazoanele! Unde să mai fugi? Iar galopul cel mânios, iute ca bătaia de grindină, ori ca strălucirea de fulger, fu lângă el cât ai clipi din ochi. Şi i se înfăţişară dinainte, strânse într-un pătrat mişcător şi năprasnic, războinicele călări pe nişte iepe galbene ca aurul străcurat, cu cozile lungi, cu armurele vânjoase, purtându-şi hăţurile sus şi slobode, mai iuţi ca vântul de la miazănoapte când suflă cu urgia mării

înfuriate. Şi războinicele acelea, înarmate de luptă, purtau fiecare câte o spadă grea la şold, câte o lancie lungă într-o mână, iar în mâna cealaltă câte o ghioagă care înfiora minţile; şi mai aveau, strânse la subţioară, patru suliţi care îşi arătau vârfurile înfricoşătoare.

Or, de îndată ce războinicele îl zăriră pe nepoftitul de Hassan stând în pragul colibei, îşi struniră deodată iepele cele abraşe. Şi tot potopul de copite, oprindu-se, făcu să sară până în slăvile cerului pietrele de pe ţărm, iar picioarele iepelor se afundară adânc în nisip. Şi nările lor largi şi fornăitoare se umflau odată cu nările fecioarelor cele războinice; şi chipurile dezvelite sub coifurile cu fruntarele săltate erau frumoase ca nişte lune; iar şoldurile lor rotunde şi grele se împreunau şi păreau totuna cu şoldurile cele galbene ale iepelor. Iar pletele lor lungi, galbene, negre şi roşcate se amestecau, unduindu-se, cu părul din cozile şi din coamele iepelor. Iar coifurile de oţel şi platoşele de smarald sclipeau în soare ca nişte giuvaieruri, şi ardeau fără să se mistuie.

Şi-atunci, din mijlocul acelui pătrat de lumină, se desprinse o amazoană mai voinică decât toate celelalte…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şasea noapte

Spuse:

Şi-atunci, din mijlocul acelui pătrat de lumină, se desprinse o amazoană mai voinică decât toate celelalte, cu faţa nedezvelită sub coif, ci acoperită cu totul de fruntara lăsată, şi cu pieptul îmbelşugat de nişte sâni strălucitori sub ocrotirea unei tunici de sârmă de aur mai strânsă ca aripile de lăcustă. Şi îşi opri scurt iapa la câţiva paşi de Hassan. Iar

Hassan, neştiind dacă îi era potrivnică ori binevoitoare, se aruncă dintru început dinaintea ei, cu fruntea în ţărână, pe urmă săltă capul şi spuse:

— O, sultană a mea, sunt un străin pe care ursita l-a adus pe aceste tărâmuri, şi mă pun sub ocrotirea lui Allah şi sub pavăza ta! Nu mă izgoni! O, sultana mea, fie-ţi milă de un necăjit care îşi caută soţia şi copiii!

La vorbele acestea ale lui Hassan, călăreaţa sări jos de pe cal şi, întorcându-se către războinicele ei, le făcu un semn să plece. Şi veni la Hassan, care îi sărută pe dată picioarele şi mâinile, şi îşi duse la frunte marginea de la mantia ei. Şi ea îl cercetă cu luare-aminte; pe urmă, ridicându-şi obrăzarul, i se arătă dezvelită. Iar Hassan, când o văzu, scoase un ţipăt mare şi se trase îndărăt speriat; întrucât, în loc de o tânără, pe puţin la fel de frumoasă ca şi fecioarele războinice pe care le văzuse, avea dinaintea lui o bătrână cu o înfăţişare tare urâtă, cu un nas mare cât o pătlăgea vânătă, cu nişte sprâncene strâmbe, cu nişte obraji scofâlciţi şi fleşcăiţi, cu nişte ochi care se huleau unul pe altul, şi cu câte o năpastă la fiecare dintre cele nouă colţuri ale chipului ei! Ceea ce o făcea să semene întru totul ca un mistreţ.

Încât Hassan, ca să nu trebuiască să se mai uite la faţa aceea, îşi acoperi ochii cu pulpana hainei. Iar baba luă acea mişcare drept semn de mare cinstire, socotind că Hassan nu făcuse aşa decât ca să nu pară necuviincios privind-o în faţă; şi fu înduioşată până peste poate de dovada aceea de cinstire, şi îi zise:

— O, străinule, potoleşte-ţi spaima. Din ceasul acesta te afli sub ocrotirea mea! Şi îţi făgăduiesc ajutorinţă la orice nevoie!

Pe urmă adăugă:

— Însă, mai înainte de orice, nimenea nu trebuie să te vadă pe insula noastră! Drept care, şi măcar că sunt

nerăbdătoare să-ţi aud povestea, am să dau fuga să-ţi aduc cele de trebuinţă ca să te îmbraci ca o amazoană, aşa încât să nu mai poţi de aci înainte să fii osebit dintre tinerele fecioare războinice, străjerele împăratului şi ale fetelor împăratului!

Şi plecă, şi se întoarse peste câteva clipite cu o platoşă, o spadă, o lance, un coif şi alte arme întru totul asemenea cu cele pe care le purtau amazoanele. Şi i le dărui lui Hassan, care se împodobi cu ele.[6] Atunci bătrâna îl luă de mână şi îl duse pe o stâncă înaltă de pe malul mării şi, şezând jos acolo împreună cu el, îi spuse:

— Acuma, o, străinule, grăbeşte-te de-mi povesteşte pricina care te-a adus pe insulele noastre, unde până la tine niciun adamit n-a cutezat să pună piciorul!

Şi Hassan răspunse, după ce îi mulţumi pentru bunătatea ei:

— O, stăpână, povestea mea este povestea unui necăjit care a pierdut singurul bun pe care îl avea, şi care străbate pământul cu nădejdea că îşi va găsi bunul acela!

Şi îi povesti păţaniile lui, fără a ocoli niciun amănunt. Iar amazoana cea bătrână îl întrebă:

— Şi cum o cheamă pe tânăra ta soţie? Şi cum îi cheamă pe copiii tăi?

El spuse:

— În ţara mea, copiii mei se numeau Nasser şi Manssur, iar soţia mea se numea Strălucire! Ci numele pe care îl poartă în ţara ginnilor nu-l ştiu!

Şi Hassan, după ce sfârşi de spus totul, începu să plângă cu lacrimi îmbelşugate.

Iar bătrâna, dacă auzi povestea lui Hassan şi dacă îi văzu durerea, se simţi cuprinsă cu totul de milă şi îi spuse:

— Mă jur ţie, o, Hassane, că nicio mamă nu s-ar îngriji de

[6] La M. A. Salie: „Iar pe bătrâna cu care se întâlnise Hassan o chema Şavahi. Şi era poreclită Umm-al-Davahi”.

copilul ei mai mult decât am să mă îngrijesc eu de soarta ta. Şi, întrucât spui că soţia ta s-ar putea afla printre amazoanele mele, am să te duc, chiar mâine, să le vezi la mare pe toate goale. Şi, pe urmă, am să le pun să treacă pe dinaintea ta, una câte una, ca să-mi spui dacă ai s-o cunoşti pe soţia ta printre ele!

Aşa grăi bătrâna Maica-Lăncilor către Hassan Al-Bassri. Şi îl linişti, încredinţându-l că prin viclenia aceea nu vor avea cum să n-o afle pe tânăra Strălucire! Şi îşi petrecu ziua întreagă cu el, şi îl plimbă prin insulă; ducându-l să se minuneze de toate minunăţiile. Şi, până la urmă, bătrâna începu să-l iubească pe Hassan cu o dragoste mare, şi îi spuse:

— Linişteşte-te, copilul meu! Te-am pus în ochii mei! Şi, chiar dacă mi-ai cere, pentru desfătarea ta, toate războinicele mele, care sunt toate fecioare tinere, ţi le-aş dărui din toată căldura inimii mele!

Iar Hassan îi răspunse:

— O, stăpâna mea, eu, pe Allah, nu am să te părăsesc decât atunci când m-o părăsi sufletul!

Or, a doua zi, aşa cum îi făgăduise, bătrâna Maica-Lăncilor veni în fruntea războinicelor ei, în vuiet de dairale. Şi Hassan, îmbrăcat ca o amazoană, şedea pe stânca înaltă care se ridica deasupra mării. Şi, în felul acesta, semăna cu o fată de sultan.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaptea noapte

Spuse:

Or, a doua zi, aşa cum îi făgăduise, bătrâna Maica-

Lăncilor veni în fruntea războinicelor ei, în vuiet de dairale. Şi Hassan, îmbrăcat ca o amazoană, şedea pe stânca înaltă care se ridica deasupra mării. Şi, în felul acesta, semăna cu o fată de sultan.

Estimp, fecioarele cele războinice, descălecând de pe iepele lor, la un semn făcut de bătrâna Maica-Lăncilor care le era căpetenie, îşi lepădară armele şi platoşele. Şi, subţiri şi strălucitoare, se iviră, o, aiurire de crini şi de trandafiri! ca nişte crini dintre frunzele lor, şi ca nişte trandafiri dintre ghimpii lor. Şi, albe şi uşoare, coborâră în mare. Şi spuma apei se amestecă cu pletele lor slobode şi despletite, ori împletite şi înalte ca nişte turle. Şi zbaterea talazurilor repeta zbaterea şoldurilor lor de fecioare. Şi erau ca nişte flori deschise pe ape.

Ci, printre atâtea fete ca luna şi printre atâtea boiuri mlădioase, printre atâţia ochi negri şi printre atâţia dinţi albi, printre atâtea plete de felurite culori şi printre atâtea binecuvântate şolduri, degeaba se tot uită Hassan, că nu văzu frumuseţea cea fără de asemuire a mult-iubitei lui Strălucire. Şi îi spuse bătrânei:

— O, maică bună, Strălucire nu se află printre ele!

Iar bătrâna amazoană răspunse:

— Cine ştie, fiul meu? Poate că depărtarea nu îţi îngăduie să judeci bine!

Şi bătu din palme, şi toate fetele ieşiră din apă şi veniră să se înşire pe nisip, încă jilave de boabele de apă, ca de nişte nestemate. Şi, una după alta, mlădii şi legănate, trecură pe dinaintea stâncii pe care sta Hassan cu Maica-Lăncilor, neavând pe ele, drept orice armură, decât pletele lor atârnând pe spate, şi grele numai de giuvaierurile trupului lor gol.

Şi-atunci văzuşi tu, o, Hassane, ceea ce văzuşi! O, voi, iepuriţe de toate culorile şi de toate soiurile, între coapsele acelor fetişcane, copile de crai! Eraţi şi grase, şi rotunde, şi dolofane, şi bălaie, şi ca nişte bolte, şi voinice, şi arcuite, şi

înalte, şi netede, şi umflate, şi strânse, şi neatinse, şi ca nişte jeţuri, şi ca nişte scoici, şi grele, şi mofluze, şi mute, şi ca nişte cuiburi, şi fără de urechi, şi calde, şi ca nişte corturi, şi fără de păr, şi botoase, şi sumese, şi ghemuite, şi mici, şi gâdilicioase, şi genuni, şi uscate, şi minunate, însă, fără de nicio îndoială, nu eraţi întru nimic asemenea cu iepuriţa mult-iubitei Strălucire!

Încât Hassan lăsă toate fetele să treacă, şi grăi către bătrâna Maica-Lăncilor:

— O, stăpână a mea, viaţa ta fie cu mine! nu se află niciuna printre toate aceste fete tinere care, cât de cât, să se asemuie cu Strălucire!

Iar bătrâna războinică, nedumerită, îi zise:

— Atunci, o, Hassane, după toate acestea pe care le-ai văzut, nu mai rămân decât cele şapte fete ale împăratului nostru! Binevoieşte să-mi spui după ce semn aş putea, cu vreun prilej, s-o cunosc pe soţia ta, şi zugrăveşte-mi-o cu ce are ea mai aparte! Iar eu am să-mi însemnez totul în minte! Şi îţi făgăduiesc că, ştiind în felul acesta totul, nu am să zăbovesc mult până s-o găsesc pe aceea după care umbli!

Şi Hassan răspunse:

— Să ţi-o zugrăvesc, o, stăpână a mea, ar fi să mor fără a izbuti; căci nu este limbă care să poată spune toate desăvârşirile ei. Ci am să mă străduiesc să-ţi arăt măcar cam cum aduce. Are un chip, o, stăpână a mea, ca o zi binecuvântată; un mijlocel atâta de subţire, încât soarele n-ar putea să-i aştearnă umbra pe pământ; un păr negru şi lung, atârnând pe spate, ca noaptea peste zi; nişte sâni care sfredelesc până şi haina cea mai tare; o limbă ca de albină; o miere în gură ca apa din fântâna Salsabil; nişte ochi ca izvorul Kausar[7]; este mlădie ca firul de iasomie;

[7].*Salsabil (Selsebil)* şi *Kausar*, după mitologia arabă, o fântână şi un izvor de pe tărâmurile raiului.

dinţii-i sunt ca nişte boabe de grindină; are o aluniţă pe obrazul drept, şi un neg sub buric; o gură ca o cornalină, de nu-ţi mai trebuie nici cupă, nici ibric; nişte obraji ca bujorii din Neman; un pântec mlădios şi vrăjitor, aidoma de larg şi de alb ca o cadă de marmură; şalele mai voinice şi mai straşnic zidite decât bolta templului din Iram; nişte coapse întocmite în tiparul desăvârşirii, dulci ca zilele regăsirii după amara despărţire, între care domneşte jeţul califului, altarul tihnei şi al beţiei, al cărui logogrif[8] a fost înfăţişat de poet aşa:

Numele meu – care-i prileju-atâtor
Fiori şi tulburări – este uşor,
Că-i doar din două litere vestite
Alcătuit; pe-ntâia, pasămite,
O afli înmulţindu-le-ntre ele
Pe cinci cu patru; iar pe-a doua, tot
Numa-nmulţind la fel şase cu zece!
Aşa ajungi la tâlcurile mele,
Şi-n felu-acesta-i dat să se dezlege
Cuvântul ce-l închipui eu, socot!

Şi, după ce spuse vorbele acestea, Hassan nu-şi putu ţine mai mult lacrimile, şi începu să plângă. Pe urmă strigă:

— Jalea mea, o, Strălucire, este amară ca jalea unui derviş care şi-a pierdut strachina, ori cumu-i chinul unui hagiu care are o bubă în călcâi, ori cumu-i durerea unuia căruia i s-au tăiat mâinile şi picioarele!

După ce ascultă toate astea, bătrâna amazoană lăsă capu-n jos o clipă, cufundându-se într-o cugetare adâncă; pe urmă îi spuse lui Hassan:

[8] Cuvântul arab *kkoss,* (grecescul *kussos)* se scrie cu două litere: cea dintâi, litera *kaf,* fiind redată prin semnul grafic ce reprezintă şi cifra 20; iar cea de a doua, litera *sin,* este redată prin semnul grafic cu care se reprezintă şi cifra 60.

— Ce năpastă, o, Hassane! Te pierzi fără de izbavă, şi mă pierzi şi pe mine odată cu tine! Căci fetişcana pe care mi-o zugrăveşti tu este, fără de nicio îndoială, una dintre cele şapte fete ale împăratului nostru preaputernic! Ce nălucă mai ai şi tu, şi ce smintită cutezantă te bântuie! Între tine şi ea este o depărtare ca de la pământ la cer! Şi dacă stărui în dorinţa ta, către pieirea ta zoreşti! Ascultă-mă, dar, Hassane! Leapădă-te de gândul acesta nesăbuit, şi nu-ţi da sufletul pierzării!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute opta noapte

Spuse:

...Ascultă-mă, dar, Hassane! Leapădă-te de gândul acesta nesăbuit, şi nu-ţi da sufletul pierzării!

La vorbele acestea ale bătrânei, Hassan fu aşa de tulburat, încât se prăbuşi fără de simţire; şi, când îşi veni iarăşi în fire, se porni pe un plâns atâta de amarnic de i se scăldară hainele în lacrimile ce le vărsa, şi, peste poate de deznădăjduit, strigă:

— Iacătă, dar, o, tuşă a mea plină de milă, că trebuie să mă întorc deznădăjduit, după ce am bătut atâta cale, chiar în clipa în care sunt aproape să ajung la ţintă! Cum aş mai fi putut să mă îndoiesc, după încredinţarea ce mi-ai dat, de izbânda încercării mele şi de atotputerea ta? Au nu chiar tu porunceşti şi eşti căpetenie peste ostile din cele Şapte Insule, şi pentru care nicio încercare de felul acesta nu este cu neputinţă?

Ea răspunse:

— De bună seamă, fiul meu, pot multe asupra oştilor

mele, precum şi asupra fiecărei amazoane din aceste oşti! Încât, ca să te întorc de la gândul tău cel nesocotit, îţi dau să-ţi alegi, dintre toate aceste fecioare războinice, pe aceea care ţi-o plăcea cel mai mult: ia-o din partea mea în locul soţiei tale! Şi pe urmă întoarce-te cu ea în ţara ta, şi ai să fii la adăpost de mânia împăratului nostru! Altminteri pieirea mea şi pieirea ta sunt de neînlăturat!

Hassan însă nu răspunse la sfatul bătrânei decât cu alte lacrimi şi cu alte suspine. Iar bătrâna, înduioşată de atâta prisos de iubire, îi spuse:

— Allah fie cu tine, o, Hassane! Ce vrei, dar, să fac eu pentru tine? Dacă s-ar afla că te-am lăsat să pui piciorul pe insulele noastre, capul meu nu ar mai zăbovi pe umerii mei. Şi dacă s-ar afla vreodată că te-am dus să le vezi la scaldă, goale, pe toate războinicele mele, tinere fecioare pe care nicio privire de bărbat nu le-a întrezărit şi pe care niciun deget de om nu le-a atins, sufletul meu nu ar mai fi al meu!

Şi Hassan strigă:

— Pe Allah, o, stăpână a mea, te încredinţez că eu nu m-am uitat la fetele acelea în chip necuviincios, şi nu am prea luat seama la goliciunea lor!

Iar bătrâna spuse:

— Păi chiar că rău ai făcut, o, Hassane, întrucât în toată viaţa ta nu ai să mai vezi asemenea privelişte! Oricum, dacă niciuna dintre acele fecioare nu te ispiteşte, ca să te hotărăsc să te întorci în tara ta şi să-ţi mântuiesti astfel sufletul, am să te încarc cu bogăţii şi cu scumpele roade din insulele noastre, şi am să te acopăr cu bunuri care au să te facă bogat şi fericit pentru toate zilele câte le mai ai de trăit!

Ci Hassan se aruncă la picioarele bătrânei, îi sărută genunchii şi zise plângând:

— O, binefăcătoarea mea, o, lumină a ochilor mei, o, sultana mea, cum aş putea să mă întorc în ţara mea după ce am îndurat atâtea strădanii şi am înfruntat atâtea

primejdii? Cum aş putea să plec de pe insula aceasta, fără s-o văd pe mult-iubita mea, când dragostea pentru ea m-a adus până aici? Ah, gândeşte-te, o, stăpână a mea, că poate-i voia sorţii ca s-o găsesc pe soţia mea, după toate suferinţele câte le-am îndurat!

Şi, după ce rosti vorbele acestea, Hassan nu mai putu să-şi stăpânească aleanul din suflet şi ticlui stihurile acestea:

Sultană-a frumuseţii, fie-ţi milă
De cel robit de pleopele-ţi nurlii
Ce subjugară ţara lui Khosroe
Şi lumea-ntregii lui împărăţii!

Nici nardurile tari, nici trandafirii,
Nici cele mai alese mirodenii,
Pe lângă răsuflarea ta nu-nseamnă
Decât o-ntruchipare de sluţenii.

Iar boarea care-adie-nmireasmată
Prin florile grădinilor din rai
E toată-n pârul tău, să-i fericească
Pe cei alăturea de care stai.

Pleiadele când se aprind pe ceruri,
Din ochii tăi iau calda lor scânteie!
Şi stelele doar ţi-ar putea fi salbă
La gâtul alb, o, tânără femeie!

Când bătrâna amazoană auzi versurile acestea ale lui Hassan, văzu că ar fi într-adevăr o răutate să-i ia pe totdeauna nădejdea de a-şi mai găsi soţia, şi îi înţelese durerea, şi îi zise:

— Fiul meu, alungă-ţi din gânduri întristarea şi deznădejdea. Căci sunt pe deplin hotărâtă acuma să încerc

totul ca să-ţi dau soţia îndărăt!

Pe urmă adăugă:

— Am să mă apuc numaidecât să mă îngrijesc cu tot sufletul de treburile tale, o, săracul de tine! Căci văd limpede că îndrăgostitul nici nu aude, nici nu pricepe nimic! Te las, dar, şi mă duc la palatul împărăţiei de pe insula aceasta pe care ne aflăm, şi, care-i una dintre cele şapte insule Wak-Wak. Căci cată să ştii că fiecare dintre aceste şapte insule este locuită şi stăpânită de una dintre cele şapte fete ale împăratului nostru, surori între ele după tată, dar nu şi după mamă. Iar aceea care este stăpână aici peste noi este cea mai mare dintre surori, şi o cheamă domniţa Nur Al-Huda. Iar eu am să mă duc s-o caut şi să-i vorbesc în folosul tău. Potoleste-ti, dar, sufletul, însenineaz-ţi ochii, şi aşteaptă-mă cu inimă liniştită, până ce mă întorc!

Şi îşi luă rămas-bun de la el, şi se îndreptă înspre palatul domniţei Nur Al-Huda.

Odată ajunsă în faţa domniţei, bătrâna amazoană, care era cinstită şi iubită de fetele împăratului şi de însuşi împăratul pentru înţelepciunea ei şi pentru creşterea şi îngrijirea pe care le dăduse tinerelor domniţe, se ploconi şi sărută pământul dintre mâinile domniţei Nur Al-Huda. Şi domniţa se ridică numaidecât în cinstea ei, şi o îmbrăţişă, şi o pofti să şadă jos lângă ea; şi îi zise:

— Inşallah! Fie ca ştirile pe care mi le aduci să fie vestitoare de bine! Iar de ai să-mi faci vreo rugăminte, ori să-mi ceri vreun hatâr, grăieşte! Iată-mă gata să te ascult...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute noua noapte

Spuse:

…grăieşte! Iată-mă gata să te ascult!

Bătrâna Maica-Lăncilor răspunse:

— O, împărătiţa a veacului şi a vremii noastre, o, fiica mea, vin la tine ca să-ţi povestesc o întâmplare cum nu s-a mai pomenit, şi care nădăjduiesc că are să-ţi placă şi să te veselească. Află, dar, că am găsit pe malul insulei noastre, aruncat de valuri, un bărbat tânăr, de o frumuseţe vrăjită, care plângea cu amar. Şi când l-am întrebat ce-i cu el, mi-a răspuns că l-a aruncat ursita pe ţărmurile noastre, pe când se afla în căutarea soţiei lui! Şi când l-am rugat să-mi spună cine este soţia lui, mi-a zugrăvit-o într-un chip atâta de uluitor, încât m-a cufundat într-o mare spaimă în privinţa ta şi în privinţa celorlalte domniţe, surorile tale! Şi mai trebuie să-ţi arăt, o, împărătiţa mea, ca să spun tot adevărul, că ochii mei n-au mai văzut vreodată, nici printre ginni, nici printre efriţi, un flăcău aşa de frumos ca flăcăul acesta!

Când auzi cele ce spunea bătrâna, domniţa Nur Al-Huda fu cuprinsă de o mânie cumplită şi ţipă la bătrâna amazoană:

— O, bătrână a blestemului, o, ploditură dintr-o liotă de încornoraţi ai ticăloşiei, cum ai făcut de-ai strecurat un bărbat printre fecioarele noastre, pe tărâmurile noastre? A, plod al neruşinării, cine-o să-mi dea să beau o înghiţitură din sângele tău, ori să mănânc o îmbucătură din carnea ta?

Şi bătrâna războinică începu să tremure ca o trestie în furtună, şi căzu în genunchi la picioarele domniţei, care îi strigă:

— Au ţie nu ţi-e frică de osânda care te paşte de la răzbunarea şi de la mânia mea? Pe capul tatălui meu, împăratul cel mare al ginnilor! nu ştiu ce mă ţine de nu poruncesc să fii tăiată bucăţi, ca să slujeşti de pildă pe viitor călăuzilor întru ticăloşie, care ar mai vrea să strecoare vreun străin în insulele noastre!

Pe urmă adăugă:

— Ci, înainte de toate, dă fuga de mi-l adu pe adamitul acela îndrăzneţ, care a cutezat să încalce hotarele noastre!

Şi bătrâna se ridică, nemaiştiind, în spaima ei, nici să-şi deosebească mâna dreaptă de mâna stângă, şi se duse să-l caute pe Hassan. Şi gândea: „Năpasta aceasta amarnică, pe care mi-o trimite Allah prin mijlocirea domniţei, îmi e pricinuită numai de tânărul Hassan! De ce nu l-oi fi silit eu mai degrabă să plece de pe insulă şi să ne arate lăţimea dosului său?”

Şi-aşa ajunse la locul unde se afla Hassan; şi, de cum îl zări, îi spuse:

— Ridică-te, o, tu, cel al cărui soroc de pe urmă este aproape! Şi hai cu mine la împărătiţa, că vrea să-ţi vorbească!

Şi Hassan porni după bătrână, zicându-şi: „Ya salam! În ce prăpastie am să mă prăvălesc!” Şi-aşa ajunse la palat, dinaintea domniţei. Şi ea îl primi, stând în jeţul ei şi cu faţa acoperită întru totul de iaşmac. Şi Hassan nu găsi nimic mai bun de făcut, în acea împrejurare cumplită, decât să se apuce să sărute pământul dinaintea jeţului şi, după salamalecul de cuviinţă, să-i înalţe domniţei o laudă în versuri. Ea atunci se întoarse înspre bătrână şi îi făcu un semn care vroia să însemne: „Întreabă-l!” Şi bătrâna îi spuse lui Hassan:

— Preaputernica noastră împărătiţa îţi răspunde la salamalec şi te întreabă, ca să-i răspunzi: „Cum te cheamă, care-i ţara ta de baştină, cum o cheamă pe soţia ta şi cum îi cheamă pe copiii tăi!”

Şi Hassan, ajutat de ursita lui, răspunse, întorcându-se către domniţă:

— Împărătiţa a lumilor, sultană a veacului şi a vremilor, o, tu, cum alta nu-i nici în timp, nici în răstimp, în ce priveşte numele meu cel ticălos mă numesc Hassan cel plin de necazuri, de obârşie din cetatea Bassra, din Irak. Îar în

ce o priveşte pe soţia mea, nu-i ştiu numele! Iar copiii mei, pe unul îl cheamă Nasser, pe celălalt Manssur!

Împărătiţa îl întrebă, prin mijlocirea bătrânei:

— Şi pentru ce te-a părăsit soţia ta?

El spuse:

— Pe Allah, nu ştiu! Dar trebuie să fi fost fără de voia ei!

Ea îl întrebă:

— De unde a plecat? Şi cum?

El spuse:

— A plecat din Bagdad, chiar din palatul califului Harun Al-Raşid, emirul drept-credincioşilor! Şi, pentru aceasta, nu a avut decât să se îmbrace cu mantia ei de pene şi să se ridice în văzduh!

Ea întrebă:

— Şi nu ţi-a spus nimic când a plecat?

El răspunse:

— I-a spus mamei mele: „Dacă fiul tău, chinuit de durerea lipsei mele, va vrea vreodată să mă mai vadă, nu are decât să vină să mă caute în insulele Wak-Wak! Şi-acuma, bun-rămas, o, maică a lui Hassan! Hotărât că tare mă întristează să plec aşa, şi mă mâhnesc în sufletul meu, căci zilele despărţirii au să-mi sfâşie inima şi au să vă înnegureze viaţa; ci, vai! nu pot nimic! Simt dorul zborului cum îmi năpădeşte sufletul, şi trebuie să mă ridic în văzduh!” Aşa a grăit soţia mea! Şi s-a dus în zbor! Şi de-atunci lumea este neagră dinaintea ochilor mei, iar pieptul mi s-a umplut de jale!

Domniţa Nur Al-Huda răspunse, clătinând din cap:

— Pe Allah! e neîndoielnic că dacă soţia ta nu ar fi vrut să te mai vadă, nu i-ar fi dezvăluit mamei tale locul unde pleca! Pe de altă parte însă, dacă te-ar fi iubit cu adevărat, nu te-ar fi părăsit aşa!

Hassan se jură atunci, cu jurămintele cele mai grele, că soţia sa îl iubea cu adevărat, că îi dăduse o sumedenie de

dovezi despre dragostea şi despre credinţa ei, dar că nu putuse să-şi înfrâne chemarea către văzduh şi pe cea a deprinderii ei dintâi, care este zborul păsărilor! Şi adăugă:

— O, Măria Ta, ţi-am povestit jalnica mea poveste! Şi iacătă-mă dinaintea ta, cerându-ţi din suflet milă şi îndurare pentru jalba mea prea îndrăzneaţă de a mă ajuta să-mi găsesc soţia şi copiii! Allah fie cu tine, o, sultana mea, nu mă alunga!

Când auzi vorbele acestea ale lui Hassan, domniţa Nur Al-Huda cugetă preţ de un ceas; pe urmă săltă capul şi îi spuse lui Hassan:

— Am cugetat mult ce fel de chin ţi se cuvine, şi nu găsesc niciunul care să fie îndeajuns spre a-ţi pedepsi cutezanta!

Atunci bătrâna, măcar că era tare înfricoşată, se aruncă la picioarele stăpânei sale şi îi luă pulpana rochiei, cu care îşi acoperi capul, şi îi spuse:

— O, preafalnică împărătiţa…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute zecea noapte

Spuse:

Atunci bătrâna, măcar că era tare înfricoşată, se aruncă la picioarele stăpânei sale şi îi luă pulpana rochiei, cu care îşi acoperi capul, şi îi spuse:

— O, preafalnică împărătiţa, pe vredniciile mele de doică ce te-a crescut, nu te zori să-l osândeşti, mai cu seamă acuma când ştii că este un biet străin care a înfruntat potop de primejdii şi a îndurat sodom de amaruri! Şi numai datorită vieţii multe pe care i-a hărăzit-o ursitoarea a putut să îndure necazurile prin câte a trecut. Şi-i mai pe măsura

ta, şi mai vrednic de stirpea ta, o, Măria Ta, să-l ierţi şi să nu încâlci cumva, în dauna lui, legile găzduirii! Şi-apoi, socoate şi Măria Ta că numai dragostea l-a aruncat în această încercare năprasnică, şi că mult trebuie să li se ierte celor care iubesc. Într-un sfârşit, o, stăpână a mea şi cunună pe capetele noastre, află că, dacă am cutezat să vin şi să-ţi vorbesc despre tânărul acesta atâta de frumos, am facut-o din pricină că nimenea nu ştie mai bine ca el, printre fiii oamenilor, să ticluiască versuri şi să izvodească laude. Şi, ca să te încredinţezi de spusele mele, nu ai decât să-i arăţi chipul tău dezvelit, şi ai să vezi cum are să ştie a-i preamări frumuseţea!

La vorbele acestea ale bătrânei, domniţa zâmbi a râde şi spuse:

— Chiar că numai atât îi mai lipsea ca să treacă orice măsură!

Ci, tainic, domniţa Nur, cu toată asprimea pe care o arăta, fusese tulburată înlăuntrurile ei de frumuseţea lui Hassan, şi nu cerea mai mult decât să-i pună la încercare virtutea şi la stihuri şi la ceea ce urmează totdeauna după stihuri. Aşa că se prefăcu a se lăsa înduplecată de vorbele doicii şi, ridicându-şi iaşmacul, îşi arătă chipul dezvelit.

Când o văzu aşa, Hassan scoase un ţipăt lung de vui tot palatul, şi căzu fără de simţire. Iar bătrâna îi dădu îngrijirile de trebuinţă şi îl aduse în sine; pe urmă îl întrebă:

— Ce-ai păţit, fiul meu? Şi ce-ai văzut de te-ai tulburat aşa?

Şi Hassan răspunse:

— Ah, ce-am văzut, ya Allah? Domniţa este chiar soţia mea, ori măcar seamănă cu soţia mea aşa cum o jumătate de păstaie seamănă aidoma cu cealaltă jumătate soră cu ea!

Iar domniţa, când auzi vorbele acestea, se puse pe un râs de se prăbuşi într-un peş, şi zise:

— Tânărul acesta este nebun! Eu sunt soţia lui? Pe Allah, da de când plodesc fecioarele fără de ajutorul bărbatului, şi de când nasc copii cu văzduhul vremii?

Pe urmă se întoarse către Hassan şi îi spuse râzând:

— O, dragul meu, vrei măcar să-mi spui, ca să aflu şi eu, în ce seamăn cu soţia ta, şi în ce nu seamăn? Întrucât văd că deocamdată eşti tare nedumerit în privinţa mea!

El răspunse:

— O, sultană a împăraţilor, o, adăpost al celor mari şi al celor mici, numai frumuseţea ta m-a înnebunit! Căci te asemeni cu soţia mea la ochii mai luminoşi decât stelele, la frăgezimea pielii, la îmbujorarea din obraji, la forma dreaptă a sânilor frumoşi, la dulceaţa glasului, la mlădierea şi la subţirimea mijlocului, şi la mulţi alţi nuri, pe care nu am să-i spun, din sfială faţă de ceea ce este ascuns! Ci, dacă mă uit mai bine la farmecele tale, văd că între tine şi ea este o osebire, pe care numai ochii mei de îndrăgostit o pot vedea, şi pe care nu pot s-o zugrăvesc cu vorba!

Când auzi vorbele acestea ale lui Hassan, domniţa Nur Al-Huda pricepu că inima lui nu are să se lipească niciodată de ea; şi o cuprinse o ciudă năprasnică, şi se jură că are să afle care-i aceea dintre domniţe, surorile ei, care se măritase cu Hassan, fără de învoirea împăratului, tatăl lor! Şi îşi zise: „Am să-i pedepsesc, în felul acesta, şi pe Hassan şi pe soţia lui, potolindu-mi astfel toată ciuda mea cea întemeiată!” Ci îşi ascunse aceste gânduri în adâncul cugetului şi, întorcându-se către bătrână, spuse:

— O, doică, du-te degrabă după cele şase surori ale mele,[9] pe rând, în insula în care se află fiecare, şi spune-le

[9] La M. A. Salie: „Iar cele şapte fete ale împăratului erau surori bune – din acelaşi tată şi aceeaşi mamă – afară de fata cea mai mică. Pe fata cea mai mare o chema Nuri-ali-Huda, pe a doua Hadjm-as-Sabak, pe a treia Şams-ad-Duha, pe a patra Sadjart-ad-Durr, pe a cincea Kut-ali-Kulub, pe a şasea Şaraf-ali-Banat, iar pe cea de a şaptea o chema Manar-as-Sana, şi aceasta era cea mai mică dintre surori şi era chiar

că despărţirea de ele mă apasă până peste poate, de mai bine de doi ani de când nu au mai fost pe la mine. Şi pofteşte-le din partea mea să vină să mă vadă, şi adu-le cu tine! Ci mai ales ia seama bine să nu le spui vreo vorbă despre ce s-a întâmplat, ori să le vesteşti despre sosirea la noi a unui tânăr străin care îşi caută soţia! Du-te, şi nu zăbovi!

Numaidecât bătrâna, care nu avea de ce să pună la îndoială gândurile domniţei, ieşi din palat şi zbură, iute ca fulgerul, pe la insulele în care se aflau cele şase domniţe, surorile împărătiţei Nur Al-Huda. Şi izbuti, fără de nicio greutate, să le hotărască pe cele dintâi cinci să vină cu ea. De când ajunse la cea de a şaptea insulă, unde locuia domniţa cea mai mică laolaltă cu tatăl ei, împăratul ginnilor, întâmpină destul de multă împotrivire până s-o facă să se supună dorinţei domniţei Nur Al-Huda. Într-adevăr, atunci când domniţa cea mai mică, la sfatul bătrânei, se duse să ceară de la tatăl ei îngăduinţa de a pleca, împreună cu Maica-Lăncilor, s-o vadă pe sora cea mai mare, împăratul, tulburat până peste marginile tulburării de o asemenea cerere, strigă:

— Ah, fata mea cea mult iubită, comoara inimii mele, am în sufletul meu ceva care îmi spune că nu am să te mai văd, dacă ai să te îndepărtezi de palatul meu. Şi-apoi am mai şi avut în noaptea aceasta un vis înfricoşător, pe care am să ţi-l povesesc. Află, dar, o, fata mea, o, lumină a ochilor mei…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute unsprezecea noapte

soţia lui Hassan, şi le era soră numai după tată.”

Spuse:

…Află, dar, fata mea, o, lumină a ochilor mei, că un vis mi-a împovărat somnul şi mi-a apăsat pieptul în noaptea aceasta. Se făcea, în visul meu, că mă preumblam printr-o vistierie ascunsă de orice privire şi plină cu nişte bogăţii care nu se arătau decât numai ochilor mei. Şi mă minunam de toate câte le vedeam; ci privirile mele nu se opreau decât la şapte pietre nestemate, care sclipeau între toate celelalte cu o strălucire minunată. Iar cea mai frumoasă şi mai ispititoare era tocmai cea mai mică dintre ele. Încât, ca să mă pot bucura mai bine de ea şi ca s-o pun la adăpost de alte priviri, am cuprins-o în palmă, am strâns-o la inima mea şi, luând-o cu mine, am ieşit din vistierie. Şi, cum o ţineam dinaintea ochilor mei, sub razele soarelui, dintr-odată o pasăre, dintr-un soi neobişnuit şi cum nu se văd niciodată pe insulele noastre, s-a repezit la mine, mi-a smuls piatra cea scumpă şi a pierit în zbor.

Iar eu am rămas cufundat în uluire şi în cea mai vie durere. Şi, când m-am deşteptat din somn, după o noapte întreagă de zbucium, am chemat la mine pe tălmăcitorii de vise şi le-am cerut să-mi tălmăcească tot ce văzusem în vis. Şi ei mi-au răspuns: „O, rege al nostru, pietrele nestemate sunt cele şapte fete ale Măriei Tale, iar piatra cea mai mică, pe care pasărea a răpit-o din mâinile tale, este fata ta cea mai mică, şi care are să fie răpită cu sila de la dragostea ta!” Or, mie, acuma, fata mea, tare mi-e frică să te las să pleci cu surorile tale şi cu Maica-Lăncilor, şi să te duci la Nur Al-Huda, sora ta cea mai mare; căci nu ştiu ce necaz ţi se poate întâmpla la drumul acesta, fie la dus, fie la întors!

Şi Strălucire (căci chiar ea era, soţia lui Hassan) răspunse:

— O, doamne şi părinte al meu, o, preamăritule împărate, tu nu ştii că sora mea cea mai mare, Nur Al-Huda, a pregătit pentru mine un ospăţ şi mă aşteaptă cu

cea mai fierbinte nerăbdare! Şi iacătă-s doi ani şi mai bine de când mă tot gândesc să mă duc s-o văd, fără ca acest lucru să-mi fi fost îngăduit; iar acuma ea trebuie să aibă tot felul de pricini să fie cam nemulţumită de purtarea mea. Ci nu-ţi face griji, o, părintele meu! Şi nu uita că nu de mult, atunci când am făcut o călătorie mai depărtată cu tovarăşele mele, tu m-ai crezut pierdută pe totdeauna şi îţi şi puseseşi hainele de jale după mine. Ci eu tot m-am întors, fără de niciun necaz şi bine sănătoasă! Tot aşa şi de data aceasta, nu am să lipsesc mai mult de o lună, după care am să mă întorc iar la tine, cu voia lui Allah! Şi-apoi, de m-aş duce undeva departe de împărăţia noastră, aş înţelege spaima ta; da aici, în insulele noastre, de ce vrăjmaş să mă tem? Cine ar putea să ajungă până la insulele Wak-Wak, după ce ar străbate Muntele-Norilor, Munţii Albaştri, Munţii Negri, Cele Şapte Văi şi Ţara de Camforă Albă, fără a-şi da de o mie de ori duhul pe drum? Alungă-ţi, dar, din minte orice îngrijorare, o, părinte al meu, înseninează-ţi ochii şi linişteşte-ţi inima!

Dacă auzi vorbele acestea ale fiicei lui, împăratul ginnilor binevoi să îngăduie a o lăsa să plece; ci numai cu multă părere de rău, şi numai după ce o puse să-i făgăduie că nu are să stea decât câteva zile la sora ei. Şi îi dădu o pază de o mie de amazoane, şi o sărută cu dragoste. Iar Strălucire îşi luă rămas-bun de la el; după care se strecură la locul unde îi ascunsese, la adăpost de orice primejdie, pe cei doi copii ai săi, ca să-i sărute şi pe ei, despre care nimeni nu ştia nimic, întrucât, de cum se întorsese, îi trecuse în grija a două roabe de credinţă ale ei; pe urmă plecă laolaltă cu bătrâna şi cu cele cinci surori ale sale spre insula unde domnea Nur Al-Huda.

Or, pentru a-şi primi surorile, Nur Al-Huda se îmbrăcase cu o rochie de mătase roşie, împodobită cu nişte păsări de aur care aveau ochii, ciocul şi ghearele făcute din rubine şi

din smaralde; şi, încărcată de podoabe şi de nestemate, sta în jeţul ei din sala de primire. Iar dinaintea ei şedea Hassan în picioare; iar de-a dreapta-i şedeau înşiruite nişte fete cu spadele trase; iar de-a stânga-i alte fete ţineau nişte lănci lungi şi ascutite.

Tocmai atunci iată că sosi Maica-Lăncilor cu cele şase domniţe. Şi ceru să intre în sala de primire; iar împărătiţa îi porunci s-o aducă înlăuntru mai întâi pe cea mai mare dintre cele şase domniţe, care se numea Fala-Neamului. Şi domniţa aceea era îmbrăcată cu o rochie de mătasă albastră, şi era şi mai frumoasă decât Nur Al-Huda. Şi veni lângă jeţ, şi sărută mâna surorii ei, care se ridică în cinstea sa şi o sărută şi o pofti să stea lângă ea. Pe urmă se întoarse înspre Hassan şi îi zise:

— Spune-mi, o, adamitule, aceasta-i soţia ta?

Şi Hassan răspunse:

— Pe Allah, o, stăpână a mea! domniţa aceasta este minunată, şi-i frumoasă ca luna când răsare; are părul de cărbune, obrajii gingaşi, gura zâmbitoare, sânii drepţi, încheieturile subţiri, şi totul în ea-i plin de farmec; iar ca s-o preamăresc în stihuri, voi spune:

Ea se iveşte, minunată,
În haină-albastră îmbrăcată
Şi-asemeni unui giuvaier!
Şi-i ruptă pare că din cer!
Ah, buza ei, numai plăcere,
E fagure bogat de miere!
Obraji-i dulci şi zâmbitori
Sunt strat înmiresmat de flori!
Iar trupu-i, cum se înmlădie,
E-un fir înalt de iasomie!
Privind mijlocu-i subţirel
Şi spatele-i cât un crenel,
O trestie-i – îţi vine-a spune –

Înfiptă-n vârful unei dune!

Aşa o văd eu, o, stăpână a mea! Ci între ea şi soţia mea este o osebire pe care limba mea se opreşte s-o rostească!

Atunci Nur Al-Huda făcu semn bătrânei doici s-o aducă înlăuntru pe cea de a doua soră. Şi domniţa intră, îmbrăcată într-o rochie de mătasă de culoarea caisei. Şi era şi mai frumoasă decât cea dintâi; şi se numea Fericirea-Casei. Iar sora ei, după ce o sărută, o pofti să stea jos lângă cealaltă, şi îl întrebă pe Hassan dacă o cunoştea în ea pe soţia lui.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute douăsprezecea noapte

Spuse:

...şi îl întrebă pe Hassan dacă o cunoştea în ea pe soţia lui. Şi Hassan răspunse:

— O, sultana mea, aceasta răpeşte minţile celor care o privesc, şi înlănţuie inimile celor care se apropie de ea; şi iată ce stihuri îmi stârneste:

Nici luna de pe-un cer de vară,
Când s-ar ivi cumva vreodată
Pe bolta iernii-nvălmăşite,
În toi de noapte-ntunecată,
N-ar fi, o, n-ar fi mai frumoasă,
Nu poate fi mai minunată
Decât ivirea ta de-acuma,
O, sultăniţă fermecată!
Iar pletele-ţi ca nişte neguri

Lăsate-n voia lor să cadă,
Jos, păn' la gleznele gingaşe,
Şi panglica aceea latră
Cu care-ai prins cunună neagră
Pe fruntea ta ca de zăpadă –
Privindu-le cu minunare,
Mă-ndeamnă să-ţi şoptesc deodată:
„Tu adumbreşti cu-aripa nopţii
Lumina zorilor curată!"
Ci tu, la şoapta mea fierbinte,
Răspunzi cu şoaptă-nmiresmată:
„Nu! Nu! E doar un nor ce-ascunde
Al lunii chip, când se arată!"

Aşa o văd eu, o, sultana mea! Ci între ea şi soţia mea este o osebire pe care limba mea nu este în stare s-o zugrăvească!

Atunci Nur Al-Huda făcu semn Maicii-Lăncilor, care o aduse degrabă pe cea de a treia soră. Şi domniţa intră îmbrăcată într-o rochie de mătasă vişinie; şi era şi mai frumoasă decât cele două dintâi, şi o chema Sclipirea-Nopţii. Iar sora ei, după ce o sărută, o pofti să stea lângă cea de dinainte, şi îl întrebă pe Hassan dacă o cunoştea în ea pe soţia lui. Şi Hassan răspunse:

— O, împărătiţa mea şi cunună a capului meu, hotărât! aceasta face să zboare şi minţile celor mai înţelepţi, iar minunarea mea faţă de ea mă face să ticluiesc stihurile acestea:

O, tu, cea înmuiată-n vrajă,
Tu, care-n mers te înmlădii
Uşoară, lin, ca o gazelă,
Şi care-n pieptul celor vii
Arunci din ploapele-ţi arcate,
Cu o mişcare ce-o-ntârzii,

Potopul de săgeţi măiastre,
Ucigătoare şi nurlii!
O, soare-al frumuseţii-ntâie,
Ivirea ta, atunci când vii,
Şi ceruri şi pământuri umple
De slavă şi de bucurii,
Iar când te duci îşi pune noaptea
Pe lumea-ntreagă temelii!

Aşa o văd eu, o, împărătiţa a vremilor. Ci sufletul meu tot nu vrea să cunoască în ea pe soţia mea, în ciuda asemănării desăvârşite dintre trăsăturile şi călcătura lor!

Atunci amazoana cea bătrână, la un semn al împărătiţei Nur Al-Huda, o aduse înlăuntru pe cea de a patra soră, pe care o chema Neprihana-Cerului. Şi domniţa era îmbrăcată într-o rochie de mătasă galbenă, cu dungi de aur în lat şi în lung. Şi o sărută pe sora ei, care o pofti să şadă lângă celelalte. Şi Hassan, când o văzu, ticlui aceste stihuri:

Ea se iveşte, precum luna plină
În noaptea fericită şi senină.
Vrăjita ei privire luminează
Cărarea noastră-n neguri, ca o rază.
La flacăra din ochiul ei ceresc
Când vreau să vin şi să mă încălzesc,
Numaidecât m-alungă hăt-departe,
Cu-o suliţă ce scapără şi arde,
Străjerii-i falnici: sănii ei vârtoşi,
Mai tari ca piatra, şi mai nemiloşi!

Şi nu o zugrăvesc întru totul, căci pentru aceasta s-ar cere o cântare cu mult mai lungă. Ci, o, stăpână a mea, trebuie să-ţi spun că nu este soţia mea, măcar că asemănarea dintre ele este izbitoare în multe!

Atunci Nur Al-Huda porunci să fie adusă înlăuntru cea de a cincea soră a ei, care se numea Ziurea-de-Ziuă, şi care se apropie legănându-şi şoldurile; şi era mlădie ca o ramură de ban, şi uşoară ca un pui de căprioară. Şi, după ce o sărută pe sora ei cea mare, şezu pe locul care i se arătă, lângă celelalte, şi îşi potrivi cutele rochiei de mătasă verde cusută cu fir de aur. Şi Hassan, când o văzu, ticlui stihurile acestea:

Nici floarea purpurie de granată,
În frunzele ei verzi, nu-i mai măiastră
Şi nu e mai gingaş înfăşurată
Decât eşti tu, o, tânără domniţă
În rochia aceasta fermecată!
Iar dacă te întreb: „Care e haina
Cea mai aleasă şi mai minunată
Pentru obrajii tăi cei rupţi din soare?”
Tu-mi dai răspunsu-atunci, îmbujorată:
„Nu are niciun nume haina ceea,
Pentru că-i sub cămaşa-mi fără pată!”
Atunci eu strig cu deznădejde mare:
O, ce cămaşă, o, ce blestemată,
De-i pricină atâtor răni de moarte!
Am s-o numesc cămaşa ne-ndurată!
Au nu eşti tu, o, tânără domniţă,
Cum nu-i pe lume nicio altă fată?
Când te ridici, în mândra-ţi frumuseţe,
Să tulburi ochii tuturor, pe dată
Spun şoldurile-ţi: „Stai! Stai! Nu e bine!
Cea care peste noi vrea să se-abată
E mult prea grea pentru puterea noastră!”
Dar dacă mă apropiu, cu-nfocată
Şi-adâncă rugă, frumuseţea-ţi caldă
Îmi spune-atunci: „Hai! Fă-o! Fă-o-ndată.
Ci, când dau să te-ascult, atunci sfiala-ţi

Îmi strigă-amarnic: „Nu! Nu! Niciodată!”

După ce Hassan rosti versurile acestea, toate cele ce se aflau de faţă rămaseră înmărmurite de harul lui; şi până şi împărătiţa, cu toată ciuda ei, nu se putu opri să nu-i arate preţuirea. Încât amazoana cea bătrână, ocrotitoarea lui Hassan, se prilejui de întorsătura cea bună pe care o luau lucrurile, spre a încerca să-l ridice iarăşi pe Hassan în bunăvoinţa domniţei zăcaşnice:

— O, sultana mea, te-am amăgit oare atunci când ţi-am spus despre priceperea minunată a acestui tânăr la întocmirea de stihuri? Şi nu-i el atâta de gingaş şi de sfios în izvodirile sale? Te rog, dar, să uiţi cu totul îndrăzneala încercărilor lui, şi să ţi-l iei de acuma înainte pe lângă tine ca poet, şi să te slujeşti de harul lui, la ospeţele şi la prilejurile cele mari!

Împărătiţa îi răspunse:

— Da! Mai întâi însă aş vrea să sfârşim cercetarea! Adu numaidecât aici pe sora mea cea mică!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute treisprezecea noapte

Spuse:

— Da! Mai întâi însă as vrea să sfârşim cercetarea! Adu numaidecât aici pe sora mea cea mică!

Şi bătrâna ieşi afară, apoi, într-o clipită, se şi întoarse, ţinând-o de mână pe fata cea mai mică, şi pe care o chema Podoaba-Lumii, şi care nu era alta decât Strălucire!

Încât intraşi şi tu, o, Strălucire, şi nu erai îmbrăcată decât numai cu frumuseţea ta, nepăsătoare la găteli şi la văluri

amăgitoare! Da ce ursită plină de năpaste îţi însoţea paşii! Habar nu aveai, neştiind încă ce fusese scris pentru tine în cartea sorţii!

Iar când Hassan, care sta în picioare în mijlocul sălii, o văzu pe Strălucire, scoase un ţipăt mare şi căzu la pământ, fără de simţire. Iar Strălucire, dacă auzi strigătul acela, se întoarse şi îl cunoscu pe Hassan. Şi, uluită că îl vedea pe soţul ei pe care îl credea aşa de departe, se întinse cât era de lungă, fără de simţire, răspunzând cu un alt ţipăt la ţipătul lui Hassan.

Dacă văzu acestea, împărătiţa Nur Al-Huda nu se mai îndoi o clipită că n-ar fi aceasta sora care ajunsese soţia lui Hassan, şi nu mai putu să-şi ascundă pizma şi mânia. Şi strigă către amazoanele ei:

— Înşfăcaţi-l pe adamitul acesta şi duceţi-l de-l lepădaţi afară din cetate!

Şi străjerele îndepliniră porunca şi îl luară pe Hassan şi se duseră de-l aruncară pe ţărm, afară din cetate. Pe urmă împărătiţa se întoarse înspre sora ei, care fusese trezită din leşin, şi ţipă la ea:

— O, dezmăţato! cum ai făcut de l-ai cunoscut pe adamitul acesta? Şi cum de te-ai purtat atâta de nelegiuit, în toate chipurile? Nu numai că te-ai măritat cu el fără îngăduinţa tatălui tău şi a rudelor tale, da l-ai mai şi părăsit pe soţul tău şi ai fugit din casa lui! Şi, în felul acesta, ţi-ai necinstit şi neamul şi fala neamului tău! Or, o ticăloşie ca aceasta nu poate fi spălată decât cu sângele tău!

Şi ţipă către slujitoarele ei:

— Aduceţi o scară şi spânzuraţi-o de ea pe nelegiuita aceasta, chiar cu pletele ei cele lungi, şi bateţi-o până la sânge cu vergile!

Pe urmă ieşi din sala de primire împreună cu celelalte surori şi se duse în iatacul ei să-i scrie lui tătâne-său, împăratul, o scrisoare în care îl vestea, cu toate amănuntele ştiute, de povestea cu Hassan şi sora cea mică

şi îi mai vestea, odată cu necinstea ce se abătuse asupra întregului neam al ginnilor, şi osânda cu care socotise de datoria ei s-o pedepsească pe vinovată. Şi îşi sfârşea scrisoarea cerând lui tătâne-său să-i răspundă cât mai degrabă, spre a-i spune care socoate el a fi pedeapsa deplină cu care să fie pedepsită ticăloasa. Şi înmână scrisoarea unei crainice sprintene, care zori s-o ia şi s-o ducă împăratului.

Iar când citi scrisoarea de la Nur Al-Huda, împăratul văzu lumea înnegurându-se dinaintea ochilor lui şi, mâniat până peste marginile mâniei de purtarea fetei lui mezine, îi răspunse fetei celei mai mari că orice pedeapsă este mică faţă de nelegiuirea săvârşită, şi că păcătoasa trebuie să fie dată morţii, însă că îi lasă ei întru totul grija de a îndeplini porunca, după înţelepciunea şi judecata ei.

Or, în vreme ce Strălucire, lăsată în felul acesta pe mâinile surorii ei, gemea spânzurată cu pletele de scară şi îşi aştepta caznele, Hassan, care fusese aruncat pe ţărm, se trezi până la urmă din leşin; se trezi însă numai spre a cugeta la amarul nenorocirii lui, despre care de altminteri nici habar nu avea câtu-i de mare. Ce mai putea el să nădăjduiască? Acuma, când nicio putere nu mai putea să-l ajute, ce mai putea el să încerce, şi pe unde să mai caute vreo ieşire de pe insula aceea blestemată? Şi se ridică, pradă deznădejdii, şi porni să rătăcească de-a lungul mării, nădăjduind încă să afle vreun leac năpastelor lui. Şi atunci îi veniră în minte versurile acestea ale poetului:

Când nu erai decât un sâmbure
În sânul cald al mamei tale,
În sânu-mi ţi-am durat ursita
Şi i-am menit un tâlc şi-o cale,
În rostul Cugetării Mele
Şi peste-a Plângerilor Vale.

Deci lasă-a vieţii întâmplare
Să-şi meargă drumul mai departe:
Nu poţi să-ntorci cărarea care
Ţi-a fost menită să te poarte.
Iar când se-abate peste tine
Năpasta unor vremi deşarte,
Tu lasă-i sorţii tale grija
De-a te-ndrepta în altă parte.

Acest sfat înţelept îi mai însufleţi curajul oleacă lui Hassan, care, rătăcind mai departe la întâmplare pe ţărm, se străduia să-şi închipuie ce s-o fi putut întâmpla pe când era leşinat, şi pentru ce fusese lăsat în părăsire pe prundul mării. Şi, pe când cugeta el în felul acesta, întâlni două copile amazoane, ca de vreo zece anişori, care se băteau pe nisip cu lovituri amarnice de pumni. Şi văzu, nu departe de ele, aruncată pe jos, o tichie de piele pe care erau scrise nişte chipuri şi nişte litere. Şi se apropie de fetiţele acelea, încercă să le despartă, şi le întrebă pentru care pricină se ceartă. Iar ele îi spuseră că se certau a cui să fie tichia aceea! Atunci Hassan le întrebă dacă nu vroiau să primească a le fi el judecător şi să-l lase să hotărască el a cui să fie tichia. Şi fetiţele primiră, iar Hassan luă de jos tichia şi le spuse:

— Ei bine! am să arunc o piatră în sus, şi care are să mi-o aducă dintre voi două, aceea are să capete tichia.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute paisprezecea noapte

Spuse:

— Ei bine! am să arunc o piatră în sus, şi care are să mi-o aducă dintre voi două, aceea are să capete tichia.

Şi fetiţele spuseră:

— Este minunat!

Atunci Hassan luă o piatră de pe prund şi o azvârli din toate puterile lui cât mai departe. Şi, pe când fetiţele fugeau după piatră, Hassan îşi puse tichia pe cap, de încercare, şi o lăsă aşa. Or, peste un timp, fetiţele se întoarseră, iar aceea care găsise piatra strigă:

— Unde eşti, măi omule? Iată, am câştigat!

Şi ajunse la locul unde sta Hassan şi începu să se uite în toate părţile, fără a-l vedea pe acesta. Iar sora ei se uita şi ea la fel de jur împrejur, în toate părţile, ci nu îl vedea nicăieri. Iar Hassan se întreba: „Doar nu-s oarbe, amazonuţele astea! Cum se face, oare, de nu mă văd?” Şi strigă:

— Sunt aici! Haideţi odată!

Şi micuţele priviră înspre locul de unde venea glasul, ci nu-l văzură pe Hassan; şi li se făcu frică, şi începură să plângă. Iar Hassan se apropie de ele şi le puse mâna pe umăr şi le spuse:

— Iacătă-mă! De ce plângeţi, micuţelor?

Şi fetiţele ridicară capul, ci nu-l văzură. Şi-aşa de tare se speriară, încât o luară la fugă din toate puterile lor, ţipând amarnic, de parcă ar fi fost fugărite de vreun ginn din soiul celor răufăcători.

Şi Hassan îşi zise atunci: „Nu mai încape nicio îndoială! Tichia aceasta este fermecată! Şi vraja ei stă în aceea că îl face nevăzut pe cel care o poartă pe cap!” Şi începu să joace de bucurie, zicându-şi: „Allah mi-a trimis-o! Căci, cu tichia aceasta pe cap, am să pot da fuga s-o văd pe soţia mea, fără ca nimenea să mă vadă!” Şi se întoarse pe dată la cetate şi, ca să se încredinţeze mai bine de virtuţile acelei tichii, vru să-i încerce puterea dinaintea amazoanei

celei bătrâne. Şi o căută pe bătrână peste tot şi, până la urmă, o găsi într-o odaie din palat, legată în lanţuri, din porunca domniţei, la o verigă înfiptă în perete. Atunci, ca să se încredinţeze că este cu adevărat nevăzut, se apropie de un raft pe care erau rânduite nişte vase de porţelan, şi făcu să cadă pe jos vasul cel mai mare, care căzu şi se sparse la picioarele bătrânei. Iar bătrâna scoase atunci un ţipăt de spaimă, gândind că o fi vreo poznă pe care i-o joacă vreunul dintre efriţii cei răi, credincioşi poruncilor împărătiţei Nur Al-Huda. Şi se aşeză după datină să rostească descântecele alungătoare de duhuri, şi spuse:

— O, efritule, îţi poruncesc, întru numele săpat pe gemma de la pecetea lui Soleiman, să-mi spui cum te cheamă!

Şi Hassan răspunse:

— Nu sunt niciun efrit, ci sunt Hassan Al-Bassri cel pe care îl ocroteşti tu! Şi am venit ca să te slobozesc!

Şi, spunând aceste vorbe, îşi scoase tichia cea năzdrăvană şi se făcu văzut şi cunoscut! Iar bătrâna strigă:

— Of, vai de tine, of, amărâtule Hassane! că tu nu ştii că împărătiţa se căieşte că nu te-a dat dintru început morţii, sub ochii ei, şi nu stii că si-a trimis roabele în toate părţile să te caute, făgăduind un chintal de aur drept răsplată aceleia care te-o aduce îndărăt la ea, mort sau viu! Nu mai zăbovi, dar, nicio clipită, şi scapă-ţi capul cu fuga!

Pe urmă îi povesti lui Hassan ce cazne cumplite punea la cale împărătiţa ca s-o omoare pe sora ei, cu îngăduinţa împăratului ginnilor. Ci Hassan răspunse:

— Allah are s-o scape şi are să ne scape şi pe noi pe toţi din mâinile acestei domniţe crunte! Ia uită-te la tichia aceasta! Este fermecată! Şi datorită ei pot să mă fac nevăzut!

Şi bătrâna strigă:

— Slavă lui Allah, o, Hassane, care poate să dea viaţă şi osemintelor morţilor, şi care ti-a trimis tichia aceasta spre

mântuirea noastră! Grăbeşte-te de mă dezleagă, ca să-ţi arăt chilia unde este închisă soţia ta!

Şi Hassan reteză legăturile în care se afla bătrâna, şi o luă de mână, şi îşi puse pe cap tichia fermecată. Şi pe dată se făcură amândoi nevăzuţi. Iar bătrâna îl duse la temniţa unde zăcea Strălucire, soţia lui, legată cu pletele de o scară şi aşteptându-şi cu fiecare clipită moartea în cazne grele. Şi o auzi cum spunea în şoaptă versurile acestea:

Ce jalnică singurătate!
Ce neagră noapte fără stele!
Vai, ochii mei, lăsaţi să curgă
Izvorul lacrimilor mele!
Iubitul meu e-acum departe!
De unde să mai am nădejde,
Când inima mea şi nădejdea-mi
Nu-l ştiu pe unde pribegeşte?
O, lacrimile mele, curgeţi
Din ochii-mi arşi, pe mai departe!
Ci o să izbutiţi vreodată
Să stingeţi focul ce mă arde?
Iubitule pierdut, o, scumpe,
Te port în suflet şi în gând,
Şi chipul tău nu mi-l va şterge
Nici stihul trist de pe mormânt!

Şi Hassan, măcar că n-ar fi vrut să se arate aşa dintr-odată, ca s-o ferească de vreo tulburare prea mare pe soţia lui, nu putu, când o auzi şi când o văzu pe Strălucire, multiubita lui, să mai îndure zbuciumul care îl frământa, ci îşi scoase tichia şi se repezi la ea s-o ia în braţe. Iar ea îl cunoscu, şi se topi la pieptul lui. Iar Hassan, ajutat de bătrână, îi dezlegă legăturile, şi o aduse încetişor la viaţă, şi o luă pe genunchi facându-i vânt cu mâinile. Iar ea deschise

ochii şi, cu lacrimile pe obraji, îl întrebă:

— Ai coborât din cer ori ai ieşit din sânul pământului? O, soţul meu, vai, vai! ce putem noi împotriva sorţii? Ceea ce este scris trebuie să se întâmple! Grăbeşte-te, dar, şi fugi până a nu fi găsit aici, şi lasă soarta mea să-şi urmeze calea, iar tu întoarce-te pe unde ai venit, ca să nu-mi mai pricinuieşti durerea de a te vedea şi pe tine căzut pradă cruzimii surorii mele!

Ci Hassan răspunse:

— O, mult-iubita mea, o, lumină a ochilor mei, am venit ca să te slobozesc şi să te iau cu mine la Bagdad, departe de ţara aceasta crudă!

Ci ea strigă:

— Ah, Hassane, ce nesocotinţă mai vrei să săvârşeşti? Fie-ţi milă! du-te, şi nu mai spori chinurile mele şi cu cele ale tale!

Ci Hassan răspunse:

— O, Strălucire, o, sufletul meu, află că n-am să ies din palatul acesta decât împreună cu tine şi cu ocrotitoarea noastră, mătuşa cea bună de colea. Şi, de-ai să mă întrebi ce mijloc socot să folosesc, am să-ţi arăt tichia aceasta.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute cincisprezecea noapte

Spuse:

...Şi, de-ai să mă întrebi ce mijloc socot să folosesc, am să-ţi arăt tichia aceasta.

Şi Hassan îi arătă tichia cea fermecată, o puse pe cap dinaintea ei, pierind numaidecât; pe urmă îi povesti cum i-o scosese Allah în cale, spre a le fi de mântuire! Şi Strălucire, cu obrajii scăldaţi în lacrimi de bucurie şi de căinţă, îi spuse

lui Hassan:

— Ah, toate relele pe care le-am îndurat nu vin decât de la greşeala pe care am săvârşit-o eu, când am părăsit casa noastră din Bagdad, fără de îngăduinţa ta! O, stăpânul meu preaiubit, fie-ţi milă şi cruţă-mă de dojenelile care mi se cuvin, căci văd şi eu acuma că o femeie trebuie să înveţe a-şi preţui soţul! Şi iartă-mi greşeala, pentru care mă rog de ispaşă dinaintea lui Allah şi dinaintea ta! Şi încearcă să mă înţelegi cât de cât, întrucât sufletul meu n-a fost în stare să nu asculte de îndemnul care l-a năpădit atunci când a văzut mantia de pene!

Şi Hassan răspunse:

— Pe Allah, o, Strălucire, numai eu sunt vinovat că te-am lăsat singură la Bagdad. Ar fi trebuit să te iau cu mine totdeauna! Da de-acuma-nainte aşa am să fac, poţi să fii liniştită!

Şi, după ce spuse vorbele acestea, o aburcă în cârcă, o luă pe bătrână de mână, şi îşi coperi capul cu tichia. Şi tustrei se făcură nevăzuţi. Şi ieşiră din palat, şi se îndreptară în goana mare înspre cea de a şaptea insulă, unde se aflau ascunşi cei doi copilaşi ai lor, Nasser şi Manssur.

Atunci Hassan, măcar că fu până peste poate de tulburat când îşi văzu iarăşi cei doi copii teferi şi sănătoşi, nu vroi să mai piardă vremea cu îmbrăţişări de dragoste, ci pe amândoi micuţii îi încredinţă bătrânei, care îi luă călare pe umerii ei. Pe urmă, fără a fi văzută de nimeni, Strălucire izbuti să ia trei mantii de pene, noi-noute; şi se îmbrăcară cu ele. Pe urmă se luară tustrei de mână şi, părăsind fără părere de rău insulele Wak-Wak, porniră în zbor către Bagdad.

Or, Allah le meni bună pace şi, după o călătorie cu popasuri scurte, ajunseră într-o dimineaţă în Cetatea Păcii. Şi se lăsară pe terasa casei lor, şi coborâră scara, şi intrară

în sala unde şedea biata maică a lui Hassan, pe care, de mult durerea şi gândurile o betejiseră şi o orbiseră aproape de tot. Şi Hassan ascultă o clipită la uşă, şi o auzi înlăuntru pe săraca femeie cum gemea şi cum se jeluia. Atunci bătu în uşă, şi glasul bătrânei întrebă:

— Cine este la usă?

Hassan răspunse:

— O, maică a mea, este ursita care vrea să-şi îndrepte asprimile!

La vorbele acestea, mama lui Hassan, neştiind încă dacă nu era o nălucire ori adevăr-adevărat, dete fuga, pe bietele ei picioare, să deschidă uşa. Şi îl văzu pe fiul ei, Hassan, cu soţia şi cu copiii lui, şi cu amazoana cea bătrână, care sta la spatele lor, cuviincioasă. Şi tulburarea fiind prea tare pentru ea, căzu leşinată în braţele lor. Şi Hassan o ajută să-şi vină iarăşi în simţire, scăldând-o cu lacrimile, şi o strânse cu drag la piept. Iar Strălucire veni la ea şi o acoperi cu un potop de mângâieri, cerându-i iertare că se lăsase biruită de pornirea ei din născare. Pe urmă o poftiră şi pe Maica-Lăncilor şi i-o înfăţişară ca pe ocrotitoarea şi pe izbăvitoarea lor. Şi-atunci Hassan îi povesti maică-sii toate întâmplările cele de pomină câte le păţise, şi pe care nu ar avea niciun rost să le mai spunem o dată.

Şi îl preamăriră laolaltă pe Cel-Preaînalt, carele îngăduise să se vadă iarăşi la un loc.

Şi de-atunci trăiră cu toţii împreună în viaţa cea mai desfătată şi cea mai plină de fericire. Şi, în fiecare an, nu lipsiră o dată să se ducă toţi, cu caravana chemată de daireaua cea vrăjită, să le vadă pe cele şapte domniţe, surorile lui Hassan, în palatul cel cu bolta verde, de pe Muntii-Norilor.

Şi-aşa că numai după tare mulţi ani veni să-i caute Sfarâmătoarea cea de neoprit a bucuriilor şi a desfătărilor! Ci mărire şi slavă Aceluia carele stăpâneşte peste împărăţia văzutelor şi a nevăzutelor, Cel pururea viu, Cel veşnic, şi

carele nu cunoaşte moarte!

După ce Şeherezada povesti astfel povestea aceasta fără de asemuire, micuţa Doniazada îi sări de gât, şi o sărută pe gură, şi îi zise:

— O, sora mea, ce minunată-i povestea aceasta, şi ce plină de miez, şi ce fermecătoare, şi ce plăcută este! Ah, ce tare mi-e drag de Boboc-de-Trandafir, şi ce rău îmi pare că Hassan nu a luat-o şi pe ea de soţie, laolaltă cu Strălucire!

Iar sultanul Şahriar spuse:

— Şeherezada, povestea aceasta este uluitoare! Şi era aproape să mă facă să uit o mulţime de treburi pe care, mâine chiar, am să pun să se îndeplinească!

Iar Şeherezada spuse:

— Da, o, Măria Ta, ci ea nu-i nimic pe lângă aceea pe care vreau să ţi-o mai povestesc, despre bubuitura de pomină.

Iar sultanul Şahriar strigă:

— Ce tot spui tu, Şeherezada? Şi ce bubuitură de pomină este aceea, de care eu habar nu am?

Şeherezada spuse:

— Este aceea pe care am să i-o spun mâine sultanului, dacă am să mai fiu în viaţă!

Iar sultanul Şahriar îşi zise: „Hotărât! nu am s-o omor decât după ce are să mă lămurească despre ce-i vorba!”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi tăcu sfioasă.

DIVANUL OAMENILOR DE RÂS ŞI DE BATJOCURĂ

Bubuitura de pomină

Se povesteşte – ci Allah este mai ştiutor! – că a fost odată în cetatea Kokaban, din Yaman, un beduin din tribul fazii, pe care îl chema Abul-Hossein şi care, cu mulţi ani în urmă, părăsise viaţa de beduin şi ajunsese un târgoveţ de vază şi un neguţător dintre neguţătorii cei mai bogaţi. Şi, întâia oară, se însurase pe vremea tinereţii sale! Ci Allah o chemase pe nevastă-sa întru mila sa, după un an de căsnicie. Încât prietenii lui Abul-Hossein nu mai conteneau să-l tot îndemne să se însoare iar, procitindu-i vorbele poetului:

Ridică-te odată, prietene-al meu drag!
Nu aştepta să-ţi treacă voioasa primăvară —
Ia uite ce copile frumoase! Hai, te-nsoară!
Tu nu ştii că femeia, pe după-al casei prag,
E-un almanah măiestru cu care anul zboară?

Şi Abul-Hossein, până la urmă, nemaiputând să înfrunte îndemnurile prietenilor săi, se hotărî să înnădească nişte vorbe cu bătrânele peţitoare; şi se însură într-un sfârşit cu o fetişcană frumoasă ca luna când străluceşte peste mare. Şi,

de nuntă, orândui ospeţe mari la care îi pofti pe toţi prietenii şi pe toţi câţi îi cunoştea, precum şi ulemalele, fachirii, dervişii şi cuvioşii. Şi deschise larg toate uşile casei sale, şi orândui să li se dea musafirilor mâncăruri de toate felurile, şi, printre altele, orez de şapte soiuri osebite, şi sorbeturi, şi miei umpluţi cu alune, cu migdale, cu fistic şi cu stafide, şi o cămilă tânără friptă întreagă şi pusă la masă netăiată. Şi toată lumea mâncă şi bău şi fu cuprinsă de veselie, de bucurie şi de mulţumire. Şi mireasa fu plimbată şi arătată tuturora de şapte ori pe rând, îmbrăcată de fiecare dată cu altă rochie, mai frumoasă decât cea de dinainte. Ba o plimbară şi-a opta oară printre musafiri, spre deplina mulţumire a celor care nu izbutiseră să-şi sature ochii cu vederea ei. După care muierile cele bătrâne o duseră în odaia de nuntă şi o culcară într-un pat înalt ca un crivat împărătesc, şi o pregătiră în toate privinţele pentru sosirea mirelui.

Atunci Abul-Hossein, în mijlocul alaiului, intră la soţia sa, călcând rar şi falnic. Şi se aşeză o clipă pe divan, ca să-şi dovedească sieşi şi ca să arate soţiei sale şi femeilor din alai cât de plin este el de gingăşie şi de măsură. Pe urmă se ridică măreţ, spre a primi urările femeilor şi a-şi lua rămas-bun de la ele, înainte de a se apropia de patul în care fetişcana îl aştepta sfioasă; când, deodată, iacătă! slobozi, o, păcatele lui! din pântecele-i prea plin de cărnuri grele şi de băuturi, o răsuflătură până peste poate de bubuitoare, cumplită şi mare! Ferească-ne Allah de Cel-Rău!

La bubuitul acela, fiecare femeie se întoarse înspre vecina ei, vorbind cu glas tare şi făcându-se că n-ar fi auzit nimic; iar fetişcana la fel şi ea, în loc să râdă ori să-şi bată joc, începu să-şi zdrăngănească brăţările. Ci Abul-Hossein, fâstâcit până peste poate, se prefăcu a fi chemat de nişte treburi grabnice şi, cu ocara în inimă, coborî în curte, puse şaua pe iapă, sări în spinarea ei şi, lăsând şi casă şi nuntă şi

soţie, fugi mistuindu-se în negurile nopţii. Şi ieşi din cetate şi se afundă în pustie. Şi ajunse la ţărmul mării, unde văzu o corabie gata de plecare spre India. Şi se îmbarcă pe corabia aceea şi ajunse pe coasta Malabarului.

Acolo, cunoscu câţiva insi, băştinaşi din Yaman, care îl duseră şi îl înfăţişară sultanului acelei tări. Şi sultanul îl puse într-o slujbă de încredere şi îl numi cap peste străjile sale. Şi Abul-Hossein rămase în ţara aceea zece ani, cinstit şi respectat, şi în tihna unei vieţi huzurite.

Şi de fiecare dată când îşi aducea aminte de bubuitura cea păcătoasă, îşi alunga gândul acela aşa cum se alungă miasmele cele urâte.

Ci, după ce trecură cei zece ani, fu cuprins de tristeţea dorului de ţara părintească; şi încet-încet ajunse să gogească de alean; şi ofta fără contenire, gândindu-se la casa şi la cetatea lui; şi simţea că moare de dorul acela înăbuşit. Ci, într-o zi, nemaiputând să-şi îndure chinurile sufletului, nu-şi mai luă nici măcar bun-rămas de la sultan, şi fugi şi se întoarse în ţara Hadramut, din Yaman. Acolo se îmbarcă teptil în straie de derviş şi plecă pe jos înspre cetatea Kokaban; şi ajunse astfel, tăinuindu-şi numele şi necazul, pe dealul care străjuieşte cetatea. Şi, cu lacrimi în ochi, văzu terasa bătrânei sale case şi terasele învecinate, şi zise: „De nu m-ar cunoaşte careva! Deie Allah să fi uitat cu toţii povestea mea!” Şi, cugetând aşa, coborî dealul şi o apucă pe drumuri ocolite înspre casa lui. Şi, din drum, văzu stând jos, în pragul unei porţi, o bătrână care despăduchea capul unei fetiţe de vreo zece ani; iar fetiţa îi spunea bătrânei:

— O, maică a mea, tare as vrea să ştiu câţi ani am, căci o prietenă de-a mea vrea să-mi facă horoscopul. Vrei să-mi spui în ce an m-am născut?

Şi bătrâna cugetă o clipă şi răspunse:

— Te-ai născut, o, fata mea, chiar în anul bubuiturii.

Când auzi vorbele acelea, amărâtul de Abul-Hossein făcu cale întoarsă şi o luă la fugă, aruncându-şi picioarele în vânt. Şi îşi zicea: „Iacătă că bubuitura ta a ajuns o zi de pomenire în hronici! Şi are să dăinuiască prin veacuri, atâta cât s-or împodobi cu flori palmierii!” Şi nu se mai opri din fugă şi din umblet decât atunci când ajunse în ţara Indiei. Şi trăi cu amar în surghiun până la moarte. Cu el fie îndurarea şi mila lui Allah!

Pe urmă Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Cei doi poznaşi

Tot aşa am auzit, o, norocitule sultan, că au fost odată în cetatea Damascului, în Siria, un om ajuns de pomină din pricina renghiurilor, a tertipurilor şi a poznelor lui, şi un altul la Cairo, tot atâta de vestit pentru aceleaşi virtuţi. Or, pezevenghiul de la Damasc, care adeseori auzise vorbindu-se despre semenul lui de la Cairo, ar fi dorit să-l cunoască pe acela, cu atât mai mult cu cât muşteriii săi obişnuiţi îi spuneau fără încetare:

— Nu încape îndoială! hotărât că egipteanul este mult mai viclean, mai isteţ, mai bine dăruit şi mai pişicher decât tine! Iar tovărăşia lui este cu mult mai înveselitoare decât a ta. De altminteri, dacă nu vrei să ne crezi, nu ai decât să te duci să-l vezi la treabă, la Cairo, şi ai să te încredinţezi că te întrece!

Şi atâta îl zădărâră, până ce omul îşi zise: „Pe Allah! Nu-mi mai rămâne decât să mă duc la Cairo, ca să văd cu ochii mei cele ce se spun despre el!” Şi îşi făcu pregătirile şi plecă din Damasc, cetatea lui, şi porni la drum spre Cairo, unde ajunse, cu voia lui Allah, bine şi sănătos. Şi întrebă,

fără să piardă vremea, de casa semenului său, şi se duse la el în ospeţie. Şi fu primit cu toată strălucirea unei ospeţii cât se poate de alese, şi fu cinstit şi găzduit, după urările de bun venit cele mai prieteneşti. Pe urmă amândoi începură să-şi povestească întâmplările mai de seamă de pe lume, şi îşi petrecură noaptea tăifăsuind plăcut. Or, a doua zi, cel de la Damasc îi spuse celui de la Cairo:

— Pe Allah, o, tovarăşe al meu, nu am venit de la Damasc la Cairo decât ca să judec cu ochii mei renghiurile şi poznele pe care le joci fără încetare în cetate! Şi nu aş vrea să mă întorc în ţara mea decât îmbogăţit cu învăţătură! Vrei, dar, să mă faci martor la ceea ce atâta de fierbinte doresc să văd?

Celălalt spuse:

— Pe Allah! o, tovarăşe al meu, cei care ţi-au vorbit despre mine te-au amăgit, fără îndoială! Eu de-abia dacă ştiu să deosebesc mâna mea stângă de mâna mea dreaptă! Cum să ştiu, dar, să dau lecţii de subţirime şi de deşteptăciune unui damaschin ales, cum eşti tu? Dar, întrucât este de datoria mea de gazdă să te duc să vezi lucrurile frumoase din cetatea noastră, hai să mergem să facem o plimbare!

Aşadar, ieşi cu el şi îl duse, înainte de toate, să vadă moscheea Al-Azhar, pentru ca să poată povesti locuitorilor din Damasc minunile învăţăturii şi ale ştiinţei.

Şi pe drum, trecând pe lângă neguţătorii de flori, îşi întocmi un buchet din ierburi frumos mirositoare, din maci, din trandafiri, din busuioc, din iasomii, din fire de romaniţă şi de măghiran. Şi aşa ajunseră amândoi la moschee şi intrară în curte. Or, când intrară acolo, zăriră în faţa fântânii unde se făceau spălările cele cerute de datină, ciuciţi în umblătoare, pe cei care îşi uşurau nişte nevoi grabnice. Şi insul de la Cairo zise către cel de la Damasc:

— Ei bine, prietene, dacă ai vrea să le faci o poznă inşilor

aceştia ciuciti la rând, cum ai ticlui lucrurile?

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute optsprezecea noapte

Spuse:

— Ei bine, prietene, dacă ai vrea să le faci o poznă inşilor aceştia ciuciti la rând, cum ai ticlui lucrurile?

Celălalt răspunse:

— Lucrul este cât se poate de la îndemână. Aş trece pe la spatele lor cu o mătură de mărăcini şi, ca din greşeală, măturând înainte, i-aş înţepa în fund.

Cel din Cairo spuse:

— Felul acesta de pozne este cam vârtos şi cam mocofan, prietene! Ba o atare glumă e chiar şi lipsită de gingăşie! Iată ce aş face eu!

Şi, vorbind astfel, se apropie cu o înfăţişare prietenească şi îndatoritoare de cei care şedeau ciuciţi în umblătoare şi îi îmbie pe toţi pe rând cu câte un mănunchi de flori, zicând:

— Cu îngăduinţa ta, o, stăpâne al meu!

Şi fiecare îi răspundea, tulburat şi mâniat până peste poate:

— Prăpădi-ţi-ar casa Allah, o, fecior de codoş! Ce, aici suntem la ospăţ?

Şi toţi cei ce se aflau strânsi în curtea moscheii, văzând chipurile mofluze ale inşilor cu pricina, râdeau de nu mai puteau.

Aşa că, după ce văzu toate astea cu chiar ochii lui, păcăliciul de la Damasc se întoarse înspre cel de la Cairo şi îi spuse:

— Pe Allah, m-ai biruit, o, şeicule al păcălicilor! Şi are dreptate zicala care spune: „Şiret ca un egiptean care trece

şi prin gaură de ac!”

Pe urmă Şeherezada, în noaptea aceea, mai spuse:

Viclenie muierească

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că într-o cetate ca toate cetăţile, o nevastă tânără, de neam mare, al cărei soţ lipsea adeseori plecând în călătorii mai apropiate ori mai depărtate, până la urmă nu a mai putut să îndure ghiesurile clocotului din ea şi şi-a ales, ca balsam alinător, un flăcăiandru care nu-şi avea semăn printre flăcăiandrii acelei vremi. Şi amândoi se iubiră cu o dragoste nemaipomenită; şi se simţeau mulţumiţi unul cu celălalt, în toată voioşia şi în toată tihna, sculându-se ca să mănânce, mâncând ca să se culce, şi culcându-se ca să se zbeguiască. Şi trăiră aşa o bună bucată de vreme.

Or, într-o zi, flăcăul fu luat pieptiş de un şeic cu barbă albă, un stricat cu două feţe, întocmai ca şi cuţitul cu două tăişuri al vânzătorilor de colocase. Ci flăcăul nu vroi nicicum să se supună la ceea ce îi cerea celalalt şi, luându-se la ceartă cu el, îl lovi vârtos peste faţă şi îi smulse ticăloasa de barbă. Iar şeicul se duse şi se plânse valiului cetăţii de bătaia pe care o îndurase; şi valiul porunci ca flăcăul să fie priponit şi aruncat în temniţă.

Estimp, nevestica află ce păţise drăguţul ei şi, ştiindu-l la popreală, fu cuprinsă de o ciudă amarnică, încât nu zăbovi să ticluiască un plan spre a-şi slobozi iubitul şi, împodobindu-se cu cele mai frumoase haine ale ei, se duse la palatul valiului, ceru să fie primită de el şi fu poftită în sala de judecată. Or, pe Allah! numai arătându-se aşa, în

toată frumuseţea ei, nevestica ar fi şi dobândit de la bun început câştig la toate judecăţile de pe tot pământul în lung şi-n lat. Într-adevăr, după salamalecuri, îi spuse valiului:

— O, valiule, stăpâne al nostru, flăcăul *Cutare,* pe care ai poruncit să-l bage la opriş, este chiar fratele meu şi stâlpul casei mele. Şi a fost învinuit pe nedrept de martorii şeicului şi de şeic, care este un ticălos şi un dezmăţat. Vin, dar, să cer de la dreptatea ta să-l slobozeşti, altminteri casa mea are să cadă în prăpăd; iar eu as muri de foame!

Or, de cum o văzu pe tinerică, inima valiului începu să fiarbă straşnic de dragul ei; şi, împătimit după nevestică, îi zise:

— Hotărât! sunt gata să-l slobozesc pe fratele tău! Ci, mai întâi, intră în haremul casei mele şi, când s-or sfârşi judecăţile, am să vin la tine ca să stăm de vorbă mai pe îndelete!

Ea însă, pricepând ce vrea valiul, îşi zise: „Pe Allah! O, barbă de catran, n-ai să mă atingi tu decât când o face plopul mere!” Şi răspunse:

— O, valiule, stăpâne al nostru, este mai bine să vii tu la mine acasă, unde am avea tot răgazul să vorbim despre toate, mai în tihnă decât aici unde eu nu sunt decât o străină.

Şi valiul, bucuros până peste poate, o întrebă:

— Şi unde se află casa ta?

Ea spuse:

— În *cutare* loc! Şi am să te aştept acolo, în seara aceasta, pe la scăpătat de soare!

Şi plecă de la valiu, pe care îl lăsă cufundat într-o mare zbuciumată, şi se duse să-l caute şi pe cadiul cetăţii.

Intră, aşadar, în casa cadiului, care era un om în vârstă, şi îi spuse:

— O, cadiule, stăpâne al nostru!

El spuse:

— Da!

Ea urmă:

— Mă rog ţie să-ţi arunci privirile asupra necazului meu, şi Allah are să se bucure de tine!

El întrebă:

— Cine te-a asuprit?

Ea răspunse:

— Un ticălos de şeic care, cu ajutorul martorilor lui mincinoşi, a izbutit să-l bage la temniţă pe fratele meu, singurul stâlp al casei mele. Şi vin ca să te rog să mijloceşti pe lângă valiu să-i dea drumul fratelui meu!

Or, când cadiul o văzu şi o auzi pe tinerică, căzu îndrăgostit de ea nebuneşte, şi îi zise:

— Hotărât! am să mă îngrijesc de fratele tău. Ci, până una alta, intră colea în haremul meu şi aşteaptă-mă acolo. Şi avem să tăinuim cum stă treaba. Şi ai să ajungi să-ţi izbândeşti dorinţa!

Şi tinerica îşi zise: „A! fiu de codoş, ai să mă ai când o face plopul mere!” Şi răspunse:

— O, stăpâne al nostru, ar fi mai bine să te aştept la mine acasă, unde nimenea nu ne-ar supăra!

El întrebă:

— Şi unde se află casa ta?

Ea spuse:

— În *cutare* loc! Şi am să te aştept acolo, chiar în seara aceasta, după scăpătatul soarelui!

Şi plecă de la cadiu şi se duse să-l caute pe vizirul sultanului.

Când ajunse dinaintea vizirului, îi povesti despre întemniţarea flăcăului, pe care îl da drept fratele ei, şi îl rugă să poruncească a fi slobozit. Şi vizirul îi spuse:

— Nu este nimic împotrivă! Ci, până atunci, intră colea în haremul meu, unde am să vin la tine, ca să stăm de vorbă despre treaba aceasta!

Ea spuse:

— Pe viaţa capului tău, o, stăpâne al nostru, eu sunt tare ruşinoasă şi nu aş şti nici măcar pe unde să umblu prin haremul Măriei Tale. Casa mea însă este mult mai potrivită pentru taifasuri de soiul acesta şi am să te aştept acolo chiar în seara aceasta, la un ceas după scăpătatul soarelui!

Şi îi spuse în ce loc se afla casa ei, şi plecă de la el ca să se ducă la palat la sultanul cetăţii.

Or, când intră în sala împărătească, sultanul, uimit de frumuseţea ei, îşi zise: „Pe Allah! ce bucăţică bună de înfulecat caldă încă şi pe nemâncate!” Şi o întrebă:

— Cine te-a asuprit?

Ea spuse:

— Nu sunt asuprită, întrucât mai este şi dreptatea sultanului!

El zise:

— Allah singur este drept! Dar ce pot să fac eu pentru tine?

Ea spuse:

— Să dai poruncă să i se dea drumul fratelui meu întemniţat pe nedrept!

El spuse:

— Lucru-i uşor! Du-te, copila mea, şi aşteaptă-mă în harem! Şi nu are să se întâmple decât ceea ce te poate mulţumi!

Ea spuse:

— Dacă-i aşa, o, Măria Ta, m-aş duce să te aştept mai degrabă acasă la mine. Căci sultanul nostru ştie că pentru lucruri de soiul acesta este nevoie de multe gătiri, ca de pildă de o baie, de primeneli şi de altele asemenea. Şi toate acestea nu aş putea să le fac cum se cuvine decât în casa mea, care, de-ar fi călcată de paşii sultanului nostru, ar fi pe veci cinstită şi binecuvântată!

Sultanul spuse:

— Atunci fie aşa!

Şi amândoi se învoiră în privinţa ceasului şi a locului de

întâlnire. Şi tinerica plecă de la sarai şi se duse să caute un tâmplar…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute douăzecea noapte

Spuse:

Şi tinerica plecă de la sarai şi se duse să caute un tâmplar. Şi îi spuse:

— Să-mi trimiţi în seara aceasta acasă un dulap mare, cu patru despărţituri puse una peste alta, şi fiecare despărţitură având o uşă aparte care să se închidă straşnic cu un lacăt!

Tâmplarul răspunse:

— Pe Allah! o, stăpână a mea, lucrul nu se poate face până-n seară!

Ea spuse:

— Am să-ţi plătesc orice ai să-mi ceri!

El spuse:

— Dacă-i aşa, are să fie gata. Nu îţi cer însă ca preţ nici aur, nici argint, o, stăpână a mea, ci numai ceea ce ştii şi tu! Intră, dar, în odaia din fund, ca să pot să stau de vorbă cu tine!

La vorbele acestea ale tâmplarului, nevestica răspunse:

— O, tâmplar al binecuvântării, ce om lipsit de pricepere mai eşti şi tu! Pe Allah! oare acea prăpădită de odaie din fundul prăvăliei tale se poate potrivi cu o tăifăsuială de soiul celei cum vrei tu să tăifasuieşti? Mai degrabă vino în seara aceasta acasă la mine, de îndată ce ai să-mi trimiţi dulapul, şi ai să mă găseşti gata să stau de vorbă cu tine până dimineaţa!

Şi tâmplarul răspunse:

— Cu toată dragostea inimii şi ca o cinstire datorată!

Şi nevestica urmă:

— Da atunci, să nu-mi mai faci un dulap cu patru despărţituri, ci unul cu cinci! Întrucât îmi trebuie chiar unul cu cinci despărţituri, ca să strâng în el tot ceea ce am de strâns!

Şi după ce îi spuse unde şade, plecă şi se întoarse acasă la ea.

Acolo scoase dintr-o ladă cinci rochii, de croieli şi de culori osebite, le orândui cu grijă, şi puse de pregăti mâncărurile şi băuturile, şi orândui florile, apoi aprinse mirodenii. Şi aşteptă sosirea oaspeţilor săi.

Or, pe înserate, hamalii tâmplarului aduseră dulapul cu pricina; şi nevestica le spuse să-l aşeze în odaia de primire. Pe urmă îi lăsă pe hamali să plece şi, până să aibă ea răgazul să cerceteze lacătele dulapului, se şi auziră bătăi la uşă. Şi, numaidecât după aceea, cel dintâi dintre oaspeţi se şi ivi, anume valiul cetăţii. Şi ea se ridică în cinstea sa, şi sărută pământul dintre mâinile lui, şi îl pofti să guste din răcoritoare. Pe urmă începu să lunece înspre el nişte ochi lungi de-o palmă, şi să-i arunce nişte priviri arzătoare, aşa de iscusit încât valiul se ridică de mijloc şi, cu mişcări repezite şi cutremurate, vru să se bucure de ea pe dată. Ci muieruşca, desfăcându-se din strânsoare, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, ce lipsit eşti de iscusinţă! Mai întâi începe prin a te dezbrăca, spre a fi slobod în mişcări!

Iar valiul spuse:

— Nu am nimica împotrivă!

Şi îşi scoase hainele. Iar muieruşca îi întinse, aşa cum se face de obicei la petrecerile muieraticilor, în locul hainelor lui de culoare întunecată, o rochie de mătasă galbenă şi de o croială ciudată, şi o tichie de aceeaşi culoare. Şi valiul se împopoţonă cu rochia cea galbenă şi cu tichia cea galbenă, şi se pregătea să se veselească. Ci, tot atunci, se auzi o

bătaie repezită la uşă. Şi valiul, tare îmbufnat, întrebă:

— Aşteptai vreo vecină, ori vreo ghicitoare?

Ea răspunse, speriată:

— Nu, pe Allah! ci am uitat că soţul meu se întoarce în seara aceasta din călătorie! Şi chiar el bate acuma la uşă!

El întrebă:

— Şi-acu ce are să fie cu mine? Şi ce să fac?

Ea spuse:

— Nu e decât o cale de scăpare, şi-anume să intri în dulapul de colea!

Şi deschise uşa de la întâia despărţitură a dulapului, şi îi spuse valiului:

— Intră înlăuntru!

El spuse:

— Păi cum să fac?

Ea spuse:

— Să te ghemuieşti pe vine!

Şi valiul, frânt în două, se ciuci în dulap. Iar nevestica încuie uşa cu cheia şi se duse să deschidă celui care bătea.

Or, acesta era cadiul. Şi femeia îl primi întocmai cum îl primise şi pe valiu, şi, la ceasul potrivit, îl înveşmântă într-o rochie roşie, de o croială nemaipomenită, şi cu o tichie de aceeaşi culoare; şi, cum el vroia să se repeadă la ea, îi zise:

— Nu, pe Allah! nu mai înainte de a-mi scrie un bilet în care să porunceşti slobozirea fratelui meu!

Şi cadiul îi scrise biletul cerut, şi i-l înmână chiar în clipita când se auziră bătăi la uşă. Şi tânăra nevastă, cu un chip speriat, strigă:

— Este soţul meu, care se întoarce din călătorie!

Şi îl puse pe cadiu să se cocoţeze în cel de al doilea cat al dulapului, şi se duse să-i deschidă celui care bătea la usă.

Şi era însuşi vizirul. Şi păţi şi el ceea ce păţiseră şi ceilalţi doi; şi, gătit cu o rochie verde şi cu o tichie verde, fu înghesuit la cel de al treilea cat al dulapului, în clipa în care

sosea la rându-i sultanul cetăţii. Şi sultanul, în acelaşi chip, fu dichisit cu o rochie albastră şi cu o tichie albastră şi, în clipa când da să facă lucrul pentru care venise, uşa răsună iarăşi, şi, văzând spaima tinerei neveste, fu nevoit şi el să se ghemuiască tare anevoie, întrucât era dolofan până peste poate.

Atunci intră tâmplarul, cu nişte ochi mistuitori şi, drept preţ pentru dulap, vru numaidecât să se repeadă la tinerică. Ea însă îi zise:

— O, tâmplarule, de ce ai făcut aşa de strâmt cel de al cincilea cat al dulapului? De-abia dacă se poate vârî în el atâta cât încape într-o lădiţă!

El spuse:

— Pe Allah! catul acela poate să cuprindă şi patru inşi chiar mai mari decât mine!

Ea spuse:

— Încearcă, să văd şi eu dacă poţi să intri!

Şi tâmplarul, cocoţându-se pe nişte scăunaşe puse unul peste altul, intră în cea de a cincea despărţitură, unde fu numaidecât încuiat cu cheia.

Pe dată, luând biletul pe care i-l scrisese cadiul, nevestica se duse la paznicii temniţei, care, când văzură pecetea pusă în josul scrisului, îl sloboziră pe flăcău. Atunci amândoi se întoarseră acasă în graba mare şi, de bucurie, ca să-şi sărbătorească întâlnişul, se zbenguiră vârtos şi îndelung, cu zarvă şi cu gâfâieli straşnice. Şi, înlăuntrul dulapului, cei cinci încuiaţi auzeau toate acelea, ci nu cutezau şi nici nu puteau să crâcnească. Şi, ghemuiţi unul deasupra altuia în cele cinci caturi, habar nu aveau când o să fie scoşi de acolo.

Or, după ce tinerica şi flăcăul îşi sfârşiră zbegurile, strânseră de prin casă tot ce putură să strângă din lucrurile mai de preţ, puseră totul într-o ladă, vândură lucrurile celelalte, şi plecară din cetatea aceea, mutându-se în altă cetate din altă împărăţie. Şi-atâta cu ei!

Ci, în ceea ce îi priveşte pe cei cinci, iacătă! Când se împliniră două zile de când se aflau acolo, fură cuprinşi tuscinci de o nevoie amarnică de a se uşura. Şi cel dintâi dintre ei care îşi slobozi udul fu dulgherul. Şi, cum se uşura aşa, udul începu să curgă în capul sultanului. Iar sultanul, tot atunci, se slobozi şi el în capul vizirului, care se slobozi în capul cadiului, care se slobozi în capul valiului. Atunci toţi dădură glas, afară de sultan şi de tâmplar, strigând:

— O, ce porcărie!

Şi cadiul cunoscu glasul vizirului, care cunoscu şi el glasul cadiului. Şi îşi spuseră între ei:

— Iacătă-ne că am căzut în laţ! Noroc că sultanul a scăpat!

Ci, în clipita aceea, sultanul, care tăcuse din mândrie, strigă:

— Tăceţi odată! Sunt aici! Şi habar nu am cine s-a uşurat în capul meu!

Atunci tâmplarul strigă:

— Înalţe Allah fala sultanului! Tare socot că eu sunt acela! Căci eu mă aflu în cel de al cincilea cat!

Pe urmă adăugă:

— Pe Allah! eu sunt pricina tuturor năpastelor acestea, întrucât dulapu-i lucrat de mine!

Estimp, soţul muieruştii se întoarse din călătorie; şi vecinii, care nu băgaseră de seamă plecarea femeii, îl văzură cum bătea la uşa lui zadarnic. Şi îi întrebă de ce nu răspunde nimeni. Iar ei nu ştiură să-i spună nimic. Atunci cu toţii laolaltă, după ce aşteptară destul, sparseră uşa şi intrară în casă; ci văzură casa goală, şi fără nimic altceva în ea decât dulapul cu pricina. Şi auziră dinlăuntrul dulapului glasuri de oameni. Şi nu socotiră alta decât că dulapul trebuie să fie năpădit de niscaiva ginni.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se

luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute douăzeci şi doua noapte

Spuse:

Şi auziră dinlăuntrul dulapului glasuri de oameni. Şi nu socotiră alta decât că dulapul trebuie să fie năpădit de niscaiva ginni.

Şi hotărâră, cu glas mare, să dea foc dulapului şi să-l ardă cu tot ce s-o fi aflând în el. Şi, cum se pregăteau să-şi ducă planul la îndeplinire, se auzi glasul cadiului din adâncul dulapului, strigând:

— Opriţi-vă, oameni buni! Nu suntem nici ginni, nici hoţi! Ci suntem *Cutare* şi *Cutare!*

Şi, în câteva vorbe, le povesti toată viclenia care îi dăulase. Atunci vecinii, cu soţul în cap, sfărâmară lacătele şi îi sloboziră pe cei cinci încuiaţi, pe care îi găsiră împopoţonaţi cu hainele acelea ciudate pe care îi pusese tinerica să le îmbrace. Acu, dacă îi văzură aşa, nimenea nu mai putu să nu râdă de acea pătăranie. Iar sultanul, ca să-l aline pe soţ de fuga soţiei, îi zise:

— Te căftănesc al doilea vizir al meu!

Şi-aşa cu povestea aceasta. Ci Allah este mai ştiutor!

Şi, sfârşind, Şeherezada îi spuse sultanului Şahriar:

— Ci nu care cumva să crezi, o, Măria Ta, că toate acestea pot să fie asemuite cu *Povestea Adormitului treaz!*

Şi, întrucât sultanul îşi împreunase sprâncenele la auzul numelui acelei poveşti despre care nu ştia nimic, Şeherezada, fără a zăbovi mai mult, spuse:

POVESTEA CU ADORMITUL TREAZ[10]

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că a fost odinioară la Bagdad, pe vremea califului Harun Al-Raşid, un tânăr, holtei, pe care îl chema Abul-Hassan, şi care ducea o viaţă tare ciudată şi tare anapoda. Într-adevăr, vecinii lui nu-l vedeau niciodată să primească două zile la rând acelaşi om, sau să poftească în casa lui vreun locuitor din Bagdad; căci toţi cei care veneau la el erau străini, încât oamenii din mahalaua lui, nepricepând nimica din tot ce putea să facă acesta, îl porecliseră Abul-Hassan cel Dezmăţat.

În fiecare seară, Abul-Hassan avea obiceiul să se ducă la capătul podului din Bagdad şi acolo aştepta să se ivească vreun străin şi, de cum zărea vreunul, fie bogat, fie sărac, fie tânăr ori bătrân, se îndrepta către el, zâmbitor şi plin de curtenie şi, după salamalecuri şi urări de bun venit, îl poftea să primească a fi găzduit în casa lui pentru cea dintâi noapte a aceluia la Bagdad. Şi îl ducea la el acasă şi îl ospăta cât putea mai bine; şi, cum era tare prietenos şi avea o fire plăcută, îi ţinea tovărăşie oaspetelui toată noaptea şi nu precupeţea nimic spre a-i da cea mai bună părere despre mărinimia sa. A doua zi însă îi spunea:

— O, oaspetele meu, să ştii că dacă te-am poftit la mine, atunci când în cetatea aceasta numai Allah te cunoştea, am

[10] Povestea aceasta, repovestită de I. L. Caragiale, a apărut în volumul postum *Abu-Hasan* (Bucureşti, 1915), al marelui scriitor.

făcut-o pentru că aveam pricinile mele să mă port aşa. Ci m-am juruit să nu găzduiesc niciodată două zile la rând acelaşi străin, de-ar fi el cel mai minunat şi cel mai plăcut dintre fiii oamenilor. Încât, aşadar, iată-mă nevoit să mă despart de tine; şi chiar te rog, dacă mă întâlneşti vreodată pe uliţele Bagdadului, să te faci că nu mă cunoşti, ca să nu mă silesti cumva să te ocolesc!

Şi, vorbindu-i astfel, Abul-Hassan îşi ducea oaspetele la vreun han din cetate, îi da toate sfaturile de care acela s-ar fi putut să aibă trebuinţă, îşi lua bun-rămas de la el şi nu-l mai vedea. Şi dacă, din întâmplare, se nimerea să întâlnească prin sukuri pe vreunul dintre străinii pe care îi găzduise, se prefăcea a nu-l cunoaşte, spre a nu fi nevoit cumva să se oprească şi să-i dea bineţe. Şi tot aşa se purta mai departe, fără a pregeta nici măcar o seară să aducă în casa lui un alt străin.

Or, într-o seară, pe la scăpătatul soarelui, cum sta el aşa, după obiceiul său, la capul podului de la Bagdad, aştepând sosirea vreunui străin, văzu că venea către el un negustor bogat, îmbrăcat în felul negustorilor de la Mossul şi urmat de un rob înalt şi cu înfăţişare falnică.

Or, era însuşi califul Harun Al-Raşid, îmbrăcat teptil, cum avea el obiceiul să facă în fiecare lună, ca să vadă şi să cerceteze cu chiar ochii lui cele ce se petreceau prin Bagdad. Şi Abul-Hassan, când îl văzu, fu departe de a ghici cine era; şi se ridică din locul unde şedea, şi se îndreptă înspre el, şi, după salamalecul cel mai gingaş şi după urarea de bun venit, îi spuse:

— O, stăpâne al meu, binecuvântată să fie sosirea ta printre noi! Fă-mi hatârul de a primi în noaptea aceasta găzduirea mea, în loc să te duci să dormi la han. Şi mâine dimineaţă o să fie vreme să-ţi cauţi în tihnă o locuinţă după placul tău!

Şi, spre a-l hotărî să primească, îi povesti în câteva cuvinte că de multă vreme avea obiceiul să dea găzduire,

numai pentru o noapte, celui dintâi străin pe care îl vedea trecând pe pod. Pe urmă adăugă:

— Allah este darnic, o, stăpâne al meu! În casa mea ai să găseşti o găzduire deplină, pâine caldă şi vin limpede!

Când auzi vorbele lui Abul-Hassan, califului i se păru întâmplarea atâta de ciudată şi Abul-Hassan atâta de fistichiu, încât nu şovăi o clipă să-şi urmeze ispita de a-l cunoaşte. Încât, după ce se lăsă rugat oleacă, numai aşa, de ochii lumii şi ca să nu pară a fi un om prost crescut, primi rugămintea, zicând:

— Pe capul şi pe ochii mei! Allah să-şi sporească binefacerile asupra ta, o, stăpâne al meu! Iată-mă gata să te urmez!

Şi Abul-Hassan îi arătă oaspetelui drumul şi îl duse la casa lui, tăinuind cu el întruna foarte plăcut.

Or, mama lui Hassan, în seara aceea, gătise o masă minunată. Le aduse mai întâi nişte gogoşi prăjite în unt şi umplute cu carne tocată şi cu sâmburi de pin, pe urmă un clapon tare gras, împresurat de patru pui mari de găină, pe urmă o gâscă umplută cu stafide şi cu fistic, şi la sfârşit o tocăniţă de porumbei. Şi toate astea, într-adevăr, erau alese la gust şi plăcute la vedere.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute douăzeci şi patra noapte

Spuse:

Şi toate astea, într-adevăr, erau alese la gust şi plăcute la vedere. Aşa că amândoi, aşezându-se dinaintea tablalelor, mâncară cu mare poftă; şi Abul-Hassan alegea, ca să le dea oaspetelui său, bucăţile cele mai bune. Pe urmă, când

sfârşiră de mâncat, robul le aduse ibricul şi ligheanul; şi se spălară pe mâini, în vreme ce mama lui Hassan strângea tăvile de mâncăruri, spre a servi castroanele cu fructe, pline de struguri, şi curmale, şi pere, precum şi alte tablale pe care se aflau tăvile pline cu prăjituri, cu magiun şi migdale şi cu tot felul de zumaricale. Şi mâncară pe săturate, după care începură să bea.

Atunci Abul-Hassan umplu cu vin cupa de ospăţ şi, ţinând-o în mână, se întoarse înspre oaspetele său şi îi spuse:

— O, oaspete al meu, tu ştii că niciodată cocoşul nu bea mai înainte de a fi chemat şi găinile, cu cotcodăceli dulci, să vină să bea cu el. Or eu, dacă ar trebui să duc cupa aceasta la buze ca să beau de unul singur, băutura mi s-ar opri în gât, şi de bună seamă că aş muri. Te rog, dar, pentru noaptea aceasta, să laşi cumpătarea pe seama inşilor cu inima rea, şi să cauţi bucuria împreună cu mine în fundul cupei. Căci, cu adevărat, o, oaspete al meu, fericirea mi-e peste poate să am în casa mea un om atâta de strălucit ca tine!

Şi califul, care nu vroia nicidecum să-l supere, şi care pe deasupra dorea să-l facă să vorbească, nu depărtă cupa, ci începu să bea laolaltă cu el. Şi când vinul începu să le uşureze sufletele, califul îi spuse lui Abul-Hassan:

— O, stăpâne al meu, acuma, când ne-am împărtăşit cu pâinea şi cu sarea, nu vrei să-mi spui care este pricina de te porţi aşa faţă de străinii pe care nu-i cunoşti, şi nu vrei să-mi povesteşti, ca s-o ştiu şi eu, povestea ta, care trebuie să fie uimitoare?

Şi Abul-Hassan răspunse:

— Află, o, oaspete al meu, că povestea mea nu este deloc uimitoare, ci numai plină de învăţăminte. Mă numesc Abul-Hassan, şi sunt fiul unui negustor care, la moartea lui, mi-a lăsat cu ce să trăiesc din belşug în Bagdad, cetatea noastră. Or, întrucât fusesem ţinut tare din scurt pe când

trăia taică-meu, mă grăbii să fac tot ce-mi sta în putere pentru ca, în puţină vreme, să ajung din urmă timpul pierdut în tinereţele mele. Ci, întrucât am fost dăruit din fire cu înţelepciune, am avut grijă să-mi împart moştenirea în două părţi, una pe care am schimbat-o în aur, şi alta pe care am păstrat-o în bunuri. Şi luai aurul pe care îl dobândisem de la partea dintâi, şi mă apucai să-l cheltuiesc, cu mână spartă, în tovărăşia unor tineri de vârsta mea, pe care îi ospătam şi îi ţineam pe seama mea şi pentru plăcerea mea, cu o dărnicie şi o mărinimie de emir. Şi nu precupeţii nimic pentru ca viaţa noastră să fie plină de plăceri şi de bucurie. Or, făcând aşa, mă pomenii că după un an nu-mi mai rămăsese nici măcar un singur dinar pe fundul bisactelei mele, şi mă întorsei către prietenii mei, ci ei pieriseră. Atunci mă apucai să-i caut şi să le cer la rândul meu să mă ajute în împrejurarea în care mă vedeam. Ci toţi, unul după altul, îmi ticluiră vreo pricină care nu le îngăduia să-mi dea cu ce să trăiesc măcar pentru o zi. Eu, atunci, mă întorsei în mine şi pricepui câtă dreptate avusese tătâne-meu, răposatul, să mă crească aspru. Şi mă întorsei acasă la mine şi începui să cuget la ce îmi mai rămânea de făcut. Şi atunci mă oprii la o hotărâre pe care din ziua aceea o ţin neabătut. M-am jurat, întradevăr, dinaintea lui Allah, să nu mai am de-a face cu niciun om din ţara mea şi să nu mai găzduiesc în casa mea decât străini; şi, pe deasupra, necazul m-a învăţat că prietenia scurtă şi caldă este cu mult mai de dorit decât prietenia lungă şi care se sfârşeşte rău, şi mă legai să nu stau două zile la rând cu acelaşi străin poftit în casa mea, de-ar fi el cel mai minunat şi cel mai plăcut dintre fiii oamenilor! Căci simţisem amarnic cât de crude sunt legăturile sufletului şi cum te opresc ele să guşti pe deplin bucuriile prieteniei. Aşa că, o, oaspete al meu, să nu te minunezi cumva mâine de dimineaţă, după noaptea

aceasta în care prietenia ni se arată sub înfăţişarea ei cea mai îndatoritoare, dacă am să fiu nevoit să-mi iau rămas-bun de la tine. Şi chiar dacă mai târziu ai să mă întâlneşti pe uliţele Bagdadului, să nu ţi se pară urât din partea mea că nu am să te mai cunosc!

Când auzi povestea aceasta a lui Abul-Hassan, califul îi spuse:

— Pe Allah! purtarea ta este o purtare minunată, şi în viaţa mea nu am văzut un petrecăreţ purtându-se cu atâta înţelepciune ca tine! Încât preţuirea mea faţă de tine este până peste poate; tu ai ştiut, cu bunurile pe care le-ai păstrat din cea de a doua parte a moştenirii tale, să duci o viaţă cuminte, care îţi îngăduie să ai în fiecare noapte tovărăşia unui alt om cu care poţi totdeauna să-ţi înnoieşti plăcerile şi taifasurile, şi de care nu ai nici cum să te sastiseşti, nici cum să suferi vreo dezamăgire.

Pe urmă adăugă:

— Ci, o, stăpâne al meu, ceea ce mi-ai spus în privinţa despărţirii noastre de mâine îmi pricinuieşte o supărare până peste poate. Întrucât aş fi vrut să-ţi răsplătesc în vreun fel facerea de bine faţă de mine şi găzduirea din noaptea aceasta. Te rog, dar, să-mi spui acum o dorinţă şi, îţi jur pe Kaaba cea sfântă, că mă leg să ţi-o îndeplinesc. Rosteşte-te, aşadar, deschis, şi să nu te sfieşti cumva să-mi ceri cât de mult, căci bunurile lui Allah se află cu prisosinţă asupra negustorului care sunt, şi nimic nu are să-mi fie greu de îndeplinit, cu voia lui Allah.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute douăzeci şi cincea noapte

Spuse:

...şi nimic nu are să-mi fie greu de îndeplinit, cu voia lui Allah.

La vorbele acestea ale califului străvestit în neguţător, Abul-Hassan, fără a se tulbura ori a arăta nici cea mai mică uimire, răspunse:

— Pe Allah! o, oaspete al meu, ochiul meu este răsplătit din plin cu vederea ta, iar binefacerile tale ar fi pe deasupra. Îţi mulţumesc, dar, pentru grija ta faţă de mine; ci, cum nu am nicio dorinţă de jinduit şi nicio râvnă de împlinit, sunt tare încurcat cum să răspund la gândurile tale! Întrucât soarta mea îmi ajunge, şi nu mai doresc nimic alta decât să trăiesc aşa cum trăiesc, fără a avea vreodată nevoie de cineva!

Ci califul spuse iar:

— Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu, nu-mi strica bucuria şi lasă-ţi sufletul să-mi spună o dorinţă, ca să ţi-o îndeplinesc! Altminteri aş pleca de aici cu inima tare chinuită şi tare umilită! Întrucât o facere de bine pe care ai primit-o este mai grea de purtat decât o răutate, iar omul cu suflet ales trebuie să plătească totdeauna îndoit binele! Aşa că vorbeşte şi nu te teme că m-ai sili cumva!

Atunci Abul-Hassan, văzând că nu poate să facă altfel, lăsă capu-n jos şi începu să cugete adânc la dorinţa pe care se vedea silit s-o aibă; pe urmă, deodată, ridică fruntea şi grăi:

— Ei bine, am găsit! Da asta-i dorinţa unui nebun, fără de nicio îndoială. Şi tare socotesc că nu ar fi să ţi-o spun, ca să nu ne despărţim lăsându-ţi un gând aşa de urât despre mine!

Califul spuse:

— Pe viaţa capului meu! Da cine poate să spună dintru început dacă un gând este nebun ori cuminte? Eu, ce-i drept, nu sunt decât un negustor, însă pot să fac cu mult mai mult decât ar lăsa de crezut despre puterea mea

lefteria pe care o am! Grăbeşte, dar, şi spune!

Abul-Hassan răspunse:

— Am să spun, o, stăpâne al meu, ci îţi jur pe virtuţile Profetului nostru (cu el fie pacea şi rugăciunea!) că numai califul ar putea să împlinească ceea ce vreau eu! Ori ar trebui să fiu eu calif, măcar pe-o zi, în locul stăpânului nostru emirul drept-credinciosilor, Harun Al-Raşid!

Califul întrebă:

— Da la urma urmei, ya Abul-Hassan, ce ai face tu dacă ai fi calif măcar o zi?

El răspunse:

— Iacătă!

Şi Abul-Hassan se opri o clipă, pe urmă spuse:

— Află, o, stăpâne al meu, că cetatea Bagdadului este împărţită în mahalale, şi că fiecare mahala are în fruntea ei câte un şeic care se numeşte şeicul al-balad. Or, spre pacostea mahalalei în care locuiesc eu, şeicul al-balad de aici este un om atâta de balcâz şi de plin de silă, încât pesemne că s-o fi născut, fără de nicio îndoială, din împreunarea vreunei hiene cu vreun mascur. Apropierea lui duhneşte, căci gura-i nu este nicidecum o gură ca oricare, ci un găoz îngălat, ca o gaură de umblătoare; ochii lui, de culoarea peştelui, bat în lături şi stau gata să-i cadă la picioare; buzele-i umflate seamănă cu o bubă rea, iar când vorbeşte aruncă fleoaşte de scuipat; urechile-i sunt ca nişte urechi de porc; obrajii fleşcăiţi şi puhavi seamănă cu fundul unei maimuţe bătrâne; fălcile-i au rămas fără dinţi, de câte scârne au mestecat; trupu-i este ros de toate beteşugurile; în ce-i priveşte dedesubtul, n-a mai rămas nimica din el: atâta a slujit de cloacă năsărâmbelor de măgărari, de haznalagii şi de măturători; încât a ajuns o putreziciune, şi-acum în locul lui nu mai sunt decât nişte ghemotoace de lână care-i ţin măruntaiele să nu se povârne.

Or, tocmai ticălosul acela dezmăţat, ajutat de alţi doi dezmăţaţi, pe care am să ţi-i zugrăvesc, îşi îngăduie să

stârnească tulburare în toată mahalaua. Că nu este mârşăvie pe care să n-o săvârşească şi nu este clevetire pe care să n-o vânture; şi, cum are un suflet scârnav, îşi varsă răutăţile de muiere bătrână tocmai împotriva oamenilor de treabă, liniştiţi şi curaţi. Ci, întrucât nu poate să umble singur peste tot ca să împută mahalaua cu duhorile lui, are în slujba sa doi ciraci, tot atâta de mişei ca şi el. Cel dintâi dintre aceşti mişei este un rob spân la chip ca un hadâmb, cu ochii galbeni şi cu un glas la fel de greţos ca sunetele scăpate din fundurile măgarilor. Şi robul acela, fiu de târfoştină şi plod de câine, se dă drept arab sadea, măcar că nu este decât un rum dintre cei mai ticăloşi şi din cel mai nevolnic soi. Meseria lui este de a se duce să se încârduie cu bucătarii, cu slugile şi cu hadâmbii de pe la casele vizirilor şi ale mai-marilor împărăţiei, ca să dibuiască tainele stăpânilor şi să le ducă dascălului său, şeicul al-balad, şi să le împrăştie pe la cârciumi şi prin tot felul de locuri păcătoase. Nu-i e silă de nicio murdărie, şi linge orice fund, dacă pe fundul pe care îl linge poate să găsească un dinar de aur. În ce-l priveşte pe cel de al doilea ticălos, apoi acela este un fel de râsul-lumii, cu nişte ochi bulbucaţi, a cărui îndeletnicire este să spună tot soiul de măscări şi de blestemăţii prin sukuri, unde-i sunt vestite şi ţeasta capului chel ca o coajă de ceapă şi behăiturile-i atâta de urâte încât, la fiecare vorbă pe care o scoate, ai zice că stă să-şi sloboadă maţele. De altminteri, niciun neguţător nu îl pofteşte să vină şi să şadă în prăvălia lui, din pricină că-i atâta de greoi şi de mare încât, dacă se aşază pe un scaun, scaunul numaidecât se face ţăndări sub greutatea lui! Or, acesta nu este chiar la fel de ticălos cum este cel dintâi, da este mult mai nărod! Dacă, dar, o, stăpâne al meu, aş ajunge numai pe-o zi emir al drept-credincioşilor, nu aş căuta nici să mă îmbogăţesc pe mine, nici să-mi îmbogăţesc neamurile, ci nu aş zăbovi să izbăvesc

mahalaua noastră de nemernicii aceştia trei, şi i-aş mătura la groapa cu murdării, după ce l-aş pedepsi pe fiecare după măsura spurcăciunii lui. Şi, în felul acesta, aş da îndărăt liniştea locuitorilor din mahalaua noastră. Şi-asta-i tot ceea ce doresc.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute douăzeci şi şaptea noapte

Spuse:

...Şi, în felul acesta, aş da îndărăt liniştea locuitorilor din mahalaua noastră. Şi-asta-i tot ceea ce doresc.

Când auzi vorbele acestea ale lui Abul-Hassan, califul îi zise:

— Într-adevăr, ya Abul-Hassan, dorinţa ta este dorinţa unui om care se află pe calea cea dreaptă, şi a unei inimi care este o inimă minunată, căci numai oamenii cei drepţi şi inimile minunate nu pot să îndure ca nepedeapsa să fie norocul celor răi. Ci să nu socoti că dorinţa ta ar fi atâta de anevoioasă pe cât îmi dădeai tu de gândit; întrucât tare sunt încredinţat că dacă emirul drept-credincioşilor ar auzi de ea, el, care nu îndrăgeşte nimic mai mult decât întâmplările cele ciudate, s-ar bucura să-şi lase puterea în mâinile tale pe o zi şi-o noapte!

Ci Abul-Hassan se puse pe râs şi zise:

— Pe Allah! văd bine acuma că tot ce vorbirăm noi nu fu alta decât o glumă. Şi sunt încredinţat la rându-mi că dacă ar auzi de năzdrăvănia mea, califul ar da poruncă să fiu închis la casa de nebuni! Aşa că, mă rog ţie, dacă întâmplarea te-o duce prin preajma oamenilor de la sarai, să nu care cumva să pomeneşti vreodată despre cele ce tăinuirăm noi colea, în aburii băuturii!

Şi califul, ca să nu-şi supere gazda, îi spuse:

— Mă jur că n-am să pomenesc despre asta nimănuia!

Ci, în sinea lui, se jură că nu are să lase să-i scape prilejul de a se veseli aşa cum niciodată nu se mai veselise de când îşi străbătea cetatea îmbrăcat străvestit în tot felul de teptiluri. Şi îi spuse lui Abul-Hassan:

— O, gazdă a mea, acuma se cade să-ţi torn şi eu să bei, căci până acuma numai tu te-ai ostenit să-mi torni mie!

Şi luă bărdaca şi cupa, turnă vin în cupă, strecurând în ea şi un strop de bang cretan curat, şi îi întinse cupa lui Abul-Hassan, spunându-i:

— Să-ţi fie cu noroc şi cu sănătate!

Iar Abul-Hassan răspunse:

— Se poate oare să nu primesc băutura pe care ne-o dă musafirul nostru? Ci, Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu! Întrucât mâine de dimineaţă nu am să pot să mă scol ca să te însoţesc la plecarea din casa mea, te rog să nu uiţi, când pleci, să închizi uşa bine în urma ta!

Şi califul îi făgădui că aşa are să facă. Iar Abul-Hassan, liniştit în privinţa aceasta, luă cupa şi o goli dintr-o înghiţitură. Ci pe dată bangul îşi îndeplini rostul, şi Abul-Hassan se prăvăli pe jos, cu capul dinaintea picioarelor, într-un chip atâta de fulgerător, încât califul începu să râdă. După care îl chemă pe robul ce rămăsese la poruncile sale şi îi spuse:

— Ia-l în spinare şi vino după mine!

Iar robul se supuse şi, luându-l pe Abul-Hassan în spinare, porni, după calif, care îi zise:

— Ia seama bine unde se află casa aceasta, încât să poţi s-o găseşti atunci când am să-ţi poruncesc!

Şi ieşiră în uliţă, uitând să închidă uşa după ei, în ciuda rugăminţii lui Abul-Hassan.

Când ajunseră la sarai, intrară înlăuntru pe uşa cea tainică şi se duseră în iatacul califului, unde se afla odaia de

culcare. Iar califul îi spuse robului:

— Scoate-i hainele, îmbracă-l cu hainele mele de noapte, şi întinde-l în patul meu!

Şi, după ce robul îndeplini porunca, califul îl trimise să-i aducă acolo pe toţi dregătorii de la palat, pe viziri, pe musaipi şi pe hadâmbi, precum şi pe toate femeile din harem; şi când toţi se aflară dinaintea lui le spune:

— Mâine de dimineaţă să fiţi cu toţii în odaia aceasta şi fiecare dintre voi să staţi zornici la poruncile omului acesta care se află culcat aci în patul meu, îmbrăcat cu hainele mele. Şi să nu pregetaţi să-i arătaţi aceleaşi cinstiri pe care le aveţi faţă de mine şi să vă purtaţi faţă de el, la orice-ar fi, întocmai ca şi cum el as fi chiar eu. Şi, când aveţi să răspundeţi la întrebările lui, să-l numiţi emir al drept-credincioşilor, şi să luaţi seama să nu care cumva să vă împotriviţi la vreuna dintre dorinţele lui. Întrucât dacă vreunul dintre voi, de-ar fi el chiar şi fiul meu, s-ar cugeta să nu ia în seamă poruncile pe care vi le dau, are să fie spânzurat pe clipă pe dată la poarta cea mare a palatului!

La vorbele acestea ale califului, toţi cei de fată răspunseră:

— A auzi înseamnă a ne supune!

Şi, la un semn al vizirului, ieşiră toţi, în tăcere, pricepând că emirul drept-credincioşilor, dacă le dăduse acele porunci, avea de gând să se veselească într-un chip fără de pereche.

După ce plecară, Al-Raşid se întoarse înspre Giafar şi înspre spătarul Massrur, care rămăseseră în sală, şi le zise:

— Aţi auzit ce-am spus. Ei bine! mâine trebuie ca voi să vă sculaţi cei dintâi şi să veniţi cei dintâi în odaia aceasta, ca să staţi la poruncile acestuia care îmi va ţine locul! Şi să nu vă arătaţi nedumeriţi de niciuna din poruncile pe care vi le-o da; şi să vă prefaceţi că îl luaţi drept însuşi califul, orice v-ar spune el spre a vă scoate din greşeala voastră prefăcută. Şi să faceţi orice cheltuială pe care v-ar pune s-o

faceţi, de-ar fi să vântuiţi toată haznaua împărăţiei; şi să răsplătiţi, şi să pedepsiţi, şi să spânzuraţi, şi să omorâţi, şi să căftăniţi, şi să maziliţi, întocmai cum are să vă ceară el. Şi să nu vă îngrijiţi cumva să veniţi mai întâi să mă întrebaţi pe mine. De altminteri am să fiu şi eu ascuns pe undeva pe-aproape, şi am să văd şi să aud tot ce are să se petreacă! Şi mai cu seamă să faceţi în aşa fel încât să nu-i dea nicicum prin cap nicio clipă că tot ce i se întâmplă ar fi vreo petrecere ticluită la poruncile mele! Asta-i tot! Şi-aşa să fie!

Pe urmă adăugă:

— Nu cumva să uitati, când vă treziti, să veniţi să mă sculaţi şi pe mine, la ceasul rugăciunii de dimineaţă!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute douăzeci şi noua noapte

Spuse:

— Nu cumva să uitaţi, când vă treziţi, să veniţi să mă sculaţi şi pe mine, la ceasul rugăciunii de dimineaţă!

Or, a doua zi, la ceasul hotărât, Giafar şi Massrur nu zăboviră să vină şi să-l scoale pe calif, care îndată dădu fuga să se ascundă pe după o perdea din odaia în care dormea Abul-Hassan. Şi de acolo putea să audă şi să vadă tot ce avea să se întâmple, fără a fi în primejdie de a-l băga de seamă nici Abul Hassan, nici ceilalţi care se aflau de faţă.

Atunci Giafar şi Massrur intrară, dimpreună cu toţi dregătorii, cu toate femeile şi cu toţi robii; şi toţi se aşezară, după cinuri, la locurile lor obişnuite. Şi domnea în odaie o rânduială şi o tăcere, întocmai de parcă ar fi fost vorba de scularea emirului drept-credincioşilor. Şi când toţi

se aşezară aşa după rânduială, robul ce fusese hotărât de mai înainte se apropie de Abul-Hassan, încă adormit, şi îi puse sub nas un ghemotoc îmbibat cu oţet. Şi numaidecât Abul-Hassan strănută o dată, a doua oară şi a treia oară, zvârlind pe nas nişte murdării lungi, pricinuite de bang. Iar robul culese acele murdării pe o tavă de aur, ca să nu cadă pe pat ori pe covor; pe urmă şterse nasul şi faţa lui Abul-Hassan şi îl stropi cu apă de trandafiri. Iar Abul-Hassan se dezmetici până la urmă din toropeala lui şi, trezindu-se, deschise ochii.

Şi se văzu mai întâi într-un crivat falnic, cu un polog de atlaz roşu dauriu, înstelat cu mărgăritare şi cu nestemate! Şi îşi ridică ochii şi se văzu într-o sală mare şi cu tavanul îmbrăcat cu mătăsuri de zarafir, cu uşile perdeluite cu zarpale, iar în colţuri cu nişte oluri mari de aur şi de cleştar! Şi îşi aruncă ochii împrejur şi se văzu înconjurat de nişte fetişcane şi de nişte roabe tinere stând plecate, de o frumuseţe răpitoare; şi, în spatele lor, zări mulţimea de viziri, de emiri, de musaipi, de arapi hadâmbi şi de lăutărese gata să atingă strunele cele vuitoare şi să cânte laolaltă cu cântăreţele care şedeau roată pe podină. Şi, lângă el, pe un scăunaş, cunoscu, după culoarea lor, hainele, caftanul şi turbanul emirului drept-credincioşilor.

După ce văzu toate astea, Abul-Hassan închise ochii la loc, ca să adoarmă iar, atâta de încredinţat fu că se afla în vraja vreunui vis. Ci tot atunci vizirul cel mare Giafar se apropie de el şi, după ce sărută de trei ori pământul, îi spuse cu un glas supus:

— O, emire al drept-credincioşilor, îngăduie robului tău să te îmbrace, întrucât este ceasul rugăciunii de dimineaţă!

La vorbele acestea ale lui Giafar, Abul-Hassan se frecă la ochi de mai multe ori, pe urmă îşi ciupi braţul cu atâta mânie, încât scoase un ţipăt de durere, şi îşi zise: „Nu, pe Allah! nu visez! Iacătă că am ajuns calif!” Da tot mai şovăia, şi spuse cu glas tare:

— Pe, Allah! toate astea-s o închipuire a minţilor mele ameţite de băuturile pe care le-am băut az-noapte cu negustorul de la Mossul, şi-s şi urmarea celor ce am vorbit cu el ca un nebun!

Şi se întoarse cu faţa înspre perete, ca să adoarmă iar. Şi, întrucât nu se mai clinti deloc, Giafar se apropie şi mai mult de el şi îi zise:

— O, emire al drept-credincioşilor, îngăduie-i robului tău să se minuneze că îl vede pe domnul lui cum se abate de la datina de a se scula pentru rugăciune!

Şi tot atunci, la un semn al lui Giafar, lăutăresele începură un cântec de harpe, de lăute şi de ţimbale, şi glasurile cântăreţelor răsunară dulce. Şi Abul-Hassan se întoarse înspre cântăreţe, zicându-şi cu glas tare:

— Da de când, ya Abul-Hassan, cei care dorm aud ceea ce auzi şi văd ceea ce vezi?

Şi se ridică de mijloc, până peste poate de uluit şi de minunat, ci tot îndoindu-se că ar fi aievea toate acelea. Şi îşi puse mâinile deasupra ochilor, ca să poată vedea mai bine şi ca să-şi dovedească mai bine cele ce trăia, şi îşi zise: „Uallah! Au nu-i ciudat? Au nu-i de-a mirările? Unde eşti, dară, Abul-Hassan, o, fiu al maicii tale? Visezi ori nu visezi? De când palatul acesta, patul acesta, dregătorii aceştia, hadâmbii aceştia, femeile acestea minunate, lăutăresele acestea, cântăreţele acestea fermecătoare, şi toate astea, şi toate alea?” Ci, în clipa acea, muzica se opri, şi Massrur spătarul se apropie de pat, sărută pământul de trei ori la rând şi, ridicându-se, îi spuse lui Abul-Hassan:

— O, emire al drept-credincioşilor, îngăduie-i robului tău cel mai de pe urmă să-ţi spună că a şi trecut ceasul rugăciunii şi că este vremea să vii la divan pentru treburile împărăţiei!

Iar Abul-Hassan, tot mai năuc şi nemaiştiind, în buimăceala lui, ce hotărâre să ia, îl privi până la urmă pe

Massrur între cei doi ochi şi îi spuse cu mânie:

— Cine eşti, mă, tu? Şi eu cine sunt, mă?

Massrur răspunse cu glas supus:

— Tu eşti stăpânul nostru, emirul drept-credincioşilor, califul Harun Al-Raşid, al cincilea din neamul lui Bani-Abbas, coborâtorul din moşul Profetului (cu el fie rugăciunea şi pacea!). Iar robul care îţi vorbeşte este bietul, săracul, umilitul, nimicul-nimicului, Massrur, cel cinstit cu slujba împărătească de a purta spada voinţei domnului nostru.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute treizecea noapte

Spuse:

...Iar robul care îţi vorbeşte este bietul, săracul, umilitul, nimicul-nimicului, Massrur, cel cinstit cu slujba împărătească de a purta spada voinţei domnului nostru.

Auzind vorbele acestea ale lui Massrur, Abul-Hassan strigă:

— Minţi, fecior dintr-o mie de încornoraţi!

Ci Massrur, fără a se tulbura, răspunse:

— O, stăpâne al meu, hotărât! altul în locul meu, dacă l-ar auzi pe calif că-i vorbeşte aşa, ar muri de durere! Ci eu, bătrânul tău rob, care sunt de atâţia ani în slujba ta şi care trăiesc în umbra binefacerilor tale şi a bunătăţii tale, eu ştiu că loctiitorul Profetului nu îmi vorbeşte aşa decât ca să-mi pună credinţa la încercare! Fie-ţi, dar, milă, o, stăpâne al meu, şi, mă rog ţie, nu mă pune prea îndelung la încercare! Sau, mai degrabă, dacă vreun vis urât ţi-a frământat somnul, scutură-te de el şi dă-i linişte robului tău cel îngrijat!

La cuvântarea aceasta a lui Massrur, Abul-Hassan nu

putu să se stăpânească mai mult şi, pufnind într-un hohot năprasnic de râs, se răsturnă în pat şi începu să se rostogolească zvârcolindu-se printre pături şi aruncându-şi picioarele peste cap. Şi, de după perdea, Harun Al-Raşid, care auzea şi vedea tot, îşi umfla bucile obrajilor ca să-şi înăbuşe râsul ce-l scutura.

După ce râse aşa vreme de un ceas, Abul-Hassan, într-un sfârşit, se mai potoli oleacă şi, ridicându-se de mijloc, îi facu semn unui rob micuţ şi negru să se apropie, şi îi zise:

— Ia spune-mi, ţâcă, mă cunoşti?

Micuţul lăsă ochii în jos cu supuşenie şi cu sfială, şi răspunse:

— Eşti stăpânul nostru, emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid, califul Profetului (binecuvântat fie el!) şi locţiitorul pe pământ al Domnului Pământului şi al Cerului.

Abul-Hassan îi strigă însă:

— Minţi, o, chip de catran, o, plod dintr-o mie de codoşi!

Se întoarse apoi înspre una dintre roabele cele tinere care se aflau de faţă şi, facându-i semn să se apropie, îi întinse un deget spunându-i:

— Muşcă-mă de degetul ăsta! Am să mă dumiresc mai bine dacă dorm sau dacă sunt treaz!

Şi fetişcana, care ştia că şi califul vede şi aude tot ce se petrece, îşi zise în sine: „Iacătă prilejul pentru mine să-i arăt emirului drept-credincioşilor ce ştiu să fac eu spre a-l veseli!” Şi, strângând din dinţi cu toate puterile ei, muşcă până la os. Şi Abul-Hassan, scoţând un urlet de durere, strigă:

— Au! Ah! Văd bine că nu dorm! Hotărât! nu dorm!

Şi o întrebă tot pe tinerica aceea:

— Poţi tu să-mi spui dacă mă cunoşti şi dacă sunt cu adevărat acela care se spune?

Şi roaba răspunse, întinzând mâinile:

— Numele lui Allah fie asupra califului şi împrejurul lui!

Eşti, o, stăpâne al meu, emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid, locţiitorul lui Allah!

La vorbele acestea, Abul-Hassan strigă:

— Iată-te că ai ajuns într-o noapte locţiitorul lui Allah, o, Abul-Hassan, o, fiule al maicii tale!

Pe urmă, scuturându-se, strigă la tânăra roabă:

— Minţi, o, tearfo ce eşti! Au nu ştiu eu cel mai bine cine sunt?

Ci tot atunci căpetenia hadâmbilor se apropie de pat şi, după ce sărută de trei ori pământul, se ridică şi, frânt în două, îi spuse lui Abul-Hassan:

— Să mă ierte stăpânul nostru! Da este ceasul la care stăpânul nostru merge la umblătoare să-şi uşureze trupul!

Şi îşi petrecu braţele pe sub subţiorile lui, şi îl ajută să se dea jos din pat. Şi, de îndată ce se ridică, drept pe picioare, sala şi saraiul răsunară de strigătul cu care toţi cei de faţă îl întâmpinară:

— Allah să dea biruinţă califului!

Şi Abul-Hassan gândi: „Pe Allah! au nu-i ăsta un lucru de-a minunelea! Ieri eram Abul-Hassan! Şi astăzi sunt Harun Al-Raşid!” Pe urmă îşi zise: „De vreme ce este ceasul să mă duc să mă uşurez, hai să mă uşurez! Ci nu sunt tocmai lămurit acuma dacă acesta este ceasul pentru amândouă felurile de uşurare!” Ci fu smuls din aceste cugetări de către căpetenia hadâmbilor, care îi întinse o pereche de iminei chindisiţi cu aur şi cu mărgăritare, iminei care, fiind înalţi la călcâi, erau meniţi anume spre a fi încălţaţi la umblătoare. Ci Abul-Hassan, care în viaţa lui nu mai văzuse asemenea iminei, îi luă şi, socotind că sunt niscaiva lucruri scumpe ce i se aduceau în dar, îi puse în una din mânecile cele largi ale caftanului de pe el!

Când văzură şi asta, cei de faţă, care până aci izbutiseră să-şi stăpânească râsul, nu putură să-şi înnăbuşe veselia mai mult. Şi unii întoarseră capul, pe când alţii, prefăcându-se că sărută pământul dinaintea strălucirii califului, se

prăbuşiră pe covoare, icnind. Şi, de după perdea, califul fusese cuprins de un râs înfundat atâta de amarnic, încât căzuse într-un peş, întins pe jos.

Estimp, căpetenia hadâmbilor, ţinându-l pe Abul-Hassan pe după umeri, îl duse la o umblătoare pardosită cu marmură albă, pe când toate celelalte odăi din sarai erau coperite cu chilimuri bogate. După care îl aduse îndărăt în odaia de culcare, între dregători şi femei, toţi aşezaţi în două şiruri. Şi numaidecât alti robi se apropiară, anume însărcinaţi cu îmbrăcarea, şi scoaseră de pe el hainele de noapte şi îi aduseră ligheanul de aur, umplut cu apă de trandafiri, pentru spălările cele de datină. Şi, după ce se spălă, trăgând cu poftă pe nas apa înmiresmată, îl îmbrăcară cu hainele împărăteşti, îi puseră cununa şi îi înmânară schiptrul de aur.

Dacă văzu aşa, Abul-Hassan gândi: „Să vedem! Sunt eu sau nu sunt Abul-Hassan?” Şi cugetă o clipă şi, cu un glas hotărât, strigă tare, în aşa fel ca să fie auzit de toţi cei de fată:

— Nu sunt Abul-Hassan! Cel care are să spună că sunt Abul-Hassan are să fie tras în ţeapă! Sunt însuşi Harun Al-Raşid!

Şi, după ce rosti aceste cuvinte, Abul-Hassan, cu un glas poruncitor şi stăpân pe sine de parcă s-ar fi născut în scaunul de domnie, porunci:

— Porniţi!

Şi numaidecât alaiul se alcătui; şi Abul-Hassan, trecând la urmă, porni după alaiul care îl duse la sala împărătească. Şi Massrur îl ajută să se urce pe tron, unde se aşează, în uralele tuturor celor de faţă. Şi îşi puse schiptrul pe genunchi, şi privi împrejur. Şi văzu că toată lumea era aşezată în bună rânduială în sala cea cu patruzeci de uşi; şi văzu străjile cu spade strălucitoare, şi vizirii, şi emirii, şi navabii, mai-marii tuturor neamurilor din împărăţie, şi alţii încă, fără de

număr. Şi cunoscu, în mulţimea tăcută, chipuri pe care le ştia bine: vizirul Giafar, Abu-Nuwas, Al-Ijli, Al-Racaşi, Ibdan, Al-Farazdac, Al-Loz, Al-Sacar, Omar Al-Tartis, Abu-Isac, Al-Calia şi Jadim.

Or, pe când îşi plimba el în felul acesta privirile peste fiecare chip, Giafar înainta, urmat de dregătorii cei mai de seamă, toţi îmbrăcaţi în haine strălucite; şi, ajungând dinaintea tronului, se ploconiră cu faţa la pământ şi rămaseră aşa până ce le porunci el să se ridice. Giafar atunci trase de sub mantie un sul mare pe care îl desfăşură şi din care scoase un teanc de hârtii, pe care începu să le citească una câte una, şi care erau judecăţile din ziua aceea. Şi Abul-Hassan, măcar că nu mai avusese niciodată până atunci prilejul nici barem să audă despre asemenea treburi, nu fu nicio clipă încurcat; şi se rosti asupra fiecăreia dintre pricinile ce i se înfăţişară cu atâta iscusinţă şi dreptate, încât califul, care venise de se ascunsese după o perdea din sala tronului, rămase cu totul minunat.

Când Giafar sfârşi de citit, Abul-Hassan îl întrebă:

— Unde este căpetenia agiei?

Şi Giafar i-l arătă cu degetul pe Ahmad-cel-Hoţoman, căpetenia agiei, şi îi zise:

— Acela-i, o, emire al drept-credincioşilor!

Iar căpetenia agiei, dacă se văzu arătat, ieşi numaidecât de la locul unde se afla şi se apropie falnic de tron, şi se ploconi la picioarele lui, cu faţa la pământ. Şi Abul-Hassan, după ce îi îngădui să se ridice, îi spuse:

— O, căpetenie a agiei, ia cu tine zece străjeri şi du-te pe dată în *cutare* mahala, pe *cutare* uliţă, la *cutare* casă! Acolo ai să găseşti un porc greţos care este şeicul al-balad al mahalalei, şi ai să-l vezi stând între cei doi ciraci ai lui, doi nemernici nu mai puţin ticăloşi decât el. Zebereşte-i numaidecât, şi începe, ca să-i deprinzi cu ceea ce au să îndure, prin a le trage câte patru sute de lovituri de vargă la tălpi la fiecare…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute treizeci şi doua noapte

Spuse:

...Zebereşte-i numaidecât, şi începe, ca să-i deprinzi cu ceea ce au să îndure, prin a le trage câte patru sute de lovituri de vargă la tălpi la fiecare. După care să-i sui pe o cămilă râioasă, îmbrăcaţi în zdrenţe şi cu faţa întoarsă înspre coada cămilei, şi să-i plimbi prin toate mahalalele cetăţii, punând pristavul să strige: „Iată începutul osândei clevetitorilor, al spurcătorilor de femei, al celor care tulbură vecinii şi îşi varsă balele asupra oamenilor cumsecade!” După care să pui să fie tras şeicul al-balad în ţeapă prin gură, întrucât pe acolo a păcătuit şi întrucât fund nici nu mai are; şi să-i arunci hoitul putred drept hrană câinilor. Pe urmă să-l iei pe cel spân şi cu ochii galbeni, cel mai ticălos dintre cei doi ciraci care îl ajutau pe şeicul al-balad la treaba lui cea spurcată, şi să pui să fie înecat în groapa cu scârne a casei lui Abul-Hassan, vecinul său. Pe urmă are să vie rândul celuilalt cirac! Aceluia, care e un măscărici şi un nărod de râsul lumii, să nu-i dai altă pedeapsă decât aceasta: să-l pui pe un tâmplar dibaci să facă un scaun durat în aşa fel încât să se sfarme cu trosnet de fiecare dată când insul cu pricina are să vrea să se aşeze pe el, şi să-l osândeşti pe măscăros să se aşeze toată viaţa lui pe scaunul acela! Du-te! Şi îndeplineşte poruncile mele!

Dacă auzi cuvintele acestea, căpetenia de agie Ahmad-cel-Hoţoman, care primise de la Giafar porunca să îndeplinească toate câte îi va cere Abul-Hassan, îşi puse mâna în cap, ca să arate limpede că e gata să-şi dea el

însuşi capul dacă nu are să îndeplinească întocmai poruncile primite. Pe urmă sărută încă o dată pământul dintre mâinile lui Abul-Hassan şi iesi din sala tronului.

Şi-aşa! Iar califul, când îl văzu pe Abul-Hassan îndeplinindu-şi cu atâta măreţie sarcinile împărăteşti, se simţi cuprins de o mare desfătare. Iar Abul-Hassan îşi văzu mai departe de judecăţi, de căftăniri, de maziliri şi de încheierea treburilor domneşti, până ce căpetenia agiei se întoarse la picioarele tronului. Şi Abul-Hassan îl întrebă:

— Ai îndeplinit poruncile mele?

Iar căpetenia agiei, după ce se temeni ca de obicei, scoase o hârtie din sân şi i-o întinse lui Abul-Hassan, care o despături şi o citi în întregime. Or, hârtia era chiar senetul în care se arăta osânda dobândită de cei trei cumetri, iscălit de martori domneşti şi de oameni binecunoscuţi din mahala. Şi Abul-Hassan spuse:

— E bine! Sunt mulţumit! Aşa să fie pedepsiţi totdeauna clevetitorii, spurcătorii de femei şi toţi cei care se bagă în treburile altuia!

După care Abul-Hassan făcu semn căpeteniei vistieriei să se apropie şi îi spuse:

— Ia numaidecât din vistierie o pungă cu o mie de dinari de aur, du-te în mahalaua în care am trimis-o pe căpetenia agiei, întreabă unde se află casa lui Abul-Hassan, acela care este poreclit Dezmăţatul. Şi întrucât acel Abul-Hassan, departe de a fi dezmăţat, este mai degrabă un om minunat şi un tovarăş de inimă şi, cum este bine cunoscut în mahalaua sa, toată lumea are să se grăbească să-ţi arate casa lui. Atunci să intri în casă şi să ceri să vorbeşti cu bătrâna şi vrednica lui mamă; şi, după salamalecurile şi cinstirile datorate acelei bătrâne minunate, să-i spui: „O, mamă a lui Abul-Hassan, iată o pungă cu o mie de dinari de aur pe care ţi-i trimite stăpânul nostru califul. Iar acest dar nu este nimic faţă de vredniciiile tale. Ci vistieria, la vremea aceasta este goală, şi califului îi pare rău că nu poate astăzi

să facă mai mult pentru tine.” Şi, fără să mai aştepţi, să-i întinzi punga şi să te întorci să-mi dai seamă ce-ai făcut.

Şi căpetenia vistieriei răspunse că ascultă şi că se supune, şi zori să ducă la îndeplinire porunca.

După asta, Abul-Hassan arătă, cu un semn, că marele vizir Giafar trebuie să închidă divanul. Şi Giafar trecu semnul mai departe vizirilor, emirilor, dregătorilor şi tuturor celor de faţă, şi toţi, după ce se temeniră la picioarele scaunului domnesc, ieşiră în aceeaşi rânduială în care veniseră. Şi nu mai rămaseră lângă Abul-Hassan decât marele vizir Giafar şi spătarul Massrur, care se apropiară de el şi îl ajutară să se ridice, luându-l unul de sub braţul drept, iar celălalt de sub braţul stâng. Şi îl duseră în sarai, la iatacurile cele dinăuntru ale femeilor, unde era pregătit ospăţul acelei zile. Şi femeile de slujbă veniră numaidecât să ia pe lângă el locul lui Giafar şi a lui Massrur şi îl duseră în sufragerie.

Pe dată se auzi un zvon de alăute, de cobze, de ţimbale, de fluiere, de clarenete şi de cavale, care însoţeau glasurile proaspete de fetişcane, cu atâta farmec, cu atâta dulceaţă şi cu atâta limpezime, încât Abul-Hassan, vrăjit până peste marginile vrăjirii, nu mai ştia ce să creadă. Şi, într-un sfârşit, îşi zise:, Acuma nu am cum să mă mai îndoiesc! Sunt cum nu se poate mai aievea emirul dreptcredincioşilor, Harun Al-Raşid. Căci toate astea nu pot fi vis! Întrucât altminteri cum aş putea să văd, să aud, să simt şi să umblu aşa cum fac? Hârtia asta, cu senetul de osândire al celor trei ticăloşi, o ţin în mână; cântecele acestea, glasurile acestea, le aud; şi toate celelalte, şi cinstirile acestea sunt pentru mine! Sunt califul, ce mai!”

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute treizeci şi patra noapte

Spuse:

…Sunt califul, ce mai!

Şi se uită la dreapta, şi se uită la stânga, şi ceea ce văzu îl întări şi mai mult în credinţa fălniciei sale. Era în mijlocul unei săli minunate în care aurul ardea pe toţi pereţii, în care culorile cele mai vrăjitoare străluceau în felurite chipuri pe perdele şi pe chilimuri, şi în care, spânzurând din tavanul de azur, şapte policandre de aur, cu şapte braţe, aşterneau o strălucire fără seamăn. Şi în mijlocul sălii, pe nişte sofrăţele, se aflau şapte tablale mari, de aur greu, pline cu mâncăruri minunate, al căror abur îmbălsăma aerul cu ambră şi cu mirodenii.

Iar împrejurul acelor sofrale stăteau în picioare, aşteptând un semn, şapte fetişcane, de o frumuseţe fără de pereche, înveşmântate în haine de culori şi de croieli felurite. Şi fiecare ţinea în mână câte un evantai, gata să învioreze aerul în jurul lui Abul-Hassan.

Atunci Abul-Hassan, care din ajun nu mai mâncase nimic, se aşeză dinaintea tablalelor; şi numaidecât cele şapte fetişcane începură toate deodată să vânture evantaiele, ca să facă răcoare în preajma lui. Ci, cum nu era încă deprins să se bucure de atâta vânturătură în vreme ce mânca, le privi pe cele şapte fetişcane pe rând, cu un zâmbet dulce, şi le spuse:

— Pe Allah, o, fetelor, socot că una singură ar fi de-ajuns să-mi facă vânt. Veniţi, dar, toate, şi aşezaţi-vă împrejurul meu, ca să-mi ţineţi tovărăşie. Şi spuneţi-i arăpoaicei de colo să vină să ne facă ea vânt!

Şi le sili să vină şi să se aşeze la dreapta, la stânga şi dinaintea lui, în aşa fel încât, înspre orice parte s-ar fi întors, să aibă dinaintea ochilor o privelişte ispititoare.

Atunci începu să mănânce; ci, peste câteva clipite, băgă

de seamă că fetele nu cutezau să se atingă de mâncare, din supuşenie faţă de el; şi le îmbie de mai multe dăţi să mănânce fără sfială, şi le dădu cu chiar mâna lui câteva bucăţi alese. Pe urmă le iscodi pe fiecare în parte cum le cheamă; şi ele îi răspunseră:

— Ne cheamă Boabă-de-Mosc, Gât-de-Alabastru, Foaie-de-Trandafir, Inimă-de-Rodie, Gură-de-Mărgean, Nucşoară-Înmiresmată şi Trestie-de-Zahăr!

Când auzi numele cele atâta de gingaşe, Abul-Hassan strigă:

— Pe Allah! numele acestea vi se potrivesc, o, fetelor! Căci nici moscul, nici alabastrul, nici trandafirul, nici mărgeanul, nici nucşoara cea înmiresmată, nici trestia-de-zahăr nu-şi pierd harurile trecând în gingăşia voastră!

Şi, cât ţinu masa, le spuse aşa mai departe cuvinte atâta de frumoase, încât califul, ascuns pe după perdea, şi care îl veghea cu mare luare-aminte, se firitisea tot mai tare că pusese la cale o petrecere ca aceea. Când masa se sfârşi, fetele îi vestiră pe hadâmbi, care numaidecât aduseră cele de trebuinţă pentru spălarea mâinilor. Şi fetişcanele se repeziră şi luară din mâinile lor ligheanul de aur, ibricul şi ştergarele şi, îngenunchind dinaintea lui Abul-Hassan, îi turnară apă în mâini. Pe urmă îl ajutară să se spele; şi hadâmbii, dând în lături o perdea mare, îl poftiră în altă sală, în care erau orânduite poame pe nişte tablale de aur. Şi fetele îl însoţiră până la usa acelei săli, de unde se traseră îndărăt.

Atunci Abul-Hassan, sprijinit de doi hadâmbi, intră în sala aceea, care era încă şi mai frumoasă şi mai falnic împodobită decât cea dintâi. Şi, de îndată ce şezu jos, alte cântece, cântate de un taraf de lăutărese şi de cântăreţe din gură, se auziră răsunând minunat. Şi Abul-Hassan, răpit cu totul, zări pe tablale zece rânduri de poame dintre cele mai rare şi mai alese; şi erau acolo şapte tablale; şi fiecare

tabla se afla sub un policandru spânzurat în tavan; şi dinaintea fiecărei tablale şedea câte o fetişcană, încă mai frumoasă şi mai împodobită decât cele de dinainte; şi fiecare avea, tot aşa, câte un evantai.

Şi Abul-Hassan le cercetă rând pe rând şi fu vrăjit de frumuseţea lor. Şi le pofti să şadă jos împrejurul lui; şi, spre a le face curaj să mănânce, nu pregetă să le dea cu chiar mâna lui, în loc să le lase pe ele să-l slujească. Şi le întrebă cum le cheamă, şi spuse fiecăreia câte o drăgălăşenie potrivită, îmbiindu-le fie cu o smochină, fie cu un ciorchin de strugure, fie cu o felie de lubeniţă, fie cu o banană. Şi califul, care îl auzea, se veselea până peste poate şi era tot mai mulţumit să vadă de fiecare dată măsura pe care Abul-Hassan putea s-o dea.

După ce Abul-Hassan gustă din toate poamele ce se aflau pe tablale, şi după ce le dădu şi fetelor să guste, se ridică, ajutat de hadâmbi, care îl duseră în a treia sală, încă şi mai frumoasă decât cele două de mai înainte.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute treizeci şi şasea noapte

Spuse:

...se ridică, ajutat de hadâmbi, care îl duseră în a treia sală, încă şi mai frumoasă decât cele două de mai înainte. Or, aceea era sala pentru dulciuri. Se aflau acolo, într-adevăr, şapte sofrale, fiecare sub câte un policandru, şi dinaintea fiecărei sofrale sta o fetişcană în picioare; şi pe sofralele acelea se aflau tăvi cu vase de cleştar şi castroane zmălţuite pline cu prăjituri minunate. Şi erau de toate culorile şi de toate felurile. Erau prăjituri moi, şi prăjituri uscate, şi plăcinte de foi, şi de toate! Şi Abul-Hassan, împresurat de alte cântece şi de zvoana altor lăute, gustă câte oleacă din toate dulciurile acelea înmiresmate, şi le puse să guste şi pe fete, pe care le pofti, în acelaşi chip, să-i ţină tovărăşie. Şi ştiu să spună fiecăreia câte o vorbă dulce, întrebând-o cum o cheamă.

După care fu dus într-a patra sală, care era sala băuturilor, şi care era de departe cea mai uluitoare şi cea mai minunată. Sub cele şapte policandre de aur din tavan se aflau şapte tablale, şi pe fiecare tabla se aflau oluri de toate soiurile şi de toate mărimile, rânduite frumos; şi se auzeau nişte lăute şi nişte glasuri de cântăreţe, nevăzute pentru ochiul care se afla acolo, şi dinaintea tablalelor şedeau în picioare şapte fetişcane, ce nu mai erau îmbrăcate în haine grele, ca surorile lor din sălile celelalte, ci acoperite numai cu o cămaşă de mătasă, şi erau de neamuri osebite şi de înfăţişări osebite: cea dintâi era smeadă, cea de a doua neagră, cea de a treia albă, cea de a patra bălaie, cea de a cincea grasă, cea de a şasea slabă şi cea de a şaptea roşcovană. Şi Abul-Hassan le cercetă cu atât mai multă plăcere şi luare-aminte cu cât putea să judece în voie şi asupra formelor şi asupra nurilor lor, prin străvezimea mătăsurilor subţiri. Şi le pofti cu o plăcere până peste poate să şadă jos împrejurul lui şi să-i toarne de băut. Şi începu să le întrebe pe rând cum le cheamă, pe măsură ce îi dădeau cupa să bea. Şi de fiecare dată când golea o cupă, fura de la fetişcană ba un sărut, ba o

muşcătură, ba o ciupitură de bucă. Şi se jucă aşa cu ele mai departe, până ce copilul cel moştenit începu să ţipe. Atunci, ca să-l potolească, le întrebă pe cele şapte fetişcane:

— Pe viaţa mea! care dintre voi vrea să aibă grijă de copilul ăsta afurisit?

Şi cele şapte fetişcane, la întrebarea aceea, drept orice răspuns, se repeziră la sugar şi vrură să-l alăpteze. Şi fiecare îl trăgea spre ea dintr-o parte şi din cealaltă, râzând şi chicotind, până ce tatăl copilului, nemaiştiind nici să aştepte, nici ce să dorească, îl ghemui la sânu-i, spunând:

— A adormit iar!

Si-asa!

Iar califul, care se ţinea peste tot după Abul-Hassan, ascunzându-se de după perdele, se bucura în tăcere de ceea ce vedea şi auzea, şi binecuvânta soarta care îi scosese în cale un om ca acela.

Ci, estimp, una dintre fetişcane, care primise de la Giafar poruncile de cuviinţă, luă o cupă şi aruncă în ea cu dibăcie un strop de faină adormitoare din aceea de care califul se folosise în noaptea dinainte ca să-l adoarmă pe Abul-Hassan, şi îi zise:

— O, emire al drept-credincioşilor, mă rog ţie, mai bea şi cupa aceasta, care poate că are să trezească iar băiatul cel drag!

Şi Abul-Hassan, izbucnind în râs, răspunse:

— He, uallah!

Şi luă cupa pe care i-o întindea fetişcana, şi o bău dintr-o sorbitură. Pe urmă se întoarse înspre fata care îl îmbiase şi vru să-i vorbească, ci nu mai izbuti să deschidă gura, bâigui ceva şi se rostogoli deodată cu capu-înaintea picioarelor.

Atunci califul, care se veselise de toate astea până peste marginile veseliei, şi care nu mai aştepta decât somnul acela al lui Abul-Hassan, ieşi de după perdea, nemaiputând să se ţină pe picioare de cât râsese. Şi se întoarse înspre

robii ce veniseră în fugă şi le porunci să-l dezbrace pe Abul-Hassan de hainele împărăteşti cu care îl îmbrăcaseră dimineaţa şi să-l îmbrace cu hainele lui obişnuite. Şi după ce porunca fu îndeplinită, îl chemă pe robul care îl cărase pe Abul-Hassan şi îi porunci să-l aburce iarăşi în spinare, să-l ducă acasă şi să-l culce în patul lui. Căci califul îşi zise în sinea sa: „Dacă asta ţine mai mult, ori mor eu de râs, ori înnebuneşte el!” Şi robul îl luă în cârcă pe Abul-Hassan, îl scoase din sarai pe uşa cea tainică şi îl duse degrabă de-l culcă în patul lui, în casa lui, având grijă de data aceasta să încuie uşa la plecare. În ceea ce îl priveşte pe Abul-Hassan…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute treizeci şi şaptea noapte

Spuse:

…în ceea ce îl priveşte pe Abul-Hassan, apoi acesta rămase cufundat într-un somn adânc până a doua zi la amiază, şi nu se deşteptă decât atunci când puterea bangului asupra creierilor lui se risipi cu totul. Şi, înainte de a izbuti să deschidă ochii, gândi: „Cea care îmi place cel mai mult, dacă mă gândesc bine, dintre toate fetişcanele, este fără nicio îndoială tânăra Trestie-de-Zahăr; şi după ea Gură-de-Mărgean; şi numai în al treilea rând Mănunchi-de-Mărgăritare, bălăioara, cea care mi-a dat cupa de pe urmă aseară!” Şi strigă cu putere:

— Hai, veniţi, o, fetelor! Trestie-de-Zahăr, Gură-de-Mărgean, Mănunchi-de-Mărgăritare, Zori-de-Ziuă, Steaua-Dimineţii, Boabă-de-Mosc, Gât-de-Alabastru, Faţă-de-Lună, Inimă-de-Rodie, Floare-de-Măr, Foaie-de-Trandafâr! Hai! Veniţi degrabă! Ieri am fost oleacă ostenit! Astăzi însă

copilul are să se poarte cuminte!

Şi aşteptă o clipă. Ci întrucât nimeni nu răspundea şi nimeni nu da fuga la glasul său, se mânie şi, deschizând ochii, se ridică de mijloc. Şi se văzu atunci în odaia lui, şi nicidecum în saraiul cel falnic în care locuise în ajun şi unde poruncise ca un stăpân peste tot pământul. Şi se gândi că se află sub puterea vreunui vis şi, ca să se scuture de acel vis, începu să strige din toate puterile lui:

— Hei, Giafar, o, fiu de căţea, şi tu, Massrur, codoşule, unde sunteti?

La strigătele acestea, maică-sa cea bătrână veni în fugă şi îi spuse:

— Ce ai, copile al meu? Numele lui Allah fie asupra ta şi împrejurul tău! Ce-ai visat, o, fiul meu, o, Abul-Hassan?

Şi Abul-Hassan, mâniat că o vedea pe bătrână la capul patului lui, strigă:

— Cine eşti, bătrâno? Şi cine-i Abul-Hassan acela?

Ea zise:

— Pe Allah! Sunt mama ta! Şi tu eşti fiul meu, tu eşti Abul-Hassan, o, copile al meu! Ce vorbe anapoda mi-e dat să aud din gura ta? Parcă nu m-ai cunoaşte!

Ci Abul-Hassan îi strigă:

— Îndărăt, o, bătrână blestemată! Vorbeşti cu emirul drept-credincioşilor, califul Harun Al-Raşid! Piei din faţa locţiitorului lui Allah pe pământ!

La vorbele acelea, biata femeie începu să se bată amarnic peste obraji, strigând:

— Numele lui Allah fie cu tine, o, copile al meu! Fie-ţi milă, nu ridica glasul să rosteşti asemenea sminteală! Te aud vecinii, şi-atunci avem să fim pierduţi fără de scăpare! Deie Allah să coboare asupra minţii tale judecata şi tihna!

Abul-Hassan strigă:

— Îţi spun să ieşi de aici pe dată, o, bătrână ticăloasă! Tu eşti smintită, când mă iei drept fiu-tău! Eu sunt Harun Al-

Raşid, emirul drept-credincioşilor, stăpânul Răsăritului şi al Apusului!

Ea se bătu iar peste faţă şi spuse, văicărindu-se:

— Prăpădi-l-ar Allah pe Cel-Rău! Şi mila Celui-Preaînalt să te slobozească din stăpânia lui, o, copilul meu! Cum de-a putut să-ţi intre în cap un gând aşa de smintit? Au tu nu vezi că odaia în care te afli este departe de a fi saraiul califului, şi că de când te-ai născut tot aici ai trăit, şi niciodată nu ai locuit altundeva decât aici, niciodată cu altcineva decât cu maica ta cea bătrână care te iubeşte, fiul meu, ya Abul-Hassan! Ascultă-mă şi alungă de la tine din minte visurile acestea zadarnice şi cu primejdie care te-au zbuciumat în noaptea asta, şi bea, ca să te linişteşti, oleacă de apă din ulciorul acesta!

Atunci Abul-Hassan luă ulciorul din mâinile mamei sale, bău un gât de apă şi spuse, oleacă mai liniştit:

— S-ar putea, într-adevăr, să fiu şi Abul-Hassan!

Şi îşi lăsă capu-n jos şi, cu mâna sprijinită în obraz, cugetă vreme de un ceas şi, fără a ridica fruntea, spuse, vorbindu-si sie, ca unul care se trezeşte dintr-un somn adânc:

— Da, pe Allah! se cam prea poate să fiu Abul-Hassan! Sunt Abul-Hassan, fără de nicio îndoială! Odaia asta este odaia mea, uallah! Acuma o cunosc! Iar tu eşti mama mea! Şi eu sunt fiul tău! Aşa-i, sunt Abul-Hassan!

Şi adăugă:

— Da prin ce fermecătorie mi-au putut năpădi minţile nişte zăticneli ca acelea?

Auzind vorbele acestea, biata bătrână plânse de bucurie, încredinţată că fiu-său s-a potolit întru totul. Şi după ce îşi şterse lacrimile, tocmai se pregătea să-i aducă de mâncare şi să-l iscodească pe fiul ei mai cu de-amănuntul despre visul cel ciudat pe care îl avusese, când Abul-Hassan, care vreme de o clipă privise ţintă dinaintea lui, sări deodată ca un nebun şi, înşfăcând-o pe biata femeie de haine, începu

s-o zgâlţâie şi să-i strige:

— A, ticăloasă de bătrână! dacă nu vrei să te strâng de gât, să-mi spui numaidecât cine sunt vrăjmaşii care m-au dat jos din scaunul de domnie, şi cine-i acela care m-a închis în temnita aceasta, şi cine eşti şi tu, cea care mă veghezi în cocioaba aceasta păcătoasă! A! teme-te de urmările mâniei mele, când am să mă întorc la scaunul domnesc! Gândeşte-te la răzbunarea preaînaltului tău stăpân, califul care rămân eu, Harun Al-Raşid!

Şi, zgâlţâind-o aşa, până la urmă o scăpă din mâni. Iar ea se duse şi se ghemui pe rogojină, suspinând şi bocind. Şi Abul-Hassan, mânios până peste poate, se aruncă îndărăt în pat şi rămase cu capu-n mâini, pradă unei vâlvore de gânduri.

Ci, după o bucată de vreme, bătrâna se ridică iar şi, cum inima ei era plină de dragoste faţă de fiul său, nu pregetă să-i aducă, măcar că tremura, oleacă de sorbet cu apă de trandafiri şi să-l îndemne să ia o înghiţitură; şi îi spuse, ca să-l facă să-şi schimbe gândurile:

— Ascultă, fiul meu, ceea ce am să-ţi povestesc este un lucru care, sunt încredinţată, are să-ţi facă o tare mare bucurie. Află că a venit ieri căpetenia agiei să-i zeberească din partea califului pe şeicul al-balad şi pe cei doi ciraci ai lui; şi, după ce a pus să li se tragă la fiecare câte patru sute de vergi la talpa picioarelor, a poruncit să fie plimbaţi, aşezaţi de-a-ndoaselea pe o cămilă râioasă, prin toate mahalalele oraşului, în huiduielile şi scuipiturile femeilor şi copiilor. Pe urmă a pus să fie tras în ţeapă prin gură şeicul al-balad, pe urmă cel dintâi dintre ciracii lui să fie aruncat în haznaua cu scârne a casei noastre, şi l-a osândit pe cel de-al treilea la un chin tare ciudat, şi anume de a-l pune să şadă toată viaţa lui pe un scaun care se sfărâmă sub el.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se

luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute treizeci şi noua noapte

Spuse:

...la un chin tare ciudat, şi anume de a-l pune să şadă toată viaţa lui pe un scaun care se sfărâmă sub el.

După ce Abul-Hassan auzi povestea aceea care, aşa cum gândea bătrâna cea bună, ar fi trebuit să ajute la împrăştierea tulburării din sufletul lui întunecat, fu mai încredintat decât oricând de măreţia lui domnească şi de cinul moştenit, de emir al drept-credincioşilor. Şi îi spuse maică-sii:

— O, bătrână a nenorocirilor, vorbele tale, departe de a mă tulbura, nu fac decât să mă întărească în gândul, pe care de altminteri nu mi l-am schimbat niciodată, că sunt Harun Al-Raşid. Şi, ca să-ţi dovedesc şi tie lucrul acesta, află că chiar eu am poruncit căpeteniei agiei, lui Ahmad-cel-Hoţoman, să-i pedepsească pe cei trei mişei din mahalaua aceasta! Conteneşte, dar, să-mi mai spui că sunt stăpânit de duhul lui Şeitan. Temeneşte-te în faţa mea, sărută pământul dinainte-mi şi cere-ţi iertare de la mine pentru vorbele tale cele necugetate şi pentru îndoielile pe care le-ai arătat în privinţa mea!

La vorbele acestea ale fiului ei, mama nu mai avu nicio îndoială în privinţa nebuniei lui Abul-Hassan, şi îi spuse:

— Allah Milosârdnicul facă să coboare asupra capului tău roua binecuvântării sale, o, Abul-Hassan, şi să te ierte şi să-şi facă milă de tine, ajutându-te să fii iarăşi un om cu minte şi cu judecată! Ci, mă rog ţie, o, fiul meu, conteneşte să mai rostesti numele califului şi să ţi-l dai ţie, căci pot să te audă vecinii şi-i spun vorbele tale valiului, care are să te zeberească şi are să te spânzure la poarta palatului!

Pe urmă, nemaiputând să-şi stăpânească tulburarea,

începu să se văicărească şi să se bată peste piept cu deznădejde.

Or, această privelişte, în loc să-l potolească pe Abul-Hassan, nu făcu decât să-l întărâte şi mai tare; şi se ridică în picioare drept, apucă un ciomag şi, repezindu-se la maică-sa, în turbarea mâniei lui, ţipă la ea cu glas înfricoşător:

— Nu îţi îngăduiesc, o, blestemato, să-mi mai zici Abul-Hassan! Sunt Harun Al-Raşid însusi şi, dacă te mai îndoieşti, am să-ţi bag în cap adevărul cu lovituri de ciomag!

Şi bătrâna, la vorbele acelea, măcar că tremurând toată de spaimă şi de tulburare, nu uită că Abul-Hassan este fiul ei şi, privindu-l aşa cum îşi priveşte o mamă copilul, îi spuse cu glas dulce:

— O, fiul meu, nu socot că legea lui Allah şi a Profetului său ţi s-a vânturat din minte până într-atâta cât să ajungi a uita cuviinţa pe care un fiu o datorează faţă de mama lui care l-a purtat nouă luni în pântecele ei şi l-a hrănit cu laptele şi cu dragostea ei! Lasă-mă mai bine să-ţi spun, pentru cea de pe urmă dată, că nu faci bine când îţi laşi minţile să se cufunde într-o visătorie ciudată ca aceea, şi când te împăunezi cu numele împărătesc de calif, care nu este dat decât stăpânului şi domnului nostru, emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid. Şi mai cu seamă nu te face vinovat de o nerecunoştinţa atâta de mare faţă de calif, chiar a doua zi după ce el ne-a coperit cu binefacerile sale. Află, într-adevăr, că a venit ieri în casa noastră căpetenia vistieriei palatului, trimis de chiar emirul drept-credincioşilor, şi mi-a dat, din porunca lui, o pungă cu o mie de dinari de aur, însoţind-o cu cereri de iertăciune că n-a putut să trimită mai mulţi bani, şi făgăduindu-mi că acesta nu are să fie cel de pe urmă dar al mărinimiei sale.

Când auzi vorbele acestea ale mamei sale, Abul-Hassan îşi pierdu şi cele mai de pe urmă îndoieli în ceea ce priveşte

starea lui de dinainte, şi fu încredinţat că a fost totdeauna califul, de vreme ce el însusi trimisese punga cu cei o mie de dinari mamei lui Abul-Hassan. Se uită aşadar la biata femeie, cu nişte ochi mari şi ameninţători, şi ţipă:

— Mărturiseşti tu, spre nenorocirea ta, o, bătrână păcătoasă, că nu chiar eu ţi-am trimis punga cu aur şi că nu chiar din porunca mea căpetenia vistieriei mele a venit ieri să ţi-o aducă? Şi mai cutezi tu, după toate astea, să mă numeşti fiul tău şi să-mi spui că sunt Abul-Hassan Dezmăţatul?

Şi întrucât maică-sa îşi astupase urechile ca să nu mai audă asemenea înfricoşate vorbe, Abul-Hassan, aţâţat până peste marginile aţâţării, nu mai putu să se stăpânească şi se repezi la ea, cu ciomagul în mână, şi porni s-o stâlcească în bătăi.

Atunci biata femeie, nemaiputând să tacă de dureri şi de mânie faţă de o purtare ca aceea, începu să ţipe şi să cheme vecinii în ajutor, strigând:

— O, vai de păcatele mele! Săriţi, o, musulmanilor!

Şi Abul-Hassan, pe care strigătele ei nu făceau decât să-l îndârjească şi mai mult, îi da mai departe cu lovituri de ciomag asupra bătrânei, ţipând la ea din când în când:

— Sunt ori nu sunt eu emirul drept-credincioşilor?

Şi maică-sa răspundea, în ciuda loviturilor:

— Tu eşti fiul meu! Eşti Abul-Hassan Dezmătatul!

Estimp, vecinii veniră fuga la ţipetele şi la zarva…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute patruzecea noapte

Spuse:

…Estimp, vecinii veniră fuga la ţipetele şi la zarva aceea,

năvăliră în odaie şi se repeziră între mamă şi fiu, ca să-i despartă, smulseră ciomagul din mâinile lui Abul-Hassan şi, mânioşi pe purtarea unui astfel de fiu, îl înhăţară vârtos, ca să nu-i mai lase putinţa să se mişte, şi îl întrebară:

— Ai înnebunit oare, Abul-Hassan, de ridici aşa mâna asupra mamei tale, această biată bătrână? Şi-ai uitat cu totul învăţăturile *Cărţii celei Sfinte?*

Ci Abul-Hassan, cu ochii arzând de mânie, strigă:

— Care Abul-Hassan? Cui îi spuneţi voi Abul-Hassan?

Şi vecinii, la întrebarea aceasta, rămaseră până peste poate de năuci, şi, într-un sfârşit, îl întrebară:

— Ce? Nu eşti tu Abul-Hassan Dezmătatul? Şi bătrâna aceasta de treabă nu este mama ta, care te-a crescut şi te-a hrănit cu laptele şi cu dragostea ei?

El răspunse:

— A, fii de câini, lipsiţi din faţa mea! Eu sunt stăpânul vostru, califul Harun Al-Raşid, emirul drept-credincioşilor!

Când auziră vorbele acestea ale lui Abul-Hassan, vecinii se încredinţară pe deplin de nebunia lui; şi, nevrând să-l lase slobod pe un om pe care îl văzuseră în orbia turbării sale, îl legară de mâini şi de picioare şi îl trimiseră pe unul dintre ei să-l cheme pe portarul de la bolniţa de nebuni. Şi, peste un ceas, portarul de la bolniţa de nebuni, urmat de doi paznici voinici, veni cu tot tacâmul de lanţuri şi de cătuşe şi ţinând în mână o vâşcă din vână de bou. Şi întrucât Abul-Hassan, la vederea acestuia, se zvârcolea amarnic să scape din legături şi îi înjura cu foc pe cei ce se aflau acolo, portarul îi arse peste umeri vreo două-trei lovituri cu vâna de bou. După care, fără a mai lua seama la ţipetele lui şi la numele pe care şi-l da, îl legară în fiare şi îl duseră la bolniţa de nebuni, împresurat de o mare înghesuială de trecători, care îi dau unii câte o lovitură de pumn, alţii câte o lovitură de picior, socotindu-l nebun.

Când ajunse la bolniţă, fu închis într-o cuşcă de fier, ca o

fiară sălbatică, şi preacinstit cu o mamă de bătaie de cincizeci de lovituri, cu vâna de bou, drept leacul cel dintâi. Şi, din ziua aceea, căpătă, o dată dimineaţa şi o dată seara, câte o chelfăneală de cincizeci de vine de bou, încât după zece zile de doftoriceală de-aceasta căzu pielea de pe el şi năpârli ca un şarpe. Atunci se întoarse în sineşi şi cugetă: „Iacătă la ce stare am ajuns acuma! De bună seamă că m-am înşelat, de vreme ce toată lumea mă ia de nebun! Ci nu este cu putinţă ca tot ce mi s-a întâmplat la sarai să fie numai urmarea unui vis! Ce mai! Nu vreau să adâncesc mai mult treaba, ori să mai încerc să pricep ceva, întrucât aş înnebuni de-a binelea! De altminteri, nu este acesta singurul lucru pe care mintea omului nu poate dovedi să-l priceapă, şi mă las în seama lui Allah să dezlege el cum stă taina!”

Or, pe când se cufundase în astfel de cugetări noi, veni maică-sa să vadă în ce stare se mai află şi dacă îşi venise la rosturi mai cuminţi. Şi, când îl văzu aşa de vitruit şi aşa de sfârşit, izbucni în suspine; ci izbuti să-şi stăpânească durerea şi, până la urmă, putu să-i dea bineţe cu dragoste; şi Abul-Hassan îi răspunse la salamalec, cu glas liniştit, ca un om cu mintea întreagă, rostind:

— Asupra ta să fie izbăvirea şi mila lui Allah, o, maică a mea!

Iar bătrâna simţi o mare bucurie când auzi că este numită astfel, cu numele de mamă, şi îi zise:

— Numele lui Allah fie asupra ta, o, copilul meu! Binecuvântat fie Allah care ţi-a dat îndărăt judecata şi care ţi-a întors la locul lui sănătos creierul cel zăticnit!

Şi Abul-Hassan, cu un glas tare pocăit, răspunse:

— Îmi cer iertare de la Allah şi de la tine, o, maică a mea! Chiar că nu pricep cum de am putut să spun toate smintelile pe care le-am spus şi să mă port aşa de anapoda cum numai un smintit e în stare să se poarte! De bună seamă că am fost stăpânit de Şeitan, care m-a împins la

nişte trăsnăi ca acelea! Şi nu încape nicio îndoială că altul în locul meu ar fi ajuns la smuceli şi mai mari! Da bine că s-a sfârşit tot şi că iată-mă scăpat de nebuneala mea!

La vorbele acestea, mama îşi simţi lacrimile de durere cum i se schimbă în lacrimi de bucurie, şi strigă:

— Mi-e inima atât de bucurată, o, copile al meu, de parcă te-aş fi adus pe lume a doua oară. Binecuvântat fie Allah în veci!

Pe urmă adăugă...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute patruzeci şi una noapte

Spuse:

...Binecuvântat fie Allah în veci!

Pe urmă adăugă:

— Hotărât că tu nu ai să-ţi bagi nicio vină, o, copile al meu, căci tot răul pe care l-am păţit nu ne-a venit decât de la negustorul acela străin pe care l-ai poftit în ultima noapte să mănânce şi să bea cu tine, şi care a plecat dimineaţa fără să aibă grijă să închidă uşa în urma lui. Or, ştii şi tu că ori de câte ori uşa unei case rămâne deschisă înainte de răsăritul soarelui, Şeitan intră în casa aceea şi pune stăpânire pe minţile celor ce locuiesc în ea! Şi atunci se întâmplă ceea ce se întâmplă! Să-i mulţumim aşadar lui Allah, care nu a îngăduit rele şi mai mari asupra capetelor noastre!

Iar Abul-Hassan răspunse:

— Ai dreptate, o, maică! A fost lucrarea stăpâniei lui Şeitan! În ce mă priveşte, eu m-am rugat de negustorul de la Mossul să nu care cumva să uite a închide uşa după el,

ca să nu poată Şeitan să intre în casa noastră; ci negustorul n-a făcut aşa, şi astfel ne-a pricinuit toate necazurile!

Pe urmă adăugă:

— Acuma, când simt limpede că minţile nu îmi mai sunt tulburate şi că smintelile s-au sfârşit, mă rog ţie, o, dulce maică a mea, să vorbeşti cu portarul de la bolniţa de nebuni să mă slobozească din cuşca aceasta şi din chinurile pe care le îndur aici în fiecare zi!

Şi mama lui Abul-Hassan alergă, fără a mai sta pe gânduri, să-l vestească pe portar că fiul ei îşi venise în minţi. Şi portarul se duse împreună cu ea să-l cerceteze şi să-l iscodească pe Abul-Hassan. Şi întrucât răspunsurile erau cuminţi şi Abul-Hassan mărturisea că el este Abul-Hassan şi nu Harun Al-Raşid, portarul îl scoase afară din cuşcă şi îl slobozi din lanţuri. Şi Abul-Hassan, abia putând să se mai ţină pe picioare, se întoarse încetişor acasă, ajutat de maică-sa, şi zăcu acolo mai multe zile, până ce se întremă iarăşi şi până ce urmările bătăilor primite se mai zviduiră oleacă.

Atunci, întrucât începuse să se cam mohorască de atâta singurătate, se hotărî să înceapă iarăşi viaţa lui de mai înainte şi să se ducă, pe la scăpătat de soare, să stea la capul podului şi să aştepte sosirea oaspetelui străin pe care i-l putea trimite ursita.

Or, seara aceea era tocmai cea dintâi a lunii; iar califul Harun Al-Raşid, care, după obiceiul lui, se îmbrăca asemenea unui neguţător la fiecare început de lună, ieşise şi el tainic din palatul său, în căutarea vreunei întâmplări, şi totodată ca să vadă el însuşi dacă în cetate domneşte buna orânduială aşa cum dorea el. Şi, în felul acesta, ajunse pe podul la capul căruia şedea Abul-Hassan. Şi lui Abul-Hassan, care pândea ivirea vreunui străin, nu-i trebui mult până ce să-l zărească pe negustorul de la Mossul pe care îl găzduise şi care se îndrepta înspre el, urmat, ca şi întâia oară, de un rob voinic.

Când îl văzu, Abul-Hassan, fie pentru că îl socotea pe negustor pricina dintâi a necazurilor sale, fie pentru că avea obiceiul să se facă a nu-i cunoaşte pe cei pe care îi poftise o dată în casa lui, întoarse capul degrabă înspre apa râului, ca să nu fie nevoit să dea bineţe musafirului său de odinioară. Califul însă, care prin iscoadele sale aflase tot ce i se întâmplase lui Abul-Hassan, precum şi doftoriceala pe care o îndurase la bolniţa de nebuni, nu vroi să lase cumva să-i scape prilejul de a se mai veseli oleacă pe seama unui om atâta de ciudat. Şi de altminteri califul, care avea o inimă bună şi darnică, se hotărâse tot aşa ca, într-o zi, să îndrepte, pe cât îi sta în putere s-o facă, paguba suferită de Abul-Hassan şi să răsplătească, într-un fel ori altul, cu faceri de bine, veselia pe care o gustase în tovărăşia lui. Încât de cum îl zări pe Abul-Hassan se apropie de el şi, aplecându-şi capul pe sub umărul său, din pricină că Abul-Hassan sta dârz cu capu-ntors înspre apă, şi îi zise privindu-l în ochi:

— Salamalecul fie asupra ta, o, prietene al meu, Abul-Hassan! Sufletul meu doreşte să te îmbrăţişeze!

Ci Abul-Hassan, fără a se uita la el şi fără a se clinti, îi răspunse:

— Nu încape niciun fel de salamalec între mine şi tine! Du-te! Nu te cunosc!

Şi califul se minună:

— Cum, Abul-Hassan? Nu-l cunoşti pe oaspetele pe care l-ai găzduit o noapte întreagă la tine în casă?

El răspunse:

— Nu, pe Allah! nu te cunosc! Cată-ţi de cale!

Ci Al-Raşid stărui pe lângă el şi îi zise:

— Da eu te cunosc prea bine şi nu pot să cred că m-ai uitat chiar de tot, câtă vreme nu s-a scurs decât abia o lună de când ne-am întâlnit cea din urmă oară şi de la seara aceea plăcută pe care am petrecut-o între patru ochi cu tine, în casa ta!

Şi întrucât Abul-Hassan tot nu vroia să răspundă nimic, califul îi aruncă braţele împrejurul gâtului, începu să-l sărute şi îi spuse:

— O, Abul-Hassan, fratele meu, tare-i urât din partea ta să-mi faci o glumă ca aceasta! În ce mă priveşte, apoi eu sunt foarte hotărât să nu te las până ce n-ai să mă mai duci o dată în casa ta şi până ce nu ai să-mi povesteşti pricina supărării tale pe mine. Căci văd limpede, din felul cum îmi răspunzi, că ai să mă mustri de ceva!

Abul-Hassan, cu glas stârnit, strigă:

— Eu să te mai duc o dată în casa mea, o, chip aducător de belele, după tot răul pe care l-am tras de pe urma venirii tale la mine? Hai, întoarce dosul şi arată-mi lăţimea umerilor tăi!

Califul însă îl mai sărută o dată şi îi spuse:

— Ah! prietene al meu, Abul-Hassan, tare aspru te porţi cu mine! Dacă este adevărat că venirea mea în casa ta ţi-a fost pricină de necazuri, fii pe deplin încredinţat că iacătă-mă-s gata să îndrept tot răul pe care fără voia mea l-am pricinuit! Povesteşte-mi, dar, ce s-a întâmplat, şi răul pe care l-ai pătimit, ca să pot să aduc un leac la el!

Şi, în ciuda supărării lui Abul-Hassan, se lăsă pe vine lângă el şi îi înlănţui gâtul cu braţele, aşa cum face un frate cu fratele său, şi aşteptă răspunsul.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute patruzeci şi treia noapte

Spuse:

Şi, în ciuda supărării lui Abul-Hassan, se lăsă pe vine lângă el şi îi înlănţui gâtul cu braţele, aşa cum face un frate cu fratele său, şi aşteptă răspunsul.

Atunci Abul-Hassan, îmbunat de acele mângâieri, sfârşi cu a spune:

— Fie, am să-ţi povestesc lucrurile tare ciudate care mi s-au întâmplat din seara aceea a noastră, şi sataralele care au urmat. Şi toate astea din pricină că ai uitat să închizi uşa după tine, şi aşa a intrat Stăpânia în casa mea!

Şi îi povesti tot ceea ce i se păruse că văzuse aievea şi ceea ce presupunea el, fără de nicio îndoială, că n-a fost decât o amăgire stârnită de Şeitan, şi toate nenorocirile, şi doftoriceala cea amarnică pe care o îndurase la bolniţa de nebuni, şi zarva căşunată în mahala de toată tevatura aceea, şi faima cea proastă pe care o dobândise pentru totdeauna faţă de toţi vecinii săi! Şi nu sări peste niciun amănunt, şi puse în povestea lui atâta foc, şi înşiră cu atâta încredinţare istoria cu închipuita lui stăpânire de către Şeitan, încât califul nu se putu opri să nu izbucnească într-un hohot lung de râs! Şi Abul-Hassan, neputând pricepe nicicum ce pricină stârnea râsul acela, îl întrebă:

— Au nu ţi-e milă defel de năpasta care s-a abătut asupra mea, de-ţi râzi aşa de mine? Ori poate gândeşti că mi-aş râde eu de tine, povestindu-ţi o poveste născocită? Dacă-i aşa, am să-ţi spulber îndoielile şi am să-ţi aduc toate dovezile despre cele ce-ţi înşirai!

Şi, spunând acestea, îşi scoase mâinile din mânecile caftanului, şi îşi dezgoli umerii, spinarea şi fundul, şi îi arătă califului, în felul acesta, rănile şi vânătăile de pe pielea lui cea dubăcită de bătăile cu vâna de bou. La privelişte a aceea, califul nu se putu opri să nu se înduioşeze de soarta amărâtului de Abul-Hassan. Şi din clipita aceea îşi curmă orice gând de a mai face vreo soţie cu el, şi îl îmbrăţişă de data aceasta cu mult mai multă dragoste adevărată, şi îi zise:

— Allah fie cu tine, o, Abul-Hassan, fratele meu! mă rog ţie fierbinte să mă iei în casa ta şi în noaptea aceasta, căci

doresc să-mi bucur sufletul cu bună-primirea ta. Şi ai să vezi că mâine Allah are să-ţi întoarcă însutit binefacerea!

Şi îi spuse mai departe vorbe atâta de dulci, şi îl sărută atâta de drăgăstos, încât îl înduioşă că, în ciuda hotărârii sale de a nu primi niciodată de două ori acelaşi ins, să-l ducă în casa lui. Ci, pe drum, îi zise:

— Mă las biruit de stăruintele tale, da numai cu mare părere de rău! Şi în schimb nu vreau să-ţi cer decât numai un lucru, şi anume de a nu mai uita şi de data aceasta uşa deschisă, când ai să pleci mâine de dimineaţă din casa mea!

Şi califul, înăbuşind înlăuntrul său râsul care îl zguduia la credinţa pe care Abul-Hassan tot o mai avea că intrase Şeitan în casa lui pe uşa deschisă, îi făgădui cu jurământ că are să aibă grijă s-o închidă. Şi ajunseră în felul acesta acasă.

Când se văzură în casă, şi după ce se mai hodiniră oleacă, robul le aşternu masa, iar după ce mâncară le aduse băuturile. Şi, cu pocalul în mână, începură să tăifăsuiască veseli, ba despre una, ba despre alta, până ce băutura începu să fiarbă în minţile lor. Atunci califul aduse cu dibăcie vorba despre dragoste, şi o întrebă pe gazda sa dacă i se întâmplase vreodată să se aprindă năprasnic de vreo femeie, ori dacă nu cumva se şi însurase, sau dacă se păstrase totdeauna becher. Şi Abul-Hassan răspunse:

— Se cade să-ţi spun, o, stăpâne al meu, că până astăzi nu am îndrăgit cu adevărat decât tovarăşii cei veseli, bucatele alese şi parfumurile; şi nu am găsit în viaţă nimica mai presus de un taifas, cu pocalul în mână, dimpreună cu prietenii. Ci aceasta nu vrea să însemne că la un prilej nu m-aş pricepe să preţuiesc nurii unei femei, mai ales dacă s-ar asemui cu vreuna dintre acele fetişcane minunate pe care Şeitan m-a lăsat să le văd în visele de pomină care m-au înnebunit; una dintre acele fetişcane pururea voioase care ştiu să cânte din gură ori din lăută, să dănţuiască şi să

potolească pruncul pe care îl avem de moştenire; care îşi hărăzesc viaţa întru desfătarea noastră şi se străduiesc să ne bucure şi să ne veselească. Hotărât! dacă aş întâlni vreodată o fată ca aceea, n-aş pregeta s-o cumpăr de la tatăl ei şi să mă însor cu ea şi să-i dovedesc o dragoste adâncă. Ci asemenea soi nu se află decât la emirul drept-credincioşilor şi poate la Giafar, vizirul cel mare! Drept care, o, stăpâne al meu, în loc să mă leg cu o muiere cu care m-aş primejdui să-mi amărăsc viaţa din pricina sufletului ei acru şi a beteşugurilor ei, îmi place cu mult mai mult tovărăşia unor prieteni trecători şi a bătrânelor butelci de colea. În felul acesta, viaţa mi-e liniştită şi, dacă as rămâne sărac, mi-aş mânca singur pâinea cea neagră a sărăciei!

Şi, rostind vorbele acestea, Abul-Hassan goli dintr-o sorbitură pocalul pe care i-l întindea califul şi se rostogoli numaidecât pe covor, cu capu-naintea picioarelor. Pentru că emirul drept-credincioşilor avusese grijă, şi de data aceasta, să-i amestece în vin oleacă de fainã de bang cretan. Şi pe dată robul, la un semn al stăpânului său, îl aburcă în spinare pe Abul-Hassan şi ieşi din casă, urmat de califul care, de data aceasta, nemaiavând de gând să-l trimită pe Abul-Hassan îndărăt la casa lui, nu mai uită să încuie cu grijă uşa în urma sa. Şi ajunseră la sarai şi, fără zgomot, se strecurară înlăuntru, prin poarta cea tainică, şi intrară în iatacurile...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute patruzeci şi patra noapte

Spuse:

Şi ajunseră la sarai şi, fără zgomot, se strecurară

înlăuntru, prin poarta cea tainică, şi intrară în iatacurile domneşti. Acolo califul porunci ca Abul-Hassan să fie întins chiar în patul Măriei Sale, ca şi întâia oară, şi puse să fie îmbrăcat ca şi atunci. Şi porunci la fel, şi îi ceru lui Massrur să vie să-l scoale de cu ziuă, înainte de ceasul de rugăciune. Şi se duse să se culce într-o odaie de alături.

Or, a doua zi de dimineaţă, la ceasul hotărât, califul, trezit de Massrur, se duse în odaia în care se afla încă aţipit Abul-Hassan, şi porunci să vină dinaintea sa toate fetişcanele care, întâia oară, se aflaseră în sălile prin care trecuse Abul-Hassan, precum şi toate cântăreţele din gură şi din alăute. Şi le puse să se aşeze frumos, în bună rânduială, şi le spuse ce au de făcut. Pe urmă, după ce porunci să i se dea să răsufle oleacă de oţet lui Abul-Hassan, care strănutând scoase pe nas un muculeţ, se ascunse pe după o perdea şi făcu semnul hotărât.

Numaidecât cântăreţele îşi îmbinară laolaltă glasurile cele dulci cu zvoana de harpe, de flaute şi de chimvale, şi făcură să răsune nişte cântece asemănătoare cu cântecele îngerilor din rai. Şi Abul-Hassan, tot atunci, ieşi din starea lui de somnie şi, înainte de a deschide ochii, auzi cântecele acelea pline de farmec, care îl treziră cu totul. Şi deschise ochii, şi se văzu înconjurat de cele douăzeci şi opt de fetişcane pe care le întâlnise, şapte câte şapte, prin cele patru săli; şi le cunoscu dintr-o clipire, şi tot aşa cunoscu şi patul, şi odaia, şi zugrăvelile, şi podoabele. Şi cunoscu, la fel, şi glasurile care îl fermecaseră întâia oară. Şi se ridică de mijloc, cu ochii zgâiţi, şi îşi petrecu de mai multe ori mâna peste faţă, ca să se încredinţeze şi mai bine de starea sa de trezie.

În clipita aceea, aşa cum fusese hotărât de mai înainte, cântecele conteniră, iar în odaie se aşternu o tăcere mare, şi toate femeile îşi lăsară ochii în jos, sfioase, dinaintea ochilor împărăteşti care le priveau. Atunci Abul-Hassan, uluit până peste poate, îşi muşcă degetele şi strigă în

tăcerea aceea:

— Vai de păcatele tale, ya Abul-Hassan, o, fiu al maicii tale! Acuma-i amăgirea; ci mâine vin vâna de bou, şi lanţurile, şi bolniţa de nebuni, şi cuşca de fier!

Pe urmă strigă iar:

— Ah! ticăloase neguţător de la Mossul, dare-ar Allah să te înăbuşi în braţele lui Şeitan, stăpânul tău, în fundul iadului. Tot tu şi-acuma, fără de îndoială, n-ai încuiat uşa şi l-ai lăsat pe Şeitan să intre în casa mea şi să pună stăpânire pe mine. Şi iacătă cum Cel-Rău îmi întoarce pe dos minţile şi mă face să văd lucruri anapoda. Allah să te prăpădească, o, Şeitane, pe tine şi pe toţi cei care s-au vândut ţie, şi pe toţi neguţătorii de la Mossul! Şi prăbuşi-s-ar toată cetatea Mossulului peste locuitorii ei, şi îngropa-i-ar sub dărâmături!

Pe urmă închise ochii iar, şi îi deschise, şi iar îi închise, şi iar îi deschise, şi tot aşa, de mai multe ori, şi strigă:

— O, sărmane Abul-Hassan, tot ceea ce ai mai bun de făcut este să te culci liniştit la loc şi să nu te mai scoli decât atunci când ai să simţi limpede că a ieşit Cel-Rău din trupul tău şi că minţile ţi s-au aşezat la locul lor obişnuit! De nu, ştii ce te aşteaptă mâine!

Şi spunând vorbele acestea, se aruncă îndărăt în pat, îşi trase pătura peste cap şi, ca să-şi dea singur închipuirea că doarme, începu să sforăie ca o cămilă în călduri ori ca o turmă de bivoli în apă.

Or califul, de după perdea, văzând şi auzind toate astea, fu zguduit de un râs de mai-mai să se înăbuşe.

În ceea ce îl priveşte pe Abul-Hassan, apoi acesta nu izbuti să adoarmă, întrucât Trestie-de-Zahăr, cea îndrăgită, se apropie, urmând poruncile pe care le primise, de patul în care acesta sforăia fără a dormi şi, cu glas dulce, îi spuse lui Abul-Hassan:

— O, emire al drept-credincioşilor, dau de ştire înălţimii Tale că este ceasul de a te scula pentru rugăciunea de

dimineaţă!

Ci Abul-Hassan, cu glas înfundat, strigă de sub pătură:

— Blestemat fie Cel-Rău! Piei, o, Şeitane!

Trestie-de-Zahăr, fără a se tulbura, spuse iar:

— Fără de îndoială emirul drept-credincioşilor se află în prada vreunui vis urât! Nu Şeitan îţi vorbeşte, o, stăpâne al meu, ci Trestie-de-Zahăr cea mărunţică! Alungat fie Cel-Rău! Eu sunt Trestie-de-Zahăr cea mărunţică, o, emire al drept-credincioşilor!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute patruzeci şi cincea noapte

Spuse:

...Eu sunt Trestie-de-Zahăr cea mărunţică, o, emire al drept-credincioşilor!

La vorbele acestea, Abul-Hassan aruncă pătura de pe el, deschizând ochii, o văzu, într-adevăr, stând pe marginea patului, pe micuţa Trestie-de-Zahăr, cea dragă lui şi, în picioare, dinainte-i, în trei rânduri, pe celelalte fetişcane, pe care le cunoscu, una câte una: Foaie-de-Trandafir, Gât-de-Alabastru, Mănunchi-de-Mărgăritare, Steaua-Dimineţii, Zori-de-Ziuă, Boabă-de-Mosc, Inimă-de-Rodie, Gură-de-Mărgean, Nucşoară-înmiresmată, Vraja-Inimilor şi celelalte! Şi, dacă le văzu, îşi frecă ochii, de mai să şi-i bage în fundul capului, şi strigă:

— Cine sunteti voi? Şi cine sunt eu?

Şi ele răspunseră cu toate deodată, pe glasuri felurite:

— Slavă stăpânului nostru, califul Harun Al-Raşid, emirul drept-credincioşilor, domnul lumii!

Şi Abul-Hassan, până peste poate de uluit, întrebă:

— Au nu sunt eu Abul-Hassan cel Dezmăţat?

Ele răspunseră toate laolaltă, pe glasuri felurite:

— Izgonit fie Cel-Rău! Nu eşti Abul-Hassan, ci Abul Hossn! Tu eşti domnul nostru şi cununa de pe capetele noastre!

Şi Abul-Hassan îşi zise: „De data aceasta am să văd eu limpede dacă dorm ori sunt treaz!” Şi, întorcându-se înspre Trestie-de-Zahăr, îi zise:

— Micuţo, ia vino colea!

Şi Trestie-de-Zahăr îşi întinse capul, iar Abul-Hassan îi zise:

— Muşcă-mă de ureche!

Şi Trestie-de-Zahăr îşi înfipse dinţii ei micuţi în ciucurele urechii lui Abul-Hassan, atâta de straşnic, încât bietul de el începu să ţipe ascuţit şi într-un chin înfricoşător. Pe urmă răcni:

— Hotărât! sunt emirul drept-credincioşilor, Harun Al-Raşid însusi!

Numaidecât alăutele începură să cânte toate deodată, în pas îmbietor la dănţuială, şi cântăreţele începură toate deodată un cântec vesel. Şi toate fetişcanele, luându-se de mână, întinseră în odaie o horă mare şi, săltând sprintene din picior, începură să dănţuiască împrejurul patului, dând răspuns cântecului cu *liu-liu*-rile lor, şi cu atâta voioşie şi cu atâta zurbă, încât Abul-Hassan, stârnit deodată şi cuprins de înflăcărare, zvârli şi pături şi perne, îşi aruncă tichia de noapte în sus, sări din pat, se dezbrăcă de tot, smulgându-şi hainele de pe el şi, cu năsărâmba înainte şi cu fundul gol, se repezi între fetişcane şi se încinse la danţ cu ele, răsucindu-se în toate chipurile, scuturându-şi pântecele, dănănaia şi fundul, în toiul hohotelor de râs şi al zarvei care sporea. Şi făcu atâtea caraghiozlâcuri, şi săvârşi atâtea scălâmbăieli ghiduşe, încât califul, de după perdea, nu-şi mai putu stăpâni năvala veseliei şi se porni să sloboade un şir de hohote de râs atâta de năprasnice, încât răsunau mai tare decât tot vuietul danţului, şi al cântecelor, şi al

dairalelor, al strunelor şi al clarenetelor! Şi, prins de sughiţuri, se prăbuşi pe spate şi era mai-mai să leşine. Ci izbuti să se ridice şi, dând perdeaua la o parte, scoase capul şi strigă:

— Abul-Hassan, ya Abul-Hassan, au tu te-ai jurat să mă faci să mor de râs?

La vederea califului şi la sunetul glasului său, danţul conteni dintr-odată, fetişcanele încremeniră care pe unde se aflau, şi larma se potoli atâta de desăvârşit, încât s-ar fi auzit până şi căderea unui ac pe jos. Şi Abul-Hassan, înmărmurit, se opri şi el ca toţi ceilalţi şi întoarse capul înspre locul dincotro venea glasul. Şi îl zări pe calif şi, tot din acea privire, îl cunoscu pe neguţătorul de la Mossul. Atunci, cu iuţeala unui fulger, înţelegerea pricinei tuturor necazurilor câte i se întâmplaseră îi străbătu mintea. Şi dintr-odată ghici tot tighilul. Încât, departe de a se fâstâci ori de a se tulbura, se prefăcu a nu-l cunoaşte pe calif; şi vrând să se veselească şi el la rându-i, se duse spre calif şi îi zise:

— He! He! iacătă-mi-te, o, neguţător al fundului meu! Stai oleacă! ai să vezi tu acuma cum am să te învăţ să mai lasi deschise uşile oamenilor de treabă!

Iar califul începu să râdă din toate beregăţile lui şi răspunse:

— Pe volniciile preasfinţilor mei strămoşi, o, Abul-Hassan, fratele meu, fac jurământ că, spre a te despăgubi de toate necazurile pe care ţi le-am pricinuit, am să-ţi dăruiesc tot ce îţi va dori sufletul! Şi ai să fii socotit de aici înainte, în palatul acesta, ca un frate al meu!

Şi îl sărută cu voioşie, ţinându-l strâns la piept.

După care se întoarse înspre fetişcane şi le porunci să-l îmbrace pe Abul-Hassan, fratele lui, cu nişte haine scoase din dulapul său şi să-i aleagă tot ceea ce este acolo mai bogat şi mai falnic. Şi fetele zoriră să îndeplinească porunca. Iar când Abul-Hassan fu îmbrăcat cu totul, califul îi

spuse:

— Acum, Abul-Hassane, vorbeşte! Tot ce ai să-mi ceri are să ţi se dea pe dată!

Iar Abul-Hassan sărută pământul dintre mâinile califului şi răspunse:

— Nu vreau să cer decât numai un lucru de la preadarnicul nostru stăpân, şi anume de a-mi face hatârul să mă lase să trăiesc toată viaţa mea la umbra lui!

Şi califul, mişcat până peste poate de frumuseţea simţămintelor lui Abul-Hassan, îi zise:

— Scumpă mi-e lipsa ta de lăcomie, ya Abul-Hassan! Încât nu numai că te aleg chiar din clipa de-acum, ca tovarăş al meu de pahar şi ca frate al meu, dar îţi mai dau şi intrare slobodă la sarai, şi plecare slobodă, la orice ceas din zi ori din noapte, fără a avea trebuinţă să ceri învoirea de-a veni ori de-a pleca. Mai mult! Vreau chiar ca iatacurile soţiei mele Sett Zobeida, fiica moşului meu, să nu-ţi fie oprite niciodată, ca altora. Iar când am să intru la ea, tu ai să mergi cu mine, la orice ceas va fi să fie din zi ori din noapte!

Totodată califul îi dărui lui Abul-Hassan un iatac minunat în sarai şi, de început, îi hotărî o simbrie de zece mii de dinari de aur. Şi îi făgădui că are să vegheze chiar el ca nu cumva să ducă lipsă de ceva vreodată. După care îl lăsă şi se duse la divan să vadă de trebile împărăţiei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute patruzeci şi şasea noapte

Spuse:

După care îl lăsă şi se duse la divan să vadă de trebile

împărăţiei. Atunci Abul-Hassan nu vroi să zăbovească mai mult şi se duse şi el să vestească pe maică-sa despre toate câte i se întâmplaseră. Şi alergă la ea şi îi istorisi de-a fir a păr toate năzdrăvăniile care se petrecuseră, de la început până la sfârşit. Ci nu ar fi de niciun folos să le mai spunem o dată. Şi nu pregetă să i le lămurească de rost, dat fiind că mintea ei singură nu izbutea să ajungă a pricepe că însuşi califul fusese cel care îi jucase toate acele renghiuri, numai aşa, ca să se veselească. Şi adăugă:

— Ci dacă totul, până la urmă, s-a întors întru folosul meu, fie preamărit Allah cel Făcător-de-bine!

Pe urmă Abul-Hassan o lăsă degrabă, făgăduindu-i că are să vină s-o vadă în fiecare zi, în vreme ce zvonul despre întâmplarea lui cu califul şi despre starea lui cea nouă se împrăştia în toată mahalaua şi de acolo în tot Bagdadul, pentru ca mai apoi să ajungă şi în părţile mai apropiate şi mai depărtate ale împărăţiei.

Iar lui Abul-Hassan, în loc ca trecerea de care se bucura pe lângă calif să-l facă îngâmfat ori greţos, nu făcu decât să-i stârnească şi mai mult voioşia, firea cea zâmbitoare şi hazul. Şi nu trecea o zi fără ca el să nu înveselească pe calif şi pe toţi cei ce trăiau la sarai, mari şi mici, cu giumbuşlucurile lui pline de naz şi cu snoavele lui. Şi califul, care nu mai putea să trăiască fără el, îl lua peste tot, până şi în iatacurile domneşti, ori la soţia sa, Sett Zobeida: un hatâr pe care nu-l făcuse vreodată nici măcar lui Giafar, vizirul său cel mare.

Or Sett Zobeida băgă de seamă în curând că Abul-Hassan, ori de câte ori se afla împreună cu califul în iatacurile femeilor, rămânea cu ochii atintiti la una dintre însoţitoarele ei, şi anume chiar la aceea care se numea Trestie-de-Zahăr; şi copilandra, sub privirile lui Abul-Hassan, se înroşea toată de plăcere. Drept aceea Sett Zobeida îi zise într-o zi soţului ei:

— O, emire al drept-credincioşilor, de bună seamă că ai

băgat de seamă şi tu, ca şi mine, semnele de dragoste neîndoielnice pe care le schimbă Abul-Hassan şi micuţa Trestie-de-Zahăr. Ce gândeşti tu, aşadar, despre o împreunare între ei doi?

El răspunse:

— Se poate! Şi nu văd nimica împotrivă. De altminteri, ar fi trebuit să mă gândesc şi eu la lucrul acesta mai de mult. Ci treburile împărăţiei m-au făcut să uit de o asemenea grijă. Şi mă simt tare stânjenit, întrucât îi făgăduisem lui Abul-Hassan, încă de când am fost pentru a doua oară în casa lui, că am să-i găsesc o soţie de soi. Or văd că Trestie-de-Zahăr i s-ar cam potrivi. Şi nouă nu ne mai rămâne decât să-i întrebăm pe amândoi şi să vedem dacă le-ar fi pe plac să se împreune.

Numaidecât îi chemară la ei pe Abul-Hassan şi pe Trestie-de-Zahăr şi îi întrebară dacă primesc să se unească amândoi. Şi Trestie-de-Zahăr, drept orice răspuns, se mulţumi să se înroşească până peste poate, şi se aruncă la picioarele falnicei Sett Zobeida, sărutându-i poala rochiei, în semn de mulţumire. Ci Abul-Hassan răspunse:

— De bună seamă, o, emire al drept-credincioşilor, robul tău Abul-Hassan este înecat de mărinimia ta. Ci, până a o lua la el acasă, ca soţie, pe această fată desfătătoare, al cărei nume singur este de ajuns spre a-i zugrăvi alesele însuşiri, aş vroi, cu îngăduinţa ta, ca stăpâna noastră Sett Zobeida să-i pună o întrebare.

Iar Sett Zobeida zâmbi şi spuse:

— Şi care-i întrebarea aceea, o, Abul-Hassan?

El răspunse:

— O, stăpână a mea, aş vroi să ştiu dacă soaţei mele îi este drag ceea ce îmi este drag mie. Or, trebuie să-ţi mărturisesc, o, stăpână a mea, că singurele lucruri pe care le preţuiesc sunt voioşia vinului, degustarea bucatelor şi desfătarea cântecului şi a stihurilor frumoase!

Dacă, dar, Trestie-de-Zahăr îndrăgeşte şi ea lucrurile acestea, şi dacă, pe deasupra, mai este şi simţitoare şi nu zice niciodată ba la ceea ce ştii şi tu, stăpână a mea, sunt gata s-o îndrăgesc cu o dragoste mare. Dacă nu, pe Allah! rămân holtei!

Şi Sett Zobeida, la vorbele acestea, se întoarse râzând înspre Trestie-de-Zahăr şi o întrebă:

— Ai auzit… Ce ai de răspuns?

Şi Trestie-de-Zahăr răspunse făcând un semn cu capul, care însemna da.

Atunci califul porunci să vină fără de zăbavă cadiul şi martorii, care scriseră senetul de căsătorie. Şi, cu prilejul acela, se dădură la palat ospeţe şi petreceri mari, vreme de treizeci de zile şi de treizeci de nopţi, după care cei doi soţi putură să se bucure unul de altul în toată voia.

Şi îşi petreceau viaţa mâncând, bând, râzând în hohote şi cheltuind fără de socoteală! Şi tablalele cu bucate, cu poame, cu dulciuri şi cu băuturi nu se aflau niciodată goale în casa lor, şi bucuria şi desfătările le luminau toate clipele. Încât, după o bucată de vreme, tot risipindu-şi banii în ospeţe şi petreceri, nu le mai rămase nimica în mână. Şi întrucât califul, luat cu treburile împărăţiei, uitase să-i hotărască lui Abul-Hassan o leafă statornică, se treziră într-o dimineaţă fără de para chioară şi nu putură în ziua aceea să-i plătească pe negustorii ce le dădeau de toate pe veresie. Şi se văzură tare amărâţi, şi nu cutezară, din mândrie, să se ducă şi să ceară, fie ce-ar fi fost, de la calif ori de la Sett Zobeida. Atunci lăsară capu-n pământ şi începură să cugete la starea în care se aflau. Ci Abul-Hassan ridică cel dintâi capul şi zise:

— Hotărât! am fost tare risipitori! Şi nu vreau să mă fac de ruşine şi să mă duc să cer bani ca un cerşetor. Şi nu vreau nici ca tu să te duci şi să ceri de la Sett Zobeida! Încât am chibzuit la ce ne mai rămâne de făcut, o, Trestie-de-Zahăr!

Şi Trestie-de-Zahăr răspunse, suspinând:

— Spune! Sunt gata să te ajut în gândurile tale, căci nu putem să ne ducem să ne milogim, şi pe de altă parte nu putem nici să ne schimbăm felul de a trăi de până acum şi să îngrădim cheltuielile, întrucât atunci i-am vedea pe ceilalţi cum ne privesc de sus!

Şi Abul-Hassan spuse:

— Ştiam bine, o, Trestie-de-Zaăr, că niciodată nu ai să te dai în lături şi să nu mă ajuţi în multele împrejurări în care ne-am afla aduşi de hotărârile sorţii! Ei bine, află că pentru noi nu mai este decât o singură cale ca să ieşim din încurcătură, o, Trestie-de-Zahăr!

Ea răspunse:

— Spune-o degrabă!

El zise:

— Este aceea de a ne hotărî să murim.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute patruzeci şi şaptea noapte

Spuse:

— Este aceea de a ne hotărî să murim.

La vorbele acestea, tânăra Trestie-de-Zahăr, înspăimântată, strigă:

— Nu, pe Allah! nu vreau să mor! Şi poţi să te slujeşti singur, numai pentru tine, de calea aceasta!

Abul-Hassan, fără a se tulbura ori a se supăra, răspunse:

— A, fiică de muiere, ştiam eu bine, încă de pe când eram holtei, că nimica nu este mai scump decât singurătatea! Şi nevolnicia răspunsului tău mă încredinţează mai mult decât oricând! Dacă în loc să-mi fi

răspuns cu acea repezeală cu care mi-ai răspuns, te-ai fi ostenit să-mi ceri lămuriri, atunci te-ai fi veselit până peste poate de moartea cu care te-am îmbiat şi cu care încă te mai îmbiu! Au tu nu pricepi, ca să avem bani pentru toate zilele câte ne-au mai rămas, că e vorba să murim de o moarte prefăcută şi nicidecum de o moarte adevărată?

La vorbele acestea, Trestie-de-Zahăr începu să râdă şi întrebă:

— Păi cum aşa?

El spuse:

— Ascultă, dar! Şi să nu uiti nimica din câte am să te învăţ. Iacătă! De îndată ce eu am să fiu mort, ori mai degrabă de îndată ce am să mă prefac că sunt mort, căci cel dintâi am să mor eu, tu să iei un giulgiu şi să mă înveleşti cu el. După ce ai să faci asta, să mă aşezi în mijlocul odăii acesteia în care ne aflăm acuma, în chipul cerut de datină, cu turbanul aşezat peste faţă şi cu picioarele întoarse înspre sfânta Kaaba de la Mecca. Pe urmă să începi să scoţi nişte ţipete ascuţite, să verşi lacrimile cele de datină, precum şi pe cele de nedatină, să-ţi sfâşii hainele şi să te prefaci că-ţi smulgi părul! Şi, după ce ai să te orânduieşti cum se cade în starea aceasta, să te duci, plângând necontenit şi cu părul despletit, la stăpâna ta Sett Zobeida şi, cu vorbe tăiate de suspine şi de felurite leşinuri, să-i povesteşti cu mare înduioşare de moartea mea, pe urmă să te laşi jos pe pământ şi să stai aşa, vreme de un ceas, şi să nu-ti vii în simţiri decât după ce ai să fii scăldată în apă de trandafiri, cu care nu au să pregete să te stropească. Şi-atunci ai să vezi, o, Trestie-de-Zahăr, cum are să intre aurul în casa noastră!

La vorbele acelea, Trestie-de-Zahăr răspunse:

— Hotărât! o moarte ca asta e cu putinţă. Şi mă învoiesc a te ajuta s-o izbândeşti!

Pe urmă adăugă:

— Da eu când are să trebuiască să mor, şi în ce fel?

El spuse:

— Deocamdată fă ce-ţi spusei eu să faci. Şi, mai departe, are să aibă grijă Allah!

Şi adăugă:

— Iacătă! Eu sunt mort.

Şi se întinse în mijlocul odăii, şi se făcu mort.

Atunci Trestie-de-Zahăr îl dezbrăcă, îl înveli în giulgiu, îl întoarse cu picioarele înspre Mecca şi îi aşeză turbanul peste faţă. După care începu să îndeplinească tot ce îi spusese Abul-Hassan să facă, adică să ţipe jalnic, să bocească amarnic, să plângă cu lacrimi obişnuite şi neobişnuite, să-şi rupă hainele, să-şi smulgă părul şi să se zgârie pe obraji. Şi, după ce ajunse în starea hotărâtă, plecă galbenă la chip cum e şofranul şi cu părul despletit să se înfăţişeze dinaintea măreţei Sett Zobeida şi, de-nceput, se lăsă să cadă de-a lungişul la picioarele stăpânei sale, scoţând un geamăt de să topească şi inima pietrelor.

Dacă o văzu aşa, Sett Zobeida, care auzise de la bun început din iatacul ei ţipetele de jale şi bocetele de moarte pe care le scotea Trestie-de-Zahăr de departe, nu mai avu nicio îndoială, văzând-o pe iubita sa Trestie-de-Zahăr în starea aceea, că moartea nu şi-ar fi îndeplinit rosturile asupra soţului ei Abul-Hassan. Încât, întristată până peste marginile întristării, îi dete cu chiar mâna sa toate îngrijirile pe care le cerea starea ei, şi o luă pe genunchi, şi izbuti s-o aducă îndărăt la viaţă. Ci Trestie-de-Zahăr, deznădăjduită şi cu ochii scăldaţi în lacrimi, gemea mai departe, şi se zgâria cu unghiile, şi îşi smulgea părul, şi se bătea peste faţă şi peste piept şi, printre hohote, suspina numele lui Abul-Hassan. Şi, într-un sfârşit, povesti, în vorbe rupte, că Abul-Hassan murise, în timpul nopţii, de o tulburare de pântece. Şi adăugă, mai dându-şi o lovitură peste piept:

— Nu-mi mai rămâne decât să mor şi eu la rându-mi. Ci Allah să alungească tot cu atâta viaţa stăpânei noastre!

Şi se mai lăsă o dată să cadă la picioarele bunei Sett Zobeida; şi leşină de durere.

Când văzură toate astea, femeile începură să se jeluiască împrejurul ei şi să căineze moartea acelui Abul-Hassan care atâta le veselise, pe când trăia, cu ghiduşiile şi cu inima lui voioasă. Şi, cu lacrimile şi cu suspinele lor, îi dovediră Trestiei-de-Zahăr, trezite din leşin cu ajutorul apei de trandafiri cu care fusese stropită, că luau parte la jalea şi la durerea ei.

Iar Sett Zobeida, care şi ea, împreună cu soaţele sale, plângea moartea lui Abul-Hassan, într-un sfârşit, după toate vorbele de părere de rău care se spun în asemenea împrejurări, o chemă pe vistieriţa sa şi îi spuse:

— Du-te degrabă şi ia din vistieria mea un sac cu zece mii de dinari de aur şi adu-i-l sărmanei acesteia, amărâtei de Trestie-de-Zahăr, ca să aibă cu ce să rânduiască aşa cum se cuvine înmormântarea soţului ei Abul-Hassan!

Şi vistieriţa zori să îndeplinească porunca şi hotărî ca sacul cu galbeni să fie încărcat în spinarea unui hadâmb, care îl duse la uşa casei lui Abul-Hassan.

Pe urmă Sett Zobeida o sărută pe iubita ei şi îi mai spuse un şir de vorbe dulci, ca s-o aline, şi o însoţi până la ieşire, zicându-i:

— Ajute-ţi Allah să-ţi uiţi necazul, o, Trestie-de-Zahăr, şi tămăduiască-ţi rănile, şi lungească-ţi viaţa cu toţi anii pe care i-a pierdut răposatul.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute patruzeci şi opta noapte

Spuse:

— Ajute-ţi Allah să-ţi uiţi necazul, o, Trestie-de-Zahăr, şi

tămăduiască-ţi rănile, şi lungească-ţi viaţa cu toţi anii pe care i-a pierdut răposatul.

Iar cernita Trestie-de-Zahăr sărută plângând mâna stăpânei sale, şi se întoarse singurică acasă.

Şi intră în odaia în care Abul-Hassan o aştepta, întins neclintit ca un mort şi învăluit în giulgiu, şi închise uşa după ea, şi începu cu un hohot de râs de bună-vestire. Şi îi spuse lui Abul-Hassan:

— Scoală-te din morţi, o, taică al iscusinţii, şi vino să cari cu mine sacul acesta cu aur, rodul şireteniei tale! Pe Allah! astăzi încă n-avem să murim de foame!

Şi Abul-Hassan, ajutat de soaţa sa, zori să se descotorosească de giulgiu şi, sărind în picioare, se repezi la sacul cu aur şi îl târî în mijlocul odăii şi începu să ţopăiască într-un picior împrejurul lui. După care se întoarse înspre Trestie-de-Zahăr şi o firitisi pentru acea ispravă şi îi spuse:

— Ci asta nu este tot, o, nevastă! Acuma este rândul tău să mori, şi este rândul meu să-mi dobândesc sacul!

Şi-o să vedem, în felul acesta, dacă am să fiu şi eu tot atât de dibaci pe lângă calif cum ai fost tu pe lângă Sett Zobeida. Căci se cam cade ca emirul drept-credincioşilor, care atâta s-a veselit pe seama mea odinioară, să afle că nu numai el se pricepe să izbândească la pozne! Ci nu are niciun rost acuma să pierdem vremea cu vorbe de clacă! Gata! ai murit!

Şi Abul-Hassan o potrivi pe nevastă-sa în giulgiul în care fusese învelit el, o aşeză în mijlocul odăii în care zăcuse el întins, o întoarse cu picioarele înspre Mecca şi o sfătui să nu mai dea niciun semn de viată, orice-ar fi să se mai întâmple! Când sfârşi, se îmbrăcă anapoda de cum se îmbrăca de obicei, îşi desfăşă turbanul pe jumătate, îşi frecă ochii cu ceapă ca să plângă cu belşug de lacrimi şi, sfâşiindu-şi hainele şi smulgându-şi barba şi bătându-se în

piept cu lovituri amarnice de pumn, dădu fuga să-l caute pe calif, care în clipa aceea sta cu marele vizir Giafar şi cu Massrur şi cu o sumedenie de curteni în mijlocul divanului. Şi califul, dacă îl văzu în starea aceea de mâhnire şi de deznădejde pe acel Abul-Hassan pe care îl ştia de obicei atât de hâtru şi de chisnovat, fu până peste poate de uimit şi de tulburat şi, curmând sfatul divanului, se ridică de la locul său şi alergă la Abul-Hassan, pe care îl zori să-i spună pricina durerii sale. Ci Abul-Hassan, cu o năframă la ochi, nu răspunse decât cu nişte plânsete şi cu nişte suspine îndoite, ca să lase să-i scape, într-un sfârşit, printre un potop de oftaturi şi un potop de leşinuri prefăcute, numele Trestiei-de-Zahăr, zicând:

— Vai! o, biata Trestie-de-Zahăr! vai, o, tu, cea fără de noroc! Ce-am să mă fac eu fără tine?

La vorbele şi la suspinele acelea, califul pricepu că Abul-Hassan venea să-i vestească moartea Trestiei-de-Zahăr, soţia sa, şi fu peste poate de tulburat. Şi îi năpădiră lacrimile în ochi, şi îi spuse lui Abul-Hassan, punându-i mâna pe umăr:

— Aibă-o Allah întru mila sa! Şi lungească-ţi el zilele cu toate cele câte i le-a luat acelei roabe dulci şi minunate! Noi ţi-o dăruisem spre a-ţi fi prilej de bucurie, şi iacătă că ţi-a ajuns pricină de jale! Biata de ea!

Şi califul nu se putu opri să nu plângă cu lacrimi fierbinţi. Şi îşi sterse ochii cu năframa. Şi Giafar şi ceilalţi viziri şi toţi cei ce se aflau de faţă plânseră la fel, cu lacrimi fierbinţi, şi îşi sterseră şi ei ochii, aşa cum făcuse califul.

Pe urmă califul avu acelaşi gând ca şi Sett Zobeida; şi porunci să vină vistiernicul şi îi spuse:

— Numără-i numaidecât lui Abul-Hassan zece mii de dinari, ca să aibă cu ce plăti cheltuielile de înmormântare ale răposatei lui soţii! Şi ai grijă să-i fie duşi la usa casei sale!

Şi vistiernicul răspunse că ascultă şi că se supune, şi

alergă să îndeplinească porunca! Iar Abul-Hassan, mai deznădăjduit decât oricând, sărută mâna califului şi plecă suspinând.

Când ajunse în odaia unde îl aştepta Trestie-de-Zahăr, stând tot învelită în giulgiu, strigă:

— Hei, socoteai că numai tu eşti în stare să dobândeşti atâţia galbeni câte lacrimi ai vărsat? Na! Iacătă şi sacul meu!

Şi trase sacul până în mijlocul odăii; şi după ce o ajută pe Trestie-de-Zahăr să iasă din giulgiu, spuse:

— Da! Ci asta nu este încă totul, o, nevastă! Acuma trebuie să facem aşa fel încât, atunci când s-o da în vileag matrapazlâcul nostru, să nu care cumva să tragem asupra noastră mânia califului şi a miloasei Sett Zobeida. Iacătă, aşadar, ce avem să facem…

Şi se apucă s-o înveţe pe Trestie-de-Zahăr ce gânduri are în privinţa aceasta. Şi-atâta cu ei doi…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute patruzeci şi noua noapte

Spuse:

…Si-atâta cu ei doi!

În ceea ce îl priveşte însă pe calif, apoi acesta, după ce sfârşi sfatul de la divan, pe care de altminteri îl scurtă în ziua aceea, nu mai zăbovi să-l ia pe Massrur şi să se ducă la sarai, la Sett Zobeida, ca să-i spună şi ei părerile lui de rău pentru moartea roabei sale dragi. Şi întredeschise uşa de la iatacul soţiei şi o zări, întinsă pe patul ei şi înconjurată de slujnicele care îi ştergeau ochii şi o alinau. Şi califul se apropie de ea şi îi spuse:

— O, fiică a moşului meu, deie Allah să trăieşti tu anii pe care i-a pierdut sărmana ta roabă Trestie-de-Zahăr!

La vorbele acelea de părere de rău, Sett Zobeida, care aştepta venirea califului spre a-i spune ea vorbe de părere de rău pentru moartea lui Abul-Hassan, rămase uimită până peste poate şi, crezând că emirul drept-credincioşilor căpătase o veste greşită, rosti:

— Ocrotească Allah viaţa scumpei mele Trestie-de-Zahăr, o, emire al drept-credincioşilor! Mai degrabă eu se cuvine a lua parte la jalea ta! Deie Allah să trăieşti şi să răstrăieşti tu cu mult mai mult decât prietenul tău, răposatul Abul-Hassan! Căci, dacă mă vezi atâta de mâhnită, nu sunt aşa decât din pricina morţii prietenului tău, şi nicidecum din pricina morţii Trestiei-de-Zahăr, care, slavă lui Allah, este bine sănătoasă!

La vorbele acelea, califul, care avea toate temeiurile să creadă că i se spusese adevărul cel mai adevărat, nu se putu opri să nu zâmbească; şi, întorcându-se înspre Massrur, îi spuse:

— Pe Allah! o, Massrur, ce crezi tu de vorbele acestea ale stăpânei tale? Ea, cea atâta de cuminte şi de înţeleaptă de obicei, ia uite ce lipsită de judecată se dovedeşte, întocmai ca toate femeile! Aşa de adevărat este că toate sunt ca una, până la urmă! Eu vin s-o alin, şi ea încearcă să-mi facă în ciudă şi să mă amăgească, dându-mi o veste care ştiu că nu este adevărată! Mă rog ţie, ia spune-i chiar tu! Şi povesteşte-i ce ai văzut şi ce ai auzit întocmai ca şi mine! Poate că atunci are să-şi schimbe gândul şi nu are să mai vrea a ne vinde altele!

Şi Massrur, ca să se supună califului, îi spuse sultanei:

— O, stăpână a mea, stăpânul nostru, emirul drept-credincioşilor, are dreptate! Abul-Hassan este bine sănătos şi într-o stare minunată, da plânge şi se jeleşte de pierderea soţiei sale Trestie-de-Zahăr, cea scumpă ţie, moartă în noaptea aceasta din pricina unei tulburări de

pântece! Află că într-adevăr Abul-Hassan a plecat adineaori de la divan, unde a venit să ne vestească el însusi moartea soţiei sale. Şi s-a întors acasă la el, tare amărât, şi dăruit de mila mult-darnică a califului nostru cu un sac cu zece mii de dinari de aur, pentru cheltuielile de înmormântare!

Vorbele lui Massrur, departe de a o tulbura pe Sett Zobeida, nu făcură decât s-o întărească în credinţa că emirul drept-credincioşilor vroia să glumească, şi strigă:

— Pe Allah, o, emire al drept-credincioşilor, astăzi nu este deloc vremea potrivită să te ţii de şotii, cum ai obiceiul! Ştiu eu bine ce spun; iar vistieriţa mea are să-ţi spună cât mă ţine înmormântarea lui Abul-Hassan. S-ar fi căzut mai degrabă să luăm şi noi mai mult parte la durerea roabei noastre, şi nu să râdem, aşa cum facem, fără de cuviinţă şi fără de măsură!

Şi califul, la vorbele acestea, simţi cum îl năpădeşte mânia şi strigă:

— Ce tot spui tu, o, fiică a moşului meu? Pe Allah, nu cumva ai înnebunit de rosteşti asemenea lucruri? Îţi spun că Trestie-de-Zahăr este cea care a murit! Şi-apoi degeaba ne mai certăm asupra acestui lucru! Am să-ţi dau dovada despre cele ce ţi-am împărtăşit!

Şi şezu jos pe chilim şi se întoarse înspre Massrur şi îi spuse:

— Dă fuga acasă la Abul-Hassan şi vezi, măcar de n-aş mai avea trebuinţă de altă dovadă afară de aceea pe care o ştiu, care dintre cei doi soţi a murit! Şi întoarce-te repede să ne spui!

Şi pe când Massrur da fuga să îndeplinească porunca emirului drept-credincioşilor, califul se întoarse înspre Sett Zobeida şi îi spuse:

— O, fiică a moşului meu, avem să vedem noi acuma limpede care dintre noi doi are dreptate! Ci, de vreme ce stăruieşti atâta într-un lucru care este destul de limpede,

vreau să pun rămăşag împotriva ta orice-ai vrea tu să zălogesc!

Ea răspunse:

— Primesc! Şi vreau să pun zălog împotriva ta lucrul care îmi este cel mai drag pe lume, adică chioşcul meu cu zugrăvituri, împotriva a orice vei vrea tu să pui, oricât de mic ar fi preţul acelui lucru!

El spuse:

— Pun ca zălog, împotriva zălogului tău, tot ce am mai drag pe lume, adică saraiul meu de zaiafeturi! Socot că în felul acesta nu mă prilejuiesc de slăbiciunea ta! Căci saraiul meu de desfătări este cu mult mai presus ca preţ şi ca frumuseţe decât chioşcul tău de zugrăvituri!

Sett Zobeida, până peste poate de îmbufnată, răspunse:

— Nu este vorba acuma să ştim, ca să ne certăm şi mai rău, dacă saraiul tău este mai presus decât chioşcul meu! În privinţa aceasta, nu ai decât să asculţi ce se spune în spatele tău! Da este vorba mai degrabă să dăm o chezăşie rămăşagului nostru. Aşa încât să ne legăm *pe fatiha!*

Iar califul spuse:

— Bine, să ne legăm pe *fatihaua* din *Coran!*

Şi rostiră împreună suraua de început a *Cărţii celei Sfinte,* ca să pecetluiască rămăşagul dintre ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute cincizecea noapte

Spuse:

Şi rostiră împreună suraua de început a *Cărţii celei Sfinte,* ca să pecetluiască rămăşagul dintre ei. Şi, într-o tăcere vrăjmaşă, aşteptară întoarcerea spătarului Massrur. Şi-atâta cu ei!

În ceea ce îl priveşte pe Abul-Hassan, apoi acesta sta la pândă ca să vegheze toate câte s-ar fi putut întâmpla, şi îl sări de departe pe Massrur venind, şi pricepu scopul pentru care îl căuta. Şi îi spuse Trestiei-de-Zahăr:

— O, Trestie-de-Zahăr, ia uite că Massrur vine drept la casa noastră! Şi, fără de nicio îndoială, trebuie să fi fost trimis la noi din pricina gâlcevii care de bună seamă că a izbucnit, în privinţa morţii noastre, între calif şi Sett Zobeida. Acuma se cade a începe cu a-i da dreptate califului împotriva darnicei Sett Zobeida. Grăbeşte-te, dar, şi mai fă o dată pe moarta, ca să te învăluiesc fără de zăbavă!

Şi Trestie-de-Zahăr se prefăcu numaidecât moartă, iar Abul-Hassan o învălui în giulgiu şi o aşează ca şi întâia dată; şi pe urmă şezu jos repede lângă ea, cu turbanul desfăşat, cu chipul lungit şi cu năframa la ochi.

Or, tot atunci, intră şi Massrur. Şi dacă o văzu pe Trestie-de-Zahăr înzovonită, în mijlocul odăii, şi pe Abul-Hassan cufundat în deznădejde, nu se putu opri să nu se întristeze şi rosti:

— Nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah! Mâhnirea mea după tine este nespus de mare, o, sărmană Trestie-de-Zahăr, sora noastră, o, tu cea odinioară atâta de gingaşă şi de dulce! Ce jalnică este soarta ta pentru noi toţi! Şi ce grabnică a fost pentru tine porunca de a te întoarce la Acela carele te-a zămislit! Măcar aibă-te Atoaterăsplătitorul întru mila şi întru tihna lui!

Pe urmă îl sărută pe Abul-Hassan şi, tare trist, se grăbi să-şi ia rămas-bun de la el şi să se ducă să-i dea seama califului despre cele cercetate. Şi nu se simţea întru nimic stânjenit să-i arate astfel dârzei Sett Zobeida cât este de îndărătnică şi de greşită atunci când îl înfruntă pe calif.

Intră, aşadar, la Sett Zobeida şi, după ce sărută pământul dintre mâinile ei, îi spuse:

— Allah să lungească viaţa stăpânei noastre! Răposata zace înzovonită, în mijlocul odăii, iar lutul său a şi început să se umfle sub giulgiu şi să miroasă! În ce-l priveşte pe bietul Abul-Hassan, tare mă tem că nu are să mai vieţuiască mult după soţia lui!

La vorbele acestea ale lui Massrur, califul se umflă de plăcere şi se înfioră de mulţumire; pe urmă, întorcându-se înspre Sett Zobeida, îngălbenită de tot la faţă, îi spuse:

— O, fiică a moşului meu, ce mai aştepţi de nu trimiţi după calemgiu ca să scrie pe numele meu chioşcul cu zugrăveli?

Ci Sett Zobeida începu să-l ticăloşească pe Massrur şi, până peste poate de mâniată, îi spuse califului:

— Cum de poţi să crezi vorbele hadâmbului ăsta mincinos şi plod de mincinoşi? Ce, n-am văzut-o eu cu ochii mei, şi roabele mele nu au văzut-o şi ele odată cu mine, aici, acum un ceas, pe mult-iubita mea Trestie-de-Zahăr, amărâtă şi plângând moartea lui Abul-Hassan?

Şi îndârjindu-se de chiar vorbele ei, zvârli papucul în capul lui Massrur şi ţipă:

— Ieşi de-aici, o, fecior de câine!

Şi Massrur, încă şi mai uluit decât califul, nu vroi s-o stârnească mai mult pe stăpâna sa şi, frângându-se în două, nu mai zăbovi să se cărăbănească, cu capu-n pământ.

Atunci Sett Zobeida, plină de mânie, se întoarse înspre calif şi îi spuse:

— O, emire al drept-credincioşilor, n-aş fi gândit vreodată că într-o zi ai să te învoieşti cu hadâmbul ăsta ca să-mi stârneşti o durere atâta de mare şi să mă faci să cred ceea ce nu este! Căci nu mai am de ce să nu socot că vorbele lui Massrur n-ar fi fost ticluite de mai înainte spre a mă necăji pe mine! Oricum, ca să-ţi dovedesc limpede că dreptatea este de partea mea, vreau să trimit şi eu la rându-mi pe cineva să vadă care dintre noi doi a pierdut rămăşagul. Şi

dacă tu vei fi cel care a spus adevărul, înseamnă că eu sunt o smintită şi că toate însoţitoarele mele sunt smintite ca şi stăpâna lor! Iar dacă, dimpotrivă, am dreptate eu, atunci vreau să-mi dai, peste zălogul rămăşagului nostru, şi capul neobrăzatului ăsta de hadâmb de păcură!

Şi califul, care ştia, din alte păţanii, cât de ţâfnoasă este verisoara lui, se învoi numaidecât cu tot ceea ce Sett Zobeida îi ceruse. Şi Sett Zobeida porunci să vină pe dată la ea bătrâna-i doică, în care avea toată încrederea, şi îi spuse:

— O, doică, du-te fără de zăbavă acasă la Abul-Hassan, prietenul stăpânului nostru califul, şi vezi numai cine a murit în casa aceea, dacă a murit Abul-Hassan, ori soţia lui, Trestie-de-Zahăr. Şi întoarce-te degrabă să-mi spui ce ai văzut şi ce ai aflat!

Şi doica răspunse că ascultă şi că se supune şi, în pofida picioarelor ei bătrâne, porni zornic la drum înspre casa lui Abul-Hassan.

Or Abul-Hassan, care veghea cu ochii grijuliu toate mişcările din faţa casei sale, o zări de departe pe bătrână cum venea cu mers trudnic; şi pricepu numaidecât pricina pentru care fusese trimisă şi, întorcându-se înspre soţia lui, spuse râzând:

— O, Trestie-de-Zahăr, am murit…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute cincizeci şi una noapte

Spuse:

…O, Trestie-de-Zahăr, am murit!

Şi cum nu mai avea vreme de pierdut, se înveli singur în

giulgiu şi se întinse pe jos, cu picioarele înspre Mecca. Şi Trestie-de-Zahăr îi puse turbanul pe faţă şi, cu părul despletit, începu să se bată peste obraji şi peste piept, scoţând ţipete de jale. Şi, în clipa aceea, intră în odaie bătrâna doică. Şi văzu ceea ce văzu! Şi, tare tristă, se duse la deznădăjduita Trestie-de-Zahăr şi îi spuse:

— Allah să reverse asupra capului tău anii pierduţi de răposatul! Vai, fata mea, Trestie-de-Zahăr, iacătă-te singurică, în văduvie, în toiul tinereţii tale! Ce-ai să te faci tu acuma fără Abul-Hassan, o, Trestie-de-Zahăr?

Şi se porni să plângă laolaltă cu ea o bucată de vreme. Pe urmă îi spuse:

— Vai, fata mea, sunt nevoită să te las, măcar că-mi pare tare rău! Ci trebuie să mă întorc în mare grabă la stăpâna mea Sett Zobeida, ca s-o scot din amarnica tulburare în care a cufundat-o mincinosul acela sfruntat de Massrur, care i-a spus că te-a lovit moartea pe tine, în locul soţului tău Abul-Hassan!

Şi Trestie-de-Zahăr, gemând, zise:

— De-ar fi dat Allah, o, maică a mea, ca hadâmbul acela să fi spus adevărul! N-aş mai fi eu aici ca să plâng aşa cum plâng acuma! Da de altminteri nu are să zăbovească prea mult nici moartea mea! Mâine de dimineaţă, cel târziu, au să mă îngroape şi pe mine, răpusă de jale.

Şi, spunând vorbele acestea, îşi îndoi plânsetele, suspinele şi bocetele. Şi doica, mai mohorâtă ca oricând, o mai sărută o dată şi ieşi binişor, ca să n-o tulbure, şi închise uşa după ea. Şi se duse să dea seamă stăpâne-sii despre cele ce văzuse şi auzise. Şi, când sfârşi de povestit, şezu jos, cu sufletul la gură, de câte făcuse la vârsta ei înaintată.

Când auzi cele spuse de doică, Sett Zobeida se întoarse mândră înspre calif şi îi zise:

— Înainte de toate, trebuie să-l spânzuri pe robul tău Massrur, hadâmbul neobrăzat!

Şi califul, până peste poate de năucit, porunci să vină

numaidecât Massrur dinaintea sa şi îl privi cu mânie şi vru să-l certe pentru minciuna lui. Ci Sett Zobeida nu-i lăsă răgaz. Întărâtată de vederea hadâmbului, se întoarse înspre doică şi îi spuse:

— Mai povesteşte o dată, o, doică, de faţă cu plodul ăsta de câine, ceea ce ne-ai spus adineauri!

Şi doica, fără a fi apucat măcar să-şi tragă sufletul, fu nevoită să mai povestească o dată, de faţă cu Massrur. Şi Massur, întărâtat de vorbele ei, cu toate că se aflau de faţă şi califul şi Sett Zobeida, nu se putu opri să nu strige la ea:

— A, babă ştirbă ce eşti, cum de cutezi să minţi cu atâta neruşinare şi să-ţi îngălezi aşa părul cel alb? Vrei să mă faci să cred că n-am văzut-o eu cu ochii mei pe Trestie-de-Zahăr, moartă şi învăluită în giulgiu?

Şi doica atunci, cu toată răsuflarea tăiată, întinse gâtul mânioasă şi ţipă la el:

— Nu este alt mincinos în afară de tine, o, arap negru! Nu în spânzurătoare ar trebui să pieri, ci tăiat bucăţele, şi să fii pus să-ţi mănânci singur carnea ruptă din tine!

Iar Massrur îi răspunse:

— Să taci, babă farfara! Du-te şi povesteşte-ţi gogoşile la muierile din harem!

Ci Sett Zobeida, scoasă din fire de obrăznicia lui Massrur, se porni dintr-odată pe nişte hohote cu suspine, zvârlindu-i în cap pernele, vasele, ibricele şi scăueşele, şi îl scuipă în ochi şi, într-un sfârşit, zdrobită, se prăbuşi pe pat plângând.

Dacă văzu şi auzi toate astea, califul rămase până peste poate de buimăcit, îşi plesni mâinile una de alta şi spuse:

— Pe Allah! Massur nu este numai el mincinos! Şi eu sunt un mincinos, şi doica este la fel de mincinoasă, şi tu tot aşa eşti o mincinoasă, o, fiică a moşului meu!

Pe urmă îşi lăsă capu-n jos şi nu mai zise nimic. Ci, după un ceas de vreme, ridică iar capul şi spuse:

— Pe Allah! trebuie să aflăm numaidecât adevărul. Nu ne

mai rămâne, aşadar, decât să ne ducem cu toţii la casa lui Abul-Hassan şi să vedem singuri care dintre noi este mincinos şi care spune adevărul.

Şi se ridică şi o pofti pe Sett Zobeida să-l însoţească; şi, urmat de Massrur, de doică şi de liota de femei, porni înspre casa lui Abul-Hassan.

Or, când zări alaiul care venea la ei, Trestie-de-Zahăr, măcar că fusese dăscălită dintru bun început că treaba s-ar cam putea dovedi tare încurcată şi tulbure, nu se putu opri să nu strige:

— Pe Allah! *nu de fiecare dată când este aruncat, rămâne ulciorul nevătămat!*

Ci Abul-Hassan începu să râdă şi zise:

— Acuma avem să murim amândoi, o, Trestie-de-Zahăr!

Şi o culcă pe nevastă-sa pe jos, o învălui în giulgiu, se băgă şi el într-un cearceaf de mătasă pe care îl scoase dintr-o ladă, şi se întinse lângă ea, fără a uita să-şi pună turbanul peste faţă, cumu-i datina. Şi de-abia sfârşi pregătirile acelea, că alaiul şi intră în casă.

Când califul şi Sett Zobeida văzură priveliştea de moarte ce li se înfăţişa dinaintea ochilor, rămaseră înmărmuriţi şi muţi. Pe urmă, deodată, Sett Zobeida, pe care atâta zbucium în atâta de scurtă vreme o vlăguise de tot, se îngălbeni de-a binelea, se schimbă la faţă şi căzu leşinată în braţele femeilor. Şi, când se deşteptă din leşinul ei, vărsă un potop de lacrimi şi strigă:

— Vai de tine, o, Trestie-de-Zahăr! n-ai mai putut să trăieşti după soţul tău, şi-ai murit de durere!

Califul însă, care nu vroia nicicum să înţeleagă lucrurile în felul acesta, şi care de altminteri plângea şi el moartea prietenului său Abul-Hassan, se întoarse înspre Sett Zobeida şi îi spuse:

— Nu, pe Allah! nu Trestie-de-Zahăr a murit de durere, ci sărmanul acesta de Abul-Hassan, care nu a putut să mai trăiască după moartea soaţei sale! Asta-i neîndoielnic!

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute cincizeci şi treia noapte

Spuse:

Califul însă, care nu vroia să înţeleagă lucrurile în felul acesta, şi care, de altminteri plângea şi el de moartea prietenului său Abul-Hassan, se întoarse înspre Sett Zobeida şi îi spuse:

— Nu, pe Allah! nu Trestie-de-Zahăr a murit de durere, ci sărmanul acesta de Abul-Hassan, care nu a putut să mai trăiască după moartea soaţei sale! Asta-i neîndoielnic!

Şi adăugă:

— Aşa! Ci tu plângi şi leşini şi socoţi că în felul acesta ai avea dreptate!

Iar Sett Zobeida răspunse:

— Şi tu crezi că ai avea dreptate împotriva mea, numai pentru că te-a minţit robul acesta blestemat!

Şi adăugă:

— Aşa! Ci unde sunt slugile lui Abul-Hassan? Daţi fuga degrabă şi căutaţi-mi-le! Şi-au să ştie ele să ne spună întocmai, pentru că ele i-au învelit pe stăpânii lor, care dintre cei doi soţi a murit cel dintâi şi care-i acela care a murit de durere!

Iar califul spuse:

— Ai dreptate, o, fiică a moşului meu! Iar eu, pe Allah! făgăduiesc zece mii de dinari de aur aceluia care are să-mi aducă încredinţarea!

Or, nici nu isprăvi bine de rostit vorbele acestea, că se şi auzi un glas de sub giulgiu, care spunea:

— Să mi se numere cei zece mii de dinari! îi dau

încredinţare califului nostru că eu, Abul-Hassan, am murit la urmă, numai de durere, de bună seamă!

La glasul acela, Sett Zobeida şi femeile, cuprinse de spaimă, scoaseră un ţipăt mare, îmbulzindu-se către uşă, pe când, dimpotrivă, califul, care pricepu pe dată pozna ticluită de Abul-Hassan, fu năpădit de un râs atâta de năprasnic, încât căzu pe spate, în mijlocul odăii, şi strigă:

— Pe Allah, ya Abul-Hassan, acum am să mor eu, de-atâta râs!

Pe urmă, după ce califul se potoli din râs, iar Sett Zobeida se scutură de spaima ei, Abul-Hassan şi Trestie-de-Zahăr ieşiră de sub giulgii, şi în toiul hohotelor tuturora se apucară să povestească pricina ce-i îndemnase să facă acea poznă. Şi Abul-Hassan se aruncă la picioarele califului; iar Trestie-de-Zahăr sărută picioarele stăpânei sale; şi amândoi, cu o înfăţişare tare spăşită, îşi cerură iertare. Iar Abul-Hassan adăugă:

— Câtă vreme am fost holtei, o, emire al drept-credincioşilor, n-am avut nicio grijă din pricina banilor! Ci Trestie-de-Zahăr aceasta, pe care am dobândit-o de la mila ta, e atâta de fometoasă, încât ar mânca pungile cu tot ce se află în ele, şi, pe Allah! ar fi în stare să mistuie toată vistieria împărăţiei tale, cu vistier cu tot!

Iar califul şi Sett Zobeida se puseră iar pe râs în hohote. Şi îi iertară pe amândoi şi, pe deasupra, porunciră să li se numere, acolo pe loc, cei zece mii de dinari dobândiţi în urma răspunsului lui Abul-Hassan şi încă zece mii pentru iertarea de moarte.

După care, califul, pe care această mică înşelătorie îl lămurise în legătură cu cheltuielile şi nevoile lui Abul-Hassan, nu vroi să-l mai lase de aci înainte pe prietenul său să ducă lipsă de o simbrie statornică. Şi porunci vistiernicului să-i numere în fiecare lună o danie tot atâta cât şi cea a vizirului său cel mare. Şi binevoi, mai mult încă decât odinioară, ca Abul-Hassan să rămână prietenul său

credincer şi tovarăşul său de pahar. Şi trăiră cu toţii viaţa cea mai huzurită, până ce veni Despărţitoarea celor ce se au dragi, Doborâtoarea palatelor şi Ziditoarea de morminte, Cea-de-neabătut şi Cea-de-neînlăturat!

Iar Şeherezada, în noaptea aceea, sfârşind astfel de povestit povestea aceasta, îi spuse sultanului Şahriar:

— Asta-i tot ceea ce ştiu eu, o, Măria Ta, în privinţa Adormitului treaz. Ci, dacă îmi îngăduieşti, am să-ţi povestesc o altă poveste, care-i cu mult mai presus, şi în toate privinţele, decât aceea pe care ai ascultat-o acuma!

Şi sultanul Şahriar spuse:

— Vreau mai întâi, până a-ţi da îngăduinţa, să-mi spui, o, Şeherezada, cum se cheamă povestea aceea!

Ea spuse:

— Este povestea *Dragostelor frumoasei Zein Al-Mawassif.*

El spuse:

— Şi care-i povestea aceea, de care eu habar n-am?

Şeherezada zâmbi şi spuse:

DRAGOSTELE LUI ZEIN AL-MAWASSIF[11]

Mi s-a povestit, o, norocitule sultan, că a fost odată, în vremile şi în anii tare de demult, un flăcău frumos întru totul, pe care îl chema Anis şi care, fără de nicio îndoială, era cel mai bogat, cel mai darnic, cel mai gingaş, cel mai minunat şi cel mai ispititor flăcău de pe vremea lui. Şi cum, pe deasupra, mai şi iubea tot ceea ce este de iubit pe pământ, femeile, prietenii, mâncarea bună, poezia, muzica, parfumurile, florile, izvoarele cele frumoase, plimbările şi toate desfătările, trăia în huzurul unei vieţi fericite.

Or, într-o după-amiază, frumosul Anis dormea în tihnă, după tabietul lui, sub un roşcov din grădină. Şi visă un vis în care se făcea că parcă se juca şi se veselea cu patru păsări frumoase şi cu o porumbiţă strălucitor de albă. Şi parcă se făcea că tot mai mult îi plăcea să le alinte, să le mângâie pe pene şi să le sărute, când deodată un corb mare şi hâd se repezi cu pliscul ameninţător la porumbiţă şi o răpi, vântuindu-le pe celelalte patru păsări gingaşe, tovarăşele porumbiţei. Şi Anis se deşteptă tare mohorât, şi se ridică şi plecă să caute pe careva care ar fi putut să-i tălmăcească visul. Ci rătăci multă vreme fără să găsească pe nimeni. Şi tocmai începuse a se gândi să se întoarcă acasă, când, trecând pe lângă o locuinţă tare frumoasă ca înfăţişare, auzi dinlăuntru, la apropierea sa, un glas de femeie, minunat şi duios, care cânta stihurile acestea:

[11] La M. A. Salie, titlul este *Povestea cu Massrur si Zein-ali-Mavasif.*

Mireasma dulce-a dimineţii,
Cu prospeţimea-i strălucind,
Pe-ndrăgostiţi îi răcoreşte
Şi le revarsă-n piept alint.
Ci pieptul meu robit mai poate
Să guste-al liniştilor jind?

O, prospeţime-a dimineţii,
Mai stins-ai oare vreun alean
Ca dragostea ce-n mine arde
După un căprior-sultan,
Mai mândru, mai mlădiu, mai gingaş
Ca ramul arborelui ban?

Şi Anis îşi simţi sufletul pătruns de duioşia glasului acela; şi, mânat de dorinţa de a o vedea pe cea care cânta, se apropie de poartă, pe care o găsi deschisă pe jumătate, şi privi înlăuntru. Şi văzu o grădină minunată în care, departe până unde răzbăteau privirile, nu erau decât straturi de flori frumoase, umbrare înverzite şi tufişuri de trandafiri, de iasomii, de vineţele, de narcise şi de nenumărate alte flori, printre care vieţuia, sub cerul lui Allah, un neam întreg de cântăreţi.

Încât, îmbiat de limpezimea acelor locuri, Anis nu mai şovăi să treacă pragul porţii şi să intre în grădină. Şi zări în afundul verdeţii, la capătul unei cărări adumbrite de trei bolţi, o roată albă de fetişcane singure...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute cincizeci şi cincea noapte

Spuse:

...Şi zări în afundul verdeţii, la capătul unei cărări adumbrite de trei bolţi, o roată albă de fetişcane singure. Şi porni înspre ele şi ajunse în dreptul celei dintâi bolţi, pe care se putea citi înscrisul acesta, săpat în litere de culoarea chinovarului:

O, casă, fie ca nicicând
Tristeţea să nu-ţi calce pragul,
Nicicând al vremii greu comând
N-apese pe cei din ogeagul
Căruia-i eşti coperământ!
Şi fie să durezi în veci,

Iar poarta pururea adaste-ţi
Cu bucurie oşti întregi
De musafiri, şi vechi şi proaspeţi,
Şi gata oricând să petreci
Cu dragi prieteni şi cu oaspeţi!

Şi ajunse la cea de a doua boltă, şi putu să citească pe ea înscrisul acesta, săpat în litere de aur:

O, casă-a fericirii, fie să dăinuieşti
Atât timp cât aceste tufişuri de poveşti
S-or bucura de cântec şoptit de păsărele!

Prietenia toarne-şi mireasma peste tine
Atât timp cât aceste flori sta-vor să suspine
De-ntreaga frumuseţe pe care-o strâng în ele!

Stăpânii să-ţi trăiască în tihnă şi plăcere
Atât timp cât în fructe vor strânge pomii miere
Şi cât a lumii boltă va străluci de stele!

Ajunse astfel sub cea de a treia boltă, unde putu să citească aceste stihuri săpate în litere albastre ca apele mării:

O, casă, numai vis şi slavă,
Fie să străluceşti de-a pururi
Cu frumuseţea ta suavă,
Şi-ntr-ale soarelui azururi
Şi-n dulcea nopţilor otavă,
Neîncercată de cusururi
Sub greaua timpului zăbavă
Ori ale trecerii huzururi!

Or, după ce trecu de această cea de a treia boltă, ajunse la capătul cărării; şi dinaintea lui, în josul treptelor de marmură spălată care suiau la intrarea casei, văzu o fetişcană ce trebuie să fi avut mai bine de paisprezece ani, dar care, fără de nicio îndoială, nu atinsese cincisprezece ani. Şi sta tolănită pe un covor de catifea, sprijinită pe nişte perne. Şi alte patru fetişcane şedeau lângă ea, la poruncile sale. Şi era frumoasă şi albă ca luna, cu nişte sprâncene izbăvite, tot atâta de gingaşe ca un arc făcut din mosc scump, cu nişte ochi mari şi negri plini de măceluri şi de tâlhării, cu o gură de corai tot atâta de micuţă cât o nucşoară, şi cu o bărbiţă ce şoptea cu desăvârşire: „Iacătă-mă!” Şi neîndoielnic că ar fi pârjolit de dor, cu atâtea farmece, până şi inimile cele mai îngheţate şi mai neîndurate.

Încât frumosul Anis merse drept la fetişcana cea frumoasă, se temeni până la pământ, îşi duse mâna la inimă, la buze şi la frunte, şi spuse:

— Salamalecul fie asupra ta, o, sultană a neprihănirii!

Ci ea îi răspunse:

— Cum de ai cutezat, o, tinere neobrăzat, să intri într-un loc oprit şi care nu este al tău?

El răspunse:

— O, stăpână a mea, vina nu este a mea, ci a ta şi a acestei grădini! De la poarta deschisă pe jumătate am văzut grădina aceasta, cu straturile ei de flori, cu iasomiile, cu mirţii şi cu vineţelele ei, şi am văzut grădina întreagă, cu tufişurile şi cu florile sale, cum se ploconea dinaintea lunii frumuseţii care şedea chiar aici unde stai tu! Şi sufletul meu n-a putut să mai îndure dorul care-i da ghies să vină şi să se plece şi să-ţi aducă laude dimpreună cu florile şi cu păsările!

Şi fetişcana începu să râdă şi îi spuse:

— Cum te cheamă?

El spuse:

— Robul tău Anis, o, stăpână a mea!

Ea spuse:

— Îmi place de tine până peste poate, ya Anis! Vino şi şezi lângă mine!

Îl pofti, aşadar, să stea lângă ea, şi îi spuse:

— Ya Anis, tare am chef să mă veselesc oleacă! Ştii să joci şah?

El spuse:

— Da, fireşte!

Iar ea făcu semn uneia dintre tinerele dimprejur, care numaidecât le aduse cutia de şatrange făcută din abanos şi din fildeş, cu colţuri de aur şi cu pionii roşii şi albi, pionii roşii fiind ciopliţi din rubin, iar pionii albi fiind ciopliţi din cleştar. Şi fata îl întrebă:

— Vrei să le iei pe cele roşii ori pe cele albe?

El răspunse:

— Pe Allah, o, stăpână a mea, am să le iau pe cele albe,

căci cele roşii sunt de culoarea gazelelor şi, din această privinţă, ca şi din multe altele încă, ţi se potrivesc ca desăvârşire!

Ea spuse:

— Se poate!

Şi porni să aşeze pionii. Şi jocul începu.

Ci Anis, care lua seama mai mult la nurii potrivnicei sale decât la pionii de şah, era pierdut de minunare faţă de frumuseţea mâinilor ei, care i se păreau asemenea cu o plămadă de migdale, şi faţă de minunăţia şi de gingăşia degetelor ei, asemenea camforei celei albe. Şi, într-un sfârşit, Anis strigă:

— Cum aş putea să joc fără de primejdie, o, stăpână a mea, împotriva unor degete atâta de frumoase?

Ci ea, cu luare-aminte la joc, îi răspunse:

— Şah! Şah, ya Anis! Ai pierdut!

Pe urmă, întrucât îl vedea pe Anis că nu lua deloc seama la joc, îi spuse:

— Anis, ca să iei seama mai cu grijă la joc, hai să jucăm pe o sută de dinari de fiecare joc!

El răspunse:

— De bună seamă!

Şi aşeză pionii. Şi la rându-i fetişcana, care se numea Zein Al-Mawassif, tot atunci ridică vălul de mătasă ce-i coperea pletele şi se arăta ca un stâlp strălucit de lumină. Şi Anis, care nu izbutea să-şi mai desprindă privirile de pe potrivnicia sa, jucă mai departe tot fără să ştie ce face: ba lua pionii cei roşii drept pionii albi, ba muta anapoda, şi-aşa că pierdu cinci jocuri la rând, de câte o sută de dinari fiecare. Şi Zein Al-Mawassif îi spuse:

— Bag de seamă că nu eşti mai cu luare-aminte nici acuma! Hai să jucăm pe mai mult! O mie de dinari de joc!

Ci Anis, în ciuda sumei pe care jucau, nu se dovedi mai grijuliu, şi pierdu iar. Atunci ea îi spuse:

— Hai să jucăm pe tot aurul tău şi al meu!

El primi, şi pierdu. Atunci Anis jucă pe prăvăliile, pe grădinile şi pe robii lui, şi pierdu tot, rând pe rând. Şi nu îi mai rămase nimica în mâini.

Atunci Zein Al-Mawassif se întoarse înspre el şi îi spuse:

— Anis, eşti un smintit. Şi nu vreau să te căieşti că ai intrat în grădina mea şi că m-ai cunoscut. Aşa că îţi dau îndărăt tot ce ai pierdut! Ridică-te şi pleacă liniştit pe unde ai venit!

Ci Anis răspunse:

— Nu, pe Allah, o, sultană a mea, nu îmi pare deloc rău după cele ce am pierdut! Iar dacă ai să-mi ceri şi viaţa, are să fie a ta pe dată. Ci, fie-ţi milă! nu mă sili să plec!

Ea spuse:

— De vreme ce nu vrei să iei îndărăt ceea ce ai pierdut, du-te măcar şi caută cadiul şi martorii, ca să scrie o danie în toată legea cu bunurile acestea pe care le-am câştigat!

Iar Anis plecă numaidecât să-i aducă pe cadiu şi pe martori. Şi cadiul, măcar că era să scape calamul din mână când văzu frumuseţea dulcii Zein Al-Mawassif, întocmai senetul de danie şi îi puse pe cei doi martori să-l pecetluiască cu pecetea lor. Pe urmă se duse.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute cincizeci şi şasea noapte

Spuse:

...Şi cadiul, măcar că era să scape calamul din mână când văzu frumuseţea dulcii Zein Al-Mawassif, întocmi senetul de danie şi îi puse pe cei doi martori să-l pecetluiască cu pecetea lor. Pe urmă se duse. Atunci Zein Al-Mawassif se întoarse înspre Anis şi îi spuse râzând:

— Acuma, Anis, poţi să pleci şi tu. Nu ne mai cunoaştem!

El spuse:

— O, sultană a mea, mă laşi, aşadar, să plec fără a-mi îndeplini dorinţa?

Ea spuse:

— Tare aş vrea, Anis, să-ţi împlinesc ceea ce zici, dar mi-au mai rămas câteva lucruri pe care să ţi le cer! Are să trebuiască să-mi mai aduci patru burdufuri cu mosc curat, patru uncii de chihlimbar cenuşiu, patru mii de viguri de atlazuri de aur de cea mai frumoasă lucrătură, şi patru catâri cu tot tacâmul lor!

El spuse:

— Pe capul meu, o, stăpână a mea!

Ea întrebă:

— Cum ai să faci ca să mi le dai? Că nu mai ai nimic!

El spuse:

— Are să aibă grijă Allah! Am destui prieteni care să-mi împrumute banii de care duc lipsă.

Ea spuse:

— Atunci dă fuga să-mi aduci cele ce ţi-am cerut.

Şi Anis, fără a se îndoi că prietenii săi nu i-ar veni în ajutor, ieşi şi se duse să-i caute.

Atunci Zein Al-Mawassif îi spuse uneia dintre însoţitoarele sale, pe care o chema Hubub:

— Du-te după el, o, Hubub, şi iscodeşte-i drumurile. Şi când ai să vezi că toţi prietenii despre care vorbeşte n-au binevoit să-i vină în ajutor, şi că pentru o pricină ori alta s-au descotorosit de el, să te duci şi să-i spui: „O, stăpâne al meu Anis, stăpâna mea Zein Al-Mawassif m-a trimis la tine ca să-ţi spun că vrea să te vadă numaidecât!” Şi să-l aduci cu tine şi să-l pofteşti în odaia de oaspeţi. Şi atunci are să se întâmple ce s-o întâmpla!

Iar Hubub răspunse că ascultă şi că se supune, şi zori să plece după Anis şi să-l urmeze peste tot pe unde umbla.

În ce o priveşte pe Zein Al-Mawassif, apoi aceasta intră în

casă şi se duse la hammam să se scalde. Iar însoţitoarele sale îi dădură după scaldă toate îngrijirile de trebuinţă unei găteli fără de seamăn, pe urmă smulseră jos părul care era de smuls, neteziră ceea ce aveau de netezit, parfumară ceea ce aveau de parfumat, alungiră ceea ce aveau de alungit, şi subţiară ceea ce aveau de subţiat. Pe urmă o îmbrăcară cu o rochie chindisită cu zarafir şi îi puseră pe cap o cunună de argint pe care se sprijinea un diadem bogat de mărgăritare, având la spate un nod cu două capete, fiecare împodobit cu câte o piatră de rubin mare cât un ou de porumbel, şi care îi spânzurau pe umerii strălucitori ca argintul străcurat. Pe urmă se apucară să-i împletească părul cel frumos şi negru, înmiresmat cu mosc şi cu ambră, în douăzeci şi cinci de cosiţe care îi atârnau până la călcâie. Şi, când isprăviră s-o gătească şi când se arătă asemenea unei mirese, se aruncară la picioarele ei şi îi spuseră, cu un glas tremurând de minunare:

— Păstreze-te Allah întru strălucirea ta, o, stăpână a noastră, şi depărteze pururea de la tine privirile pizmaşilor, şi ferească-te de deochi!

Şi în vreme ce ea începu să se preumble cu paşi cât mai ispititori, prin sală, ele nu mai conteneau să-i spună, din adâncul inimii lor, fel şi fel de laude. Estimp, tânăra Hubub se întoarse cu frumosul Anis, pe care îl poftise acasă la Zein Al-Mawassif de îndată ce prietenii acestuia se descotorosiseră de el fără a binevoi să-i vină în ajutor. Şi îl duse în sala în care se afla stăpâna sa Zein Al-Mawassif.

Când frumosul Anis o zări pe Zein Al-Mawassif în toată strălucirea frumuseţii ei, se opri înmărmurit şi se întrebă: „Oare ea să fie, sau mai degrabă-i una dintre tinerele mirese care nu se văd decât în rai?” Ci Zein Al-Mawassif, bucuroasă de uimirea pe care i-o stârnise lui Anis, se duse la el zâmbind, îl luă de mână, îl călăuzi până la divanul cel larg şi scund, pe care se aşează, şi îl pofti şi pe el să stea jos

lângă ea. Pe urmă făcu un semn înspre slujitoarele ei, care numaidecât aduseră o tabla întinsă, lucrată dintr-o bucată de argint, pe care se aflau săpate stihurile acestea despre mâncăruri:

Întinge-n farfuriile bogate
Cu dumicatul tău, şi ia cu zel,
Şi bucură-ţi privirile de toate,
Şi bucură-ţi şi inima la fel
Cu-aceste fără seamăn dulci bucate,
Gustoase, felurite, miresmate:

Şi sosuri, şi tocănuri, şi fripturi,
Fie la tavă, fie la grătar,
Şi colărezi mustoşi, şi prăjituri,
Dulceţuri, şi sorbeturi, şi lictar,
Magiunuri, chisăliţe, uscături –
Spre desfătarea fericitei guri!

O, prepeliţe, o, clapon voinic,
O, voi, puiandri – haideţi, să mă bucur!
Voi, miei gingaşi, hrăniţi doar cu fistic
Şi-acuma împănaţi vârtos cu struguri,
Măcar că n-aveţi pene niciun pic,
Eu vă iubesc, şi n-am să vă dezic!

Cât despre tine, fragede chebap,
Allah cel mare bine-te-cuvânte!
De dăurita-ţi carne la proţap
Mi-s poftele de-a pururea flămânde!
Niciun prilej pe lume n-am să scap
Cu tine orişicând să-mi fac de cap!

Iar tu, cea care în castronul plin,
Salată, tu, de portulacă verde,

Te scalzi pare că-n suflet de măslin —
Simt sufletu-mi de dragu-ţi cum se pierde!
Al tău sunt, şi la tine mă închin,
Iubita mea, cu care mă alin!

Te zbaţi în piept, de drag, şi chiuieşti,
Oh, inimă, când vezi dormind pe tavă
Perechea ceea proaspătă de peşti,
Culcaţi acolo-n frageda otavă
De izmă-nmiresmată – şi râvneşti
Să guşti minunea lor ca din poveşti.

Acum niciun cuvânt să nu mai scoată
Preafericita-mi gură! Tacă doar!
Să tacă şi, cu mult dichis, să vadă
Cum să deguste acest praznic rar,
Pe care n-o să-l ştie scri vreodată
Calamul nice unui hronicar,
Niciun izvod din lumea asta toată!

Atunci slujnicele puseră dinaintea lor bucatele înmiresmate. Şi mâncară laolaltă pe săturatele şi îşi îndulciră gurile. Şi li se aduseră pocalele cu vin, şi băură din aceeaşi cupă. Şi Zein Al-Mawassif se plecă înspre Anis şi îi zise:

— Iacătă că am mâncat împreună pâinea şi sarea, iar tu, în felul acesta, eşti oaspetele meu! Aşa că acuma nu ai cum să poţi gândi că aş putea să mai păstrez nici cel mai mărunt lucru care a fost al tău. Încât, fie că vrei, fie că nu vrei, îţi dau îndărăt tot ce am câştigat!

Iar Anis fu nevoit, vrând-nevrând, să primească în dar bunurile care fuseseră ale lui. Şi se aruncă la picioarele codanei, şi îi mulţumi îndelung. Ci ea îl ridică şi spuse:

— Dacă vrei cu adevărat, o, Anis, să-mi mulţumeşti

pentru darul acesta, nu ai decât să vii cu mine în patul meu. Şi acolo, de data aceasta fără şagă, ai să-mi dovedeşti dacă ştii să joci bine şah.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute cincizeci şi opta noapte

Spuse:

...nu ai decât să vii cu mine în patul meu. Şi acolo, de data aceasta fără şagă, ai să-mi dovedeşti dacă ştii să joci bine şah.

Şi Anis, sărind în picioare, răspunse:

— Pe Allah, o, stăpână a mea, ai să vezi în pat cum craiul cel alb are să-i dovedească pe toţi potrivnicii!

Spunând vorbele acestea, o luă în braţe şi, împovărat cu luna aceea, se repezi înspre odaia de culcare, unde tânăra Hubub îi deschise uşa. Şi acolo jucă o partidă de şatrange cu fetişcana, după toate datinele unei măiestrii desăvârşite; şi pe urmă jucă a doua partidă, şi a treia partidă, şi tot aşa mai departe, până la cea de a cincisprezecea partidă, facându-l pe împărat, la fiecare atac, să se poarte atâta de vitejeşte încât codana, minunându-se şi totodată rămasă fără de răsuflare, se mărturisi învinsă şi strigă:

— Eşti desăvârşit, o, taică al lăncierilor şi al călăreţilor!

Pe urmă adăugă:

— Allah fie cu tine, o, stăpâne al meu! Spune-i împăratului să se odihnească!

Şi râzând, se sculă şi puse capăt, pentru seara aceea, partidelor de şah.

Atunci, cu sufletul şi cu trupul cufundat în oceanul desfătărilor, se odihniră o clipă unul în braţele celuilalt. Şi Zein Al-Mawassif îi spuse lui Anis:

— Acesta-i un ceas de tihnă dobândit pe drept, o, neînvinsule Anis! Ci, ca să-ţi pot judeca mai bine virtuţile, aş vrea să aflu de la tine dacă eşti şi la stihuri la fel de desăvârşit ca la şah! Ai putea, dar, să orânduieşti pe ritm feluritele clipe ale întâlnirii noastre şi ale jocului nostru, aşa ca să ni le putem săpa mai temeinic în amintire?

Şi Anis răspunse:

— Lucrul mi-i uşor, o, stăpână a mea!

Şi şezu jos pe patul înmiresmat şi, în vreme ce Zein Al-Mawassif sta cu braţul în jurul gâtului lui şi îl mângâia cu drag, el ticlui lauda aceasta cerească:

Hai şi-ascultaţi povestea vrăjitoare
A unei fetişcane ca din vis,
De paisprezece ani şi-un sfert, pe care
Am întâlnit-o într-un paradis!

Ca ea frumoasă nu-i nici luna plină
Pe cerul lui Allah! Se legăna
Ca o gazelă zveltă prin grădină,
Şi totul fremăta în preajma sa.

Se temeneau din ramuri, mlădioase,
Nainte-i, pomii; păsările, sus,
O preamăreau în cântece voioase
Când m-am oprit în faţa ei şi-am spus:

„O, chip strălucitor, cu tine fie
Senina pace-a lui Allah, mereu!
Sultană mândră, rogu-mă-adânc ţie
Să-mi spui, ca să-l cunosc de-acum şi eu,

Ce nume poartă-aceea ce-mi aprinde
Numai cu o privire-a ei de jar

Vârtejul nebuniilor în minte
Şi-al dragostei nepotolit pojar?”

Cu sunet dulce de mărgăritare
Jucate într-o cupă de argint,
Aşa-mi răspunse-atunci la întrebare
Suavul glas al ei ca un alint:

„Nu poţi ghici şi singur acel nume?
E oare chipul meu atât de-ascuns
Că niciun har nu-l oglindeşte cum e
Şi-l face-n ochii tăi de nepătruns?”

Eu răspunsei: „Nu! Nu! Fără-ndoială:
Tu eşti Podoaba Harurilor[12]*, eşti*
Cea căreia mă rog cerându-i: Ia-mă!
Podoabă-a Lumii, să nu mă goneşti!

Şi-n schimb, o, preafrumoaso, am să-ţi măsur
Mărgăritare, ambră, aur, mosc,
Nard, gemme, giuvaieruri şi mătăsuri,
Podoabe-n valuri, câte se cunosc!”

Lucind, lumina zâmbetului, caldă,
Pe dinţii-i tineri fulgeră atunci:
„Ia-mă, dar, ochi iubit! Şi laolaltă
Să ne supunem dulcilor porunci!”

O, suflete-al meu, salţi de bucurie!
O, cingătoarea desfăcut-a ei!
Pe urmă, ah, cămaşa-i străvezie!
Şi trupu-i gol apoi, zvârlind scântei!

[12] Zein Al-Mawassif înseamnă *Podoabă a Harurilor.*

O, alinare-a dorurilor mele!
Sărut al ei, de miere şi parfum!
Miresmele de flacără din piele,
Gropiţele-i din care foc băum!

Zavistnicilor care tot îngaimă
Scorniri prosteşti cu limba lor cea rea,
Am să le-o zugrăvesc cu-ntreaga-i faimă,
Doar vor pricepe-atunci beţia mea:

Bogatu-i păr, ca noaptea la culoare,
Pe spatele-i alb curge la pământ;
Ci trandafirii care dau în floare
Îi sunt pe faţă ca un iad arzând.

Sprâncenele-i subţiri sunt arcuri crunte,
Iar pleoapele-i, cu-o ploaie de săgeţi,
Ucid pe cel ce stă să le înfrunte!
Privirea-i e hanger de mare preţ!

Pocal cu tămâios i-i gura! Fagure
Sărutul ei! Sau apă de izvor!
Mărgăritare-s dinţii albi – şiraguri
Culese din adâncul mărilor!

Ca gâtul de gazelă-i gâtu-i, iată,
Subţire şi înmiresmat cu nard;
Iar pieptu-i e-o tablà de smalţ curată
Pe care două cupe-ntoarse ard.

Gropiţa-i miresmată de pe pântec
E o beţie de parfum ceresc;
Iar dedesubt, al vieţii mele cântec,
E dorul după care jinduiesc!

Stă falnic, ca un jilţ măreţ de rege,
Cu cei doi stâlpi de slavă nalţi şi drepţi
În stare nebunia s-o dezlege
Şi-n minţile celor mai înţelepţi.

Învăluit în şuba lui vrăjită,
Nesfiicios, şi tânăr, şi ghidici —
Când i-o atingi, se zbate vălurită,
Ca pielea pe-un catâr lovit de bici.

Ah, ochiu-i abia poate să se lase
Privit în roşul său mistuitor;
Iar buzele îi sunt dulci şi cărnoase,
Cu vârful mândru şi strălucitor.

De te apropii dârz şi vitejeşte,
Te-aşteaptă cald, voios şi hotărât;
De trudă, de loviri nu se sfieşte,
Şi nici de bătălii, nu, cât de cât!

O, Zein Al-Mawassif, aşa eşti – mreajă
Şi patimă! În veci nu voi uita
Nici nopţile de dragoste şi vrajă,
Nici luminoasa frumuseţe-a ta!

Auzind lauda aceasta ticluită atunci în cinstea sa, Zein Al-Mawasiif fu cuprinsă de un val de bucurie şi se lumină de o strălucire până peste marginile strălucirii.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute cincizeci şi noua noapte

Spuse:

...Când auzi lauda aceasta ticluită în cinstea ei, Zein Al-Mawassif fu cuprinsă de un val de bucurie şi se lumină de o strălucire până peste marginile strălucirii. Şi îl îmbrăţişă pe Anis şi îi spuse:

— O, Anis, ce desăvârşire! Nu vreau să mai trăiesc decât cu tine!

Şi îşi petrecură împreună noaptea toată, cu fel de fel de zbeguri, cu giugiuleli şi cu alte lucruri asemenea, până dimineaţa. Şi îşi petrecură ziua unul lângă altul, ba mai hodinindu-se, ba mai mâncând şi bând, ba mai veselindu-se, până seara. Şi trăiră aşa mai departe, vreme de o lună, în dârdora bucuriilor şi a desfătării.

Or, când se încheie luna, tânăra Zein Al-Mawassif, care era măritată, primi o scrisoare de la soţul său, prin care i se vestea grabnica sosire a acestuia. Şi, după ce citi scrisoarea, strigă:

— Fire-ar să-şi rupă picioarele! Fire-ar depărtată sluţenia! Iacătă că desfătătoarea noastră viaţă de-acum are să fie tulburată de sosirea chipului acela de rea-vestire!

Şi îi arătă iubitului său scrisoarea şi îi spuse:

— Ce să facem noi acuma, o, Anis?

El răspunse:

— Mă las întru totul pe seama ta, o, Zein! Pentru că, în ceea ce priveşte vicleniile şi şiretlicurile, femeile au fost totdeauna mai presus decât bărbaţii!

Ea spuse:

— Da! Însă bărbatul meu este tare amarnic, şi nu are margini de zuliar ce el şi are să ne fie tare anevoie să nu-i stârnim bănuielile!

Şi cugetă vreme de un ceas, apoi spuse:

— Nu văd altă cale ca să te aduc în casă, după afurisita lui de venire, decât aceea de a te înfăţişa drept un

neguţător de parfumuri şi de mirodenii! Cugetă, dar, la meseria asta, şi mai cu seamă ia bine aminte, când o fi la tocmeală, să nu-l superi întru nimic!

Şi se înţeleseră amândoi în ce chip să-l învăluiască pe soţ.

Şi iacătă că soţul se întoarse de pe drumurile lui, şi rămase peste poate de uimit când o văzu pe nevastă-sa gălbejită toată, din creştet până-n talpă. Or, vicleana se adusese ea însăşi în acea stare frecându-se singură cu şofran. Iar bărbatu-său o întrebă, tare speriat, de ce boală se bolnăvise; şi ea îi răspunse:

— Dacă mă vezi aşa de gălbejită, vai, nu este din pricina vreunei boli, ci din pricina jalei şi a îngrijorării care m-au năpădit câtă vreme ai fost plecat! Tare mă rog ţie să nu mai pleci de-acuma încolo la drum fără a lua cu tine un soţ care să te poată apăra ori să te îngrijească! Şi-atunci am să fiu mai liniştită în privinţa ta!

El răspunse:

— Din toată inima, aşa am să fac! Pe viaţa mea, gândul tău este întemeiat! Linişteşte-ţi, aşadar, sufletul, şi caută să te întorci la culoarea strălucitoare de altădată a feţei tale!

Pe urmă o sărută şi plecă la prăvălia sa, întrucât era un mare neguţător, evreu de credinţa lui. Iar soţia, fetişcana, tot aşa, era evreică, întocmai ca şi el.

Or Anis, care luase toate învăţăturile în privinţa meseriei celei noi pe care urma s-o îmbrăţişeze, îl aştepta pe soţ în pragul prăvăliei. Şi, ca să lege cât mai grabnic prietenie cu el, îl îmbie cu parfumuri şi cu mirodenii la un preţ cu mult mai mic decât preţul obişnuit. Iar soţul lui Zein Al-Mawassif, care avea un suflet hapsân, fu atâta de mulţumit de afacerea aceea şi de felul de a neguţători şi de a se purta al lui Anis, încât ajunse muşteriul său statornic. Şi nu peste multe zile ajunse să-l îmbie a se întovărăşi cu el, dacă ar fi putut să aducă o sumă de bani mulţumitoare. Iar Anis nu pregetă să primească o atare îmbiere care, fără de nicio

îndoială, avea să-l apropie de preaiubita sa Zein Al-Mawassif; şi îi răspunse că şi el avea aceeaşi dorinţă şi că râvnea să fie tovarăş cu un neguţător atâta de preţuit. Şi întocmiră fără de zăbavă senetul lor de întovărăşire, şi îl pecetluiră cu peceţile lor, de faţă cu doi martori dintre mai-marii din suk.

Or, în seara acelei zile chiar, soţul frumoasei Zein Al-Mawassif, spre a cinsti senetul de întovărăşire, îl pofti în casa lui pe noul său tovarăş, să împartă cina cu el. Şi îl duse acasă; şi, cum era evreu, şi cum evreii nu le ţin pe femeile lor ascunse de privirile străinilor, vroi să-l arate neveste-sii. Şi se duse s-o vestească de sosirea tovarăşului său Anis, şi îi spuse:

— Este un tânăr bogat şi cu purtări frumoase. Şi doresc să vii să-l vezi!

Iar Zein Al-Mawassif, bucuroasă până peste poate de ştirea aceea, nu vroi totuşi să lase nicidecum să i se vadă simţămintele şi, prefăcându-se a fi amarnic de supărată, strigă:

— Pe Allah! cum de cutezi tu, o, taică al bărbii, să aduci străini înlăuntrul casei tale? Şi cu ce fel de ochi socoţi tu să mă supui la greaua nevoinţă de a mă arăta lor, fie cu faţa descoperită, fie cu ea acoperită? Numele lui Allah să fie cu mine şi împrejurul meu! Trebuie să-mi uit acum sfiala ce se cade s-o aibă orice femeie tânără, numai pentru că ţi-ai găsit un tovarăş? Mai degrabă mă las tăiată în bucăţi!

Ci el răspunse:

— Ce vorbe necugetate mai spui şi tu, o, femeie! Şi oare de când am hotărât noi să facem ca musulmanii, care au în credinţa lor să-şi ascundă femeile? Şi ce mai ruşine anapoda la tine, şi ce mai sfială aiurea! Noi suntem mozaici, iar fandoseala asta a ta este chiar cu totul din cale afară pentru o mozaică!

Aşa îi vorbi. Ci, în cugetul său, gândea: „Ce

binecuvântare a lui Allah asupra casei mele să am o soţie atâta de cuminte, de cumpătată, de înţeleaptă şi de plină de măsură!” Pe urmă începu să-i vorbească cu atâta râvnă, încât, până la sfârşit, o hotărî să vină şi să îndeplinească chiar ea datoriile de gazdă faţă de tovarăşul lui cel nou.

Or, Anis şi Zein Al-Mawassif, când se văzură, se feriră să lase a ieşi în vileag că se cunoşteau. Şi Anis, cât ţinu cina, şezu cu ochii în jos, tare ruşinos; şi se făcea plin de o mare sfiiciune, şi nu se uita decât la soţ. Iar evreul gândea în sinea lui: „Ce tânăr minunat!” Încât, la sfârşitul cinei, nu pregetă să-l poftească pe Anis şi a doua zi să-i fie musafir la masă. Şi Anis veni a doua zi, şi în ziua cealaltă; şi, de fiecare dată, se purtă întru totul cu o iscusinţă şi cu o cumpătare desăvârşite.

Ci evreul tot fusese tulburat de un lucru ciudat, care se petrecea de fiecare dată când se afla Anis în casă. Căci, cu adevărat, neguţătorul avea în casă o pasăre îmblânzită…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaizeci şi una noapte

Spuse:

…cu adevărat, neguţătorul avea în casă o pasăre îmblânzită, care fusese crescută de evreu şi care îl cunoştea şi îl îndrăgea pe stăpânul ei. Ci, în vremea cât evreul lipsise de acasă, pasărea îşi mutase dragostea asupra lui Anis şi se deprinsese să vină şi să se aşeze pe capul şi pe umerii lui, şi să se alinte în fel şi chip, până într-atâta că, atunci când stăpânul ei, evreul, se întoarse din călătorie, pasărea nu mai vroi să-l cunoască, privindu-l ca pe un străin. Şi nu mai avea nici ţipete de bucurie, nici bătăi din aripi şi nici alinturi decât pentru tânărul Anis,

tovarăşul stăpânului ei. Şi evreul cugetă în sineşi: „Pe Mussa şi Aarun! pasărea aceasta m-a uitat! Iar purtarea ei faţă de mine îmi face şi mai de preţ simţămintele soţiei mele, care s-a îmbolnăvit de durere când am lipsit!” Aşa gândea el! Ci un alt lucru ciudat îl tulbură nu peste mult şi îi stârni o sumedenie de prepuneri chinuitoare.

Într-adevăr, băgă de seamă că soţia sa, cea atâta de cumpănită şi de aşezată de faţă cu Anis, îndată ce adormea avea nişte vise tare ciudate. Îşi întindea mâinile, gâfâia, suspina şi se răsucea în fel şi chip, rostind numele lui Anis şi vorbindu-i aşa cum vorbesc îndrăgostiţii cei mai pătimaşi. Iar evreul fu până peste poate de uimit să vadă că lucrul acesta se petrecu mai multe nopţi în şir, şi gândi: „Pe Pentateuc! asta-i ca să mi se dovedească anume că femeile sunt toate la fel şi că atunci când vreuna dintre ele este cuminte şi curată şi cumpătată, aşa cum este soţia mea, tot trebuie ca într-un fel ori în altul să-şi îndeplinească dorurile cele spurcate, fie chiar şi numai în vis! Departe de noi fie Cel-Rău! Ce blestemate mai sunt şi făpturile astea zămislite din para iadului!” Pe urmă îşi zise: „Trebuie numaidecât s-o pun la încercare pe nevastă-mea! Dacă s-o lepăda de ispită şi dacă are să rămână curată şi cuminte, înseamnă că şi purtarea păsării şi zvârcolelile din vise nu sunt decât nişte întâmplări ca toate întâmplările, fără de nicio însemnătate!”

Or, când veni ceasul de masă obişnuit, evreul spuse soţiei sale şi tovarăşului său că este poftit la valiu pentru o vânzare mare de mărfuri; şi îi rugă să-l aştepte cu masa până ce s-o întoarce şi el. Pe urmă îi lăsă singuri şi ieşi prin grădină. Ci, în loc să se ducă la valiu, se întoarse degrabă pe unde plecase şi se sui la catul de deasupra al casei; de acolo, dintr-o odaie care avea o bageacă ce da înspre sala de oaspeţi, putea să iscodească tot ce urma să se petreacă.

Or, nu avu de aşteptat multă vreme urmarea, care se arătă din partea lor în chip de sărutări şi de giugiuleli de o

tărie şi de o patimă năprasnice. Şi întrucât nu vroia să se dea în vileag că se află acolo, şi nici să le dea de bănuit că nu plecase la valiu, fu nevoit să privească, vreme de un ceas, la toate desfătările vajnice ale celor doi îndrăgostiţi. Ci după acea aşteptare chinuită, coborî la ei şi intră în sală, cu un chip zâmbitor, întocmai ca şi cum habar nu ar fi avut de nimic. Şi cât tinu masa se feri cu grijă să-i lase să ghicească simţămintele ce-l munceau, şi se purtă cu mai multă cinstire şi cu mai multă drăgălăşenie faţă de tânărul Anis, care, de altminteri, se arătă încă şi mai aşezat şi mai sfios ca de obicei.

Dar când masa se sfârşi şi tânărul Anis plecă, evreul îşi zise: „Pe coarnele Domnului nostru Mussa! am să le ard inimile despărţindu-i!” Şi scoase de la piept o scrisoare pe care o deschise şi o citi; pe urmă strigă:

— Iacătă că iar am să fiu silit să plec într-o călătorie lungă. Căci scrisoarea aceasta îmi vine de la nişte prieteni ai mei din străinătăţi, şi trebuie să mă duc la ei ca să punem împreună la cale o mare afacere neguţătorească!

Iar Zein Al-Mawassif ştiu cum să-şi ascundă în chip desăvârşit bucuria pe care i-o aducea ştirea aceea şi spuse:

— O, soţul meu mult-iubit, ai să mă lasi, aşadar, să mor de lipsa ta? Spune-mi măcar câtă vreme ai să rămâi departe de mine!

El spuse:

— Vreme de vreo trei-patru ani, nici mai mult, nici mai puţin!

Iar ea strigă:

— Ah, sărmană Zein Al-Mawassif! ce soartă mai ai şi tu, să nu te bucuri niciodată de şederea cu tine a soţului tău! O, deznădejde a sufletului meu!

Ci el îi spuse:

— Nu te mai necăji! Căci de data aceasta, ca să nu te mai las singură şi să te primejduiască boala şi mâhnirea, vreau să mergi şi tu cu mine! Ridică-te, dară, şi cheamă-le

pe slujnicele tale Hubub, Khutub, Sukub şi Rukub să te ajute să-ţi strângi calabalâcurile de plecare!

La vorbele acelea, Zein Al-Mawassif, zdrobită, îngălbeni de tot la chip, şi ochii i se umplură de lacrimi, şi nu mai putu să rostească nici măcar un cuvânt. Iar soţul ei, care înlăuntrul său se simţea gâlgâind de mulţumire, o întrebă cu un glas plin de duioşie:

— Ce ai, Zein?

Ea răspunse:

— Nimic, pe Allah! Sunt numai oleacă tulburată de ştirea aceasta plăcută, ştiind că n-am să mai rămân singură fără tine!

Pe urmă se sculă şi începu să se pregătească de plecare, ajutată de slujnicele sale, sub ochiul evreului, soţul ei. Şi Zein nu ştia cum să facă să afle şi Anis trista veste.

Într-un sfârşit, izbuti să se folosească de o clipă prielnică spre a însemna pe poartă stihurile acestea de despărţire pentru iubitul ei:

Anis, îţi las tristeţea mea, s-o plângi!
Acuma, iată, singur vei rămâne,
Cu suflet sfâşiat de răni adânci!
Sunt pradă unei crunte anasâne.
Numai un suflet rău şi zuliar,
Mai mult decât nevoia, ne desparte,
Îşi face bucuria hâd cuibar
În inima pizmaşului de moarte,
Când vede cât nealinat amar
Mă macină pe mine şi mă arde.
Ci pe Allah cel Neclintit mă jur,
Anis, c-a nimănui, afar’ de tine,
N-am să mai fu, de-ar năpădi pe mine
Mijlocitori cât frunza din păduri!

După care se sui pe cămila ce fusese pregătită pentru ea şi, ştiind că avea să nu-l mai vadă niciodată pe Anis, se afundă în palanchinul ei, spunând versuri de rămas-bun casei şi grădinii. Şi caravana toată porni la drum, cu evreul în frunte, cu Zein Al-Mawassif la mijloc, şi cu slujnicele la coadă. Şi-atâta cu Zein şi cu evreul, soţul ei.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaizeci şi doua noapte

Spuse:

…Si-atâta cu Zein şi cu soţul ei, evreul.

Iar în ceea ce îl priveşte pe tânărul Anis, iacătă! A doua zi, când nu-l mai văzu venind la suk, după obiceiul său, pe negustorul evreu, tovarăşul lui, fu peste poate de nedumerit şi îl aşteptă să sosească până seara. Ci degeaba. Atunci se hotărî să se ducă şi să vadă el însuşi pricina unei lipse ca aceea. Şi aşa ajunse dinaintea porţii de la intrare şi citi însemnarea pe care Zein Al-Mawassif o săpase cu mâna ei acolo. Şi îi pricepu înţelesul şi, năucit, se lăsă să cadă jos la pământ, pradă deznădejdii. Iar când îşi mai veni oleacă în sine din tulburarea pe care i-o pricinuia plecarea iubitei lui, începu să-i întrebe pe vecini despre ea. Şi aşa află că evreul, soţul ei, o dusese dimpreună cu slujnicele şi cu o mulţime de calabalâc, pe două cămile, şi cu zaherea pentru o călătorie tare lungă.

La ştirea aceea, Anis începu să se învârtească întocmai ca un smintit prin singurătăţile grădinii; şi ticlui versurile acestea:

Să ne oprim să plângem
La dulcea amintire

A mult-iubitei noastre,
Aici, unde foşnesc
Copacii din grădina-i
Privită cu iubire,
Şi unde casa-i doarme
În somnul nefiresc,
Iar urmele-i rămase,
Ca-n inimă-mi, cu şoapte
Nu pot să le mai şteargă,
Oricât s-ar vânzoli,
Nici vânturile crunte
Ce bat din miazănoapte,
Nici vânturile blânde
Ce bat din miazăzi!

S-a dus! Dar bietu-mi suflet
E lângă ea oriunde,
Legat de strămurarea
Ce dă îndemn la drum
Cămilelor! Ah, vino,
Tu, noapte, din afunde
Nemărginiri, ah, vino,
Şi răcoreşte-acum
Obrajii mei în flăcări,
Şi potoleşte jarul
Ce inima mi-o arde
Şi mi-o preface-n scrum.
O, vânt dinspre deşerturi,
Tu, cel ce în suflare
Aduci mireasma scumpă
A răsuflării ei,
Nu ţi-a spus oare leacul
Care-ar mai fi în stare
Să curme-aceste lacrimi

Ce curg din ochii mei?
Nu ţi-a spus oare leacul
Ah, leacul sfânt cu care
Să-ntorc al vieţii licăr
În trupul meu de stei?

Vai mie! Mokademmul
A dat semnal de ducă,
Şi-n toi adânc de noapte
Cernita chervanea
Stă gata de plecare —
Când zorii nici n-apucă
Pe văi să-şi pună vălul
Luminii pentru ea!
Cămilele-ngenunche!
Calabalâcu-i gata!
Iar ea se suie tristă
În palanchin. S-a dus!
S-a dus, vai! Şi mă lasă
Pe urmele ei, biata,
Pierdut fără nădejde,
Cu sufletul răpus.

Şi o urmez departe
Pe drumurile rele
Stropind ţărâna zării
Cu lacrimile mele!

Pe urmă, cum se lăsase să lunece astfel pe calea gândurilor şi a amintirilor, auzi croncănind un corb ce-şi avea cuibul într-unul din palmierii din preajmă. Şi ticlui stihurile acestea:

O, corbule, ce cauţi tu-n grădina
Iubitei mele? Oare plângi aşa,

Cu glasul tău de jale, jalea mea
Şi dragostea-mi ce şi-a pierdut lumina?
Vai! Vai! ţipi tu în tristu-ţi grai,
Şi toate ţipă-n jurul tău: Vai! Vai!

Pe urmă Anis nu mai putu să îndure atâtea chinuri şi amaruri şi se întinse pe pământ, şi îl fură somnul. Şi iată că i se arătă în vis iubita lui; şi se simţea fericit lângă ea; şi o strângea în braţele lui, şi ea tot aşa pe el. Ci deodată se trezi şi nălucile pieiră. Şi nu mai putu decât să ticluiască stihurile acestea:

Icoană sfântă a iubitei mele!
În toi de noapte-adâncă îmi apari,
Şi vii, povara dorurilor grele
O clipă s-o alini, atât măcar!

Ah, visele sunt trista fericire
Ce le rămâne celor despărţiţi!
Dar cât de grele-s ele la trezire,
Nălucile din ochii veştejiţi!

Ea îmi vorbeşte, râde, mă mângâie;
Eu fericirea lumii-o ţin la piept;
Din toate însă nu-i dat să rămăie
Decât suspinu-atunci când mă deştept!

Aşa se jeluia tânărul Anis. Şi trăia aşa mai departe, la umbra casei părăsite, neîndepărtându-se decât ca să mănânce şi el cât de cât acasă la el. Şi-atâta cu Anis.

Estimp, caravana, când ajunse la depărtare de o lună de la cetatea cu pricina, aşeză conac. Iar evreul puse să se ridice corturile nu departe de cetatea ce se afla lângă mare. Acolo, o dezbrăcă pe nevastă-sa de hainele cele bogate, luă

o nuia lungă şi mlădioasă, şi spuse:

— A, stricato şi destrăbălato, pielea ta cea prihănită nu mai poate fi curăţată decât cu asta! Să vină acuma să te scape din mâinile mele tânărul acela Anis, dezmăţatul!

Şi, cu toate ţipetele şi împotrivirile ei, o şfichiui amarnic, când cu dreapta, când cu stânga. Pe urmă aruncă peste ea o mantie aspră din păr de capră, şi se duse cu ea în cetate să caute un potcovar, şi îi zise potcovarului...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaizeci şi treia noapte

Spuse:

...şi se duse cu ea în cetate să caute un potcovar, şi îi zise potcovarului:

— Să fereci cât mai vârtos picioarele acestei roabe; după care să-i fereci şi mâinile. Şi-aşa are să-mi slujească de vită de călărit!

Iar potcovarul, înmărmurit, îl privi pe bătrân şi îi zise:

— Pe Allah! este întâia oară când sunt chemat să ferec o făptură omenească! Au ce-a săvârşit roaba aceasta tânără ca să i se cadă o atare osândă?

Bătrânul spuse:

— Pe Pentateuc! aceasta este osânda cu care noi, evreii, îi pedepsim pe robii noştri, atunci când avem a ne plânge de purtarea lor.

Ci potcovarul, uluit de frumuseţea strălucitei Zein Al-Mawassif, şi tulburat până peste poate de farmecele ei, îl sfruntă pe evreu cu silă şi cu mânie, şi îl scuipă în ochi; şi, în loc de a se atinge de tânăra fetişcană, ticlui acolo pe loc stihurile acestea:

Tu, mai degrabă, o, catâr smintit,
Să fii pe toată pielea potcovit,
Mai înainte de a fi sluţite
Picioarele ei preablagoslovite!
Că de-ai avea un pic de minte-n glavă,
Ai fii văzut şi tu că nu potcoavă
Se cade-acestor gingaşe picioare,
Ci aur, în inele lucitoare!
Şi să fii bine-ncredinţat aşa:
Că o făptură mândră cum e ea,
De-o fi s-ajungă poate că vreodată
Naintea Celui-Sfânt, la judecată,
Judecătoru-o scoate-ntr-o clipită
Nevinovată şi neprihănită.

Pe urmă potcovarul alergă la valiul cetăţii şi îi povesti tot ce văzuse, zugrăvindu-i frumuseţea cea minunată a strălucitei Zein Al-Mawassif şi osânda la care vrea s-o supună evreul, soţul ei. Iar valiul porunci cavazilor să se ducă pe dată la corturi şi să aducă dinaintea lui pe roaba cea frumoasă, pe evreu şi pe celelalte femei din caravană. Şi străjerii zoriră să îndeplinească porunca. Şi, peste un ceas, se întoarseră şi împinseră în sala de judecată, dinaintea valiului, pe evreu, pe Zein Al-Mawassif şi pe cele patru slujnice, Hubub, Khutub, Sukub şi Rukub. Şi valiul, uluit de frumuseţea mândrei Zein Al-Mawassif, o întrebă:

— Cum te cheamă, fiica mea?

Ea spuse, scuturându-şi şoldurile:

— Roaba ta Zein Al-Mawassif, o, stăpâne al nostru!

Şi el o întrebă:

— Da insul ăsta atâta de urât, cine este?

Ea răspunse:

— Este un evreu, o, stăpâne al meu, care m-a luat de la mama şi de la tatăl meu, şi m-a necinstit, şi a vroit, cu tot

soiul de chinuri amarnice, să mă silească să mă leapăd de sfânta lege musulmană a părinţilor mei! Şi în fiecare zi mă pune să îndur schingiuri grele, şi încearcă în acest chip să-mi frângă dârzenia! Şi, ca dovadă pentru cele ce mărturisesc eu aici, o, stăpâne al meu, ia uite urmele loviturilor cu care mă zobeste necurmat!

Şi îşi dezvălui cu multă sfiiciune partea de sus a braţului, şi arătă dungile cu care era învrâstată. Pe urmă adăugă:

— Şi-apoi, o, stăpâne al nostru, preacinstitul potcovar are să mărturisească la ce schingiuire păgânească a vrut să mă supună! Iar slujnicele mele au să adeverească şi ele cele spuse de mine! În ce mă priveşte, eu sunt o musulmană, o drept-credincioasă, şi mărturisesc că nu este alt dumnezeu afară de Allah, şi că Mahomed este trimisul lui Allah!

La vorbele acestea, valiul se întoarse înspre slujnicele Hubub, Khutub, Sukub, şi Rukub, şi le întrebă:

— Este adevărat ce spune stăpâna voastră?

Ele răspunseră:

— Este adevărat!

Atunci valiul se întoarse înspre bătrân şi, cu ochii scăpărând, îi strigă:

— Afurisit să fii tu, vrăjmaş al lui Allah! De ce ai rupt-o pe tinerica aceasta de la tatăl şi de la mama ei, de la casa şi de la ţara ei, şi ai schingiuit-o, şi ai încercat s-o faci să-şi lepede sfânta noastră credinţă şi s-o arunci în ticăloasele de blestemăţii ale păcătoşiei tale?

Şi el răspunse:

— O, stăpâne al nostru, pe viaţa capului lui Yacub, al lui Mussa şi al lui Aarun! mă jur ţie că tânăra aceasta este soţia mea legiuită!

Atunci valiul strigă:

— Să fie ciomăgit!

Iar străjerii îl întinseră la pământ şi îi traseră la talpa picioarelor o sută de lovituri de ciomag, şi pe spinare tot o sută de lovituri de ciomag. Şi, cum acela ţipa şi răcnea fără

contenire, împotrivindu-se şi urlând că Zein Al-Mawassif era a lui după lege, valiul spuse:

— De vreme ce nu vrea să mărturisească, să i se reteze mâinile şi picioarele, şi să fie biciuit!

Când auzi osânda aceea năprasnică, bătrânul strigă:

— Pe coarnele cele sfinte ale lui Mussa! dacă numai atâta trebuie ca să scap, ei bine! mărturisesc că femeia aceasta nu este soţia mea şi că am răpit-o de la ai ei!

Atunci valiul grăi:

— De vreme ce mărturiseşte, să fie aruncat în temnită! Şi acolo să rămâie câte zile o mai avea de trăit!

Şi cavazii îndepliniră pe dată porunca. Şi îl târâră în temnită. Şi de bună seamă că acolo avea să se sfârsească, întru necredinţa şi urâţenia lui. Nu l-ar mai avea Allah în veci întru mila sa! Şi zvârli-i-ar sufletul în pojarul din catul cel mai de la urmă al iadului! Ci noi suntem drept-credincioşi! Şi noi mărturisim că nu este alt dumnezeu decât numai unul Allah, şi că Mahomed este trimisul lui Allah!

În ce o priveşte pe Zein Al-Mawassif, apoi aceasta sărută mâna valiului şi, însoţită de cele patru slujnice, Hubub, Khutub, Sukub şi Rukub, se întoarse la corturi şi porunci cămilarilor să ridice tabăra şi să pornească la drum înspre ţara iubitului ei Anis.

Or, caravana călători fără de necaz şi, în seara celei de-a treia zile, ajunse la o mănăstire creştinească, locuită de patruzeci de călugări şi de patriarhul lor. Şi patriarhul acela, pe care îl chema Danis, tocmai sta jos înaintea porţii mănăstirii, să se bucure de revenealã, când fetişcana cea frumoasă trecu călare pe cămila ei, cu capul scos afară din palanchin. Şi patriarhul, la vederea acelui chip de lună, simţi cum i se înviorează bătrâna carne moartă; şi se cutremură, şi în picioare, şi în spinare, şi în inimă, şi în capul său. Şi se ridică din jilţul lui şi, ploconindu-se până la

pământ dinaintea palanchinului frumoasei Zein Al-Mawassif, o pofti pe fetişcană să coboare şi să se odihnească acolo cu toată liota ei. Şi stărui pe lângă ea să-şi petreacă noaptea la mănăstire, încredinţând-o că la vreme de noapte mişună peste tot tâlharii de drumul mare. Şi Zein Al-Mawassif, nevrând să se încăpăţâneze a nu primi acea găzduire, măcar că era din partea unor creştini şi călugări, coborî din palanchin şi intră în mănăstire, urmată de cele patru slujnice ale sale.

Or, patriarhul Danis, aprins de dragoste după frumuseţea şi farmecele strălucitei Zein Al-Mawassif...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaizeci şi cincea noapte

Spuse:

...Or, patriarhul Danis, aprins de dragoste după frumuseţea şi farmecele strălucitei Zein Al-Mawassif, nu ştia cum să facă să-i mărturisească patima lui. Căci lucrul acesta era, într-adevăr, tare anevoios. Într-un sfârşit, socoti că a găsit calea cea mai bună, şi anume de a trimite la fetişcană pe călugărul cel mai bun de gură dintre cei patruzeci de călugări ai mănăstirii. Şi călugărul acela se duse la codană, cu gândul de a-i vorbi în folosul patriarhului său. Ci, la vederea acelei lune de frumuseţe, îşi simţi limba înnodată în gură cu o mie de noduri şi, dimpotrivă, degetul lui cel de sub brăcinar începu să vorbească tare lămurit de sub mantia lui, ridicându-se ca un nas de elefant. Şi, la priveliştea aceea, Zein Al-Mawassif, începu să râdă din tot gâtul ei, împreună cu Hubub, Khutub, Sukub şi Rukub. Pe urmă, când îl văzu pe călugăr că stă mut, cu nasul în sus, Zein făcu un semn înspre slujnice, care săriră numaidecât şi

îl împinseră afară din odaie.

Atunci patriarhul Danis, dacă îl văzu pe călugăr că se întoarce cu o înfăţişase tare amărâtă, îşi zise: „Fără îndoială, n-a izbutit s-o înduplece!” Şi mână alt călugăr la ea. Şi cel de al doilea călugăr se duse la Zein Al-Mawassif; ci i se întâmplă şi lui întocmai cum i se întâmplase şi celui dintâi. Şi fu izgonit, şi se întoarse cu capul plecat la patriarh; iar patriarhul, atunci, trimise pe al treilea, şi pe al patrulea, şi pe al cincilea, şi tot aşa mai departe, până la al patruzecilea. Şi, de fiecare dată, călugărul trimis cu votria se întorcea mofluz, fără a fi izbutit să înfăţişeze solia patriarhului său şi fără a-şi fi arătat altceva în faţa fetişcanei decât tulburarea moştenirii ce i-o lăsase tătâne-său.

Când văzu toate astea, patriarhul îşi aduse aminte de zicala care spune: „Cel mai bine este să te scarpini cu unghiile tale, şi să mergi pe picioarele tale!” Şi se hotărî să facă singur ceea ce era de făcut.

Atunci se ridică şi intră cu pas falnic şi măsurat în odaia în care se afla Zein Al-Mawassif. Şi iacătă! Întocmai ca şi celorlalţi călugări, i se întâmplă tot ce li se întâmplase şi lor, adicătelea rămase cu limba înnodată cu o mie de noduri şi cu graiul numai al sculei. Şi faţă de râsul şi de zeflemelile codanei şi ale tovarăşelor ei, ieşi din odaie cu nasul atârnându-i până la pământ.

Or, de îndată ce plecă el, Zein Al-Mawassif se ridică şi le spuse soaţelor:

— Pe Allah! trebuie să fugim din mănăstirea aceasta cât mai iute, căci tare mi-e teamă că aceşti călugări amarnici şi cu patriarhul lor cel duhnos să nu vină şi să ne siluiască la noapte şi să ne spurce cu atingerea lor pângăritoare!

Şi prilejindu-se de negurile nopţii, se furişară toate cinci afară din mănăstire şi, încălecând iarăşi pe cămile, porniră la drum mai departe, înspre ţara lor. Şi-atâta cu ele.

În ce-i priveşte pe patriah şi pe cei patruzeci de călugări, apoi aceştia, când se treziră dimineaţa şi când băgară de seamă fuga strălucitei Zein Al-Mawassif, îşi simţiră măruntaiele cum se zvârcolesc de ciudă. Şi se strânseră în biserică, să cânte ca asinii, după năravul lor. Ci în loc să-şi cânte antifoanele şi să-şi îngaime rugăciunile obişnuite, ia uite ce ticluiau:

Călugărul cel dintâi cânta:

Strângeţi-vă, fraţii mei, laolaltă,
Până ce nu v-o părăsi sufletul meu,
Căci mi-a bătut ceasul cel de pe urmă!
Pojarul dragostei îmi arde oasele,
Patima îmi sfâşie inima,
Şi mă mistui de-o frumuseţe rară
Care-a venit la noi să ne ucidă
Cu săgeţile ucigaşe
Zvârlite de genele pleoapelor ei.

Iar cel de al doilea călugăr răspunse cu această cântare:

O, tu, cea care acum
Drumeţeşti departe de mine,
De ce, dacă mi-ai răpit inima,
Nu m-ai luat de tot când ai plecat?
Te-ai dus,
Şi duci şi tihna mea cu tine!
Ah, dare-ar Domnul să te-ntorci curând,
Ca să mă vezi cum îmi dau sufletul
În braţele tale!

Cel de al treilea călugăr cântă:

O, tu, cea al cărei chip străluceşte în ochii mei,
Şi-mi umple sufletul,

Şi-mi năpădeşte inima,
Pentru duhul meu amintirea ta
Este mai dulce decât este mierea
Pentru buzele de copil!
Iar dinţii tăi care zâmbesc viselor mele
Sunt mai strălucitori ca sabia lui Azrael.
Ca o umbră-ai trecut,
Şi ai turnat în lăuntrurile mele
O flacără mistuitoare.
Dacă vreodată în vreun vis
Ai veni lângă patul meu,
L-ai găsi scăldat
De lacrimile mele.

Cel de al patrulea călugăr răspunse:

Să punem strajă gurii noastre,
O, fraţii mei,
Şi să nu lăsăm slobode
Vorbele cele zadarnice
Care mohorăsc
Inimile noastre chinuite,
O, tu, lună plină a frumuseţii,
Dragostea ta şi-a cernut
Strălucitele-i raze
Peste capul meu neguros
Şi m-a aprins de-o patimă
Fără de sfârşit.

Cel de al cincelea călugăr, suspinând, cântă:

Eu nu mai am decât un dor —
Dorul după iubita mea!
Frumuseţea ei întunecă

Strălucirea lunii!
Şoldurile ei falnice îl preamăresc
Pe-Acela carele le-a zămislit!
Şi iată că inima mea
E mistuită de dragostea pe care
Mi-a deşteptat-o frumuseţea ei!
Şi lacrimile curg din ochii mei
Ca nişte picături de onix.

Cel de al şaselea călugăr, atunci, duse mai departe:

O, tufişuri pline de trandafiri,
O, stele de pe ceruri,
Unde-i aceea care s-a ivit
Pe zarea noastră,
Şi-a căreia putere ucigaşă,
Fără de sprijinul niciunei arme,
Îi biruieşte pe bărbaţi
Numai cu privirile sale?

Pe urmă, cel de al şaptelea călugăr cântă cântarea aceasta:

Ochii mei care au pierdut-o
Se umplu de lacrimi;
Patima se-aprinde,
Iar nădejdea se stinge.
O, vrăjitoare dulce,
Ivită în căile noastre —
Patima se-aprinde,
Iar nădejdea se stinge.

Şi, la fel, mai departe, toţi călugării dădură glas, unul după altul, câte unei cântări ticluite atunci, până ce veni şi rândul patriarhului lor care, cu glas plângăreţ, behăi:

Sufletul mi-e plin de tulburare,
Şi nădejdile m-au părăsit.
O frumuseţe răpitoare
A trecut pe cerul nostru
Şi mi-a dus tihna cu ea.
Acuma somnul
A pierit de pe pleoapele mele,
Şi jalea mi le mistuie.
Doamne, mă jeluiesc ţie
De chinurile mele!
Doamne,
Fă ca sufletul meu să se ducă
Şi făptura-mi să piară
Ca o umbră!

Când îşi sfârşiră de lălăit cântecele, călugării se aruncară cu faţa pe podelele bisericii şi bociră îndelung. După care hotărâră să zugrăvească din minte chipul celei fugite şi să-l aşeze pe altarul păgâniei lor. Ci nu putură să-şi împlinească gândul, întrucât îi ajunse moartea şi puse capăt chinurilor lor, după ce îşi săpară singuri mormintele, în mănăstire...

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaizeci şi şasea noapte

Spuse:

...după ce îşi săpară singuri mormintele, în mănăstire.

Şi-aşa cu cei patruzeci de călugări şi cu patriarhul lor!

Estimp, veghea lui Allah îi meni caravanei bună tihnă şi, după o călătorie fără supărări, sosi cu bine în ţara de

obârşie. Şi Zein Al-Mawassif, ajutată de soaţele sale, se coborî din palanchin şi puse piciorul la pământ în grădina ei. Şi intră în casă şi numaidecât porunci să se gătească totul şi să se parfumeze patul cu ambră scumpă, până a nu o trimite pe Hubub să-l vestească de întoarcerea sa pe mult-iubitul Anis.

Or, la ceasul acela, Anis, care îşi trecea zilele şi nopţile numai într-un plâns, sta şi somnolea, întins pe patul lui, şi avea un vis în care o vedea limpede pe iubita sa cum se întorsese acasă. Şi, întrucât credea în vise, se ridică tare tulburat şi plecă numaidecât la casa iubitei Zein Al-Mawassif ca să se încredinţeze dacă visul era adevărat. Şi intră pe poarta de la grădină. Şi îndată simţi în văzduh mireasma de ambră şi de mosc a mult-iubitei sale. Şi zbură către casă şi intră în odaia în care, gata de mult, Zein Al-Mawassif îl aştepta să vină. Şi căzură unul în braţele celuilalt, şi şezură mult timp înlănţuiţi aşa, vădindu-şi semnele pătimaşei lor iubiri. Şi, ca să nu leşine de bucurie şi de tulburare, băură dintr-un urcior plin cu o băutură răcoritoare de zahăr cu lămâie şi cu apă de flori. După care îşi descărcară sufletele, povestindu-şi tot ce li se întâmplase în vremea despărţirii lor;
şi nu tăceau decât ca să se alinte şi să se sărute cu drag.

Şi numai Allah ştie socoata şi dârzia dovezilor lor de dragoste din noaptea aceea. Şi, a doua zi, o trimiseră pe tânăra Hubub după cadiu şi după martori, care scriseră pe loc senetul lor de căsătorie. Şi trăiră amândoi o viaţă preafericită, până ce veni Secerătoarea flăcăilor şi a fetişcanelor! Ci slavă şi mărire Aceluia carele, întru dreptatea sa, împarte frumuseţea şi desfăturile! Şi rugăciunea şi pacea fie cu sultanul trimişilor, Mahomed, care a menit raiul pentru drept-credincioşii săi!

După ce Şeherezada povesti astfel povestea lui Anis şi a frumoasei Zein Al-Mawassif, micuţa Doniazada strigă:

— O, surioara mea, câtă dulceaţă, câtă desfătare, câtă curăţie şi câtă desăvârşire în vorbele tale!

Iar Şeherezada spuse:

— Dar ce este toată această poveste pe lângă aceea pe care vreau s-o mai povestesc, dacă, bineînţeles, vrea să-mi îngăduie sultanul, despre Tânărul cel Leneş?

Şi sultanul Şahriar spuse:

— De bună seamă, Şeherezada! am să-ţi mai îngădui şi noaptea aceasta, căci vorbele tale m-au mulţumit, iar eu nu cunosc *Povestea cu Tânărul Leneş!*

Şi Şeherezada spuse:

POVESTEA CU TÂNĂRUL LENEŞ[13]

Se povesteşte – printre multe altele – că într-o zi, pe când califul Harun Al-Raşid şedea în scaunul lui de domnie, a intrat în sală un băietei hadâmb care ţinea în mâini o cunună de aur roşu, încrustată cu mărgăritare şi rubine şi tot soiul de gemme şi de nestemate dintre cele mai scumpe. Şi hadâmbuţul a sărutat pământul dintre mâinile califului şi a spus:

— O, emire al drept-credincioşilor, stăpâna noastră Sett Zobeida m-a trimis să-ţi aduc salamalecurile şi supunerea ei şi totodată să-ţi spun că acestei cunune minunate, pe care o ştii bine, îi lipseşte din vârf o gemmă mare, şi nu s-a putut găsi niciodată una destul de frumoasă spre a fi pusă în locul gol. Şi a poruncit să se caute pe la toţi negustorii, şi a scotocit prin toată vistieria sa, dar până acuma încă nu a izbutit să găsească o piatră vrednică să stea în vârful cununei acesteia! Drept care doreşte să porunceşti tu să se facă cercetările de cuviinţă, spre a-şi împlini plăcerea.

Atunci califul s-a întors înspre vizirii, emirii, curtenii şi musaipii săi şi le-a spus:

— Căutaţi cu toţii gemma aceea, cât de mare şi de frumoasă o doreşte Sett Zobeida!

Or, au căutat cu toţii gemma printre nestematele soţiilor lor; ci nu au găsit nimic pe potriva dorinţei stăpânei Sett

[13] În traducerea lui M. A. Salie, titlul este *Povestea cu Abu-Muhammed cel leneş.*

Zobeida. Şi au dat seamă califului de zădărnicia căutărilor lor. Iar califul şi-a simtit inima tare strânsă la vestea aceea şi le-a spus:

— Cum se poate să fiu calif şi domnul domnilor de pe pământ, şi să nu se poată să am un lucru atâta de nevolnic cum este o piatră? Vai de căpăţânile voastre! Duceţi-vă şi cercetaţi pe la negustori!

Iar ei au cercetat pe la toţi negustorii, care au răspuns la fel:

— Nu mai căutaţi degeaba! Stăpânul nostru califul nu va putea să găsească o gemmă ca aceea decât la un tânăr din Bassra, care se numeşte Abu-Mohammad-Oase-Moi!

Iar ei s-au dus să-i dea seamă califului despre cele ce aflaseră, spunându-i:

— Stăpânul nostru califul nu va putea să găsească gemma decât la un tânăr din Bassra, care se numeşte Abu-Mohammad-Oase-Moi!

Atunci califul i-a poruncit lui Giafar, vizirul său, să-i dea de ştire emirului de la Bassra să se ducă să-l caute numaidecât pe Abu-Mohammad-Oase-Moi şi să-l aducă cu mare zor la Bagdad, dinaintea sa.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaizeci şi şaptea noapte

Spuse:

...să-l caute numaidecât pe Abu-Mohammad-Oase-Moi şi să-l aducă cu mare zor la Bagdad, dinaintea sa. Şi Giafar a scris pe dată o scrisoare şi l-a însărcinat pe spătarul Massrur să plece cu mare grabă la Bassra şi s-o ducă chiar el emirului El-Zobeidi, cârmuitorul cetătii.

Şi Massrur a plecat, fără a mai zăbovi, să-şi îndeplinească solia.

Când cârmuitorul Bassrei, emirul El-Zobeidi, a primit scrisoarea califului, a răspuns că ascultă şi că se supune; şi, după ce i-a dat trimisului califului toate cinstirile şi supunerile datorate, i-a pus la îndemână nişte străji care să-l ducă acasă la Abu-Mohammad-Oase-Moi. Şi Massrur a ajuns îndată la palatul în care locuia tânărul acela, şi a fost întâmpinat la poartă de o ceată de robi îmbrăcaţi bogat, cărora le-a spus:

— Daţi de ştire stăpânului vostru că emirul drept-credincioşilor îl cheamă la Bagdad!

Şi robii au intrat să ducă stăpânului lor ştirea, într-o clipită, tânărul Abu-Mohammad s-a şi ivit în pragul casei sale şi l-a văzut pe trimisul califului cu străjile emirului de la Bassra; şi s-a plecat până la pământ dinaintea lui şi a spus:

— Mă supun poruncilor emirului drept-credincioşilor!

Pe urmă a adăugat:

— Ci mă rog măriilor voastre, o, prealuminaţilor, să intraţi pe-o clipă ca să-mi cinstiţi casa!

Massrur a răspuns:

— Nu prea putem să zăbovim pe-aici, din pricina poruncilor grabnice ale califului, care nu aşteaptă decât sosirea ta la Bagdad!

El a spus:

— Ci tot trebuie să-mi daţi răgazul de trebuinţă ca să-mi fac pregătirile de drum. Intraţi, dară, şi hodiniţi-vă!

Massrur şi însoţitorii săi au mai făcut, chipurile, oleacă de nazuri, dar până la urmă au intrat după tânăr.

Şi au văzut, încă din odaia de la intrare, nişte perdele falnice de catifea albastră ţesute cu zarafir subţire, şi marmure scumpe, şi lucruri de lemn cioplit, şi tot felul de minunăţii, şi peste tot, şi pe chilimuri, şi pe lucruri, şi pe pereţi ori pe tavane, numai aurării şi argintării şi nestemate strălucitoare. Şi gazda i-a dus la o sală de scaldă, sclipind

de curăţenie şi înmiresmată ca un boboc de trandafir, atâta de minunată cum nici saraiul califului nu avea una asemenea. Iar după scaldă robii i-au îmbrăcat în nişte mantii scumpe de atlaz verde, împodobite cu flori făcute din mărgăritare, din aur subţire şi din nestemate de toate culorile. Şi, spunându-le urările de după scaldă, robii le-au adus pe două tăvi de smalţ aurit cupele cu sorbeturi şi răcoritoare. După care au intrat cinci tineri, frumoşi ca îngerul Harut, care au înmânat fiecăruia, din partea stăpânului lor, după urările de scaldă, câte o pungă cu cinci mii de dinari, ca dar. Şi atunci au intrat robii dintâi, aceia care îi duseseră la hammam; şi i-au poftit să vină după ei, şi i-au dus în sala de oaspeţi, unde îi aştepta Abu-Mohammad, stând pe un divan de mătase şi cu coatele sprijinite pe nişte perne tivite cu mărgăritare. Şi s-a ridicat în cinstea lor, şi i-a poftit să şadă jos lângă el, şi a mâncat, şi a băut, laolaltă cu ei tot felul de mâncăruri minunate şi de băuturi cum nu se află decât la palatele kaizerilor.

Atunci tânărul s-a ridicat şi le-a spus:

— Sunt robul emirului drept-credincioşilor! Pregătirile de drum au fost făcute şi putem să plecăm la Bagdad!

Şi au ieşit din Bassra şi au luat calea către Bagdad. Şi, după o călătorie fericită, au ajuns în Cetatea Păcii şi au intrat în palatul emirului drept-credincioşilor.

Când s-a văzut în fata califului, Abu-Mohammad a sărutat pământul dintre mâinile lui şi a luat o înfăţişare plină de cuviinţă şi de cumpătare. Şi califul l-a poftit să şadă jos. Şi el a şezut sfios pe marginea scaunului şi, cu o vorbire foarte aleasă, a rostit:

— O, emire al drept-credincioşilor, robul tău cel supus a aflat, fără să-i fi spus cineva, pricina pentru care este chemat dinaintea domnului său. Drept care, în loc de numai o gemmă, a socotit de datoria lui de nevrednic supus să-i aducă emirului drept-credincioşilor tot ceea ce i-a hărăzit

soarta!

Şi după ce a rostit vorbele acestea, a adăugat:

— Dacă stăpânul nostru îmi îngăduie, am să pun să se deschidă lăzile pe care le-am adus cu mine, ca dar al unei slugi pentru domnul său!

Şi califul i-a spus:

— Nu văd nimica împotrivă!

Atunci Abu-Mohammad a poruncit să fie adusă cea dintâi ladă şi a scos din ea, printre alte minunăţii ce răpeau minţile, trei pomi de aur, cu tulpinile de aur, cu crengile şi cu frunzele de smarald şi de beril verde-albastru, şi cu poamele de rubine, de mărgăritare şi de topaze, în loc de portocale, de mere şi de granate.

Pe urmă, în vreme ce califul se minuna de frumuseţea acelor pomi, a deschis cea de a doua ladă…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaizeci şi opta noapte

Spuse:

Pe urmă, în vreme ce califul se minuna de frumuseţea acelor pomi, a deschis cea de a doua ladă şi, printre alte bogăţii, a scos un chioşc de mătase şi de aur, încrustat cu mărgăritare, hiacinte, rubine, safire şi multe alte gemme cu nume necunoscute; şi stâlpul din mijloc al acelui chioşc era făcut din lemn de aloe indian; şi toţi pereţii chioşcului erau tigheliţi cu gemme de toate culorile, iar pe dinlăuntru era împodobit cu desene de un meşteşug minunat, înfăţişând zbeguri de animale şi zboruri de păsări; şi toate acele animale

şi acele păsări erau făcute din aur, din crisolite, din granate, din smaralde şi din multe alte soiuri de gemme şi de mademuri scumpe.

Şi după ce a scos din ladă acele felurite lucruri, pe care le-a aşternut pe chilimuri una peste alta, la nimereală, Abu-Mohammad s-a ridicat în picioare lângă ele şi, fără a-şi mişca nici măcar capul, şi-a săltat şi şi-a coborât pleoapele. Şi pe dată chioşcul întreg s-a orânduit singur în mijlocul sălii, cu atâta iuţeală, rânduială şi potrivealã de parcă ar fi fost întocmit de douăzeci de inşi pricepuţi; şi cei trei pomi minunaţi s-au dus şi s-au aşezat singuri la intrarea chioşcului, adăpostindu-l cu umbra lor.

Atunci Abu-Mohammad s-a mai uitat o dată la chioşc şi a dat un şuierat foarte slab. Şi numaidecât păsările-gemme dinlăuntru au început să cânte, şi jivinele de aur au început să le răspundă cu dulceaţă şi cu gingăşie. Şi Abu-Mohammad, peste o clipită, a scos alt şuierat, şi corul întreg a tăcut numaidecât pe nota începută.

Când si-a mai venit oleacă în fire din uluirea în care îl cufundase vederea acelor lucruri cum altele asemenea nu mai văzuse niciodată, califul i-a spus tânărului:

— Poţi tu să-mi spui, o, tinere, de unde ai dobândit toate lucrurile acestea, câtă vreme nu eşti decât un supus dintre supuşii mei! Toată lumea te cunoaşte pe numele de Abu-Mohammad-Oase-Moi, şi ştiu că tatăl tău nu era decât un biet zbanţagiu[14] la hammam, care a murit fără să-ţi fi lăsat niciun fel de moştenire! Cum se face, dar, de-ai ajuns, în atâta de puţină vreme, şi atâta de tânăr încă, la treapta aceasta de bogăţie, de fală şi de putere?

Şi Abu-Mohammad a răspuns:

— Am să-ţi spun povestea mea, o, emire al drept-

[14] De la cuvântul *zbanţ* - ventuză. În traducerea lui M. A. Salie, răposatul tată al lui Mohamed se îndeletnicea cu luarea de sânge la hammam, făcea adică hărăcsiri, ceea ce ar fi impus în traducerea noastră termenul de „haracsagiu”.

credincioşilor, care este o poveste atâta de minunată şi de plină de întâmplări nemaipomenit de vrăjite, încât dacă ar fi scrisă cu acul pe colţul dinlăuntru al ochiului, ar fi o învăţătură de mari foloase pentru acela care ar vroi să se bucure de ea!

Şi Al-Raşid, până peste poate de zădărit, a spus:

— Grăbeşte-te şi ne deapănă ceea ce ai să ne spui, ya Abu-Mohammad!

Şi tânărul a spus:

— Află, dar, o, stăpâne al drept-credincioşilor (Allah înalţe-te întru putere şi slavă!) că, într-adevăr sunt cunoscut îndeobşte pe numele de Abu-Mohammad-Oase-Moi, şi că sunt fiul unui biet zbanţagiu de pe vremuri de la hammam, care a murit fără să ne lase, mie şi maică-mii, nici cele de trebuintă ca să facem faţă nevoilor. Încât aceia care ţi-au povestit amănuntele acestea ţi-au spus adevărat; ci ei nu ţi-au spus nici pentru ce şi nici cum am dobândit eu porecla! Or, iacătă! încă din copilăria mea, o, emire al drept-credincioşilor, eu am fost copilul cel mai leneş şi mai molâu din câţi se pot găsi pe faţa pământului. Şi, într-adevăr, aşa de mare erau netruda şi lenevia mea, încât, dacă mă aflam culcat pe pământ şi dacă soarele cădea cu toate flăcările lui pe căpăţâna mea goală, în toiul amiezii, eu nu aveam inimă să-mi schimb locul ca să mă mut la umbră, şi mă lăsam copt ca o colocasă[15], mai degrabă decât să mişc un picior sau o mână.

Or, la moartea răposatului meu tată (aibă-l Allah întru mila sa!), eram un copilandru de cincisprezece ani; da parcă n-aş fi avut decât doi ani ca vârstă, căci nu vroiam nici să muncesc, nici să mă mişc din locul meu; iar biata maică-mea era nevoită să slugărească pe la oamenii din

[15] *Colocasia antiquorum* - plantă tropicală, cultivată pentru rizomul ei bogat în feculă.

mahala, ca să nu murim de foame, pe când eu îmi petreceam zilele întins pe-o latură şi nu aveam nici măcar putere să-mi ridic mâna ca să gonesc muştele care îşi aşezaseră sat în toate găurile de pe chipul meu.

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaizeci şi noua noapte

Spuse:

...muştele care îşi aşezaseră sat în toate găurile de pe chipul meu.

Or, într-o zi, dintr-o întâmplare destul de rară printre întâmplări, maică-mea, care ostenise o lună întreagă slugărind pe la cine-i da de muncă, intră în odaia mea, ţinând în mână cinci bănuţi de argint, rodul trudei ei întregi. Şi îmi spuse: „O, copile al meu, tocmai am auzit că vecinul nostru, şeicul Muzaffar, pleacă spre ţara Chinei! Or, ştii şi tu, copile al meu, că acest preacinstit şeic este un om minunat, un om de bine care nu-si râde de nişte sărăcani ca noi şi nu-i alungă niciodată. Ia, dar, aceste cinci drahme de argint şi scoală-te să mergi cu mine la şeic; şi să-i dai aceste cinci drahme şi să-l rogi să-ţi cumpere din China niscaiva mărfuri pe care să le vinzi apoi aici şi cu care (de-ar da Allah, întru mila lui faţă de noi!) să dobândeşti, fără de nicio îndoială, un câştig frumos. Iată, aşadar, pentru noi, prilejul să ne îmbogăţim! Iar acela care nu vrea să primească pâinea lui Allah este un păgân!” Or, eu, la predica aceea a mamei mele, îmi sporii şi mai mult trândăvia şi mă prefacui mort de-a binelea. Iar maică-mea mă rugă şi mă răsrugă în toate chipurile, în numele lui Allah şi pe mormântul tatălui meu, şi pe toate! Da degeaba! Căci mă făceam că sforăi! Atunci îmi zise: „Pe harurile

răposatului! mă juruiesc, o, Abu-Mohammad-Oase-Moi, dacă nu vrei să mă asculţi şi să mergi cu mine la şeic, că n-am să-ţi mai dau nici să bei, nici să mănânci, şi-am să te las să mori de foame!” Şi rosti vorbele acestea cu un glas atâta de hotărât, o, emire al drept-credincioşilor, încât pricepui că de data aceasta are să se ţie de cele ce spunea; şi scosei atunci un grohăit surd, care vroia să zică: „Ajută-mă să mă scol!” Şi ea mă luă de mână şi mă ajută să mă ridic şi să şed pe scaun. Eu atunci, sfârşit de trudă, începui să plâng şi, printre geamăte, suspinai: „Dă-mi târlicii!” Şi ea mi-i aduse, iar eu îi zisei: „Pune-mi-i în picioare!” Şi ea mi-i puse în picioare. Şi eu îi zisei:, Ajută-mă să mă ridic!” Şi ea mă ridică şi mă sprijini să stau drept. Iar eu, gemând de să-mi dau sufletul, îi zisei: „Sprijină-mă să merg!” Iar ea veni în spatele meu şi mă sprijini împingându-mă încetişor spre a mă face să calc. Iar eu începui să merg cu paşi rari, oprindu-mă la fiecare pas să răsuflu şi plecându-mi capul pe umeri de parcă mi-aş fi dat sufletul. Şi într-un sfârşit ajunsei, în felul acela, la malul mării, la şeicul

Muzaffar care, împresurat de oamenii şi de prietenii lui, se pregătea să se suie pe corabie pentru plecare. Iar sosirea mea fu întâmpinată cu mare uimire de toţi cei de faţă, care strigau uitându-se la mine: „O, ce, minune! E întâia dată când îl vedem pe Abu-Mohammad-Oase-Moi umblând! Şi este întâia dată când iese din casa lui!” Or eu, când ajunsei lângă şeic, îi spusei: „O, unchiule al meu, tu eşti şeicul Muzaffar?” El îmi spuse: „La poruncile tale, o, Abu-Mohammad, o, fiu al prietenului meu, răposatul zbanţagiu (Allah aibă-l întru bunăvoia şi mila sa!)”. Eu îi zisei, întinzându-i cele cinci drahme de argint: „Ia aceste cinci drahme, o, şeicule, şi cumpără-mi pe ele niscaiva mărfuri de la China! Şi poate că aşa, prin mijlocirea ta, are să fie un prilej să ne îmbogăţim şi noi!” Iar şeicul Muzaffar nu vroi să nu primească cele cinci drahme; şi le vârî la chimirul său,

zicând: „În numele lui Allah!” Şi îmi spuse: „Binecuvântarea lui Allah!” Şi îşi luă rămas-bun de la mine şi de la mama mea; şi, însoţit de o mulţime de neguţători care se întovărăşiseră cu el pentru acea călătorie, se sui pe corabia care să-l ducă în China. Or, Allah meni bună pace şeicului Muzaffar, care ajunse fără de supărare în ţările Chinei. Şi cumpără, şi tot aşa făcură şi ceilalţi negustori care erau cu el, ce era de cumpărat, şi vându ce avea de vândut, şi târgui şi făcu tot ce avea de târguit şi de făcut. După care se sui, ca să se întoarcă în ţara noastră, tot pe corabia pe care o închiriase de la Bassra, împreună cu soţii săi. Şi ridicară pânzele şi lăsară China în urmă. După zece zile de plutire, şeicul Muzaffar se sculă deodată, într-o dimineaţă, îşi plesni cu deznădejde palmele una de alta şi strigă: „Să se strângă pânzele!” Şi negustorii, tare nedumeriţi, îl întrebară: „Care-i treaba, o, şeicule Muzaffar?” El spuse: „Trebuie să ne întoarcem îndărăt în China!” Şi ei, până peste poate de uluiţi, îl întrebară: „Da de ce aşa, o, şeicule Muzaffar?” El spuse: „Aflaţi că am uitat să cumpăr mărfurile pentru care Abu-Mohammad-Oase-Moi mi-a dat cele cinci drahme de argint!” Şi negustorii îi spuseră: „Allah fie cu tine, o, şeicule al nostru! Nu ne sili, după toate ostenelile îndurate şi după toate primejdiile înfruntate şi după o lipsă atâta de lungă din ţara noastră, să ne întoarcem în China pentru un fleac ca acesta!” El spuse: „Trebuie numaidecât să ne întoarcem în China! Căci m-am juruit pe credinţa mea cu făgăduiala faţă de Abu-Mohammad şi de biata maică-sa, soţia prietenului meu, răposatul zbanţagiu!” Ei spuseră: „Asta să nu te apese întru nimic, o, şeicule! Căci suntem gata să-ţi plătim fiecare câte cinci dinari de aur ca dobândă la cele cinci drahme de argint pe care ti le-a înmânat Abu-Mohammad-Oase-Moi! Şi ai să-i dai tot aurul acesta la sosirea noastră acasă!” El spuse: „Primesc darul vostru, în numele lui!” Atunci negustorii îi plătiră fiecare câte cinci dinari de aur, în numele meu, şeicului Muzaffar, şi îşi văzură

de drum mai departe. Or, de-a lungul drumului, corabia se opri, ca să ia merinde, la o insulă de printre cele multe insule. Şi negustorii şi şeicul coborâră să se preumble pe uscat. Iar şeicul, după ce se preumblă şi se bucură de reveneala de pe insula aceea, se întoarse să se urce pe corabie, când văzu pe ţărmul mării un neguţător de maimuţe care avea de vânzare vreo douăzeci de asemenea făpturi. Ci printre toate acele maimuţe, avea şi una care era tare prăpădită la înfăţişare, cheală, tremurând întruna şi cu ochii urduroşi. Iar maimuţele celelalte, de fiecare dată când stăpânul lor întorcea capul ca să stea de vorbă cu muşteriii, nu pregetau să se repeadă la tovarăşa lor cea ticăloasă şi s-o muşte şi s-o zgârâie şi să i se ude pe cap. Iar şeicul Muzaffar, care avea o inimă miloasă, tare fu mişcat de starea acelei sărmane maimuţe şi îl întrebă pe neguţător: „Cu cât dai maimuţa aceea?” El spuse: „Aceea, o, stăpâne al meu, nu este scumpă. Ţi-o las, ca să scap de ea, cu cinci drahme numai!” Iar şeicul îşi zise: „Este taman cât mi-a dat orfanul! Şi am să-i cumpăr jivina aceasta, că doar o putea să se slujească de ea, arătând-o prin sukuri, şi să-şi câştige pâinea lui şi a mamei sale!” Şi plăti neguţătorului cele cinci drahme, şi puse pe unul dintre corăbierii de pe corabie să prindă maimuţa. După care se sui pe corabie, împreună cu soţii săi negustori, gata de plecare. Or, până să se desfăşoare pânzele, văzură nişte pescari care se cufundau în adâncurile mării şi, de fiecare dată când ieşeau din apă, ţineau în mâini nişte scoici pline cu mărgăritare.

Şi maimuţa văzu şi ea…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaptezecea noapte

Spuse:

Şi maimuţa văzu şi ea lucrul acela. Şi numaidecât făcu o săritură şi se cufundă în apă. Şi se băgă până la fundul mării, şi ieşi peste o bucată de vreme ţinând în mâini şi în gură nişte scoici pline cu mărgăritare de o mărime şi de o frumuseţe uluitoare. Şi se căţără pe corabie şi veni să-i dea şeicului tot ce pescuise. Pe urmă îi făcu din mână mai multe semne care vroiau să spună: „Leagă-mi ceva la gât!” Şi şeicul îi legă un sac la gât, şi maimuţa sări iarăşi în mare, şi ieşi iar cu sacul umplut cu scoici pline cu mărgăritare, mai frumoase şi mai mari decât cele dintâi. Pe urmă iar sări în mare, de mai multe ori la rând, şi de fiecare dată se întoarse să-i aducă şeicului sacul plin cu pescuitul ei minunat. Şi-aşa! Iar şeicul şi toţi neguţătorii erau până peste fire de uluiţi. Şi îşi spuneau: „Nu este putere şi tărie decât întru Allah Atotputernicul! Maimuţa aceasta stăpâneşte taine pe care noi nu le putem pătrunde! Ci toate astea-s întru norocul lui Abu-Mohammad-Oase-Moi, fiul zbanţagiului!” După care plecară de la insula mărgăritarelor[16]. Şi, după o călătorie minunată ajunseră la Bassra. Or, de cum puse piciorul pe uscat, şeicul Muzaffar veni să bată la uşa noastră. Şi maică-mea întrebă dinlăuntru: „Cine este acolo?” Şi el răspunse: „Sunt eu! Deschide, o, mamă a lui Abu-Mohammad! M-am întors din China!” Şi maică-mea strigă: „Scoală-te, Oase-Moi! Iacătă şeicul Muzaffar care s-a întors din China! Du-te şi deschide-i poarta şi temeneşte-te dinainte-i şi spune-i bun venit! Pe urmă să-l întrebi ce ţi-a adus, în nădejdea că Allah ţi-o fi trimis, prin mijlocirea lui, cu ce să ne îndestulăm nevoile!” Iar eu îi spusei: „Ajută-mă să mă scol şi să umblu!” Şi ea aşa făcu. Şi mă ostenii, împiedicându-mă în poalele mantiei, până la uşă pe care o deschisei. Şi şeicul Muzaffar,

[16] La M. A. Salie: *Insula Zindj* - numele arab al insulei Zanzibar.

urmat de robii lui, intră în odaia de primire şi îmi spuse: „Salamalecul şi binecuvântarea fie asupra celuia ale cărui cinci drahme au fost noroc călătoriei noastre! Ia uite, o, fiul meu, ce ţi-am adus!” Şi porunci să se înşire în odaie sacii de mărgăritare, îmi înmână aurul pe care i-l dăduseră negustorii şi îmi puse în palmă sfoara cu care era legată maimuţa. Pe urmă îmi spuse: „Asta este tot ceea ce ţi-au dobândit cele cinci drahme! În ce priveşte maimuţa, o, fiul meu, să n-o chinuiesti, întrucât este o maimuţă binecuvântată!” Şi îşi luă rămas-bun de la noi şi plecă împreună cu toţi robii săi. Eu atunci, o, emire al drept-credincioşilor, mă întorsei înspre maică-mea şi îi spusei: „Vezi şi tu, o, maică a mea, cine avea dreptate dintre noi doi! Mi-ai asuprit viaţa în fiecare zi spunându-mi: «Scoală-te, Oase-Moi, şi munceşte!» Iar eu îţi spuneam: „Cel care m-a zămislit are să-mi dea cu ce să trăiesc!” Şi maică-mea îmi răspunse: „Dreptu-i, fiul meu! Fiecare îşi poartă ursita legată la gât şi, orice-ar face, nu poate să scape de ea!” Pe urmă mă ajută să număr mărgăritarele şi să le împart pe mărimi şi pe frumuseţe. Şi mă scuturai de moleşeala şi de trândăvia mea, şi începui să mă duc la suk în fiecare zi şi să vând mărgăritare la negustori. Şi dobândii câştig straşnic, care îmi îngădui să cumpăr pământuri, case, prăvălii, grădini, palate şi mulţime de robi – bărbaţi, femei şi copilandri. Or, maimuţa mergea cu mine peste tot, şi mânca tot ce mâneam eu, şi bea ce beam eu, şi nu mă scăpa din ochi niciodată. Ci, într-o zi, pe când mă aflam în palatul pe care pusesem să mi se zidească, maimuţa îmi făcu semn că vrea o călimară, hârtie şi calam. Şi îi adusei cele trei lucruri. Şi ea luă hârtia, pe care o aşeză pe mâna ei stângă, aşa cum fac calemgiii, şi luă calamul, pe care îl înmuie în călimară, şi scrise: „O, Abu-Mohammad, du-te de-mi caută un cocoş alb! Şi vino cu el în grădină, după mine!” Iar eu citii rândurile acelea, şi mă dusei să caut un cocoş

alb, şi alergai în grădină să i-l dau maimuţei, pe care o găsii ţinând în mâini un şarpe. Şi maimuţa luă cocoşul şi îl slobozi asupra şarpelui. Şi pe dată cele două făpturi se luară la luptă, şi cocoşul îl birui până la urmă pe şarpe şi îl ucise. Pe urmă, altminterea de cum fac cocoşii, îl mâncă pe tot, până la capăt. Maimuţa atunci luă cocoşul, îi smulse penele toate şi le sădi una lângă alta în grădină. Pe urmă omorî cocoşul şi udă cu sângele lui toate penele. Şi luă pipota cocoşului, o curăţă şi o puse în mijlocul grădinii. După care…

În clipita aceasta a istorisirii sale, Şeherezada văzu că se luminează de ziuă şi, sfioasă, tăcu.

Dar când fu cea de a şase sute şaptezeci şi una noapte

Micuţa Doniazada îi spuse surorii sale:

— O, sora mea, te rog mult! grăbeşte de ne spune ce-a făcut maimuţa lui Abu-Mohammad după ce a sădit penele cocoşului în grădină şi le-a udat cu sângele cocoşului!

Iar Şeherezada spuse:

— Din toată inima şi cu drag!

Şi urmă:

…După care se duse dinaintea fiecărei pene, îşi clămpăni fălcile scoţând nişte ţipete pe care eu nu le putui pricepe, şi se întoarse iar lângă mine, ca să facă o săritură de-a mirările, ridicându-se de pe pământ şi pierind din ochii mei, în văzduhuri. Şi-n clipita aceea toate penele de cocoş din grădina mea se preschimbară în pomi de aur, cu crengile şi cu frunzele de smarald şi de beril verde-albastru şi având drept roade rubine, mărgăritare şi toate soiurile de nestemate. Iar pipota cocoşului se preschimbă în chioşcul acesta vrăjit, pe care mi-am îngăduit să ţi-l dăruiesc, o, emire al drept-credincioşilor, dimpreună cu trei pomi din grădina mea! Eu atunci, îmbogăţit de aci înainte cu bunurile acestea fără de socoată, dintre care fiecare nestemată

preţuieşte cât o vistierie, trăiesc astăzi în huzur şi fericire! Şi toate astea numai fiindcă în tinereţele mele mi-am pus credinţa în bunătatea cea fără de margini a Atoateîmpărţitorului, carele nu-i lasă niciodată în nevoie pe drept-credincioşii săi!

După ce a ascultat povestea aceasta, califul s-a minunat până peste marginile minunării şi a strigat:

— Bunăvoinţa lui Allah este fără capăt!

Şi l-a oprit pe Abu-Mohammad pe lângă sine, ca să poată să povestească povestea aceasta diecilor de la palat spre a fi scrisă. Şi nu l-a lăsat să plece din Bagdad decât după ce l-a coperit de cinstiri şi de daruri, cu o dărnicie pe potriva celei pe care o dovedise oaspetele său faţă de el. Ci Allah este cel mai darnic şi mai puternic!

După ce sultanul Şahriar ascultă povestea, îi spuse Şeherezadei:

— O, Şeherezada, povestea aceasta mă mulţumeşte, pentru învăţătura ei!

Iar Şeherezada zise:

— Da, Măria Ta, ci ea nu-i nimic faţă de aceea pe care vreau să ţi-o povestesc în seara aceasta!

Cuprins

PĂŢANIILE LUI HASSAN AL-BASSRI ŞI ALE PREAFRUMOASEI STRĂLUCIRE.....4
DIVANUL OAMENILOR DE RÂS ŞI DE BATJOCURĂ.....143
Bubuitura de pomină.....143
Cei doi poznaşi.....147
Viclenie muierească.....150
POVESTEA CU ADORMITUL TREAZ.....160
DRAGOSTELE LUI ZEIN AL-MAWASSIF.....233
POVESTEA CU TÂNĂRUL LENEŞ.....273